

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

In Additiones D. Thomæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Tertio, Non poterat imponi Sacerdotibus: neque illi qui penitentiam publicam egerant, poterant ad Ordines promoueri; vt patet ex cap. 14. epistolæ Syriaci ad Himericum Tarraconensem Episcopum. Nec etiam coniugatis, sine consensu alterius coniugis: nam à complexu coniugali tales penitentes abstinere debebant; vt patet ex Concilio Arelatenſi 2. can. 21. & 22.

Quarto, A solo Episcopo imponebatur, & ab eodem soluebatur, non autem à Presbyteris, nisi in absentia Episcopi, idque urgente necessitate; vt patet ex Concilio Carthaginensi 2. cap. 4. & ex epistola 86. D. Leonis.

Quinto, Imponebatur feria 4. ante Dominicam Quadragesimam; vt patet ex Concilio Agathensi apud Gratianum dist. 50. Can. In capite. In cuius signum consignantur adhuc fideles eodem die cineribus. In die autem Coenæ Domini omnes reconciliabuntur & communicabunt, idque singulis annis, donec tempus penitentiae esset expletum, quod quibusdam longius, alijs breuius constituebatur, vt trium, septem, decem, vel duodecim annorum; vt patet ex eodem loco.

Sexto, Erant variae poenae. Prima, Abstinere à communione Eucharistiae, præterquam in Coena Domini; vt patet ex Cypriano epist. 8. Secunda, Non poterant vnquam promoueri ad Clerum, vt patet ex dictis. Tertia, Abstinere à nuptijs. Indulgebatur tamè interdum adolescentibus ad vitandam fornicationem; vt patet ex epist. 92. cap. 12.

Quarta, Non poterant accedere ad militiam secularem; vt patet ex eadem epist. c. 11. Quinta, Non poterant interim esse susceptores in Baptismo vel in Confirmatione; vt patet ex Concil. Parisiensi lib. 1. cap. vltimo. Sexta, Carebant infirmorum Vnctione; vt patet ex Innocentio I. epistola ad Decentium c. 8. Septima, Erant separati loco à reliquis fidelibus. Primo enim debebant manere ante fores Ecclesiae: postea admittebantur intro, sed cum Catechumenis: postremò admittebantur cum fidelibus; sed alijs communiatis non poterant communicare ante reconciliationem; patet hoc ex epistola Canonica Gregorij Thaumaturgi, quæ additur Canonibus Photij. Octaua poena, Habebant habitum lugubrem: erant enim induti veste pulla, & cilicio, & tonso capite, exceptis feminis, quæ caput velabant; patet hoc ex Ambrosio lib. ad virginem lapsam cap. 8. & ex Paciano Episcopo Barcelonensi in exhortatione ad penitentiam. Nona, Singulis diebus ieiuniorum debebant venire ad Ecclesiam, & submittere capita Sacerdotibus, vt eis manus imponerent, & pro eis orarent; vt patet ex can. 80. Concilij IV. Carthaginensis. Decima, Sepelire mortuos; patet ibidem can. 81. Undecima, Flectere genua diebus Dominicis & tempore Paschali, quando alij stantes orabant; ibid. can. 82. Duodecima, Vitare balnea & conuiuia, & insistere orationi & ieiunijs, cubare in sacco & cinere; patet ex Ambrosio lib. ad virginem lapsam cap. 8. & ex alijs.

IN ADDITIONES D. THOMAE. QVÆSTIO PRIMA.

De Contritione, quæ est prima pars Sacramenti Poenitentiae.

Quid sit Contritio?

Notandum est, Concilium Tridentinum sess. 14. can. 4. definire Contritionem generatim hoc modo, *Contritio est animi dolor, ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero.* Circa quam definitionem sunt aliquot dubia.

D V B I V M I.

Virum Contritio essentialiter sit detestatio, an dolor?

HI actus sunt distincti. Detestatio enim est odium, & opponitur amorì, seu complacentiæ. Dolor autem, seu tristitia oritur ex detestatione mali, si ipsum malum sit præsens, & opponitur gaudio.

Respondeo: Quidam putant Contritionem propriè & essentialiter esse detestationem: Dolorem verò esse effectum contritionis. Ita Caietanus O-puscule de Contritione qu. 1. Dominicus Soto dist. 17. quæst. 2. art. 1. Ratio ipsorum est: Quia contritio est primus actus poenitentiae: atqui dolor non potest esse primus actus, nam oritur ex displicentia, & odio.

Sed contrarium videtur esse verius, scilicet Contritionem propriè esse Dolorem de peccato com-

missio. Primò, Quia ipsum nomen afflictionem & dolorem insinuat. Secundò, Quia poenitere formaliter est dolere, non detestari: atqui contritio formaliter est poenitentia: ergo formaliter est dolor. Tertio, Quia in Beatis est displicentia peccatorum olim commissorum, non tamen in illis est contritio, quia non est in illis dolor, cum eius non sint capaces, propter statum.

Aduerte tamen, Dolorem non posse esse sine detestatione mali, de quo doletur; & ideo Concil. Tridentinũ supra sess. 14. can. 4. vtrumque posuit. Dices: Ergo, si quis detestaretur peccata sua sine dolore, non legitime poeniteret. Respondeo: Fieri nequit in hac vita, vt quis serio detestetur sua peccata in ordine ad reconciliationem, quin simul doleat: nam detestatio feria mali, quod concipitur adesse, necessariò parit dolorem; sicut amor boni presentis necessariò parit gaudium. Si tamen ponamus non interuenire dolorem, non erit poenitentia, vt patet in Beatis.

Ad Rationem in contrarium: Et si dolor non sit primus actus habitus poenitentiae absolutè considerati, est tamen primus actus ipsius quatenus dicitur Poenitentia. Adde nec ipsam detestationem esse primum actum illius habitus, vt patet ex supra dictis.

Contritio propriè est dolor, non detestatio.

An possit quis legitime poenitere sine dolore.

DVBIVM II.

Virum ad contritionem requiratur propositum non peccandi in posterum, & quale?

R Espondeo & Dico Primò: Certum est Contritionem continere nõ solum dolorem peccatorum commissorum; sed etiam propositum amplius non peccandi, seu rectè vivendi. Est fide tenendum. Patet ex Concilio Florentino in instructione Armenorum; & Tridentino sess. 14. cap. 4. vbi Contritio definitur esse Dolor de peccato commisso cum proposito non peccandi in posterum.

Probatur Ezechielis 18. v. 25. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis, & custodierit omnia precepta mea; vità viuet, & non morietur; omnium iniquitatum eius non recordabor: vbi illud (custodierit omnia precepta mea) referendum est ad propositum, nõ ad executionem: quia nõ requiritur omnium mandatorum custodia in executione ante iustificationem. Amos 5. v. 15. Odite malum, & diligite bonum, si forte misereatur Dominus Deus exercituum.

Isaiæ 1. v. 16. Auferte malum cogitationum vestrarum, quiescite agere peruersè, discite bene facere. Et addit: Si fuerint peccata vestra, vt cocinum, quasi nix dealbabitur: vbi promittitur remissio post bona opera, saltem in proposito. Idè colligitur ex illis Scripturis, quæ describunt penitentiam per conuersionem.

Ioël. 2. v. 12. Conuertimini ad me in toto corde vestro: Conuersio enim includit, nõ solum auersionem à peccatis, sed maximè applicationem animi ad obediendum Deo.

Dico Secundo: Hoc propositum debet esse formale & expressum, si homo cogitet de modo vitæ in posterum degenda. Si tamen hæc cogitatio non occurrat, sufficit implicitum & virtuale propositum inclusum in serio dolore peccatorum.

Prior Pars est communis Doctorum, & satis colligitur ex Concilijs, & Scripturis citatis, quæ requirunt propositum emendationis. Quod maximè verum est, quando homo de ea re cogitat: vnde cõmuniter à Doctoribus recepta est illa definitio Magistri dist. 15. Penitentia est virtus, quæ commissa peccata cum emendationis proposito plangimus. Probatur Ratione: Quia inter homines ad reconciliationem cum Deo requiri expressum propositum nõ peccandi de cetero, si id animo occurrat. Confirmatur: Quia sicuti ad compensationem iniuriæ pertinet dolere de iniuriâ illatâ, ita etiam proponere, seu promittere nõ amplius inferre.

Altera Pars est contra Dom. Soto dist. 15. q. 1. art. 2. & dist. 17. q. 2. a. 1. Sed eam docet Andreas Vega. lib. 13. in Concilium Trident. c. 21. & 22. Nauarrus cap. 1. Enchiridij nu. 10. & 15. Ioannes Medina Codice de Penitentia Tract. 1. quæst. 3. & alij multi recentiores.

Probatur Primò: Quia quando nõ habemus memoriâ peccati mortiferi, sufficit virtualis dolor, seu contritio inclusa in actu dilectionis Dei, & cõsequenter sufficit actus dilectionis Dei super omnia ad iustificationem, vt supra dictum est: ergo similiter quando nõ occurrit cogitatio illa de

modo viuendi in posterum vt sit dum homo totus est occupatus in examinandâ & detestandâ vitâ præteritâ sufficit virtuale propositum emendationis in serio peccati dolore inclusum; ac proinde sufficit serius dolor de peccatis præteritis. Si enim virtualis penitentia aliquando sufficit, cur nõ etiam virtuale propositum emendationis in actuali dolore peccati inclusum? Secundo: Contritio nõ accipit vim iustificandi ex proposito emendationis; sed ex eo, quod perfectè repugnet peccato, quatenus est offensio Dei: ergo absolute nõ est necessaria expressa voluntas emendationis. Tertio: Hęc voluntas sepe potest insculpare omitteri ab eo, qui ex amore Dei super omnia dolet de peccatis: atqui nõ est credibile huic nõ dimitti peccata, cum sine vllâ suâ culpâ careat illo actuali proposito, & alioqui diligit Deum super omnia; præsertim cum dilectio Dei super omnia sufficiat ad iustificationem, iuxta illud, Charitas operum multitudinem peccatorum.

Petes vtrum illud expressum propositum sit necessarium ad remissionem peccatorum venialium, seu ad legitimam venialium penitentiam?

R Espondeo: Videri necessarium, si occurrat cogitatio de ratione viuendi in posterum. Primò: Quia Concilium Trid. generaliter requirit hoc propositum ad contritionem in genere acceptam, seu ad actum penitentia: atqui venialia nõ remittuntur sine actu penitentia: seu contritione in genere. Secundo: Quia nõ potest quis serio dolere de aliquo peccato, præsertim eo fine, vt Deo reconcilietur, quin statim inde sequatur propositum emendationis, si illa cogitatio incidat: nam hoc est vnum ex illis, quæ maximè inducunt offensum ad ignoscendum.

DVBIVM III.

Virum Contritio includat etiam propositum confitendi, & satisfaciendi ex arbitrio Sacerdotis?

R Espondeo: Contritio considerata, vt est legis natura, nõ continet hoc propositum. Vnde Concilium Trident. eam sic definiens, nihil aliud posuit, quàm detestationem, dolorem, & propositum nõ peccandi de cetero, quæ iure naturæ sunt necessaria.

Verum contritio, vt ad nouam legem pertinet, continet etiam propositum confitendi, & satisfaciendi ad arbitrium Sacerdotis. Patet hoc ex Synodo Complutensi cõfirmata à Sixto IV. vbi damnatur hæc propositio cuiusdam Petri Oxomensis, Per solam cordis contritionem remittuntur peccata mortifera quoad culpam, & penam alterius sæculi, sine ordine ad clauas. Et ex Concilio Trident. sess. 14. c. 4. vbi dicitur, quod Contritio in homine lapsõ post Baptismum ita demum præparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia diuina misericordie & voto reliqua prestandi coniuncta sit: & infra dicitur, Contritionem includere votum Sacramenti. Hinc DD. passim in definitione Contritionis hoc addunt; vt patet ex art. 1. D. Thomæ, quia definiunt contritionem vt in noua lege exerceri debet. Verum satis est, si hoc propositum sit implicitum; cõtinetur enim in proposito delendi peccata, & seruandi mandata. Nam medium ad delenda peccata, est confessio Sacramentalis & satisfactio: & pari modo vnum ex diuinis mandatis est, vt confiteamur, & satisfaciamus. Ita Ioannes Medina qu. 3. de Penitentia; & Nauarrus cap. 1. num. 15. & alij.

DVB.

Responso affirmans est de fide.

Ezech. 18.

Amos 5.

Isaiæ 1.

Ioël. 2.

Aliquando necesse est vt hoc propositum sit expressum & formale.

Aliquando sufficit, vt sit virtuale & implicitum.

Idem dicitur de necessitate huius propositi ad remissionem venialium.

vt est legis natura.

vt pertinet ad nouam legem.

D. V. B. I. V. M. IV.

Quomodo differat Contritio proprie dicta ab Attritione?

10
Divisio
Contritio-
nis, in per-
fectam &
imperfectam.

Notandum Primò: Contritionem generatim acceptam, de qua haecenus, diuidi in duas species; in Contritionem proprie dictam, & Attritionem. Colligitur ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 4. ubi ait Attritionem esse imperfectam contritionem. Et quamuis, strictè loquendo, solus ille dolor, qui est de peccato, vt est offensio Dei, procedens ex imperfecta dilectione, dicatur imperfecta contritio, eò quòd circa idem obiectum formale versetur, tamen generatim omnis Attritio vocatur à Concilio, Contritio imperfecta.

11.
Contritio
perfecta.

Notandum Secundò: Contritionem proprie dictam, quæ & perfecta dicitur, esse dolorem de peccato, vt est offensio Dei, tanquam de summo malo, cum proposito emendationis non peccandi de cetero: vt communiter Doctores docent. Vnde sequitur tot esse species Attritionis, quot modis contingit deficere ab hac perfectione. Prima ergo species sit, quæ quis dolet de peccato, & proponit abstinere propter damnum temporale: vt fur ob infamiam, vel mortem. Secunda, quando dolet & proponit abstinere propter turpitudinem peccati: idque dupliciter; vel quatenus peccatum est contra dictamen nudæ rationis naturalis, vel contra dictamen rationis fide illustratæ. Tertia, quando propter timorem gehennæ. Quarta, quando ob amissionem bonorum spiritualium; vt bonorum operum, gratiæ Diuinæ, & vitæ æternæ. Quinta, quando dolet quis de peccatis propter Deum dilectum amore naturali, id est, quatenus est auctor bonorum naturalium. Sexta, quando dolet propter offensionem Dei ex affectu supernaturali, sed non tanquam de summo malo; imò fortassis magis doleret de iactura bonorum temporalium vel fame, etsi hanc comparisonem non faciat. In his sex speciebus suppono adesse propositum absolutum emendationis, seu non peccandi in posterum; easque duntaxat deficere à perfectione Contritionis ex parte rationis dolendi, quia videlicet non dolent propter Deum ex affectu supernaturali, vel certè non supra quoduis aliud malum.

Contritio-
nis imper-
fecta, seu
Attritio-
nis, species,
ex parte ra-
tionis do-
lendi.

Septima
species ex
parte pro-
positi.

His addi potest septima species ex parte propositi; quando homo dolet propter Deum, sed non habet absolutum propositum abstinendi in posterum; verum tantummodò velleitatem quandam: qualis est plerumque vsurarium, meretricum, attritio, & eorum qui penitus sunt immersi peccatis. Verum autem solis naturæ viribus possit haberi absolutum propositum abstinendi in futurum, est alterius loci. Nunc supponamus id esse possibile, quamuis sit admodum difficile.

13.
Differentia
inter Attritio-
nem &
Contritio-
nem.

Ex his facile est colligere, quomodo Contritio proprie dicta & Attritio differant. Differunt enim Primò: quòd Contritio procedat ex dilectione Dei super omnia; Attritio autem non procedat ex tam perfecto affectu benevolentiae erga Deum; sed vel ex affectu inferiore erga Deum, vel ex amore proprie salutis, vel pulchritudinis virtutis. Secundò: Contritio dolet de peccato tanquam de summo malo, ac proinde summe dolet, nempe appetitiuè: Attritio verò non sic apprehendit peccatum, tanquam summum malum. Tertiò: Contritio dolet de peccato, quia est offensa Dei; id est, quia offendit eum, quem summe amare

& honorare debebat: Attritio autem non respicit semper hanc rationem formalem; sed plerumque ob alias causas dolet. Et quamuis sit quedam Attritio, quæ etià ob hanc causam dolet, scilicet sexta species; non tamen ita perfecte dolet, sicut decet, de summo malo.

Ex his ulterius patet, Attritionem nunquam posse fieri Contritionem, cum obiecto formali differant, vel saltem modo in illud tendendi.

Attritio
nunquam
fieri potest
Contritio.

D. V. B. I. V. M. V.

Virum omnes ha Attritiones sufficiant, saltem cum Sacramento, ad iustificacionem?

Respondeo & Dico Primò: Certum est eam attritionem, quæ concipitur per auxiliu speciale ex consideratione turpitudinis peccati, vel metu gehennæ (& idè dico si ex amissione bonorum spiritualium) cum spe veniæ, si voluntatem peccandi excludat, sufficere cum Sacramento Penitentiae.

Probatur Primò: quia hoc docet Concilium Trid. sess. 14. cap. 4. Vbi de hac attritione sic ait, Quamuis sine Sacramento Penitentia per se ad iustificacionem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Penitentia impetrandam disponit: (nempe ad gratiam iustificacionis, non ad contritionem, de illa enim apertè loquitur Concilium: hæc autem in ipso Sacramento impetratur, id est, per ipsum Sacramentum, ac proinde ex opere operato. Idem docent passim Doctores dist. 18. qui dicunt, Per Sacramentum penitentia ex attritio fieri contritum. Ita D. Thomas suprà qu. 86. art. 6. & in 4. dist. 18. q. 1. ar. 3. & ibidem Scotus, Durandus, Paludanus, & alij, præter paucos, qui contrarium sentire videntur, vt Bonauentura, Richardus, Gabriel, & Alexander. Sed hæc res post Concilium non potest esse dubia.

2. & 3. et 4.
Species Attritio-
nis cum Sacra-
mento suffi-
ciunt ad iustifica-
tionem.

Trident.

Scholasti-
ci.

Probatur Secundò, Ratione: Primò, quia in lege naturæ, & veteri, sine Sacramento Contritio semper fuit sufficiens ad remissionem peccatorum: ergo in lege Euangelica, quando habemus Sacramenta quæ ex se sunt efficacia ad remissionem peccatorum, sufficit Attritio. Secundò: quia alioquin per Sacramentum nunquam absolueremur à culpa; sed solum declararemur esse absoluti, antecedente contritione; quod est erroneum: nam sic in Ecclesia nõ esset verè potestas remitti peccata; sed solum declarari esse remissa. Tertiò: quia alioquin remissio peccati non esset facilior nunc, quam olim: quod est contra gratiam noui testamenti.

Ratio.

14
5. species
etiam suffi-
ciunt.

Dico Secundò: sufficit etiam ea attritio, quæ ex amore Dei, & auctoris naturæ, per auxiliu speciale concipitur: vt dum quis dolet, quòd offenderit Deum, à quo tot beneficia humana & naturalia accepit, opes, honores, sanitatem, liberos, longam vitam, &c. Ratio est: quia hæc attritio magis accedit ad amicitiam Dei, quam illa superior, quæ ob metum gehennæ, vel turpitudinem peccatorum concipitur.

Dico Tertiò, Sex species attritionis etiam sufficiens est cum Sacramento. Probatur, Quia est omnium attritionum optima & perfectissima, proximè accedens ad contritionem. Nam est ex affectu charitatis, sicut contritio, & est coniuncta cum absoluto & efficaci proposito emendationis. Solum autem differt à contritione, quòd contritio doleat de peccato, vt offendit Deum vt auctorem bonorum supernaturalium; tanquam de summo malo; adeò, vt si in particulari faceret comparatio-

15
6. species
similiter
sufficit.

parationem cum alijs malis; ex vi illius contritionis plurius æstimaret peccatum, magisque illud detestaretur. Hæc autem attritio non ita perfectè dolet; nam si fieret comparatio cum alijs malis, ex vi huius attritionis non inclinaret ad magis dolendum de peccatis, quàm de alijs maximis malis. Hanc tamen comparationem non facit, nec expedit ut faciat; si enim illam faceret, & actu plurius æstimaret alia mala quàm peccata, non esset capax absolutionis.

16
Quæ Attritio non sufficere cum Sacramento.

Dico Quartò: Nulla attritio sufficit ad remissionem peccatorum in Sacramento consequendam, quæ solis naturæ viribus concipitur; sed omnis idonea attritio ad iustificationem debet proficisci ex auxilio speciali. Probatur ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 3. ubi docet exordium iustificationis in adultis sumendum esse à gratia, id est, à vocatione, quæ nihil aliud est, quàm inspiratio diuina tum in intellectu, tum in voluntate. Loquitur autem Concilium non solum de iustificatione, quæ fit extra Sacramentum, sed maxime de eâ quæ fit per Sacramentum. Et can. 3. definit, sine præueniente Spiritus sancti inspiratione hominem non posse penitere ut oportet ad iustificationis gratiam consequendam. Ratio est: Quia cum hæc attritio sit dispositio ad gratiâ, debet aliquo modo esse supernaturalis, scilicet vel secundum substantiam suam, vel secundum modum. Neque sufficit, si bonâ fide existimes te habere legitimum dolorem: nam illa bona fides non potest supplere defectum, qui est in ipsa dispositione; sed solum excusat à peccato, quod committeres, si scires te non legitime dispositum accedere ad Sacramentum.

17
Attritio insufficientis ad gratiam, potest esse sufficientis ad substantiam Sacramenti.

Aduerte tamen huiusmodi attritionem esse sufficientem ad substantiam Sacramenti penitentiae. Ratio est: quia Sacramenta constant rebus, vel actibus naturalibus, quæ ex diuina institutione concipiunt vim supernaturalem, ut agant in hominem dispositum. Dispositio autem ad gratiam debet esse supernaturalis. Quare eadem attritio, etsi sit insufficientis dispositio ad gratiam, potest tamen esse sufficientis ut sit pars Sacramenti.

18
1. Species videtur etiam sufficere cum Sacramento.

Dico Quintò: An prima species attritionis cum Sacramento sufficiat, non est certum: satis tamen probabile est, sufficere. Tenet Scotus dist. 18. qu. 3. art. 3. Quod intellige, si malum illud temporale, propter quod dolet, apprehendatur tanquam à Deo infligendum; factis vero, si apprehendatur ut malum merè humanum. Probatur exemplo Niniitarum, quorum penitentia laudatur à Domino, & tamen timore euerisionis vrbs & mortis temporalis penitentiam egerunt: ergo, si quis cum tali penitentia accederet ad Sacramentum, consequeretur fructum Sacramenti. Confirmatur: quia hic dolor sequitur ex fide proidentia & iustitia diuina, & ex timore Dei tanquam ultoris peccatorum.

19
7. Species nõ sufficit.

Dico Sextò: vltima species, scilicet, cui deest absolutum propositum, non sufficit ad gratiam consequendam etiam cum Sacramento. Ita Dom. Soto suprâ, & alij. Ratio est: quia propositum non peccandi debet esse absolutum; alioquin non excluditur propositum peccandi, quod tamen excludi debere docet Concilium Tridentinum.

20
Dolor solum putamus non sufficere ad substantiam Sacramenti.

An autem sufficiat ad substantiam Sacramenti, si quis bonâ fide existimaret, suum dolorem esse legitimum, dubium est. Dominicus Soto putat sufficere: quod non est improbabile.

Contrarium tamen videtur omnino verius. Ratio est: quia talis peccator, omnibus consideratis, non verè dolet de peccato, neque illud odit; Nam voluntarie in eo vult persistere, sed tantum dolet secundum quid, quatenus peccatum seorsim & præcisè consideratur.

Dices: Alexander III. Cap. Quod quidam de Penitentis & remissionibus, præcipit recipi eorum confessionem; qui dicunt se à peccatis abstinere non posse: ergo in illis saltem Sacramentum erit validum.

Respondco, Ibidem dicere Pontificem talem penitentiam non esse veram: vult tamen eorum confessionem admitti, non ut absoluantur sine absoluto proposito, sed ut salutaribus monitis ad illud concipiendum inducantur.

D V B I V M. VI.

Utrum Attritio in Sacramento Penitentia debeat esse existimata Contritio à penitente?

Dominicus Soto dist. 18. q. 3. art. 2. affirmat. Quæ opinio est securissima in praxi.

21
Soto affirmat.

Contrariam tamen sententiam puto veriorē, quam sequitur Nauarrus, cap. 1. num. 43. Correctâ sententiâ priorē; & Melchior Canus lect. 5. de Penitentia, & passim recentiores. Probatur Primò: Quia Concilium Tridentinum hoc non requirit, quod tamen dogmaticè & strictè loquitur, nec ignorabat Doctorum sententias. Secundò: Quia sicut Baptismus est Sacramentum mortuorum secundum spiritum, ita etiam Penitentia: ergo sicut non est necesse, ut is qui accedit ad Baptismum, existimet se viuere spiritualiter, ut etiam Soto fatetur, ita neque, ut is, qui se submittit clauibus Ecclesie ad remissionem peccatorum, Tertio: Ad Eucharistiam sufficit attritio existimata contritio, quando non datur copia Confessoris; & pari modo ad alia Sacramenta, quæ non sunt instituta ad remissionem peccatorum: ergo minus requiritur ad Sacramentum Penitentia. Patet consequentia; quia illa sunt Sacramenta viuentium, & idè ex præcepto diuino naturali supponunt vitam, vel verè existentem, vel prudenter existimatam. Sacramentum autem Penitentia: per se primò institutum est ad remissionem peccatorum. Quartò: Quia verbo absolutionis significatur hominem absolui ab omni culpâ, etiam mortiferâ: ergo penitens non debet existimare se antea fuisse liberatum; quod tamen deberet, si necessarium esset existimare se contritum. Quintò: melior esset conditio hominis rudis, qui facillè existimabit se contritum, quàm eruditi qui dubitabit.

Opinio ne- gans est verior.

Valdè tamen consulendū, ut is, qui animaduertit se non esse contritum, sed solum attritum, doleat quòd non perfectè doleat de offensa diuina. Per hoc tamen non fiet contritus, ut quidam volunt, inter quos Paludanus dist. 17. Nam talis velleitas non æquiualeat actui absoluto: ut si quis doleat se non habere tam perfectam contritionem, quàm habuit Magdalena, non idè censeretur habere tam perfectam. Neque verum est, voluntatem semper pro facto reputari: hoc enim solum in actibus externis locum habet, à quibus impedimur ob impotentiam executionis extrinsecam; non autem in actibus internis, ad quos non habemus sufficientes vires intrinsecas, vel saltem eas non ut oportet, exerimus.

22
Notabit ad praxim.

Attritus dolens se non esse contritum, non fit per hoc contritus.

QVÆSTIO II.

De Obiecto Contritionis.

DVBIVM. I.

Vtrum ante institutum Sacramentum Pœnitentia fuerit necessaria distincta contritio peccatorum mortiferorum?

1
Tribus modis doleri potest de peccato mortali.

NOtandum est, de peccato mortifero tripliciter posse doleri, & conteri. Primò: excitando singulos dolores de singulis peccatis mortiferis, cuiusq; malitiã seorsim expensã. Secundò: si quis commemoratis omnibus peccatis suis in particulari, doleat de omnibus illis vnico dolore, qui formaliter ad omnia illa se extendat: & hic potest dici dolor particularis, & per eum homo dolere in particulari de omnibus. Tertio: si, non reductis in memoriam peccatis tuis, doleas de omnibus quæ commisit generatim; & dicitur dolor generalis.

2
De singulis peccatis nõ fuit vnquã necesse singulos dolores excitare.

Dico Primò: Nunquam fuit necessarium de peccatis singulis singulos dolores excitare. Est communis Doctorum. Probatur: Quia homo subito potest iustificari: ad istud autem esset opus longo tempore, si quis multa peccata haberet. Ratio est: quia vna efficax contritio, extendens se ad omnia sine exceptione, est instar multarum contritionum singulis peccatis commensuratarum: sicut vna visio, quã decem res distincte videntur, est instar decem visionum.

Est tamen salutare consilium.

Notandum tamen est, esse salutare consilium, etiam de singulis præsertim peccatorum speciebus, dum quis conscientiam examinat, dolorem excitare, cum in illis sint distincti malitiæ gradus.

3
Imò nec fuit necesse olim omnia, & singula peccata commemorare.

Dico Secundò: Probabilius est neque in lege naturæ, neque in lege veteri ante institutum Sacramentum Pœnitentiæ, fuisse necessarium ad iustificationem commemorare singula peccata, vt de omnibus vnica contritio cõciperetur, iuxta secundum modum. Est contra Melchiorum Canon Relectio de Pœnitentiã part. 3. & quosdam alios, qui putant illud necessarium fuisse necessitate medijs. Et contra Dominicum Soto dist. 17. quæst. 2. art. 3. qui id putat fuisse necessarium necessitate præcepti. Sed nostram sententiam docet Casertanus Opusculo de Contritione quæst. 2. & Franciscus Victoria in summa quæst. 116. & alij multi recentiores.

Probatur Primò: quia hæc commemoratio peccatorum singulorum solum videtur necessaria ex præcepto diuino positio, idque in noua lege, nempe ob confessionem Sacerdoti faciendam. Cuius signum est, quia ea peccata, quæ non sunt necessariò confitenda, vt venialia, non sunt necessariò reducenda in memoriam: ergo ex iure naturæ neque mortifera.

Secundò: Quia dolor de peccatis requiritur ad reconciliationem, tum vt homo per illum auertatur perfecte à peccato, tum vt compenset apud Deum peccati culpam: sed hæc auersio & compensatio fieri potest per dolorem generalem sine illa particulari conscientie discussione; nam fieri

facile potest, vt quis plus doleat de peccatis sine discussione, quàm alius post discussionem: ergo, si hic satisfacit, etiam ille satisfacit.

Tertio: Dolor iste generalis, quo quis propositis sibi duobus vel tribus notabilioribus peccatis, dolet de illis, & de alijs omnibus quæ commisit, virtute se extendit ad singula, quæ commisit; adeò vt si de singulis rogaretur, diceret se ea detestari: ergo virtute æquualet particularibus doloribus illorum, ac proinde non opus est ea commemorare.

Quartò: Homo potest subito iustificari; vt patet in Paulo, Dauide, &c, vt infra ostendetur: ergo illa commemoratio non est necessaria. Dices: potest quidem subito iustificari, sed postea obligatur ad examen conscientie, vt possit de omnibus in particulari dolere: ita Soto. Sed contra: si ille iam iustificatus est per contritionem generalem, non tenetur iterum concipere contritionem. Nulla enim ratio postulat, vt homo bis debeat de vno peccato conteri, maxime cum per vnã contritionem possit iustificari.

Sed contra: Obijcitur Primò, Isaie 38. v. 15. *Recognitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee.* Respondeo: ibi solum dicitur, quid ille bonus Rex fecerit; non autem significatur hoc omnibus necessariò faciendum: sic David ait, *Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo*: tamen hoc non est præceptum.

1. Obiectio
Solutur.

Obijcitur Secundò, Ezechielis 18. v. 25. *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, &c. non recordabor amplius*: quod eodem capite sæpiùs repetitur, addito semper signo vniuersali. Respondeo, non esse dubium, quim impius debeat dolere de omnibus peccatis suis, vt conuertatur & iustificetur: sed hoc potest fieri generatim absque singulorum consideratione.

2. Obiectio

Obijcitur Tertio: Ratio naturalis dicit, vt qui post varias iniurias alteri illatas cupit reconciliari, perpendat quantum iniuriæ contulerit, vt eam dignè possit æstimare: nam hæc æstimatio & agnitio apud offensum necessariã est ad reconciliationem: ergo &c. Confirmatur: quia cum quis cupit reconciliari, sponte occurrunt omnes iniuriæ, quas intulit, quasi naturã hoc procurante tanquam medium ad reconciliationem necessarium. Respondeo: Ratio dicit hoc esse valde expediens, non tamen esse necessarium: quia hæc æstimatio in genere fieri potest, cum omnia peccata in eo conueniant, quod sint iniuria in Deum. Ad Confirmationem: Ideo homini naturaliter tunc occurrunt iniuriæ, quia metuit ne forte aliquid fecerit, propter quod non sit in gratiam recipiendus: quando autem hoc non metuitur, non sic occurrunt.

Solutur.

DVBIVM. II.

Vtrum post institutum Sacramentum Pœnitentiæ sit necessaria particularis Contritio?

Respondeo & Dico Primò: etsi necessaria sit singulorum peccatorum commemoratio ad faciendam

3

Nec in noua lege necessaria est Contritio particularis de peccatis.

faciendam confessionem, non tamen est necessaria contritio particularis post commemorationem. Probatur Primò: quia in noua lege non est necessaria maior aut distinctior contritio, quàm in veteri; sed potius minor: nam etiam attritio sufficit cum Sacramento, quæ antea nunquam fuit sufficiens: ergo &c. Secundò: si talis contritio esset necessaria, vel id esset propter confessionem; nempe vt confessio nõ sit pura narratio, sed dolens sui accusatio; vel propter remissionem peccatorum obtinendam: Non primò: quia contritio generalis quæ præcessit, sufficiens est ad hoc, vt confessio sit dolentis accusatio: similiter attritio præcedens. Non secundò: quia remissio peccatorum facta est per contritionem generalem præcedentem; vel si præcessit solum attritio, sit remissio per verbum absolutionis vt Sacramenti: non est ergo necessarius alius actus contritionis, vel attritionis.

6 Suadetur tamen ea vt vtilissima.

Dico Secundò: Etsi hæc contritio particularis, vel attritio post commemorationem nõ sit necessaria, si præcessit generalis, est tamen vtilissima, & omnibus seriò poenitere volentibus frequentanda. Probatur: quia interdum periculum est, ne is qui solum in genere dolet de omnibus, quæ commisit, non descendens ad singula, non doleat absolute, & efficaciter de omnibus, sibi ipsi imponens: multi enim sunt, qui dicunt se de omnibus dolere, tamen dum venitur ad particularia, non verè dolent, neque vellent se hoc non fecisse, quamuis displiceat illis quòd in eo opere Deum offenderint. Patet in eo, qui occidit inimicum, vel vsuris parauit multas diuitias. Secundò: qui seriò dolet in genere, & postea reuocat peccata sua in memoriam, vix fieri potest, vt non etiam doleat, vel inter commemorandum, vel postea, de omnibus. Tertiò: quia Patres hortantur ad

hanc discussionem, & particularem poenitentiam. Vide Augustinum lib. de vera & falsa Poenitentia cap. 9. 14. 17. & Chrysostomum Homil. 4. de Lazaro sub finem.

DVBIVM III.

Vtrum de peccatis oblitis sit necessaria aliqua Contritio?

Respondet D. Bonauentura dist. 17. p. 2. ar. 2. quæst. 2. Primò, Si oblitus sis in particulari, sed non in vniuersali, id est, si scis te commississe aliqua peccata, sed nescis quæ & qualia, necessaria est vniuersalis contritio: Quod est verissimum. Secundò: si omnino sis oblitus, vt nec in vniuersali nec in particulari recorderis, dicit nihilominus necessariam esse contritionem: quia quilibet debet existimare se in multis offendisse. Quod est salutare consilium, sed non necessarium, nisi quis esset obliuiosus, & ex multo tẽpore non cõfessus.

Si oblitus es in particulari.

Si omnino oblitus es.

His adde, Quando quis recordatur peccati, cuius antè non meminerat cum contritionem ceterorum concepit & confessus est, non esse necessarium nouam de eo contritionem concipere (quamuis id sit valde expediens) nisi quatenus necessarium est illud confiteri. Sequitur hoc ex dictis: quia contritio illa prior virtute se extendebat etiam ad hoc peccatum: si enim tunc occurrisset, simul cum alijs, id detestatus fuisset: igitur cum per illam remissum fuerit, non est opus aliã contritione. Confirmatur: quia contritio solum est necessaria ob reconciliatiõnem: ergo obtentã reconciliatiõnem non est necessaria. Quia tamen præcepto positiuo diuino tenemur postea confiteri; & huius Sacramenti pars est contritio vel attritio, ob hanc causam requiritur nouus dolor.

Si primò occurrat post confessionem.

QVÆSTIO III.

De Quantitate Contritionis.

1 Quis dolor summus Appretiatiuè vel intensiue.

Notanda est: dolorem aliquem voluntatis posse dici magnum, vel summum, dupliciter: intensiue, & appretiatiuè. Intensiue summus est, qui summo conatu excitatur, quem voluntas humana excitare potest vel absolute, vel per gratiam præsentem. Appretiatiuè summus est, quo voluntas dolet tanquam de summo malo, pluris æstimans illud, quàm omnia alia mala; sic vt malit quoduis aliud malum, etiam mortem, subire, quàm illud.

DVBIVM I.

Vtrum Contritio debeat esse summus dolor appretiatiuè?

2 Communis sententia est affirmans.

Respondet debere. Est communis sententia Doctorum. Probatur: quia dolor peccati debet ita esse summus in contritione, sicut dilectio Dei debet esse summa in actu charitatis: at qui hæc debet esse summa appretiatiuè. Colligitur Matthæi 10. vers. 37. Qui amat Patrem, aut Matrem plus quàm me, non est me dignus: vbi Dominus requirit, vt ipse per amorem ceteris omnibus præferatur: ergo contritio debet esse summa.

Confirmatur: quia sicuti Deus est summum bonum, ita peccatum est summum malum: ergo sicut Deus debet summè diligi appretiatiuè inter bona, ita peccatum summè detestari inter mala.

Hic tamen quedam sunt notanda. Primò: Poenitentem non teneri facere comparationem cum alijs malis; & imperfectos non esse talibus comparationibus tentandos, vt rectè D. Thomas articulo 1. & alij Doctores: satis enim est, vt verè doleant de omnibus peccatis suis, quibus Deum offenderunt, & absolute proponant ea vitare. Nam etiam si talis dolor fortè non pertingat ad contritionis perfectionem, tamen saltem erit attritio, quæ cum Sacramento sufficit ad remissionem. Quicumque tamen actu habet veram contritionem, ita animo comparatus est, vt si tales comparationes occurrerent, magis detestaretur peccatũ, quàm quoduis aliud huius vitæ malum; malletque quauis mala huius vitæ subire, quàm peccatum mortiferum committere. Qui verò tantummodo habitu sunt contriti, vt sunt omnes qui sunt in statu gratiæ, non necessariò talibus comparationibus occurrentibus præoptarent quoduis malum perpeti, quàm peccare; alioquin nemo ex illis

3 Poenitens non tenetur facere comparationem cum alijs malis.

illis vnquam peccaret mortiferè. Ratio est: quia iustus non necessariò vitur suis habitibus virtutum.

4 Quid faciet si comparatio vitio occurrat.

Notandum Secundò: Dum tales comparationes occurrunt, peenitens vel tenetur potius quoduis malum huius vitæ malle perpeti, quàm eligere peccatum letale, vel certè debet suspendere electionem, & reiecta tali comparatione, absolutè peccatum detestari, & proponere abstinere. Quàdiu autem fluctuat, seu deliberat quid esset facturus, non potest absolui.

5 Comparatio solum in ista vitæ cum malis huius & non alterius vitæ.

Notandum Tertiò: Comparationem peccati solum esse faciendam cum malis huius vitæ, quæ interdum necesse est subire, vt peccatum euitetur; vt, cum inopia, seruitute, exilio, morte, &c. non autem cum malis vitæ æternæ; verbi gratia, vt malit potius esse mille annos in igne purgatorio, vel semper in inferno, quàm peccare mortiferè. Ratio est: quia hæc mala nunquam sunt subeunda ad vitandum peccatum; sed contrà potius diuinitus sunt constituta, vt illorum timore peccatum vitemus. Vnde huiusmodi comparationes includunt repugnantiam secundum legem ordinariam, ac proinde sunt reiiciendæ, nisi quis abundantia quãdam charitatis moueatur. Vide Chrysostomum in illud ad Rom. 9. *Operabimur ego anathema esse à Christo.* Confirmatur: quia Dominus Luca 12. v. 4. ait, *Ne terreamini ab his, qui occidunt corpus, id est, ne sic terreamini, vt timore mali, quod illi possunt inferre, Deum offendatis. Timeo autem eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam.* Vnde fortassis non imputaretur ad culpam mortiferam (si facta hypothefi alterum deberet fieri, Deo sic permittente:) si quis mallet semel fornicari, furari, quàm in æternum ardere: quia malum istud nimium superat humanam conditionem.

DVBIVM. II.

Vtrum de maiori peccato sit magis dolendum appetitiuè?

6 Affirmatur.

Respondetur, Esse. Est certa sententia; & explicatur exemplo: Si necessarium esset incidere in hæresim, vel in furtum, eligendus esset potius lapsus in furtum, quàm in hæresim; quia in furto est minor Dei contemptus, ac proinde minus malum: quare magis dolendum est de peccato hæresis, quàm furti. Quod confirmatur ex Cypriani sermone de Lapsis, *Quàm magna deliquimus, tam grandia desleamus.*

7 Appetitiuè magis dolere de minore peccato, quàm de maiore, videtur veniale.

Petes Primò: Quale peccatum est, si magis doleamus appetitiuè de minore peccato, quàm de maiore? Vt, si quis diceret, malle se committere, vel commississe, si esset necesse, blasphemiam, quàm furtum, eò quod in furto sit maior ignominia.

Respondet Sotus dist. 17. quaest. 2. art. 4. esse tantum venialem charitatis peruersionem, si animus vtrumque absolutè detestatur. Idem tenent plerique recentiores: & videtur satis probabile. Ratio esse potest: Quia omnia peccata mortifera conueniunt in contemptu Dei: vnde aliud non excedit aliud infinitè, sed finita duntaxat proportionè. Quare non tam strictè obligamur ad magis dolendum de maiore, quàm de minore.

Secus est, Si fiat comparatio cum malis huius vitæ, quæ peccatum infinitè superat. Vnde esset peccatum mortiferum, si quis mallet se peccasse,

quàm amisisse sua bona; nisi iam reconciliatus sit Deo, eamque reconciliationem simul cum peccato coniungat: sic enim in hac comparatione non videtur mortifera inordinatio.

Magis dolere de malis huius vitæ, quàm de peccato mortali, est mortale.

Notandum autem est, vt quis magis censetur dolere de maiore peccato, nõ opus esse inter peccata facere comparationem; sed sufficere, vt quis omnia peccata sua detestetur, quatenus sunt offensio Dei; sic enim detestatio fertur in singula pro gradu & ordine cuiusque.

Petes Secundò: Vtrum magis dolendum sit de suo minori peccato, quàm de maiori alterius?

8 Appetitiuè magis dolere de suo paruo peccato, quàm de alterius magno.

Respondetur appetitiuè magis dolendum est de suo, etiam minimo, quàm de maximo alterius. Ratio est: quia ad alterius peccatum, etiam maximum impediendum, non licet in se admittere vel minimum: vt patet ad Romanos 3. Intensiue tamen sæpè magis dolemus de alterius maximis peccatis, quàm de nostris minimis.

Similiter (cæteris paribus) magis dolendum est appetitiuè de peccato alterius, quàm de quouis malo temporali. Dico (cæteris paribus) quia ex malo temporali interdum multa peccata sequuntur, vel sequi possunt, vel etiam bona impediuntur; & hac ratione potest quis de illis magis dolere.

DVBIVM. III.

Vtrum etiam debeat esse dolor summus intensiue in Contritione?

Sunt duæ sententiæ: Prima est Adriani qu. 2. de Penitentia art. 2. qui dicit, in contritione requiri summum conatum, ac proinde debere esse summum dolorem intensiue. Idem sentit de dilectione Dei. Et ratio ipsius est: quia alioquin neque amabitur Deus plusquàm omne bonum, neque peccatum odio habebitur super omne malum.

9 Sententia Adriani.

Altera est Petri à Soto lectione 15. de Penitentia, qui docet non requiri quidem, vt sit absolutè summus intensiue; tamen vt sit intensior, quàm quouis alius dolor de alio quouis malo. Idem sentit de amore Dei.

2. Petri à Soto.

Respondeo & Dico Primò: Non requiritur, vt contritio sit summus dolor intensiue, seu ex summo conatu voluntatis. Est communis sententia Doctorum.

10 Communis, Non requiri summum dolorem intensiue in contritione.

Probatur Primò: In charitate, ex qua dolor contritionis manat, non requiritur summus conatus: sunt enim tres gradus charitatis, scilicet *incipiens*; *proficiens*, & *perfecta*; qui gradus non solum appetitione, sed etiam intentione differunt & conatu: ergo neque in contritione requiritur summus conatus.

Probatur Secundò: Si contritio deberet esse summus dolor intensiue, vel esset summus respectu liberi arbitrij & auxiliij præsentis, vel respectu liberi arbitrij & auxiliij possibilis: neutrum dici potest: ergo. Non secundum: quia nullus datur dolor summus intensiue respectu auxiliij possibilis: sicut enim illud auxilium potest esse maius & maius in infinitum, ita & doloris vehementia, siue intensio. Sed nec primum dici potest, scilicet dolorem debere esse summum respectu auxiliij præsentis: sic enim sæpè fieret, vt is qui haberet ingentem dolorem propter Deum de peccatis suis non iustificaretur, eò quod dolor iste non esset summus.

summus respectu auxilij præsentis; & ille, qui haberet paruum dolorem iustificaretur, eò quòd esset summus respectu parui auxilij, quod ipsi datu erat: atqui hoc per se absurdum est, & alienum à diuina bonitate.

Probatur Tertio: Quia valde rarum est, vt homo adhibeat summum conatum, faciatque extremum potentie: vnde paucissimi haberent veram contritionem.

Probatur Quarto: Quia nunquam, ne probabiliter quidem, scire possemus, an præsterimus id, quod necessarium est ad veram contritionem: nemo enim scire potest, quis sit summus dolor intensiue, quem potest habere. Vnde hæc sententia facit legem Dei nimis rigidam, & conscientias hominum semper anxias, vt fragilitatem humanam ad summum, quod potest, obstringat.

Sed contra, Obijcitur primò: Deuteronomij 4. v. 29. *Cum quaesieris Dominum Deum tuum, inuenies eum; si tamen toto corde quaesieris eum, & tota tribulatione anima tua.* & Ioëlis 2. v. 12. *Conuertimini ad me in toto corde vestro: hic videtur requirere totum anime conatum.*

Respondeo, *Conuerti ex toto corde*, est conuerti integrè & perfectè, ita vt cor, seu voluntas non quidem partim peccata detestetur, partim ijs adhareat; sed vt omnia absolute detestetur, idque tam perfectè, vt nullum sit malum, quod non malit perpeti, quàm rursus peccare, etsi hæc comparatio explicitè non sit necessaria. Sic ex tota tribulatione anime quaerere Deum, est conuerti ad Deum cum sincero dolore omnium peccatorum: Scriptura enim, quæ conuersionem ex toto corde requirunt, sunt intelligendæ, sicut illæ quæ dilectionem ex toto corde exigunt. Diligere autem Deum ex toto corde, non est diligere ex toto conatu cordis, alioquin rarissimè vel potius nunquam Deum diligeremus vt oportet: sed ita eum diligere, vt nihil in amore ei præponamus, aut etiam æquemus.

Obijcitur Secundò: Sicut voluntas mouetur ab obiecto bono vel malo ad amorem vel odiu, ita magis mouebitur à maiori bono vel malo: ergo cum per intellectu proponatur culpa, vt summum malum, voluntas summè mouebitur.

Respondeo: Voluntas non semper mouetur intensius, seu vehementius à maiori bono, vel malo, quàm à minori. Cuius ratio est, partim libertas voluntatis quæ se potest applicare, vel exercere magis vel minus in suum actum; partim quia obiectum minus bonum, interdum est familiarius & notius, quàm alterum; vnde facilius & naturali quadam procliuitate fertur ad eius amorem, vel odium: vt patet in amore vxoris & liberorum: quò fit, vt hinc facilius sequantur lacrymæ, quàm ex dolore peccatorum. Sic Iacob Gen. 37. ita doluit de morte Ioseph, vt nollet consolationem accipere: sic Dauid 2. Regum 19. de morte Absalom. Vnde etiam non est reprehendendù, quod hic dolor interdum sit acrior, quàm dolor peccatorum. Semper tamen voluntas ordinata maius bonum pluris æstimat, & magis appetitiuè diligit, quàm minora; & maius malum magis odit, magisque de eo dolet.

Dico Secundò: Non est necesse, vt peccator magis doleat intensiue de peccato, quàm de alijs malis. Patet ex dictis. Et confirmatur: quia aliqui, qui doleret de peccato actu intenso vt de eum, de morte verò vxoris vsque ad duode-

cim, non iustificaretur, imò peccaret mortifere, iuxta hanc sententiam: nam censetur præponere suum incommodum honori diuino. Et tamen alius, qui doleret de peccato actu intenso vt quinque, de morte vxoris vt quatuor, iustificaretur, quia plus doleret de peccato, quàm de alijs malis: quæ sanè per se absurda sunt. Omitto alia, quæ contra hanc sententiam possunt adferri.

Neque verum est, amorem illum esse fortiore, & vincere ceteros, qui est intensior. Nam multo fortior est is, qui maior est appetitiuè; vt pote qui specie sua sit perfectior. Pro quo:

Notandum est, Quantitatem appetitiuam in actu doloris vel amoris, non esse tantummodò quandam relationè rationis, à qua dolor dicitur summus, vt quidam volunt, sed esse perfectionem essentialè ipsius actus. Dolor enim dicitur summus appetitiuè, eò quòd tendat in malum formaliter sub ratione summi mali; & amor dicitur summus appetitiuè, quòd tendat in bonum vt formaliter summum bonum. Sicut autem est ordo inter mala suis gradibus distincta, ita quoque est ordo inter detestationes malorum, quando quodque pro suo gradu detestatur. Pari modo sicut est ordo inter bona, ita inter amores honorum ordo est, quando vnumquodque pro suo gradu amatur.

D V B I V M. IV.

Virum Contritio saltem requirat aliquam certam perfectionem intensiuam, vel continuationem, vt sit vera contritio?

S COTUS dist. 14. quæst. 2. art. 2. requirere videtur certam aliquam quantitatem tum intensiõnis, tum durationis, vt sit legitima contritio, & gratiam impetret: quæ tamen intensio & duratio quanta definitè esse debeat, soli Deo notum esse.

Respondeo, Contritionem non necessariò postulare certum gradum intensiõnis, infra quem non fit vera contritio; neque etiam certam durationem: sed quantumuis parua intensio & duratio sufficit.

Probatur Primò: quia Scripturæ absolute docent Deum ignoscere illis, qui propter ipsum dolent de peccatis suis: nec faciunt mentionem certi gradus aut temporis. Maiæ 30. v. 15. *Si reuertimini, & quiescatis, salui eritis: vbi LXX. Cum reuersus ingemueris, saluus eris. Ezechielis 18. nihil aliud requirit Dominus, quàm vt Impius se auertat ab impietate sua, & conuertat ad obseruationem mandatorum. Zachariæ 1. v. 3. Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Ecclesiastici 11. v. 23. Facile est in oculis Dei subito honestare pauperem.*

Probatur Secundò: Patres nullam temporis moram dicunt requiri ad conuersionem: Cyprianus ad Demetrianum sub finem, *In isto mundo manenti nulla sera penitentia est: & in sermone de Cena Domini; Sed & in eodem articulo temporis, cum iam anima festinat ad exitum, & egrediens ad labia expirantis emergerit, penitentia clementissimi Dei benignitas non aspernatur: & infra, Nec quantitas criminis, nec breuitas temporis, nec hora extremas, si vera contritio, si pura fuerit voluntatum mutatio, excludit à venia. Chrysostomus epistola priore ad Theodorum lapsum, Non ad temporis rationem, sed iuxta affectum anima solet diiudicari penitentia. Et infra loquens*

Quid sit
Conuerti
ad Deum
ex toto
corde.

Quid dili-
gere ex toto
corde.

Vnde fit, vt
Voluntas
non sem-
per fortius
mouetur à
maiori bo-
no, vel ma-
lo.

Non est
necesse ma-
gis intensiue
dolere de
peccato,
quàm de
alio malo.

14
Amor qui
fortior.

Vnde dicitur
Dolor
vel Amor
appetiti-
ue summus

15
Scotus re-
quirit cer-
tam inten-
sionem &
durationem.

Quantitas
Intensio
vel mora
contritionis
sufficit.

16
Cyprianus

Chrysol.

loquens de bono latrone. In eo momento peccata totius vite simul absterge. D. Leo epistola 91. Apud Deum nullas pariter venie moras vera conversio, dicente Spiritu Dei per Prophetam, Cum conuersus ingenueris, saluus eris.

17
Triplex Ratio.

Probatur Tertio; Ratione. Primo, In præceptis aliarum virtutum, vt Fidei, Spei, Charitatis, quibus actus internus præcipitur, non requiritur certa mensura intensiõis graduum, aut durationis temporis: ergo nec in præcepto Contritionis. Antecedens patet, quia Species actus præcipitur, non autem intensio, vehementia, duratio, quæ solum sunt extrinsecæ actus conditiones. Secundo; Homo in momento temporis potest auerti à Deo, & per actum voluntatis quantumuis remissum: ergo

similiter poterit conuerti. Patet consequentia, quia Deus pronior est ad misericordiam, quam ad iram. Tertio; Si aliqua talis mensura temporis vel intensiõis requireretur, cum ea sit prorsus ignota mortalibus, fortuito & non ex animi destinatione ad eam mensuram pertingeremus: quod sanè est incommodum; nullo enim modo sciemus, quousque debeamus conuerti.

Dices, Ergo homo poterit scire se esse in gratia. Respondeo, Posse, valde probabiliter id conijcere, non tamen certo scire. Ratio est, Quia non certo scimus, an nostra contritio tanti æstimet peccatum, & ex tam puro affectu erga Deum, quam par est.

Q V Æ S T I O I V.

De Tempore Contritionis.

D V B I V M I.

Vtrum sit aliquod præceptum Diuinum obligans ad Contritionem?

1
Negat Victoria.

FRANCISCUS VICTORIA, vt refert Melchior Canus Relect. de Pœnitentiâ part. 4. docuit non extare aliquod præceptum de contritione, sed eam tantum esse necessariam ad iustificacionem necessitate medijs. Vnde sequitur, Peccatorẽ qui eam in fine vitæ non conciperet, non peccatum nouo peccato; sed solum damnari propter antiqua. Sed contraria sententia est omnino tenenda: Pro qua

Affirmatur.

Dico Primo: Extare diuinum præceptum de contritione, ac proinde eam esse necessariam ad iustificacionem, non solum necessitate medijs, sed etiam præcepti. Est communis. Vide Vegam lib. 13. in Trident. cap. 19. & Canum loco citato.

Scriptura.

Probatur Primo: Quia Scriptura sapissimè nobis proponit pœnitentiã ijs loquedi formis, quibus aperte insinuat præceptum. Luca 13. v. 3. Nisi pœnitentiã habueritis, omnes similiter peribitis. Atqui præceptum non potest clariùs indicari, vt patet Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit. Et Ioan. 6. v. 53. Nisi manducaueritis. Sic Matthæi 4. v. 17. per modum præcepti proponitur: Pœnitentiã agite, appropinquauit enim regnum Dei. Marci 1. v. 15. Pœnitentiã, & credite Euangelio. Actõrum 2. v. 38. Pœnitentiã agite, & baptizetur vnusquisque vestrũ. Secundo: Quia Scriptura passim increpat peccatores, quod non agant pœnitentiã; vt patet Iob 54. Ecclesiastici 2. Ieremiæ 8. Ioëlis 2. & alibi: ergo ad hoc obligantur. Tertio: quia de omni actu qui est in nostrã potestate, & est necessarius ad salutem necessitate medijs, est præceptum: atqui contritio est talis, vt omnes concedunt: ergo de ea est præceptum. Maior probatur: Quia quisque tenetur diuino præcepto procurare suam salutem: ergo etiam præstare illos actus, qui sunt media necessaria ad salutem. Cõfirmatur, Quia obligatio præcepti affirmatiui maxime oritur ex ordine, quem habet opus ad finem.

Ratio.

Solumtur obiectio.

Dices Primo: Gratia Dei est necessaria homini necessitate medijs, non tamen est præcepti. Cur non idem dici possit de contritione? Respondeo;

Est dispar ratio; quia gratia non est opus hominis, sed Dei: præcepta autem solum dantur de operibus nostris: tale autem est contritio.

Dices Secundo: D. Thomas 2. 2. q. 14. art. 2. ait, Finalem impœnitentiã non esse speciale peccatũ, sed solum peccatũ circumstantiam: ergo non est aliquod particulare præceptum, quo pœnitentiã præcipiatur, & impœnitentiã veteretur. Respondeo: Impœnitentiã finalis, id est, continuatio peccati vsque in finem, est solum circumstantia, quando quis in peccato existens subito moritur, non præuiso periculo; & tunc non est contra aliquod particulare præceptum, ita vt sit peccatum mortiferum. Secus autem est, quando quis aduertens periculum mortis, vel posituè non vult pœnitere, vel omittit.

2
Præceptũ de Contritione non est positiuum, sed naturale.

Dico Secundo: Hoc præceptum contritionis non est positiuum, sed naturale; connaturale tamen ordini gratiæ, sicut præceptum Fidei, Spei, & Charitatis. Probatur Primo: Quia sicut Ius naturale dicitur, vt Deum diligamus super omnia, ita etiam dicitur, si eum offendimus, debere nos anniti vt reconciliemur; quod fit per contritionem. Secundo: Homo iure naturali charitatis tenetur proximum corripere & emendare: ergo etiam semetipsum. Tertio: Eodem iure tenetur quisque sibi in graui & extremã corporis necessitate subuenire: ergo & in pari necessitate salutis animæ.

Solumtur obiectio.

Dices: Si contritio est medium necessarium, & præceptum legis naturæ; ergo nunquam poterit obtineri reconciliatio sine contritione; vel saltem semper tenebimur eam excitare, quando volumus reconciliari.

Respondeo Negando Consequentiam: Est enim medium necessarium, nempe quando non interuenit Sacramentũ, quod eius defectum suppleat, sicut tempore legis Naturæ & Veteris. Similiter est præcepta, quando deest Sacramentum; alioquin quis vitur Sacramento ad remissionẽ peccatorum instituto, neq; est necessarium medium, nec est præcepta: sed sufficit attritio cum Sacramento. Excipio tamen periculum mortis, vt supra dictum est de Baptismo qu. 68. art. 2.

D V B.

DUBIUM II.

Quando hoc praecipuum obligat?

3 Non ligat statim a commisso facinore, saltem sub mortali.

Respondeo & Dico Primò: Hoc praecipuum non obligat statim commisso facinore; sub nouo peccato mortifero; Est communis sententia Doctorum. Probatur; Quia hoc praecipuum est affirmatiuum, quod non ad semper, sed tantum pro certis temporibus obligat.

Dixi, Sub nouo peccato mortifero: Primò: Quia peccator tenetur sub pena permansionis in peccato commisso; quae permansio est continuatio peccati habitualis, non autem circumstantia prioris peccati actualis; neq; addit nouam culpam mortiferam. Secundò: Quia videtur obligari, saltem sub peccato veniali, vt primà opportunitate contritionem concipiat, seque à statu peccati eximat. Probatur; quia esse in statu peccati, & inimicitia Dei, est magnum quoddam animae malum, Deoque valde displicens: ergo velle in hoc statu permanere, cum facile possis exire, est peccatum, etiamsi id tantum interpretatiue velis; sicut vult is, qui aliquid voluntarie negligit & omittit.

Confirmatur Primò: Ecclesiastici 5. v. 8. Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subito enim ueniet ira illius, & in tempore vindictae disperdet te: vbi non tantum aliquod consilium, sed etiam quoddam praecipuum videtur insinuari. Et cap. 21. v. 2. Quasi à facie colubri fuge peccatum: si accesseris ad illa, suscipient te: dentes leonis, dentes illius, interficientes animas hominum.

Confirmatur Secundò: Quia is, qui Principem grauius offendit, & facile potest ei reconciliari, valde reprehensibilis est, si primà opportunitate non conetur redire in gratiam, & videtur quodammodo partem facere illius amicitiam. Dices: Ex his videtur sequi, id esse peccatum mortiferum: Nam esse in statu peccati, est valde ingens malum: ergo illud in se permittere, non est solum veniale, sed etiam mortiferum. Respondeo: Est valde ingens malum, quatenus supponit & quodammodo includit actum peccati: non autem est tantum malum per se nudè consideratum, scilicet vt indignitas habitualis. Vnde voluntaria permansio in illo, praesertim non ad longum tempus, non censetur grauis iniuria; sed negligentia quaedam animi non satis estimantis mala spiritualia.

4 Sed contra. Obijcitur Primò: Qui tenetur sub peccato mortifero primà opportunitate proximum corripere: ergo & seipsum, concipiendo contritionem.

Respondeo; Non tenetur sub mortali peccato corripere proximum, vt exeat de statu peccati, sicut nec seipsum; sed tantum sub veniali; nisi sit probabile periculum, quod alioquin in illo peccato morietur. Secus est, quando agitur de peccatis futuris euitandis, tunc enim tenemur proximum corripere primà opportunitate, quatenus necesse est, vt illud peccatum euitet: similiter & nos ipsos. Aliter respondet Melchior Canus relectio- ne de Poenitent. part. 4. sed non satisfacit.

2. Obiectio Obijcitur Secundò: Qui manet in statu peccati, exponit se periculo rursus peccandi, quia vnū peccatum trahit aliud, sicut anfa ansam: ergo ratione huius periculi peccat mortiferè, qui non concipit contritionem.

Respondeo: Illud periculum non est propin-

quum, sed remotum; vnde non obligat sub peccato mortifero ad sui vitationem. Quando autem incipit esse propinquum, tunc potest recedere à peccato, & petere auxilium: Nam auxilium orationis semper suppetit homini fideli.

Obijcitur Tertio: Qui hominem afficit iniurià in fama vel in fortunis, tenetur primo quoque tempore, dum commode poterit, restituere sub peccato mortifero: Ergo similiter, qui Deum affecit iniurià per peccatum, tenetur ei honorem restituere.

Respondeo Primò: Is qui aliquid furto abstulit, non tenetur semper sub nouo peccato mortifero primà opportunitate restituere, sed solum sub pena continuationis prioris peccati. Postquàm enim res surrepta est, vel fama laesa, etsi per medium annum non restituas, non accedit aliqua malitia mortifera ex illà dilatione, nisi inde aliquod extrinsecum incommodum ipsi, cui restitutio est facienda, eueniret. Respondeo Secundò: Esse disparem rationem restitutionis, & contritionis: qui enim non restituit, censetur quodammodo continèd ledere, & continuare priorem actum: Nam qui laesus est, assidue sentit incommodum. Vtrum peccator non censetur continuare peccatum, vel assidue Deum irritare, dum non conteritur; quia Deus non percipit reipsa incommodum ex peccato; neque ex eo quod homo non conteritur.

Dico Secundò; Praecipuum contritionis non etiam obligat per se diebus festis sub nouo peccato mortifero. Est communis D.D. Vide Medicinam cod. de Poenitent. Tract. 1. q. 6. qui contrariam sententiam tribuit Scoto, Angelo, Gabrieli, & Antonino, quàmuis Scotus aliud videatur velle: vide illum in 3. d. 27. sub finem.

Probatur Primò: Quia nullum est ius diuinum vel humanum, quo ad hoc obligemur. Ius enim diuinum, quod aliquam speciem huius praecipui habeat, non est aliud, quàm illud Leuit. 16. v. 31. Sabbatum requietionis est, affligetis animas vestras: Similia habes cap. 32. Sed hic nomine afflictionis anima non intelligitur contritio, sed ieiunium, quod praecipue in festo expiationis seruabatur. Sed & haec lex iam est abolita, quia ceremonialis. Ecclesia verò etiam non praecipit contritionem, quia non praecipit actus internos, saltem directè, sed vt summum quatenus necessarij sunt ad obeundos actus externos sine peccato. Possumus autè colere diem festum sine actu interno contritionis.

Probatur Secundò: Quia praepcepta non dantur de fine, sed de medijs ad finem: ergo licet finis diei sit, conuersio ad Deum, tamen non praecipitur in praepcepto cultus diuini. Notandum tamen est, maximè esse rationi consentaneum; vt peccatores se tunc ad poenitentiam excitent: tum, quia hic quoque est finis obseruationis diei festi; tum, quia alioqui sine fructu Deum colent.

Dico Tertio: Non obligat etiam hoc praepceptum sub nouo peccato mortifero, quotiescumque peccata praeterita praepceptè occurrunt memoria. Est communior sententia Doctorum, praesertim recentiorum; Caietani, Soti, Cani, Ioan. Medinae, Adriani. Contrarium sensere multi veteres; vt Alexander Alesius, Richardus, Paludanus, Gabriel, &c. Vbi Notandum est: Peccatum occurrere speculatiue, dum cogitas de eo, vt conditionem eius intelligas: Praepceptè autem, cum occurrit homini cum aliquo primo motu appetitus in ipsum;

Quali peccato se exponat, qui manet in statu peccati.

Obiectio

An res iniuste ablata, statim restituenda sit.

5 Praepceptum contritionis non obligat diebus festis sub nouo mortali.

6 Nec obligat quoties occurrit peccatorum memoriae

in ipsum; seu cum quadam suggestione, quae veluti insinuat interius, *Fac hoc.*

Probatur propositio: Si homo tunc teneretur, Vel id esset ratione ipsius particularis praeccepti contritionis; nempe quia censeretur impoenitens, nisi tunc peniteret: & hoc non: quia in ceteris praecceptis hoc non cernitur: non enim tenemur, quoties nobis occurrit aliqua res credenda, statim elicere actum fidei; neque censemur infideles; si id non faciamus. Ratio est, Quia obligatio praeccepti nascitur ex natura rei; non autem ex apprehensione nostra, aut motu aliquo ad id, quod praeccepto est contrarium. Vel id esset ratione praeccepti dilectionis; quia videlicet aliqui censeretur Deum contemnere: & hoc non: quia peccator non tenetur, quoties illi occurrit cogitatio aliqua de Deo diligendo, eiusque beneficijs, excitare actum dilectionis. Vel denique, id esset ratione periculi consentiendi; quod, nisi conteratur, evidens sit periculum, ne à peccato rursus vincatur: & hoc non: quia non semper est tale periculum: & in tali euentu possum mentem ad alia distrahere, & sic eam cogitationem excutere. Si tamen quis apprehendat se esse in evidenti periculo consensus, nisi se ad dolorem peccatorum excitet, tunc ratione conscientiae tenebitur.

Dico Quarto: Praecceptum Contritionis aliquando per se obligat peccatorem sub nouo peccato mortali, aliquando ratione alterius operis.

Ratione sui obligat, Primò: In periculo mortis: quia nisi tunc contritionem concipiat, constituit se in presentissimo periculo perpetuae inimicitiae cum Deo, & aeternae damnationis sui ipsius: vnde peccat nouo modo contra dilectionem Dei & sui. Secundò: valde probabile est, hoc praecceptum etiam obligare ratione sui sub nouo peccato mortifero, ne contritio nimis diu differatur, v. g. ad quatuor vel quinque annos. Ratio est, Quia aliqui videbitur peccator nouo modo contemnere diuinam amicitiam, si tamdiu voluntarie maneat in eius inimicitia, sicut alibi dictum est de praeccepto charitatis: hoc tamen tempus non potest à nobis praecise determinari, sicut nec tempus Eucharistiae percipiendae, quatenus iure diuino praecceptum. Dixi, esse valde probabile, quia non est certum: nam non est improbabile, praecceptum contritionis non obligare per se sub mortali, nisi in periculo mortis, sed aliàs tantum sub veniali.

Secundo modo obligat hoc praecceptum ratione alterius: Primò, Quando peccator debet aliquod Sacramentum percipere, vel administrare, & deest copia Confessoris; tunc enim, ne indignè Sacramentum tractet, tenetur concipere contritionem. Secundò: Quando tota aliqua Respubl. versatur in grauissimo periculo salutis, sicuti apud Ninuitas. Ratio est, Quia si in priuato periculo teneor, multò magis in communi. Ita Hadrianus quaest. 3. de Contritione, & Petrus Soto lectione 3. Sed videtur hic casus vix posse incidere, nisi quis se quotque in mortis periculo videat constitutum; tunc enim ratione sui, non communitatis tenetur: vel certe, nisi quis existimet suam causam malum diuinitus inferri Reipublica; vt quando Achan accepit de anathemate, Iosue 7. & quando Israël punitus est ob numerationem populi factam per Dauid, 2. Regum 24. Tertiò: Quando aggrediendum est

magnum opus quoddam spirituale, in quo magna Dei auxilium est necessarium: vt si profitenda fides coram Tyranno, si predicandum Euangelium inter infideles, praesertim cum vita periculo: peccator enim talia aggrediens sine debita praeparatione, videtur tentare Deum. Quarto: Quando quis in magno periculo peccati ratione alienus tentationis constitutus est, quod non putat se superaturum, nisi ferid ad Deum recurrat.

Notandum: Quando praecceptum contritionis obligat ratione alterius, v. g. ratione Sacramenti percipiendi, omissionem eius non esse distinctum peccatum ab indigna perceptione Sacramenti; quidquid dixerit Melchior Canus. Ratio est, Quia contritio tunc non praecipitur propter se, sed solum vt necessaria dispositio ad aliud, & quasi sub conditione, nempe, Si velis Sacramentum percipere, contere. Vnde non peccatur praecise omissione contritionis, sed indigna Sacramenti perceptione. Idem dicendum, quando peccatori videtur necessaria contritio ad vitandum aliud peccatum, & tamè eam omittit. Tunc enim omisso illa solum censetur peccatum, quatenus est consensus interpretatiuus in peccatum, ad quod tentatio illum vrget, v. g. in fornicationem: vnde solum habet malitiam fornicationis.

DVBIVM III.

Verum peccator teneatur in Paschate conteri, sicut tenetur confiteri?

Dominicus Soto dist. 17. quaest. 2. art. 6. respondet affirmatiue: adeò, vt quamuis peccator in Paschate careat Confessore, nihilominus teneatur tunc contritionem concipere sub nouo peccato mortifero. Ratio ipsius est, Quia penitentia Christiana continet contritionem & confessionem: atqui tempus Christianae penitentiae ab Ecclesia determinatum, est tempus Paschae: ergo si tunc peccator non possit eam penitentiam praestare quoad confessionem, saltem tenebitur quoad alteram partem, scilicet contritionem. Sed contrarium est tenendum cum Caietano, verbo Contritio, in Summa.

Dico igitur Primò: Si confiteatur peccator, non tenetur, nisi ad attritionem Sacramento necessariam. Ratio est, Quia cum praecceptum contritionis & confessionis sint duo praeccepta, Ecclesia solum in Paschate praecipit confessionem; & consequenter solum id, quod ad hanc ritè faciendam est necessarium, quod est attritio.

Dico Secundò: Si non possit tunc confiteri, aut etiam nolit, non tenetur vi praeccepti Ecclesiae ad contritionem. Ratio est, Quia cum contritio sit actus internus, non potest Ecclesia ad eam obligare, nisi quatenus necessaria est ad confessionem: ergo quando non potest confiteri, aut etiam non vult; non tenetur conteri ex vi praeccepti Ecclesiae: sicut qui non potest recitare Horas, non tenetur adhibere aliam internam deuotionem, quam ad lectionem Horarum adhibere debuisset.

Dixi, Ex vi praeccepti Ecclesiae; quia si talis peccator velit percipere Eucharistiam, vel aliud Sacramentum, tenetur iure diuino concipere contritionem; vt supra dictum est.

Ttt QVAE-

9
An omisso
contritionis
tunc sit di-
stinctum
peccatum,

10

11
Responsio
est negans
contra
Dom. Soto,

12

7
Obligat
aliquando
per se.

8
Aliquando,
ratione al-
terius.

Q V Æ S T I O V.

De Effectu Contritionis.

Ostenfum est suprâ, Omnia peccata per veram pœnitentiam remitti posse, & cõtritionem dupliciter ad remissionem peccati concurrere in Sacramẽto; nempe instar causæ instrumentalis, & instar dispositionis. Solùm adhuc vnum superest

D V B I V M.

Virum Cõtritio possit delere peccata, & iustificare hominẽ sine reali perceptione Sacramenti?

²
Quidam
negant.

Quidam docuerunt, Non posse, permoti quibusdam sententijs D. Augustini. Excipiunt tamen casum necessitatis, & martyrij, quando Sacramentum externum nequit adhiberi; tunc enim Deum aiunt supplere vim Sacramenti.

¹
Assertio est
affirmans.

Verùm dicendum est, Solâ Contritione coniunctâ cum voto Confessionis, remitti peccata, & cõferri gratiam iustificationis, ante realem Sacramenti perceptionem. Est certa, & communis omnium Doctorum, qui docent, Contritio perfectâ remitti peccata extra Sacramenta.

³
Tridentini-
pum,

Probatur Primò: Quia hæc est expressa sententia Concilij Trid. sess. 14. c. 4. vbi dicitur, Contritionem charitate perfectâ, id est, quæ ex dilectione Dei proficitur, hominem Deo reconciliare, priusquam Sacramentũ Pœnitentiæ actũ suscipiat. Et sess. 13. c. 7. docet, Contritionem cum proposito Confessionis sufficere ad dignè percipiendam Eucharistiam, quando deest copia Confessoris: vbi apertè supponit, hominem per hanc iustificari à peccatis, etiâ extra casum necessitatis, & martyrij. Nam, si homo non iustificaretur, non posset ad Eucharistiã sine confessione accedere. Sess. 8. cap. 4. apertè indicat, hominem cum voto Baptismi posse iustificari, absque reali susceptione.

⁴
Scriptura.

Probari potest Secundò: Ex Scripturis. Ezech. 33. v. 12. *Impietas impij non nocebit ei, in quacumque die conuersus fuerit: loquitur autem Propheta de cõuersione per contritionem.* At impietas multum nocet, quamdiu non est remissa: facit enim hominem reum æternæ mortis: 2. Reg. 12. v. 13. cum Dauid dixisset, *Peccavi Domino*, quibus verbis significabat internam contritionem, respondet Nathan: *Transulit Dominus peccatum tuum*, id est, abstulit, remisit, vt insinuat ipse Dauid Psal. 31. v. 5. vbi de hoc factò loqui videtur, cum ait: *Dixi, confitebor aduersus me iniustitiam meam Domino; & tu remisisti impietatem peccati mei.* Dices, Verbum *Transulit* accipitur pro futuro, *transferet.* Contrâ; Quia verba illa immediatè sequentia, *Non morieris.* Veruntamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc: *Filius qui natus est tibi, morie morietur:* apertè indicant peccatum iam fuisse remissum, quod ad impietatem, seu culpam attinet, & præcipuam pœnam; solumque superfuisset pœnam quandam temporalem per mortem filij.

⁵
Patres.

⁶
Ambrosius.
⁷
Augustinus.
nus.

Probatur Tertiò: Ex SS. Patribus. Ambrosius Apologia David c. 7. *Si dixit, Pronuntiabo, & Veniam meruit priusquam pronuntiaret: quanto magis vbi de se pronuntiat, dicens, Iniquitatẽ meam ego cognosco, remissum est ei omne peccatum?* S. Augustinus in eundem versiculum Psalmi: *Non pronuntiat David, sed premitit se pronuntiatũ, & Deus illi iã dimittit.* Gregorius in eundem Psalmum: *Attende quanta sit*

indulgentia vitalis velocitatis, vt consentiã desiderium comiteretur venia, antequam ad cruciatum perueniat pœnitentia: ante remissio ad cor perueniat, quam Confessio in vocem erumpat. Et infrâ: *Non solum peccatum remisisti, sed etiam ipsam impietatem, &c.* Rufinus in eundem Psalmũ: *Vide quam velox sit Dei misericordia erga peccatorem: proposuit se pronuntiatũ, & illam dimisit.* Richardus de S. Victore, lib. de Potestate ligandi & soluendi, cap. 4. dicit, *Quando Dauid dixit, Peccavi, statim mutatam pœnam æternam in temporalem.* Et infrâ: *Ex illa prophetica sententiã, Dixi Confitebor aduersus me &c. datur intelligi, quod ad veram Contritionem & Confessionẽ cordis remittitur iniquitas veraciter pœnitentis.* His adde, Damnatam esse hanc propositionem, *Per Contritionem, etiam cum charitate perfectâ, & cum voto Sacramenti consummã, non remitti crimẽ, extra casum necessitatis, vel martyrij, sine actuali Sacramenti perceptione.* Vide alia testimonia Patrũ suprâ qu. 3. dub. 4. in his Additionibus.

Rufinus,

Richardus,

Damnata
propositio

Probatur Quarto: Ratione. Primò: Contritio perfecta non potest esse sine actu charitatis, imò ipsa est actus charitatis, vt suprâ dictum est: atqui charitas non potest esse sine peccatorũ remissione: ergo neque cõtritio. Minor Probatũ: Prouerb. 8. v. 17. *Ego diligentes me diligo.* Prouerb. c. 10. v. 12. *Vniuersa delicta operit charitas.* Luca 7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum;* id est, magna dilectio est causa magna indulgentiæ, vt explicat D. Gregorius Homil. 33. Idem docet S. Augustinus Tractatu 5. in Ioannem: *Dilectio, inquit, sola discernit inter filios Dei, & filios Diaboli.*

Damnata
propositio

6

1, Ratio,

Secundò: Cõtritio est vltima dispositio ad gratiam & remissionem peccatorũ: atqui positâ vltimâ dispositione, statim datur gratia, & remissio peccatorum. Maior Probatũ: Tum, quia est cõmunis sententia Doctorum: tum, quia est perfecta auersio à peccato, & conuersio ad Deum: tum denique, quia est actualis conformatio cum lege diuina; ac proinde debet post se relinquere habitualem conformationem, quæ est habitualis iustitia, cui coniuncta est remissio peccatorum.

2, Ratio.

Tertiò: Quia interdum dantur Indulgentiæ ab Ecclesia ijs, qui solum sunt cõtriti, & habent propositũ confitendi suo tempore: ergo Ecclesia supponit per solam contritionem cum proposito Sacramenti hominẽ iustificari. Patet Consequentia: quia Indulgentiæ non profunt, nisi ijs, qui sunt in statu gratiæ. Pari modo Ecclesia confert Sacramentum Confirmationis, & Sacramentũ Ordinis, ijs qui tantũ sunt cõtriti, neque postulat cõfessionem ob hæc Sacramenta. Similiter Sacramentum Eucharistiæ, quando deest copia Cõfessoris. Quæ omnia euidenter declarant, Ecclesiæ sensum esse, hominem sine Sacramento per cõtritionem posse iustificari: nam hæc Sacramenta non nisi à iustificatis percipi possunt.

3, Ratio.

Quartò: In articulo necessitatis potest homo iustificari per veram contritionem, cum voto Baptismi vel Pœnitentiæ, vt ipsi concedunt: ergo etiâ extra necessitatem. Patet Consequentia: nam vbi eadem causa, idẽ quoque est effectus. Dices: Deus tunc sua bonitate supplet defectum Sacramenti. Contrâ: Hoc sine fundamento dicitur: nam simili modo etiam dicere poterimus Deum supplere in paruulis

4, Ratio.

paruulis defectum baptismi; vel, si Sacerdos non vtatur legitima materia, supplere etiam defectum materiae. Deinde, Sequitur hominem posse iustificari sine proprio actu, sine Sacramento, & martyrio, per hoc solum, quod imminet illi periculum mortis: quasi periculum mortis moueat Deum ad hominem sine ordinarijs medijs sanctificandum.

Obijcitur Primò: Apostolus Paulus erat perfectè contritus, & tamè postridiè dicitur ei ab Anania: *Baptizare, & ablue peccata tua, inuocato nomine ipsius, vt refert ipse Apostolus Acto. 22. v. 16.* ergo peccata per contritionem non erant remissa. Et confirmatur: Quia ad iustificationem requiritur etiam oratio, iuxta illud Ecclesiastici 21. vers. 1. *Fili peccasti? non adicias iterum: & de pristinis deprecate, vt tibi dimittantur.*

Respondeo Primò: Etiam si Paulus per contritionem esset mundatus, tamè poterat amplius mundari, iuxta illud Psal. 53. v. 4. *Amplius lana me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me:* à quo tamen peccato antè emundatus erat: poterant enim adhuc restare aliqua reliquia; vel si nulla restabant, poterant nihilominus, quantum erat ex vi Sacramenti, rursus lauari; iuxta supra dicta de forma Absolutionis. Secundò: Fortassis Ananias ignorabat eius conuersionem fuisse ita perfectam, vt sola sufficeret. Ad Confirmationem, Respondeo: Antequam ad veram contritionem perueniatur, necesse est precedere actum fidei & spei, vnde prodit oratio. Nam actus spei etiam implicitam deprecationem complectitur. Obtentà autem verà contritione, non est opus interuentu orationis ad peccati remissionem quoad culpam; sed solum quoad pœnam temporalem.

Obijcitur Secundò: Lucæ 7. v. 47. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum:* hic manifestè insinuat, magnam dilectionem præcessisse ante remissionem peccatorum, eamque tandem impetrasse. Confirmatur: quia tunc facta est ei remissio peccatorum, quando dictum est à Domino: *Remittuntur ei peccata multa, sicut indicat S. Thomas, 3. parte qu. 64. art. 3.*

Respondeo: Dilectionem illam fuisse causam remissionis peccatorum; sic tamen, vt non tempore, sed solum naturæ ordine præcesserit: est enim vultu dispositio vltima ad iustificationem, & remissionem peccatorum. Nam per illam peccator perfectè auertitur à peccato, & couertitur ad Deum tanquam benignissimum Patrem, sicut filius prodigus Lucæ 15. amando eum super omnia, & proponendo obedire omnibus eius mandatis: nihil enim aliud requiritur ad mètis recititudinem. Ad Confirmationem, Respondeo: Magdalenæ antè fuisse factà remissionem, quando multum dilexit; non tunc primùm, quado Dominus illa verba dixit: illa enim verba non sunt propriè absoluentis, sed indicantis causam remissionis, quod vel ex eo patet, quod Dominus secundò dixerit, *Remittuntur tibi peccata tua;* cum tamen ipse antè testatus esset, iam esse remissa. Quare illis verbis partim absoluit illam exterius corà hominibus, quæ iam intus à Deo absoluta erat: partim confirmat absolutionem ante inuisibiliter datà: sicut Marci 5. v. 31. Dominus mulieri, quam tacite sanauerat à fluxu sanguinis, dixit palam: *Esto sana à plagâ tuâ.*

Obijcitur Tertiò: D. Augustinus Tract. 13. in Ioannem: *Quantumcumque catechumenus proficiat, adhuc sarcinam suæ iniquitatis portat, nec illi dimittitur,*

nisi cum venerit ad baptismum. Et lib. 4. de Baptismo c. 21. dicit, *Catechumeno bono, & diuinâ charitate flagranti, deesse baptismum ad capeffendum regnū celorum.*

Respondeo Primò: Si hæc loca aliquid probant, etiam probant, nō suppleri in necessitate defectum Sacramenti, quæ tamen ipsi negant. Respondeo Secundò: Augustinum priori testimonio agere de catechumeno, qui negligit baptismum suscipere, qui nō habet serium baptismi votum; & ideo adhuc sarcinam suæ iniquitatis portat, donec veniat ad baptismum, vel reipsâ, vel serio voto. Patet ex verbis præcedentibus; vbi reprehendit eos, qui, quod melius viuerent quàm Christiani, existimabant sibi baptismum non esse necessarium. Ad alterum locum, Respondeo: Talem catechumenum habere remissionem peccatorum: dicitur tamen ei *deesse baptismum ad capeffendum regnum celorum,* quia tenetur baptismum suscipere; & si contempserit aut neglexerit, non capeffet regnum celorum. Quod autem habeat remissionem peccatorum, patet; quia talem catechumenum dicit esse Cornelium Centurionem, qui ante baptismum Spiritu S. repletus est: veruntamen si Spiritu S. iam recepto baptizari noluisset, contemptu tanti Sacramenti reus fieret. Et post pauca subdit: *Sicut bono catechumeno deest baptismus ad capeffendum regnum celorum, sic malo baptizato vera conuersio, vbi tamen non est exacta comparatio: nam vera conuersio sic deest baptizato, vt necessitate medijs necessaria sit: baptismi autè realis susceptio non sic deest catechumeno; nam omnes fatentur catechumenum sine illâ posse saluari, si fortasse morte præueniatur. Inspiciatur totus locus, & manifestū erit, Catechumeni dici deesse baptismum ad regnum celorum,* quia quasi sub hoc onere remissa sunt ei peccata, vt teneatur baptismum suscipere: quem si neglexerit, damnabitur reus tanti Sacramenti.

Obijcitur Quartò: S. August. 1. de Baptismo c. 8. & lib. 4. c. 21. dicit Cornelium, etsi laudetur à Scripturis, nondum fuisse talem, vt saluus esse posset, nisi baptizaretur.

Respondeo: Certissimum est Cornelium fuisse iustificatum ante baptismum: Nam loquente Petro accepit Spiritum S. sicut Apostoli in Pentecoste, vt patet ex verbis Scripturæ, Act. 10. Vtrū autè ante acceptum Spiritum S. iustus fuerit, parum ad præsentem quæstionem facit. Vult ergo dicere Augustinus, illum non potuisse esse saluū, sine baptismo: quia sic tenebatur baptismum suscipere, vt si negligeret, aut cōtemneret, saluus esse non posset.

Obijcitur Quintò: Ex Richardo de S. Victore, lib. de Potestate ligandi atque soluendi, c. 19: vbi dicit, *Eum, quem veraciter penitet, habere quidem charitatem, teneri tamen adhuc debito æternæ damnationis ante absolutionem Sacerdotalem.* Et ex Thoma Waldensi tom. 2. c. 97. *Bonus catechumenus diuinâ charitate flagrans, iustus probat à iustitiâ, priusquam Christi Ecclesiæ coniungatur, est de vi status adhuc ineptus ad capeffendum regnum Dei.*

Respondeo: Richardū videri esse omninò pro nobis: nam cap. 8. docet, quod verè pœnitens sine Sacerdotis absolutione pœnam æternam euadere potest, cum eam habere nequit: *Nam Deus, inquit, penitentem absoluit à debito damnationis sub tali conditione: id est, eū tali pacto & obligatione, vt oporteat eum querere, prout potest, absolutionem Sacerdotis, & ad eius arbitrium satisfacere: quod si facere neglexerit, periculum æternum non euadit, hæc ille.* Vnde patet Richardum

Soluuntur,

Alia ex Augustino obiectio soluitur,

Obiectio nes ex Richardo & Waldensi,

Soluuntur,

An S. Paulus per contritionem sine Sacramento iustificatus sit.

8 Quomodo S. Magdalenæ sine remissa peccata,

9 Que Obiectiones ex S. August.

Richardum sentire, pœnitenti mox remitti peccata, manere tamen debitum mortis aeternæ, quatenus cum pœno & obligatione cōfitebatur remissa sunt; & quamdiu hæc obligatio non est impleta, censetur peccator debito aeternæ damnationis teneri; quia si neglexerit, aut contempserit, damnabitur; Sicut Patriarcha & Propheta, inquit Richard. c. 19. *charitatem habebant, & tamen tenebantur debito damnationis aeternæ usque ad Christi mortem: quia videlicet peccatum illis erat remissum quoad culpam: sed ut ab inferno, quo tenebantur, liberarentur, necesse erat Christum pro illis mori: vnde, si Christus mortuus non fuisset, nunquam illi liberati fuisset.*

sent. His adde, Hugonem satis aperte sentire culpam remitti per contritionem, quod nobis satis estam remissio pœne eternæ necessariū huic est cōiuncta. Quod si Richardus velit, hanc separari à remissione culpe, manifestè errat, ut supra dictum est qu. 84. art. 3. Ad Thomam Waldensem Respondeo: Eum expressè docere, sufficere Sacramentum quod vel reipsa, vel affectu grauidi consecutus fueris. Dicitur autem talis, qui nondum est baptizatus, ex vi status ineptus ad regnum caelorum, quia nondum habet Sacramentum quo coniungatur Ecclesiae, extra quam nemo potest esse saluus.

QVÆSTIO VI.

De Confessione, & eius necessitate. Quæ est secunda pars Sacramenti Pœnitentiæ.

DVBIVM I. circa Art. 1. & 2.

Verum Confessio omnium peccatorum mortiferorum sit iure diuino necessaria ad salutem?

Quid, & quoraplex sit Confessio.

Notandum Primò: Nomen Confessionis hic accipi pro accusatione peccatorum; quæ accusatio vel fieri potest coram Deo tantum, ut Psal. 31. v. 5. *Dixi, cōfitebor aduersum me iniustitiam meam, & tu remisisti iniquitatem peccati mei: vel coram homine, idq; multis modis. Primò, In iudicio: Iosue 7. v. 19. Confitere & indica mihi. Secundò, Ad petendū cōsiliū: Prouerb. 28. v. 13. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Tertio, Ad accusandum seipsum, ut veniam impetret ab eo, qui locum Dei tenet: sic accipitur hoc loco, nihilque est aliud, quàm Accusatio peccatorum facta Sacerdoti, ad obtinendam virtute Clauium absolutionem. Ratio itaque formalis Confessionis Sacramentalis, est accusatio sui ipsius. Materia, sunt peccata: Efficiens, est ipse pœnitens: Finis, est remissio peccatorum per absolutionem obtinendam. Est autem actus externus virtutis Pœnitentiæ, quatenus fit ad compensandam iniuriam: imperatur à charitate, quatenus tendit ad reconciliationem.*

Notandum Secundò: Esse potissimum duos errores circa confessionem. Prior est hæreticorum, qui confessionem, ut fit in Ecclesia, omnino reijciunt, scilicet ut ordinatur ad absolutionem. Sic Montanistæ & Nouatiani, de quibus supra q. 84. Et Wicleff, qui docet illam esse à Papa introductā, & Ecclesiae esse perniciosam; ut testatur Thomas Walden. tom. 2. c. 135. Denique Caluinistæ & Lutherani, qui docent sufficere ut confiteamur Deo ad obtinendam remissionem: ad instructionem autem posse nos confiteri homini, non obligari tamen; sufficere autem cōfessionem generalē: nam omnia peccata mortifera confiteri speciatim esse impossibile. Ita Caluinus lib. 3. Institut. c. 4. & Lutherus art. 8. damnato à Leone Papa X. Pro veritate

Dico Primò: Fide tenendum est, Confessionem omnium peccatorum mortiferorum, etiā occultorum specialem esse necessariam Iure diuino lapsis post baptismum: ut patet ex Concil. Tridentino sess. 14. can. 6. 7. 8.

Affertio prima, & de fide.

Probatur hæc Veritas: Primò, ex Scripturis.

Probatur Primò: Ioan. 20. v. 21. vbi dicitur à Domino post resurrectionem, ad Discipulos: Pax vobis; sicut misit me Pater, & ego mitto vos: & hæc dicens inspirauit, Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Hic præstat Dominus id, quod promiserat primò Petro, Matth. 16. v. 19. cum ait: Tibi dabo clauis regni caelorum: quodcumque ligaueris super terram, erit ligatū & in caelis: Deinde, quod promiserat Discipulis omnibus Matth. 18. v. 18. *Quodcumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in caelo.*

Hinc ducitur argumentū primū: Peccata tamdiu retinentur à Deo, quamdiu retinentur à Sacerdote, iuxta illud, *Quorum retinueritis, retenta sunt:* Sed tamdiu retinētur à Sacerdote, quādiu nō absolūtur; nō possunt autē absolui, nisi cognoscātur: ergo peccator tenetur sua peccata confiteri, ut remissionē consequatur. Dices, Peccator potest contritione iustificari, etiāsi Sacerdos nolit ipsum absolvere: ergo falsum est, peccata tamdiu retineri à Deo, quamdiu non absoluntur. Resp. Negando Consequentiam; Quia dum contritione iustificatur, debet habere propositum confitendi, & petendi absolutionem, siue ab eodem Sacerdote, siue alio parem potestatem habente: vnde non iustificatur sine absolutione, saltem in voto perceptā, quam postea debet reipsa procurare.

Secundum hinc ducitur argumentū: Christus his verbis, Ioan. 20. instituit Sacerdotes Iudices, & reliquit illis iudiciariam potestatem in causis peccatorum, quæ homini cum Deo intercedunt: atqui Sacerdotes non possunt rectè iudicare, nisi audita parte nocente; id est, nisi peccata cognoscāt, ergo pœnitens tenetur eis sua peccata confiteri.

Dices Primò: Hinc non sequi, pœnitentē absolute teneri confiteri; sed solum, si velit obtinere absolutionem Sacerdotis, quam non tenetur petere, cum possit contritione iustificari.

Respondeo, Optimè sequi, si præsentem materiam spectemus: non enim Sacerdotes sunt Iudices voluntarij, sed necessarij: id est, non ita constituti sunt Iudices, ut liberum sit peccatoribus se eorum tribunali sistere, vel non sistere; eorum iudicio se submittere, vel non submittere: id enim non erat consentaneum nec tantæ potestati, nec rectæ administrationi: Nam sicut Pater omnē iudicium dedit Filio, ita Filius omnē potestatem ligandi

Sacerdotes sicut iudices, necessarii, non voluntarij.

gandi atque soluendi peccata in terris, dedit Ecclesie, id est, Prælati & Sacerdotibus; ut recte docet Ruardus art. 5. & constat ex illo Ioan. 20. v. 21. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos; id est, sicut Pater me misit in mundum cum potestate ligandi & soluendi; ita & ego nunc discendens ex hoc mundo, mitto vos cum eadem potestate. Unde sicut nemo potest reconciliari Patri, nisi per Filium, ita neque potest eidem reconciliari nisi per Ecclesiam, id est, Ecclesie Rectores, quos Filius abiens suos Vicarios constituit. Recta quoque administratio postulat, ut Iudices non sint liberi, ita ut subditi eos possint recusare: hoc enim perturbationem in regimine introduceret.

Dices Secundo: Dominum non constituisse ibi Sacerdotes iudices peccatorum, sed solum dedisse potestatem seu ministerium annuntiandi Evangelium; id est, remissionem credentibus; non credentibus autem iram & vindictam. Ita heretici huius temporis, qui volunt istorum verborum sensum esse, in quibus exciterentur fidem per predicationem Evangelij, quæ fide peccata dolentur, his remittuntur peccata apud Deum; qui autem noluerint credere, eorum peccata remittentur ad vindictam, à Deo.

Sed contra: Quod hæc potestas nõ sit potestas prædicandi, sed vera potestas iudiciaria, Probatur multis Rationibus. Primo, Si potestas remittendi peccata hoc loco nihil est aliud, quæ potestas prædicandi remissionem credentibus; ergo nihil peculiare datur hic Apostolis, quod antea non habuerunt Scribæ & Pharisei; nam & hi habuerunt potestatem prædicandi, seu docendi, ut patet Matth. 23. v. 2. Super Cathedram Moysi sederunt &c. & Luca 11. v. 52. Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clauem scientiæ &c. Imò nihil datur, quod non habebant omnes homines, etiam feminae, quæ possunt legere Evangelium; nam per hoc annuntiat remissionem credentibus remissio. Secundo, Dominus contulit potestatem docendi Matth. 10. v. 7. Euntes prædicare &c. ibi tamen non dedit potestatem remittendi peccata, cum nulla huius ibi fiat mentio: sed Ioan. 20. vbi est contrarium nulla fit mentio docendi, quod est evidens signum, has potestates esse distinctas. Tertio, Potestatem remittendi peccata contulit certâ quadam cæremoniâ, scilicet cum iustificatione, dicendo, Accipite Spiritum sanctum: quorum neutrum fecit, cum daret potestatem docendi. Quarto, Si docere est soluere; ergo nolle docere, est ligare: ergo omnes homines, qui nolunt prædicare, ligant peccatores: quod est absurdum. Quinto, Christus docere iussit omnes homines: ergo, si docere est soluere, & remittere peccata, iussit omnes soluere: ergo non dedit potestatem ligandi. Sexto, Ex Metaphora Clavium Matth. 16. v. 19. Tibi dabo claves regni Cælorum: Claves non solent dari Ministro, ut significet ostium esse apertum, vel clausum; sed ut ipse aperiat vel claudat reipâ. Deinde, Nõ solent claves dari, nisi in signum potestatis; ut Magistratibus dantur claves civitatis, & Oeconomo claves domus: ergo cum Dominus Apostolis dederit Claves, dedit etiam eis veram potestatem & auctoritatem aperiendi & claudendi cælum; id est, remittendi & retinendi peccata; non autem annuntiandi, illa esse remissa vel retenta. Quod confirmatur Apocalyp. 3. vbi Christus dicitur habere clavem David, quæ significatur vera potestas iudiciaria remittendi & retinendi peccata, admittendi & excludendi ab Ecclesia, & à cælo: Atqui Christus claves suas cû

Apostolis, & successoribus eorum communicavit, iuxta illud, Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: ergo dedit illis veram potestatem iudiciariam in causis peccatorum, seu potestatem verè aperiendi & claudendi cælum. Septimo, Ex aliâ Metaphorâ ligandi & soluendi: Ligare enim & soluere, non est declarare hominem esse vincitum vel solutum, sed est, injicere vincula, vel ea removere. Confirmatur, quia nõ dicit, Quocumque solueritis, soluta erunt: quomodo tamè dicitur debuisset, si soluere esset idem, quod solutum declarare: sed dicit, soluta erunt, in quantum solutio est illam Sacerdotis esse causam, cur soluta sint apud Deum Sic Ioan. 20. non dicit, Quotum remisistis peccata remissa erant, sed, remittuntur eis. Octavo, Quando dicit, Quocumque solueritis super terram, etiam soluta erunt in cælo, aperte indicat à contrario sensu, quocumque non soluerint super terram, nõ fore soluta in cælo. Quod confirmatur Ioan. 20. v. 23. Quicquid retinueritis, retenta sunt: Quæ omnia aperte indicant, Sacerdotes nõ tantum declarare, peccata esse dimissa & soluta, sed verè remittere & soluere, aded ut sine ipsorum absolutione non possimus à peccatis liberari: Nond, Ex illis verbis: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos; id est, cum eadem auctoritate & potestate, ut elegantissimè Chryostomus lib. 3. de Sacerdotio: unde etiam continuo insufflans ait: Accipite Spiritum sanctum: quorum remissionis &c. insinuans se dare cælestem & divinam potestatem, cui Spiritus sanctus præsideat. Decimo, Si remittere peccata, est annuntiare eâ remissa credentibus, Vel hæc annuntiatio est absoluta; & sic est temeraria, quia minister non potest scire an peccator credat, ac proinde nescit an ei sint remissa peccata: Vel est conditionata, scil. si peccator credat, & sic erit superuatanea; nam non reddet poenitentem magis certum remissionis peccatorum, quàm erat ante: nam nõ est illi certum, an credat sicut oportet, & si hoc illi certum esset, nõ egeret absolutione, quæ solum ad hoc datur, ut fiat certus remissionis peccatorum, secundum Calvinistas. Undecimo, Idem probatur ex SS. Patribus, qui docent his verbis tribui iudiciariam potestatem. Vide dicta supra q. 84. a. 1. Item vide Baronium centur. 1. pag. 148. Item Bellarminum & Valentiam, & Chryostomum lib. 3. de Sacerdotio.

Secundus locus Scripturæ est Actorum 19. v. 18. Multi credentium veniebant, scilicet ad Paulum, confitentes & annuntiantes actus suos. Hic agitur de confessione peccatorum in specie, ut patet ex illis verbis, Actus suos, & ex verbo Græco ἀναγγέλλειν, quod est, distinctè, & per partes refero. Item agitur de confessione quæ fiebat homini, videlicet Paulo. Denique de confessione omnium peccatorum, non quorundam tantum, ut dicunt heretici: quia Scriptura quando agit de poenitentia vel remissione peccatorum, de omnibus peccatis intelligi debet, ut patet ex alijs locis: Actorum 26. v. 16. Abiice peccata tua. Et Daniel. 4. v. 24. Peccata tua elemosinis re dime.

Tertius locus est Iacobi 5. v. 6. Confitemini alterutrum peccata vestra, id est, homines hominibus, peccatores Sacerdotibus, subiecti Prælati, ut ait Hugo lib. 2. de Sacramentis parte 14. & patet ex sequentibus, Orate pro infirmis, ut saluemini, id est, Presbyteri pro infirmis. Hunc locum de confessione intelligunt Origenes Homil. 2. in Leviticum, Chryostomus l. 3. de Sacerdotio, & Augustinus lib. 50. Homil. Homilia 12. & Beda in hunc locum.

Reijctur expositio hæreticorum vnde in Rationibus Prima Secunda Tertia Quarta Quinta Sexta

Septima Octava Nona Decima Undecima Actorum

1. Ioan. 1.

Quartus locus est 1. Ioannis 1. v. 9. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Hic satis indicatur requiri confessionem peccatorum in particulari; nam agnoscere tantum se esse peccatorem, non est confiteri peccata: item omnium; quia quando dicit ut remittat nobis peccata nostra, loquitur de omnibus peccatis: denique quod agatur de confessione quae fit homini; patet ex illis verbis; *Fidelis est & iustus*; id est, seruat promissa sua; nulla enim extat promissio qua remittuntur peccata ijs qui tantum Deo confitentur; sed ijs qui confitentur Sacerdotibus, Ioan. 20. *Quorum remisistis &c.*

Probatur Secundò: ex Figuris.

Probatur potest Secundò eadem veritas ex Figuris. Ea enim quae fuerunt in lege Veteri & in lege Naturae, fuerunt figurae eorum quae sunt in lege Noua: ergo si tunc fuit aliqua confessionis peccatorum figura à Deo praecepta, necesse est in Noua lege esse confessionem peccatorum à Deo praeceptam, quae sit accuratior quam illa, sicut res figurata perfectior est sua figura.

Confessio
Adz.

Prima Figura est, Confessio quam Dominus exegit ab Adamo & Eua Genes. 3. & à Cain Genes. 4. quae fuit confessio oris & delicti in particulari, & coram Dei ministro: nam Dominus loquebatur per Angelum. Exegit autem Dominus hanc confessionem; Primò, Ut nobis, teste Tertulliano lib. 2. contra Marcionem, conderentur exempla confitentorum potius delictorum, quam negandorum, ut iam tunc initiaretur Euangelica doctrina. Deinde, Ut confessione delerent, quod peccauerant; ut ait Ambrosius lib. 2. de Cain & Abel c. 9. & Chrysostomus homil. 18. in Genes.

Confessio
Leprosorù.

Secunda Figura est, Leprosorum, Leuit. 13. & 14. qua cogebantur leprosi se Sacerdotibus sistere, quibus iudicium leprae commissum erat, & iuxta eorum sententiam vel extra castra manere, vel post curationem ad castra reuerti. Ex hac figura D. Hieronymus in cap. 16. Matthaei colligit Sacerdotes debere cognoscere varietates peccatorum; & Chrysostomus lib. 3. de Sacerdotio, colligit longè maiorem esse potestatem Sacerdotum Noui Testamenti, quam Veteris: cum hi nõ lepram curare, sed tantum curatam declarare poterint: illi verò non corporalem lepram, sed spiritualem, non curatam declarare, sed omnino declarare possint.

Confessio
praecepta
Numerorum
7.

Tertia Figura est confessio communis quaedam toti populo in Veteri lege, quam quisque diuino praecepto tenebatur Sacerdoti facere, quado peccatum aliquod praesertim iniustitiae commiserat, cui sacrificium in sanctificationem quandam coniunctum erat. De hoc agitur Numerorum 5. v. 6. *Vir siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis, quae solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum.* Hebraicè est, *Expresse confitebuntur peccatum suum, quod fecerunt.* Item Leuit. 5. v. 5. vbi nos habemus; *Agat penitentiam pro peccato suo; Hebraicè est, Aperiè confitebitur peccatum quod peccauit:* est enim idem verbum Hebraicum hinc & Numer. 5. Ex quibus patet exigi hinc non solum confessionem in genere, sed in specie: iubetur enim ut aperiè confiteatur, & peccatum quod peccauit. De hac confessione Veteris legis saepe lo-

quantur Rabbinii. Petrus etiam Galatinus lib. 10. de Arcanis nostrae Religionis cap. 3. citat aliquot loca Scripturae, ex quibus Rabbinii probant hanc aetiam: Primò, Esse necessariò confitendum. Secundò, Non tantum Deo, sed etiam homini. Tertio, Non tantum in genere, sed etiam speciatim. Collegunt etiam Rabbinii plurima praecepta legis ex Scripturis, ex quibus decimum sextum est, *Confitenda esse peccata Numerorum 5.* Dicunt praeterea, si quis neglecta confessione moriatur, etiam si cetera ritè peregerit, tamen in aeternum peritum. Hunc autem ritum confitendi Thomas Waldensis tomo 2. cap. 137. dicit se à Iudaeis intellexisse adhuc obseruari. Ad hoc praeceptum legale seruandum, videtur exhortari Ecclesiasticus cap. 4. v. 31. *Non confundaris confiteri peccata tua: nam confusio non solet timeri nisi in confessione, quae fit homini, & in speciali.*

Confessio
ante Bap-
tismum Ioan.
nis.

Quarta Figura est, Confessio eorum qui accedebant ad baptismum Ioannis, de quibus dicitur Matthaei 3. & Marci 1. quod baptizabantur ab eo confitentes peccata sua. Ioannes enim erat Propheta & filius Sacerdotis. Rectè autem coniungebatur illa confessio baptismi, quia baptismus Ioannis non erat per se efficax, sicuti noster: unde nostro, qui per se sufficit; non coniungitur confessio, sed postea lapsus ea conuenit.

Probatur Tertio: ex Concilijs.

Probatur eadem veritas Tertio: ex Concilijs. Concilium Laodicenum ante annos mille & centum can. 2. *His, qui diuersorum peccatorum lapsus incurrit, & instant orationi, confessioni, ac penitentiae, pro qualitate peccati tempus penitentiae tribuendum est.*

Synodus Quinisexta, can. vltimo: *Oportet eos, qui absoluenti & ligandi potestatem accipere à Deo, peccati qualitate considerare, & peccatoris promptitudinem ad reuersionem; id est, ad emendationem: & sic morbo conuenientè adhibere medicinam.* Vide ibid. sequentia valdè pulchra. Vnde patet, apud Graecos Sacramentalem Confessionem singulorum peccatorum in vsu tunc fuisse, sicut & modò est; ut patet ex Nicolao Cabasila cap. 29. explicationis Liturgiae.

Concilium Carthaginense III. cap. 31. ante annos mille & centum, *Ut penitentibus secundum peccatorum differentiam Episcopi arbitrio penitentiae tempora decernantur.*

Concilium Cabilonense I. ante annos mille, can. 8. *Ut penitentibus à Sacerdotibus facta confessione indicatur penitentia; vniuersitas Sacerdotum noscitur conuenire.*

Similia habentur in Concilio Turonensi III. cap. 22. *Et in Concilio Cabilonensi II. cap. 32. Sed, inquit, & hoc emendatione indigere perspeximus, quod quidam, dum confitentur peccata sua Sacerdotibus, non plene id faciunt. Et infra: Solerti indagazione debent inquiri ipsa peccata, ut ex vtriusque plena sit confessio, scilicet ut ea confiteantur qua per corpus gesta sunt, & ea, quibus in sola cogitatione delinquirunt.*

In Germania Moguntinum II. sub Rabano Anno Domini 833. cap. 26. *Ab infirmis in mortis periculo positis, per Presbyteros pura inquirenda est confessio; non tamen imponenda est eis quantitas penitentiae, sed immotescenda, &c. & c. 27. dicit ijs esse dandam Communionem qui omnibus de peccatis suis puram confessionem agunt, & dignè penitent.*

Concilium

Concilium Wormatiense circa annum Domini 868. can. 7. Pœnitentibus secundum differentiam peccatorum, Sacerdotis arbitrio pœnitentia decernatur. Debet itaque Sacerdos in pœnitentia danda singulorum causas singillarim considerare; originem quoque, modumque culpæ, & affectus, gemitusque delinquentium diligenter examinare, manifesteque cognoscere; temporum etiam & personarum, locorum quoque & ætatum qualitates inspicere, ut etiam pro consideratione locorû, ætatum vel temporum, seu pro qualitate delictorum atque gemituum cuiusque delinquentis, à sacris regulis oculos non reflectat.

Concilium Lateranense sub Innocentio III. Anno Christi 1215. quod fuit quadringentorum Episcoporum & octingentorum aliorum Patrum ex Ecclesia Græca & Latina cap. 21. Omnis vtriusque sexus, omnia sua peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio Sacerdoti.

Concilium Constantiense sess. 8. damnat articulos Wicleffi, inter quos octavus est: Si homo debere fuerit contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

Denique patet ex Concilio Florentino in instructione Armenorum; & ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 5. & canone 6. 7. 8.

Probatur Quartò: ex Patribus.

Probatur Quartò eadem veritas ex Patribus, quos vide apud Ruardum art. 8, apud Hofium in confessione Polonica, apud Baronium, Bellarminum & Valenciam.

Clemens, Clemens Romanus epist. 1. ad Fratrem Domini: Quod si forte alicuius cor vel liuor, vel infidelitas, vel aliquod malum ex his quæ superius memorauimus, latenter irreperit, non erubescat qui anime sue curam gerit, confiteri hæc huic, qui præest, ut ab ipso per verbum Dei & consilium salubre curetur, quo possit in segra fide & operibus bonis penas æterni ignis effugere. Et infra dicit B. Petrum malas cogitationes cordi suo aduenientes mox ad Christum allidere, & sacerdotibus Domini manifestare consueuisse.

Origenes; Origenes Homil. 2. in Leuit. Est adhuc & septima, licet dura & laboriosa per pœnitentiam remissio peccatorum, cum non erubescat peccator Sacerdoti Domini confiteri peccatum suum, & querere medicinam, secundum enim qui dixit: Confitebor aduersum me iniustitiam meam. Homil. 3. in Leuit. docet omnia peccata nostra in die iudicii in publicum proferenda per diabolum, nisi ea hæc coram Sacerdote accusauerimus. Vide eundem Homil. 2. in Psal. 37.

Tertullianus; Tertullianus lib. de Pœnitentia dicit, quosdam diffugere exomologesin, hoc est, confessionem, verecundæ causâ; qui estis notitia humana sua peccata subdixerint, Deum tamen celare non poterunt: meliusque esse publicè absolui, quam damnatum latere. Et Paulò infra dicit, Exomologesin à Domino institutam.

Cyprianus; Cyprianus serm. de lapsis: Quanto & fide maior, & timore meliore sunt, qui, quamuis nullo sacrificij aut libelli facinore constructi, quoniam tamen de hoc vel cogitauerunt, hoc ipsum apud sacerdotes Dei dolenter & simpliciter confitentes, exomologesin conscientia faciunt. Et infra. Confiteantur singuli quæso, fratres, delictum suum, dum adhuc, qui deliquit, in saculo est, dum admitti confessio eius potest, dum satisfactio & remissio per sacerdotes facta, apud Dominum grata est.

Athanasius; Athanasius serm. in illa verba Euangelij: Ire in caestellum &c. Quod si, inquit, nondum soluta sint

vincula, tradas te ipsum discipulis Iesu: adsum enim qui te soluant pro ea potestate, quam à Salvatore acceperunt: Quæcunque enim ligaueritis, inquit, &c.

Basilisus, Basilisus Regula 228. Necessario vs peccata aperiri debent, quibus credita est dispensatio mysteryorum Dei. Similia habet Regula 229.

Ambrosius, Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia c. 6. Si vis iustificari, facere delictum tuum: soluit enim criminum nexus verecunda confessio peccatorum. Idem Ambrosius confessiones audire solitus erat, ut testatur Paulinus in vita eius.

Pacianus, Pacianus in Exhortatione ad Pœnitentiã multa habet clarissima testimonia: Rogo vos fratres, inquit, per illum dominum, quem oculis non fallunt, desinite vulneratam regere conscientiam: prudentes agri medicos non verentur, ne in occultis quidem partibus, eriam secuturos, etiam perituros.

Chryso-stomus, Chryso-stomus lib. 2. de Sacerdotio: Multa arte opus est, ut qui laborant Christiani, vltro sibi persuadeant Sacerdotum curationi se submittere oportere. Et infra docet, non temerè ad delictorum modum esse multam adhibendam, sed etiam explorandum esse animum pœnitentis, ne fortè nolit tantam pœnitentiam subire. Et lib. 3. de Sacerdotio, apertissimè: item Homil. 33. in Ioannem.

Hieronymus, Hieronymus in cap. 10. Ecclesiastæ probat etiam occulta peccata Sacerdoti confitenda: Si enim, inquit, erubescat agrotus vulnus medico confiteri: quod ignorat, medicina non curat. Et in cap. 16. Matthæi Alligat & soluit Episcopus & Presbyter, non eos qui infontes sunt vel noxij: sed pro officio suo cum peccatorum audierit varietates, scit qui ligandus sit, quive soluendus.

Vbi Nota contra Magistrum dist. 18. comparationem nostrorum Sacerdotum cum Leuiticis, tantum in eo consistere, quod sicut hi non poterant leprosos curare sola sua potestate, sine illorum cooperatione: sed tantum iudicare esse leprosos, & à consortio aliorum separare: ita nec illi possunt sola sua potestate peccata remittere, nisi ipsi pœnitentes per contritionem & confessionem cooperentur; tamen si cooperentur, omnino possunt. Vnde cum Hieronymus dixisset, Pro officio suo cum peccatorum audierit varietates, non addidit, Scit quibus ligatus sit, quibus solutus, quomodo tamen iuxta Magistri sententiam dicere debuisset, sed, Scit qui ligandus, quive soluendus sit. Idem Hieronymus in epistola ad Pamachium docet necessariam esse confessionem, Quia, inquit, secunda post naufragiũ tabula est, peccatum simpliciter confiteri.

Innocentius, Innocentius 1. epist. 1. ad Decentium: Ceterum de pondere æstimando delictorum, Sacerdotis est iudicare ut attendat ad confessionem pœnitentis, & ad fletus ac lacrymas corrigentis, ac tunc iubere dimitti, cum viderit congruam satisfactionem.

Augustinus, Augustinus Homil. 49. Nemo sibi dicat, occultè ago, apud Deum ago. Ergo sine causa data sunt clauis Ecclesiæ: ergo sine causa dictum est, Quia solueritis in terra &c. Et in lib. 50. Homiliarum Homil. 12. Deus quia pius & misericors est, vult ut ea confiteamur in hoc seculo, ne pro illis confundamur postmodum in futuro. & Homil. 41. eiusdem Operis: Si ad vltimum vita steteris, ne scis si ipsam pœnitentiam accipere, ac Deo & Sacerdoti peccata sua confiteri poteris. Idem Tract. in Psal. 66. Tristis esto antequam confitearis, confessus exulta, iam sanaberis. Et infra: Tu agnosce medici manum, confitere, exeat in confessione, & desinas omnis sanus.

Leo. D. Leo epist. 80. Prohibet ne peccata secreta publicè recitentur: Quia, inquit, reatus conscientiarum sufficit solis sacerdotibus indicare confessione secreta. Vide eundem epist. 91.

Sozomenus. Sozomenus lib. 7. Historia cap. 16. Penitentibus quamvis frequenter deliquissent, veniam dari Deus iussit; & ad impetrandam veniam confiteri necessarium est.

Gregorius. Gregorius Homil. 26. in Evangelia, idem docet ex Lazari suscitacione, & solutione: Veniat, inquit, foras mortuus, id est, culpam confiteatur peccator: venientem verò foras solvant Discipuli, ut Pastores Ecclesie ei panam amovere debeant, quam meruit, qui non erubuit confiteri quod fecit.

Bernardus. D. Bernardus serm. 16. in Cantica: Omne, quod remordet conscientiam, confitere humiliter, pure, fideliter: Denique idem docent omnes Doctores posteriores.

Probatur Quintò: Ratione.

12 **P**robatur Quintò: Ratione. Primò: Si confessio esset iure humano introducta, extaret eius origo in aliquo Concilio Oecumenico, vel decreto Pontificio: atqui fuit ante Concilia, & decreta Pontificum; ut patet ex Tertulliano, Origene, & Cypriano, qui expressè Confessionis Ecclesiasticæ mentionem faciunt: ergo non humano, sed diuino iure introducta est. Quòd autem Hæretici dicunt à Concilio Lateranensi introductam, nimis apertum mendacium est. Non enim ibi introducta confessio fuit, imò ne præcepta quidem propriè, sed tantummodò tempus determinatum: sicut neque Communio introducta, sed solum frequentandi tempus præscriptum.

Secundò: Ecclesia nunquam fuisset ausa rem tam arduam, & à quâ homines tantoperè abhorrent, præcipere, scilicet ut etiam secretissimas cogitationes, & foedissimas libidines cum summâ verecundia homini patefacerent; idq; non solum plebei, sed etiam Principes, Monarchæ, Prælati, & Ecclesiarum rectores. Neque etiam vnquam ad hoc potuissent adduci, nisi certò intellexissent, se iure diuino ad hoc compelli, esseque ad salutem necessarium. Addo, Ecclesiam non potuisse præcipere confessionem peccatorum occultorum; quia non potest quidquam præcipere circa actus merè infernos; ut alibi ostensum est.

Tertiò: Confessio tot secum adfert vtilitates, ut maximè eâ decuerit à Domino institui, & præcipi. Nam Primò, Elucet in ea Dei misericordia & iustitia: Misericordia, quòd tam facili remedio peccator Deo reconcilietur: Iustitia, quia superbia & impudentia peccantis, humilitate & verecundiâ confessionis vindicatur. Secundò: Vtilitatem adfert ipsis Pastoribus. Nam ex confessionibus suorum subditorum morbos cognoscunt, sic ut faciliè conuenientia remedia possint adhibere. Tertiò: Est vtilissima Reipublicæ. Nam multa, quæ per Magistratus nunquam potuissent emendari, faciliè in confessionibus per Sacerdotes corriguntur. Nam restituantur ablata, compendantur dampna, dissoluantur contractus iniusti, condonantur iniuriæ, conciliantur paces, dissociantur prauæ societates, & alia huiusmodi, quibus Reipublicæ perturbantur. Vnde Norimbergenses, cum reiectâ confessione priuatâ tanquâ humano inuento, inuenissent plurima flagitia in suam Rempub. irrepsisse, quæ antea erant igno-

Vtilitates Confessionis.

Ridicula Norimbergensium petitio circa confessionem auri galaream.

ta, petierunt ab Imperatore, ut ipse suo decreto rursus eam sanciret, ut refert Dominicus Soto, d. 18. q. 1. a. 1. Sed ridiculè: Quomodo enim Imperator posset eos cõpelli, ut occulta crimina panderent? Hoc enim eius solius est, qui occulta cordium intuetur. Quartò: Est vtilissima cuique priuato: Tum quia per eam peccata remittuntur ex opere operato: tum quia magnâ conscientia tranquillitatem conciliat: tum quia consilium, instructione, & alia remedia contra futura homines ex ea reportant: tum quia timore confessionis, veluti retinaculo quodam, à peccatis cohibentur: tum denique, quia illâ verecundiâ partim satisfaciunt, & redimunt illam confusionem, quam peccatores in die Iudicij patientur, quando Deus illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Vide Gregorium Homil. 3. in Leuit. & Augustinum Homilia 12. lib. 50. Homiliarum.

Denique probari potest Confessio ex Miraculis. Vide Alanum Copum lib. 2. Dialog. cap. vltimo, vbi refert ex Climacho Gradu 4. cap. 2. pulcherrimum miraculum, & alia ex litteris Indicis. Vide etiam Bedam lib. 5. Histor. c. 14. de quadam milite. Præterea Petrum Clubiacensem lib. 1. de Miraculis cap. 3. 4. 5. & 6. vbi refert quatuor miracula. Item vide vitam S. Bernardi lib. 1. cap. 9. & Bonauenturam in Vita S. Francisci cap. 10.

Obiectiones Soluuntur.

Obieciunt Hæretici: Primò. Confessionem solum esse disciplinam quandam Politicam, ab Episcopis institutam tempore Nouatianorū, quam postea Nestarius sustulit, ut colligitur ex Socrate lib. 5. Histor. cap. 19. & ex Sozomeno lib. 7. cap. 16.

Responderi potest Primò: Falsam esse historiâ illam, ut à Socrate & Sozomeno narratur; quòd multis conatur probare Baronius centuria 1. pag. 487. Respondeo Secundò: Ut concedamus historiâ esse veram; Certum tamen est Primò: Confessionem Sacramentalem, quæ priuatim fit Sacerdoti, non esse sublatam per Nestarium; neque id auctores illi dicunt. Patet hoc ex Chrysostomo successore Nestarij, qui lib. 2. de Sacerdotio ait: Multa arte opus est, ut Christiani qui laborant, vltro sibi persuadeant, Sacerdotum curacioni se submittere oportere. Et Homil. 20. in Genesin: Oportet ad confessionem facinorum festinare, &c. Et idem lib. 3. de Sacerdotio mirè extollit potestatem remittendi peccata; docetque magnâ cautione eâ vtendum esse. Idem patet ex ipso Sozomeno lib. 7. Histor. cap. 16. Penitentibus, quamvis frequenter deliquissent, veniam dare Deus iussit; & ad impetrandam veniam confiteri necessarium est. Omittò Græcos posteriores, qui eam semper seruauerunt. Secundò: Certum est non fuisse relictum liberum, ut quisque pro suâ conscientia sine confessione accederet ad Eucharistiam. Patet hoc ex Chrysost. Homil. 83. in Matthæum, vbi iubet repelli peccatores ab Eucharistia, qui penitentiam non egerint. Idem indicat Homil. 10. in Matthæu. Tertiò: Certum etiam est, Penitentiam publicam non esse sublatam per Nestarium. Patet ex Chrysostomo Homil. 60. ad Populum, vbi sic ait: Astantem audis præconem, atque dicentem: Quotquot estis in penitentia, omnes orate. &c.

Sustulit itaque Nestarius tantummodò confessionem

Nestarius non sustulit confessionem priuatam.

Sed fustulit confessionem publicam.

tionem publicam, quæ erat appendix Pœnitentiæ publicæ. Cùm enim exorti essent Nouatiani, tempore Cypriani, qui docent lapsos post baptismum, præsertim in grauiora peccata, non posse per Ecclesiam reconciliari, contulerunt Episcopi variorum locorum, & constituerunt huiusmodi lapsos esse omnino reconciliandos, sicut antea semper seruatum fuerat. Ne tamen nimis facillè viderentur eos recipere, & sic calumniam à Nouatianis sustinerent, veteri Canon, quo talibus indicabatur pœnitentia publica, hanc addiderunt appendicem, Vt etiam publicè confiterentur; sciet ea peccata quæ erant aliquo modo publica, & iudicio prudentis Sacerdotis viderentur publicè aperienda. Vnde in singulis Ecclesijs instituerunt Sacerdotem Pœnitentiarum prudentem & seruantem secreti, quem omnes publicam pœnitentiam acturi accedere debebant. Huic ergo primò confitebantur priuatim omnia sua peccata occulta, & manifesta: deinde præscribatur eis pœnitentia publica, cuius pœnitentiæ additamentum erat, publicè confiteri in Ecclesia certa quædam crimina, quæ iudicio Sacerdotis videbantur manifestanda. Hanc Confessionem publicam fustulit Nectarius, & Presbyterum, qui publicè pœnitentibus præerat; idque ob grauem populi offensionem quandam, occasione publicæ pœnitentiæ & confessionis ortam. Cùm enim mulieri cuidam nobili pœnitentia publica, nescio ob quæ crimina esset iniuncta, & illa ob hanc explendam diutius in templo moraretur, accidit vt quidam Diaconus eà in templo abuteretur: Mulier autem illa confessionem publicam, sibi à sacerdote præscriptam factura, etiam hoc crimen videtur coram populo manifestasse; vnde grauisima populi in Clerum offensio nata. Hinc quidam Eudamon Presbyter suauis Nectario, vt illam consuetudinem aboleret. Colliguntur hæc ex Socrate, & Sozomeno, locis citatis.

Dices, Si Nectarius non fustulit confessionem priuatam, quomodo ergo dicunt illi Auctores, fuisse permissum omnibus, vt pro sua quisq; conscientia ad diuina mysteria accederet?

Respondeo, Eatenus permissum est, quatenus non ampliùs tenebantur adire publicum illud tribunal Ecclesiæ, sed satis erat priuatim reconciliari: sicuti modo quisque potest dici pro conscientia suâ, accedere communionem.

Obijciunt Secundò: Chrysostomus Homil. 2. in Psalmum 50. sic ait: *Peccata tua dicito, vt deleas ea: si confunderis dicere alicui quæ peccasti, dicito quotidie ea in anima tua: Non dico, vt confitearis conseruato tuo, qui exprobrat; dicito Deo, qui curat ea.* Similia habet Homil. de Pœnitent. & confessione.

Respondeo, Chrysostomum tantum velle, non esse necessariù publicè confiteri, & in theatro suorum conseruorum, vt Homil. 4. de Lazaro ait: Ex hac enim confessione sequebatur exprobratio, non autem ex priuatâ, quæ fit soli Sacerdoti, quia fit sine testibus, & propriè fit Deo; Sacerdoti enim confitetur vt locum Dei tenenti, & diuinâ auctoritate absoluenti. Vnde soli Deo confiteri non excludit Sacerdotem, vt multis ostendit Gregorius à Valentia in hunc locum. Instabis: Chrysostomus videtur solum requirere, vt Deo confiteamur in anima, idque absidue: vnde Homil. 8. de Pœnitentia ait: Non delictorum testes statuas; intus in conscientia, astante nemine præter eum qui

cuncta videt, reforma quod deliquisti. Respondeo; Chysostomus interdum loquitur de confessione coram Deo, quatenus ordinatur ad satisfactionem, ad quam referebatur illa publica confessio; non autem, quatenus ordinatur ad absolutionem Sacramentalem, quam multis locis docet esse necessariam; vt patet lib. 2. & 3. de Sacerdotio &c.

DVBIVM II.

Vtrum peccata Venialia sint necessariò confitenda?

Respondeo, Esse quidem sufficientem materiam confessionis, non tamen necessariam. Prior pars patet ex Concilio Tridentino sess. 14. Canon. 5, & Can. 7. vbi id expressè habetur. Et confirmatur ex sententia Domini, Ioan. 20. v. 23. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis;* quæ generalis est ad omnia peccata. Altera pars probatur ex eodem Concilio, loco citato: Quia peccatum veniale multis alijs remedijs expiari potest, vt ibidè Concilium docet.

Dices: Venialia comprehenduntur illâ sententiâ Domini, *Quorum remisistis peccata* &c. alioquin non essent materia sufficiens huius Sacramenti: ergo si non remittantur à Sacerdotibus potestate clauium, non remittuntur à Deo; ac proinde necessariò erunt in confessione explicanda. Patet consequentia: quia addit Dominus; *Quorum retinueritis, retenta sunt.*

24
Quomodo venialia peccata retineri possunt per Sacerdotes.

Respondeo: Sententiam Domini esse generalem quoad remissionem; non autem quoad retentionem. Ratio est, quia plura instituit remedia, quibus deleantur venialia, vt constat ex doctrina Ecclesiæ: non tamen instituit plura, quibus mortifera deleantur. Dedit enim potestatem remittendi & mortifera, & venialia, sed retinendi per se primò sola mortifera; quia venialia sunt minoris momenti, & amicitiam eius non dissolunt. Secundariò tamen possunt venialia retineri, quatenus retinentur mortifera, sine quibus illa condonari nequeunt.

DVBIVM III.

Quo loco confessio sit præcepta in Scripturâ?

D. Bonauentura d. 17. p. 2. art. 1. q. 3. putat Absolutionem quidem institutam esse & præceptam Ioan. 20. Confessionem autem solum insinuatam, institutam autem ab Apostolis, & promulgatam Iacobi, 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra, vt saluemini.*

15

Sed dicendum, Certum esse, confessionem integram omnium peccatorum mortalium esse institutam & præceptam, tanquam necessariam, Ioannis 20. *Quorum remisistis*. &c. Contrarium censendum est erroneum. Patet hoc tum ex suprâ dictis, tum ex Concilio Tridentino, quod sess. 14. can. 3. expressè docet, Sacramentum Pœnitentiæ esse institutum Ioan. 20. *Quorum remisistis*; ergo ibidem est instituta confessio, quæ est necessaria pars huius Sacramenti. Et canone 6. definit confessionem esse necessariam iure diuino ad salutem: atqui nullus Scripturæ locus est vnde hoc euidentius & efficacius colligatur, quàm Ioan. 20. Denique idem Cõcil. c. 6. illius sessionis expressè probat ex hoc loco Ioannis, Confessionem esse iuris diuini.

ART.

13
2. Obiectio ex Chrysostomo.

Soluitur.

Nisi ratio-
que scandali.
Dico Secundò: Ratione scandali fieri posse, vt is, qui solum venialia habet, teneatur se exhibere proprio Sacerdoti, & infinuare, se nihil habere: vt, si populus vel Pastor aliqui putarent illum contemnere hoc Sacramentum.

hactenus non præcepisse indirectè confessionem venialium. Probat, Quia nullum tale præceptum extat, neque etiam est vlla talis consuetudo.

Ecclesia non præscripsit confessionem venialium,

DVBIVM VIII.

Virum Ecclesia possit præcipere Venialium confessionem?

32
Venialia interiora.

Respondeo & Dico Primò: Non potest ita præcipere, vt tenearis interiora venialia confiteri, quado habes exteriora. Ratio est, Quia non potest directè in actus internos statuere.

Venialia omnia exteriora.

Dico Secundò: Non potest etiam sic præcipere, vt tenearis omnia exteriora venialia confiteri. Probat: Quia non est sufficiens ratio, seu utilitas id præcipiendi. Quòd si concedamus posse præcipere, non tamen potest sub mortali: quia id, quod præcipitur, est materia valde leuis.

Dices: Clementina, Ne in agro Domini; §. Sane. Tit. De statu Monachorum, sic dicitur: Sane singulis mensibus, tam in monasterijs, quam extra sublatà occasione quacunq; ad confessionem saltem semel accedant omnes & singuli Monachi: Loquitur autem de Monachis S. Benedicti.

Respondeo breuiter: Nullum esse hñc propriè dictum præceptum, sed solum monasticam constitutionem, obligantem tantummodò ad punitionem Regularem; vt patet diligenter examinanti: Nullum enim verbum ponitur, quod propriè præceptum insinuet.

ARTICVLVS VI.

Virum possit cum aliquo dispensari, ne confiteatur?

33
Indirectè potest præcipere confessionem venialium,

Dico Tertio: Potest tamen præcipere indirectè, vt omnes teneantur venialia confiteri, nempe si alia non habeant. Colligitur ex Caietano, Opusculo de Confess. qu. 1. Probat: Quia potest præcipere vsum huius Sacramenti, & tunc, si quis non haberet mortifera, teneretur confiteri venialia. Quod patet: nam aliter non potest substantiam huius præcepti præstare. Antecedens probatur: Quia vsum huius Sacramenti est res saluberrima: ergo Ecclesia potest illum præcipere, sicut alia bona opera, ieiunium, orationes, eleemosynam, &c. non quidem tanquam id necessarium sit ad iustificationem, sed vt summè expediens ad satisfactionem peccatorum, & vitæ Christianæ profectum: quod est contra Dominicum Soto, & quosdam alios.

Respondeo & Dico Primò: Non potest Pontifex dispensare cum aliquo, ne vnquam confiteatur. Probat Primò: Quia confessio merè est Iuris Diuini: ergo Pontifex non potest in ea dispensare; præsertim cum nulla possit occurrere causa rationabilis, cur aliquis sit ab eà excipiendus. Secundò: Quia confessio est intrinseca pars Sacramenti necessarij ad salutem ei, qui post baptismum mortiferè peccauerit. Atqui huiusmodi Sacramenta sunt Ecclesie fundamenta, his enim Ecclesia formatur, perficitur, & cõstitit: Ministri verò Ecclesie instituti sunt, vt Ecclesiam, sicut à Domino constituta est, gubernent; non autè est eis concessum, vt eius fundamenta mutant: ergo &c.

36
Non potest dispensari ne vnquam confitearis,

34

Dices Primò: Ecclesia non potest materiam necessariam facere materiam necessariam Sacramenti: ergo non potest vilo modo præcipere venialium confessionem.

Quomodo materia non necessaria Sacramenti, per Ecclesiam possit fieri materia necessaria.

Respondeo: Non potest facere, vt id, quod non est materia necessaria, fiat absolute necessaria, sic vt sine ea non constet Sacramentum, etiam si alia materia subijciatur: potest tamen facere, vt fiat necessaria sub conditione, si videlicet alia materia desit, quæ Clauibus subijciatur: nam potest præcipere vsum huius Sacramenti.

Dico Secundò: Summus Pontifex, & Conciliū Generale ex iustà causà possunt dispensare in tempore confessionis; nempe, vt possit vltra annum differri, vel intra annū debeat lapsius frequentari. Probat, Quia determinatio huius tēporis, sicut iure humano facta est, ita etiam iure humano prorogari potest, vel contrahi. Vix tamen videtur posse occurrere causa dispensandi cum aliquo in particulari, vt non teneatur intra annū confiteri. Vnde, si dispensatio detur, peccabit dispensans, eò quòd abutatur suà potestate. Qui autem vteretur dispensatione, etiam peccabit, saltem venialiter; non quidem contra præceptum Ecclesie, in quo est dispensatum; sed contra Ius Naturæ, vel Gentium, quo pars debet se conformare toti, nisi causa subsit.

37
Dispensari potest in tempore confessionis,

Dices Secundò: Confessio venialium non est materia grauis: ergo non potest eam Ecclesia præcipere, saltem sub culpa mortiferà.

Respondeo: Etsi confiteri venialia non sit per se res tanti momenti, vt possit sub peccato mortifero præcipi, quando adest alia materia: tamen quatenus est necessarium ad vsum huius Sacramenti (vt, si alia materia desit) eatenus est satis magni momenti, vt possit sub graui culpà præcipi. Nam vti hoc Sacramento, non est opus minoris momenti, quàm ieiunium, vel recitatio Officij, vel auditio Missæ; quæ tamen ab Ecclesia possunt sub culpà mortifera præcipi.

Dico Tertio: Summus Pontifex, & Conciliū Generale ex iustà causà possunt dispensare in tempore confessionis; nempe, vt possit vltra annum differri, vel intra annū debeat lapsius frequentari. Probat, Quia determinatio huius tēporis, sicut iure humano facta est, ita etiam iure humano prorogari potest, vel contrahi. Vix tamen videtur posse occurrere causa dispensandi cum aliquo in particulari, vt non teneatur intra annū confiteri. Vnde, si dispensatio detur, peccabit dispensans, eò quòd abutatur suà potestate. Qui autem vteretur dispensatione, etiam peccabit, saltem venialiter; non quidem contra præceptum Ecclesie, in quo est dispensatum; sed contra Ius Naturæ, vel Gentium, quo pars debet se conformare toti, nisi causa subsit.

38
Etiam ligari ad confitendum, quàm alios; idque vel ex parte tenetur præcepto annuæ confessionis,

Dico Quarto: Probabilius videtur, Ecclesiam

Aduertendum autem, quomòdò perseuerat præceptū annuæ confessionis, Papam non minùs obligari ad confitendum, quàm alios; idque vel ex parte tenetur præcepto annuæ confessionis, si eadem in ipso & subditis sit ratio. Non tamen incurrit penam transgressori lege humanà constitutam: solum enim tenetur Princeps suis legibus quo ad vim directiuam, non verò quo ad vim coactiuam.

QVÆSTIO VII.

De Confessionis Quidditate.

Vide, quæ diximus Questione Sexta, in principio.

Vuu

QVÆSTIO

ARTICVLVS III.

Vtrum omnes ad Confessionem teneantur?

16
Nondum
baptizati,
non tenentur
ad confessionem.

Respondeo & Dico Primò: Qui nondum sunt baptizati, non tenentur confiteri. Probat hoc Dominicus Soto, quia hi solum tenentur ad fident & ad baptismum. Sed hoc verum non est: nam etiam tenentur ad Eucharistiam, ita ut ante baptismum hanc obligationem habeant, quamvis eam non possint prestare, nisi post baptismum; ut supra dictum est q. 80. a. 11. dub. 1. num. 31. Vera ergo ratio est, quia peccata illorum non sunt materia huius Sacramenti. Solum autem obligamur ad hoc Sacramentum ratione materiae necessariae.

Tenentur
baptizati.

Dico Secundò, Baptizati omnes obligantur ad confessionem, qui post baptismum in aliquod peccatum mortiferum inciderunt, etiam si hoc peccatum solum naturam posterius sit ipso baptismo; quale est, sacrilegium, quod committitur facta baptismi susceptione; ut supra dictum est q. 69. a. 10. dub. 2. num. 19.

ARTICVLVS IV.

Vtrum quis teneatur confiteri peccatum, quod non habet?

17
Omnia
& sola
mortifera
confiteri,
eo quo tibi
conficius es
modo.

Respondeo quemque debere confiteri omne, & solum peccatum mortiferum, quod habet in conscientia, & eo modo, quo sibi conscius est; scilicet confitendo certa tanquam certa, dubia tanquam dubia, nihil augens, nihil imminuens.

Notandum est in Responsione ad 3. Quidquid committit homo vel omittit, in quo dubitat esse peccatum mortiferum, peccat mortifere, quod se committat discrimini. Sic quoque discrimini se committit, qui negligit confiteri id, quod est dubium, sine mortale, an non: quare peccat mortaliter. Quod tamen sic intellige, si nimirum ita dubitet, ut non habeat probabiles rationes ad credendum, non fuisse mortiferum. Si enim habeat probabiles rationes, vel probabile iudicium Sapientum, non fuisse peccatum mortiferum, potest omittere eius confessionem. Ratio est, Quia cum tali iudicio positivo posset operari, v. g. facere talem contractum, nec peccaret mortifere: ergo multò magis poterit omittere eius confessionem, tanquam non sit peccatum mortiferum; eò quòd probabiliter credat, non esse.

Dices: Melior est conditio possidentis: ergo etià in dubio negatio non tenetur homo seipsum accusare, videlicet quando nescit quale peccatum sit. Confirmatur: quia ob hanc causam non tenemur respondere Iudici, quando nescimus an legitime interroget.

Respondeo Negando Consequentiam: Hoc enim solum locum habet, quando confessio, siue patefactio rei cedit in notabile praeiudicium meum vel alterius: uti latius diximus de Iustit. & Iure lib. 2. cap. 31. dub. 3. num. 10. hic verò non cedit in tale praeiudicium, sed in magnum commodum.

ARTICVLVS V.

Vtrum peccator teneatur statim Confiteri?

Respondeo, Neque Iure Diuino, neque Ecclesiastico tenetur peccator statim, id est, primà opportunitate confiteri. Est communis sententia DD. Non Iure Ecclesiastico, quia Ecclesia solum praecipit ut singulis annis confiteamur, ut patet ex Capitulo, *Omnis viriisque sexus*. Non Diuino, quia praecipit confessionis est affirmatiuum; quod non obligat ad statim, sed suo tempore: praesertim cum sine actuali confessione homo possit amicitiam diuinam recuperare. Praeterea, si iure Diuino teneremur statim à commisso peccato confiteri, Ecclesia determinans annuum tempus, apertam dedisset occasionem errandi. Tali enim determinatione satis insinuat, nos iure Diuino non obligari ante annum.

18
Nullo iure
tenetur
prima oportunitate
confiteri

DVBIUM I.

Quando praecipit confessio obliget nos In iure Diuino?

Respondeo & Dico Primò: Ratione sui obligat nos in articulo mortis, id est, quando quis tendit ad mortem: ut cum quis supplicio est afficiendus, cum valetudo est desperata, &c. Simili modo obligat in periculo mortis: ut, dum instat praelium, vel partus periculosus, &c.

Probat, Quia hoc praecipit debet aliquando seruari ab eo, qui sibi conscius est peccati mortiferi: ergo maxime in articulo vel periculo mortis: si enim tunc non seruetur, non potest postea amplius seruari. Deinde, quia tunc maxime tenetur reconciliari Deo, quando est periculum aeternae inimicitiae, & propriae salutis. Neque tunc sufficit votum, si possit reipsa expleri: quia hoc votum post mortem expleri non potest. Denique, censetur negligens suae salutis, si tunc certioribus remedijs non utatur. Vnde Iacobi 5. vers. 14. cum dixisset Apostolus: *Si quis infirmatur in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae; subiungit v. 16. Confitemini alterutrum peccata vestra, ut saluemini*. Vide etiam Capitulum, *Si infirmitas*, de Pœnitentijs & confessionibus, ex Concilio Magno Lateranensi, ubi praecipitur Medicis sub pena excommunicationis ferenda, ut ante omnia inducant infirmum ad confessionem.

Vtrum verò etiam Iure diuino obliget sub mortali, ut non nimis diu differatur in vitam, sicut dictum est de contritione, est dubium. Probabilius tamen videtur non obligare per se, nisi in articulo & periculo mortis. Ratio est, Quia non praecipitur Iure diuino confessio peccatorum, nisi ratione iustificationis: atqui possumus iustificari per contritionem cum voto confessionis, quod votum potest impleri, quòd videbitur esse aliquod mortis notabile periculum. Secus est de contritione, quia sine eà non possumus iustificari, sed manemus in Dei inimicitia: unde non licet eam nimium diu differre.

Dico Secundò: Per accidens, seu ratione alterius praecipit obligamur ad confessionem Iure Diuino multis casibus. Primò: Quoties accedendum est ad Communionem, iuxta supra dicta; quamvis

19
Obligat
per se in
articulo
& in periculo
mortis.

20
Non obligat nisi diu in vita differatur.

21
Per accidens ratione alterius obligat pluribus casibus.

quamvis etiam probabile sit, solum iure Ecclesiastico ab Apostolorum temporibus recepto, nos teneri. Secundò: si quis voluit confiteri. Tertio: Si à confessario fuerit iniunctum. Quarto: Ratione statuti Religionis. Quintò: Ratione conscientie erronee, vt si putes te primà opportunitate teneri confiteri. Sextò: Ratione grauis tentationis, per quam putes te vincendum, nisi confitearis. Ita Caietanus Verbo, Confessio, Conditione 5. & alij.

22 Non tamē quando timentus nos alius non recordatur peccati, Septimò: Alium casum addunt Caietanus, Sotus, & alij quidam, Quando credis te alio tempore non recordaturum peccati. Sed probabilis est, eo casu te non teneri, vt docet Petrus Soto lect. 5. de confess. Et Nauarrus cap. 21. de Eucharistia num. 35. Primò: Quia Ecclesia probè nouerat, plerisque plurimorum peccatorum obliuisci ante exactum annum, & tamen non præcepit nisi annuam confessionem, vt patet ex Concilio Lateranensi, & vt confiteamur ea peccata, quorum tunc meminimus, vt patet ex Concil. Trident. sess. 14. cap. 5. Secundò: Quia esset graue onus secularibus, si tenerentur confiteri quotiescung, metuunt obliuionem. Neque satisfacit quod Sotus ait hunc casum esse Iuris diuini, sed satis ei esse prouisum per Ecclesiam determinationem: Quia si Ius diuinum me obligat ad confitendum, quando est periculum obliuionis, nulla temporis determinatio per Ecclesiam facta me, excusat.

D V B I V M I I.

Vivum Ecclesia potuerit tempus Confessionis determinare? & quo iure?

23 Obligatur Ecclesia ad aliquam determinationem Iure diuino. Respondeo & Dico Primò: Ecclesia non solum potuit, sed etiam Iure Diuino obligata fuit determinare tempus confessionis. Probatur, Quia Christus illud non determinauit, sed id reliquit Vicario suo definiendum, qui id tenetur facere ex officio, præsertim cum sit necessarium ad salutem animarum, & commune bonum Ecclesie: Si enim maneret indeterminatum, plerique nunquam vterentur, cum magna morum corruptela, & salutis iactura.

24 Hæc tamen determinatio est Iuris humani. Dico Secundo: Hæc determinatio facta est præcepto seu iure humano. Probatur, quia immediatè facta est non per auctoritatem diuinam & supremam; sed per auctoritatem inferiorem participatam homini à Christo, nempe Pontifici, & sub ipso Concilio Oecumenico, quæ potestas more humano gerenda & exercenda est: Ergo hæc determinatio facta est iure humano. Patet Consequentiā; Nam hæc est distinctio inter ea, quæ sunt iuris diuini, & iuris humani Ecclesiastici, quòd illa immediatè sint ab auctoritate superna, hæc à participata.

Dices, Ecclesia non potest præcipere, vt peccatum occultissimum, quod nullo modo prodijt in opus externum, confitear, quauis ad id iure diuino obliger; quia non potest disponere de actibus merè internis; ergo non potuit præcipere, vt ea semel confitear in anno. Patet Consequentiā, quia qui non potest aliquid præcipere absolute, non potest præcipere, vt hoc vel illo tempore id faciam.

Respondeo, Præceptum Ecclesie directè & per se solum obligat ad confitendum illa peccata, quæ in opus externum prodierunt. Verum, quia

iure diuino confessio debet esse integra, indirectè, & mediante Iure diuino, quasi ex consequenti præcipit etiam confessionem occultorum. Instabis: Ergo si quis confiteretur externa peccata, omisis internis, satisfaceret præcepto Ecclesie. Respondeo; Ita satisfaceret, vt contra illud non peccaret, sed solum cõtra Ius diuinum. Vnde neque incurreret excommunicationem, si ea in non confitentes lata sit.

D V B I V M I I I.

Quodnam sit illud tempus, quo iure Ecclesiastico tenemur confiteri?

25 Quodam putant id esse tempus Quadragesimæ. Vidam existimant directè nos obligari in Quadragesima. Ita Petrus Soto lect. de Confessione. Et Ioannes Medina codice de Confess. q. 14. Primò: quia Ecclesie consuetudo est tunc confiteri, quam Concilium Trident. sess. 14. cap. 5. approbat. Secundò: quia in multis dioccesibus solent excommunicari, qui tunc non confitentur. Tertio: Quia Sixtus IV. in Extrauag. Vices illius Tit. de Pace, præcipit Mendicantibus, vt desistant prædicare populo, eos tempore Paschatis non teneri confiteri suis Parochis.

Respondeo; Verius esse, præceptum Ecclesiasticum non obligare, nisi vt semel quotannis confiteamur, quocumque tandem id tempore fiat. Ita Canus relectione de Pœnitent. part. 5. Domin. Sotus d. 18. q. 1. art. 4. Couarr. in Caput, Alma p. 1. y. 1. num. 8.

Probatur Primò: Quia Caput. Omnis viriisque sexus, solum præcipit, vt saltem semel in anno confiteamur.

Secundò: Quia Concilium Trident. sess. 14. cap. 5. solum dicit, consuetudinem illam confitendi in Quadragesima, esse piam & salutarem: indicat ergo, non esse præceptam.

Neque obstat consuetudo Ecclesie, quæ vim legis habere solet. Nam illa consuetudo non est directè ex præcepto confessionis orta, sed propter communionem, quæ in Paschate obligat, quam necessariò debet confessio præcedere; vt supra. Ob hanc causam fiunt excommunicationes in eos, qui non confitentur, nempe ob præceptum Communionis. Vnde si quis ex legitima causa tunc non communicaret, & eo anno esset confessus, non incurreret excommunicationem Synodalem, quamvis in Paschate non confiteretur: Nam reuera non obligaretur. Vnde patet responsio ad duo priora argumenta. Ad tertium, Pontifex solum ibi intendit, ne Mendicantes subditos à suis Parochis auertant, & idcirco prohibet talia prædicare. Ibidem enim facit illis potestatem, vt & ipsi tunc confessionem audiant. Dicit autem fideles tunc debere confiteri, intellige, propter Communionem.

D V B I V M I V.

An is, qui neque antea toto anno, neque in Quadragesima est confessus, teneatur post tempus Paschale statim confiteri; an vero possit expectare alteram Quadragesimam?

26 Respondeo & Dico Primò: Hunc teneri statim confiteri. Ita Medina q. 14. Dominicus Soto

Hic statim
tenetur con-
fiteri.

Soto loco citato. dist. 18. q. 1. art. 4. Nauarrus cap. 21. num. 45. & alij passim. Ratio est, Quia Ecclesia præscribit tempus annuum, non vt proprium onus anni, vt expleto anno obligatio extingueretur, sed ne vltra annum differretur confessio; sicut determinari solet tempus in solutionibus debitorum, vt suprâ dictum est in Eucharistia; quod hic etiam eo magis locum habet, quod confessio non adstringatur tempori Paschali, sicut communio, sed per totum annum spatium possit impleri. Confirmatur ex verbis Concilij Lateranensis, *Omnis vtriusque sexus omnia peccata sua confiteatur saltem semel in anno*: quasi dicat, *Non differat vltra annum*; præscribit enim frequentiam seruandam in vsu huius Sacramenti: ergo quo magis differtur, eo magis virget præceptum.

Peccat con-
tinuò, ni fo-
gerit.

Dices: Ergo iste continuò peccat anno expleto: Nam præceptum negatiuum semper virget.

Respondeo, Verù esse, quod peccat continuò, quando habet opportunitatem, & omittit: Nam est in continuâ omissione actuali, & voluntariâ. Interrumpitur tamen hoc peccatum per somnum, per inaduertentiam, & per defectum opportunitatis; sicut detentio rei aliena; vt dictum est de furto, lib. 2. de Iustitia & Iure cap. 12. dub. 3. Secùs est de festis diebus, ieiunijs, & precibus Horarijs, quæ sic adstringuntur certo tempori, vt sint velut proprium onus, aut cultus illius temporis; vnde transacto tempore expirat obligatio.

Quidam
contrariù
tenent.

Aduerte tamen, Siluestrum verbo *Eucharistia*, num. 3. §. 15. & *Confessio*. 1. §. 3. & quosdam alios existimare, posse differri confessionem vsque ad sequens Pascha; quorum sententia non videtur satis probabilis. Minus probabile est de Eucharistia, vt suprâ dictum est, quæst. 80. art. 11. dub. 2. num. 34.

27
Ritè nunc
confessus,
potest obli-
tum morta-
le differre
in alterum
annum.

Dico Secundo: Qui ritè confessus recordatur postea alicuius peccati mortiferi, non tenetur illud confiteri ante sequentem annum. Probatur, quia iam præcepto Ecclesiæ satisfecit. Si verò nondum communicauit, tenetur ratione communionis, vt etiam suprâ dictum est de Eucharistia, q. 80. art. 11. dub. 2. num. 34.

DVBIUM V.

Virum qui probabiliter putat se tempore debito non habiturum Confessorem, teneatur tempus præuenire?

28
Conclio
est affir-
mans.

Respondeo cum Melchioro Cano relect. 5. de Pœnitentia, Teneri. Sicut in die festo qui videt se post horam nonam impeditum iri, vel non futurum sacrum, tenetur præuenire. Ratio est, Quia Ecclesia præscripsit tempus annuum, ne vltèrius differatur, obligans vnumquemque vt intra annum confiteatur.

Dices: Ergo qui videt se impediendum à lectione Horarum, tenetur præuenire eodem die.

Respondeo, Cùm eodem Cano, si illud impedimentum prouenturum sit à natura, vel à coactione, non tenetur præuenire. Ratio est, Quia quod liceat præuenire tempus debitum, v.g. pridie recitare Matutinum & Laudes, & mane dicere Nonam: vel Vesperas, est priuilegium, quo priuilegium non tenemur tunc vti. At non est priuilegium posse statim confiteri. Secùs est, si impedimentum sit voluntarium; tunc enim teneris præuenire;

alioqui censeris voluntariè omittere horas, scilicet in Causa.

DVBIUM VI.

Virum pueri obligentur hoc præcepto annuæ confessionis?

Respondeo & Dico Primò: Omnino obligari, si peccent mortiferè: vt patet ex verbis Concilij Tridentini: *Cum*, inquit, *ad annos discretionis peruenerint*. Hoc autem in quibusdam est septimo vel octauo ætatis anno; in alijs serius, nono vel decimo. Ad Communionem verò plures requiruntur anni, vt duodecim, vel plures. Nam vt rectè notat Canus parte 5. loco citato, non simul peruenitur ad vsu rationis in omnibus rebus, sed priùs in ijs quæ sunt sensibus accommodatiora, & generaliora. Vnde priùs potest puer distinguere inter peccatum magnum & paruam, quàm inter cibum sacrum & profanum, & quàm possit istud Sacramentum dignè æstimare, & latentem diuinitatem apprehendere. Acedit, quod ad hoc Sacramentum requiratur maior deuotio, quàm ad Sacramentum Pœnitentiæ.

29
Pueri mor-
tiferè pec-
cantes obli-
gantur ad
confessionem

Dico Secundo: Tamen ante annos pubertatis non incurrunt pueri penam excommunicationis, quæ in non confitentibus singulis annis in plerisque diocæsisbus est constituta. Ratio est, quia Prælati non intendunt eos huiusmodi pœnâ inuoluere, vt consuetudo declarat.

Non tamè
obligantur
ad commu-
nionem.

Aduerte tamen, verum non esse, pueros ante annos pubertatis non posse vllas censuras incurrere. Nam Concilium Trid. sess. 25. cap. 5. de Reformatione, excommunicat eos, cuiuscunque generis aut conditionis, sexus vel ætatis fuerint, si septa monialium ingredientur. Vbi manifestum est pueros etiam comprehendi. Quare, nisi lex vel consuetudo eos excipiat, censuras incurrunt.

30
Impubes
non confes-
si, non in-
currunt ex-
communic-
tionem.

DVBIUM VII.

Virum is, qui solum habet Venialia, teneatur singulis annis confiteri?

D. Bonauentura d. 17. & Richardus ibidem, affirmant; idque propter tenorem præcepti quod habet, *Omnia peccata esse confitenda*.

31
Quidam
affirmant.

Respondeo & Dico Primò, Eum qui solum habet venialia, non teneri singulis annis confiteri. Est communis aliorum Doctorum. Probatur Primò, Quia præceptum Ecclesiæ solum determinat tempus obseruationis præcepti diuini: atqui præceptum diuinum non obligat ad confessionem venialium: ergo nec præceptum Ecclesiæ. Ita Cajetanus q. 1. de Confessione. Secundo: Quia quando Ecclesia iubet omnia peccata confiteri, vel intelligit sola mortifera, & sic habemus intentum: vel mortifera & venialia, & sic qui confitetur mortifera, tenebitur etiam addere venialia, quod nemo vnquam dixit. Tertio: Nemo potest confiteri omnia venialia: ergo solum loquitur de mortiferis. Quod confirmatur ex grauissima pœna, quam subiugit: *Alioquin*, inquit, *& viuens arceatur ab ingressu Ecclesiæ, & mortuus Ecclesiasticâ careat sepultura*. Denique, quia Concil. Trident. sess. 14. cap. 5. expressè dicit, venialia taceri citra culpam posse.

Dico

Nisi ratio-
que scandali.
Dico Secundò: Ratione scandali fieri posse, vt is, qui solum venialia habet, teneatur se exhibere proprio Sacerdoti, & infinuare, se nihil habere: vt, si populus vel Pastor aliqui putarent illum contemnere hoc Sacramentum.

hactenus non præcepisse indirec-
tè confessionem venialium. Probatur, Quia nullum tale præceptum extat, neque etiam est vlla talis consuetudo.

Ecclesia non præ-
scripsit con-
fessionem
venialium,

DVBIVM VIII.

Virum Ecclesia possit præcipere Venialium confessionem?

32
Venialia
interiora.

Respondeo & Dico Primò: Non potest ita præcipere, vt tenearis interiora venialia confiteri, quado habes exteriora. Ratio est, Quia non potest directè in actus internos statuere.

Venialia
omnia ex-
teriora.

Dico Secundò: Non potest etiam sic præcipere, vt tenearis omnia exteriora venialia confiteri. Probatur: Quia non est sufficiens ratio, seu utilitas id præcipiendi. Quòd si concedamus posse præcipere, non tamen potest sub mortali: quia id, quod præcipitur, est materia valde leuis.

33
Indirectè
potest præ-
cipere con-
fessionem
venialium,

Dico Tertio: Potest tamen præcipere indirec-
tè, vt omnes teneantur venialia confiteri, nempe si alia non habeant. Colligitur ex Caietano, Opusculo de Confess. qu. 1. Probatur: Quia potest præcipere vsum huius Sacramenti, & tunc, si quis non haberet mortifera, teneretur confiteri venialia. Quod patet: nam aliter non potest substantiam huius præcepti præstare. Antecedens probatur: Quia vsum huius Sacramenti est res saluberrima: ergo Ecclesia potest illum præcipere, sicut alia bona opera, ieiunium, orationes, eleemosynam, &c. non quidem tanquam id necessarium sit ad iustificationem, sed vt summè expediens ad satisfactionem peccatorum, & vitæ Christianæ profectum: quod est contra Dominicum Soto, & quosdam alios.

34

Dices Primò: Ecclesia non potest materiam non necessariam facere materiam necessariam Sacramenti: ergo non potest vilo modo præcipere venialium confessionem.

Quomodo
materia
non neces-
saria Sacra-
menti, per
Ecclesiam
possit fieri
materia ne-
cessaria.

Respondeo: Non potest facere, vt id, quod non est materia necessaria, fiat absolute necessaria, sic vt sine ea non constet Sacramentum, etiam si alia materia subijciatur: potest tamen facere, vt fiat necessaria sub conditione, si videlicet alia materia desit, quæ Clauibus subijciatur: nam potest præcipere vsum huius Sacramenti.

Dices Secundò: Confessio venialium non est materia grauis: ergo non potest eam Ecclesia præcipere, saltem sub culpa mortifera.

Respondeo: Etsi confiteri venialia non sit per se res tanti momenti, vt possit sub peccato mortifero præcipi, quando adest alia materia: tamen quatenus est necessarium ad vsum huius Sacramenti (vt, si alia materia desit) eatenus est satis magni momenti, vt possit sub graui culpâ præcipi. Nam vti hoc Sacramento, non est opus minoris momenti, quàm ieiunium, vel recitatio Officij, vel auditio Missæ; quæ tamen ab Ecclesia possunt sub culpâ mortifera præcipi.

35

Dico Quarto: Probabilius videtur, Ecclesiam

Dices: Clementina, Ne in agro Dominico; §. Sa-
ne. Tit. De statu Monachorum, sic dicitur: Sane sin-
gulis mensibus, tam in monasterijs, quam extra sublatâ
occasione quacunq; ad confessionem saltem semel ac-
cedant omnes & singuli Monachi: Loquitur autem
de Monachis S. Benedicti.

Respondeo breuiter: Nullum esse hîc proprie
dictum præceptum, sed solum monasticam con-
stitutionem, obligantem tantummodò ad puni-
tionem Regularem; vt patet diligenter exami-
nanti: Nullum enim verbum ponitur, quod prop-
riè præceptum insinuet.

ARTICVLVS VI.

Virum possit cum aliquo dispensari, ne confiteatur?

Respondeo & Dico Primò: Non potest Pon-
tiffex dispensare cum aliquo, ne vnquam con-
fiteatur. Probatur Primò: Quia confessio merè est
Iuris Diuini: ergo Pontifex non potest in ea dis-
pensare; præsertim cum nulla possit occurrere
causa rationabilis, cur aliquis sit ab eâ excipiendus.
Secundò: Quia confessio est intrinseca pars Sacra-
menti necessarij ad salutem ei, qui post baptismum
mortifere peccauerit. Atqui huiusmodi Sacramen-
ta sunt Ecclesiæ fundamenta, his enim Ecclesia
formatur, perficitur, & cõstitit: Ministri verò Ec-
clesiæ instituti sunt, vt Ecclesiam, sicut à Domino
constituta est, gubernent; non autè est eis concessum, vt eius fundamenta mutant: ergo &c.

36
Non po-
test dispen-
sari ne vn-
quam con-
fitearis,

Dico Secundò: Summus Pontifex, & Conciliū
Generale ex iustâ causâ possunt dispensare in tem-
pore confessionis; nempe, vt possit vltra annum
differri, vel intra annū debeat lapsius frequentari.
Probatur, Quia determinatio huius tēporis, sicut
iure humano facta est, ita etiam iure humano pro-
rogari potest, vel contrahi. Vix tamen videtur,
posse occurrere causa dispensandi cum aliquo in
particulari, vt non teneatur intra annū confiteri.
Vnde, si dispensatio detur, peccabit dispensans, eò
quòd abutatur suâ potestate. Qui autem vteretur
dispensatione, etiam peccabit, saltem venialiter;
non quidem contra præceptum Ecclesiæ, in quo
est dispensatum; sed contra Ius Naturæ, vel Gen-
tium, quo pars debet se conformare toti, nisi
causâ subsit.

37
Dispensari
potest in
tempore
confessio-
nis,

Aduertendum autem, quamdiu perseuerat præ-
ceptū annuæ confessionis, Papam non minùs ob-
ligari ad confitendum, quàm alios; idque vel ex
Iuris Naturalis, vel Iuris Gentium, quod di-
ctat vt Princeps legem, quam imponit, patiatur,
si eadem in ipso & subditis sit ratio. Non tamen
incurrat penam transgressori lege humanâ con-
stitutam: solum enim tenetur Princeps suis legi-
bus quo ad vim directiuam, non verò quo ad vim
coactiuam.

38
Etiam Pa-
pa tenetur
præcepto
annuæ con-
fessionis,

QVÆSTIO VII.

De Confessionis Quidditate.

Vide, quæ diximus Questione Sexta, in principio.

Vuu

QVÆSTIO

QVÆSTIO VIII.

De Ministro Confessionis.

Circa Articulum I. & II.

DVBIVM I.

Virum Minister Confessionis sit solus Sacerdos?

NOtandum est: Lutherum articulo 13. inter articulos à Leone X. damnatos, affirmare Papam aut Episcopum non plus posse in Sacramento Penitentia, aut remissione peccatorum, quam mulierem, aut puerum. Idem sequitur ex doctrina Caluini. Fundamentum vtriusque est; quia, vt ipsi putant, Sacramenta non operantur, nisi excitando fidem: atqui verba absolutionis à quocunque recitentur, æquè fidem excitant. Eandem hæresim docuit Ioannes Wicleff, vt testatur Thomas Waldensis, tom. 2. c. 135. Pro veritate: Dico Primò: Fide tenendum est, solum Sacerdotem esse ministrum huius Sacramenti. Patet ex Concilio Lateran. c. 21. & ex Concil. Florentino in instructione Armenorū, & Tridentino sess. 14. cap. 6. & canone 10. Probatur, Quia Matthæi 18. solis Apostolis promissa est potestas ligandi & soluendi. Et Ioan. 20. solis illis tradita est eadem potestas; & in illis, solis Episcopis, & Presbyteris, eorum in hoc successoribus, vt notat Hieronymus in c. 16. Matthæi, & Concilium Trident. suprâ. Confirmatur; Quia in veteri Testamento iudiciū Lepre solis Sacerdotibus erat commissum: vnde Dominus Lucæ 17. Leprosi ait, *Vt ostenderet se Sacerdotibus.* Idem docent omnes Patres: elegantissimè Chrysost. lib. 3. de Sacerdotio. Ratio præter cæteras est; quia in hoc Sacramento est quoddam Iudiciū: atqui potestas iudicandi nullo modo debuit omnibus committi. Si enim in rebus terrenis non quiuis habet potestatem iudicandi, sed certi quidam à Principe constituti, multò minùs in ijs, quæ ad animæ salutem pertinent.

Dico Secundò: Hinc fit, vt confessio facta Laico, nullo modo sit sacramentalis, nec vnquam fuerit necessaria. Prior pars patet: quia Laicis non est commissa potestas Clauium, sed solis Sacerdotibus. Altera pars probatur: quia nullum extat præceptum, nisi de faciendâ confessione Sacerdoti: ergo quando huic non possumus, non tenemur Laico. Confirmatur: quia necessitas confessionis nascitur ex eo, quòd necessaria sit absolutio, quam Laicus non potest dare.

Dices Primò: Cyprianus epist. 13. concedit vt lapsi in persecutione possint in articulo mortis, si Sacerdos non adfuerit, apud Diaconum exomologesin facere, & manus impositionem in penitentiam accipere. Et Author libri *De falsa & vera Penitentia* cap. 10. *Tanta, inquit, vis est confessionis, vt, si deest Sacerdos, confiteatur proximo.* Et Beda in cap. 5. epistolæ D. Iacobi: *Coequalibus quotidiana & leuis, grauiora verò Sacerdoti pandamus.* Similia habet Glossa in Capit. *Pastoralis*, Tit. de Officio Iudicij ordinarij.

Respondeo: His locis non agitur de confessione Sacramentali; id est, eâ, quæ fit propter absolutionem à peccatis: hoc enim sine confiteri illi, qui non est Sacerdos, est magnum sacrilegium; sed

de ea, quæ fit ob aliam causam. Et Cyprianus quidem agit de confessione, quæ ab agentibus publicam penitentiam fieri solet in eum finem, vt absoluantur ab excommunicatione, & reconcilientur Ecclesiæ; quæ confessio fieri potest Diacono habenti iurisdictionem absoluedi ab excommunicatione, concessam ab Episcopo. Quod autem ad hunc D. Cypriani locum hic annotat Pamelius, fortasse absente Episcopo, & Presbyteris carceribus inclusis, ex priuilegio quodam in necessitate Diaconis concessam fuisse penitentium reconciliationem; sicut à Gregorio Presbyteris concessam legimus Sacramenti Confirmationis administrationem, non est probabile: Tum, quia nemo vnquam de hoc dubitauit, omnes enim Patres clarè docent solis Sacerdotibus potestatem remittendi peccata esse concessam: tum quia Diaconus omnino caret Characterè sacerdotali; vnde est longè maior distantia inter Diaconum & Presbyterum, quam inter Presbyterum & Episcopum. In reliquis testimonijs cõmendatur confessio facta Laico, non vt necessaria, sed tanquam utilis: tum ad excitandum in se dolorem peccatorum; tum ad satisfaciendum per illam verecundiam; tum etiam ad petendum consilium. Ob hanc causam etiam Magister dist. 17. eam laudat; quem sequuntur plerique Doctores. Sed hoc intelligendum quando abest scandalum, & omne aliud periculum, quod ex tali confessione possit nasci.

Dices Secundò: D. Thomas art. 2. ad 1. ait, in necessitate debere penitentem confiteri cui potest. Respondeo cum Soto; Illud *Debere* non significat præceptum, sed consilium; quod tempore D. Thomæ frequentius erat in vsu. Quòd autem addit D. Thomas *Defectum Sacerdotis tunc à summo Sacerdote suppleri*; intelligi debet suppleri quoad consecutionem remissionis peccatorum, si penitens sit contritus. Alioquin non est probabile, Deum supplere defectum essentialem Sacramenti, vt suprâ dictum est de Baptismo qu. 68. art. 9. dub. 1.

Sed Dubium est, Vtrum, si Laicus tentet absolute, efficiatur irregularis? Respondeo: Non fieri irregularem, quidquid dicat Sotus, & alij quidam. Ita Siluester Verbo *Confessio* 1. in principio. Ratio est: Quia nemo incurrit penam irregularitatis, nisi expressum hoc sit in iure; vt patet Capit. *Is quis*; de Sententia excommunicationis in 6.

Sed inquit Sotus; Capitulo *Si quis*; de Clerico non ordinato, imponitur pena irregularitatis solemner baptizanti, aut aliquod officium diuinum exercenti sipe debito ordine. Nomine autè *Officij diuini* comprehenduntur omnia Sacramenta.

Respondeo: Nomine *Officij diuini* non intelligi omnia Sacramenta; sed ea, quæ non sunt Sacramenta, tamen Ordinem sacrum requirunt; vt sacrificium Missæ, & solemnis decantatio Euangelij, aut Epistolæ, Benedictio aquæ, Chrysmatis, Templorum. Vnde in Iure *Officium diuinum* distinguuntur contra Sacramenta; vt infra dicemus.

DVBIVM

1
Error
Lutheri,

Caluini,

2
Wicleff,

3
Solutio
Sacerdos est
Minister
Confessio-
nis.

3
Confessio
facta Lai-
co nec Sa-
cramenta-
lis est, nec
vnquam
necessaria,

4

Quæ con-
fessio possit
Diacono
committeri,

Confessio
facta Laico
cur, & in
quo com-
mendatur,

Explicuit
D. Tho-
mas.

5
Laicos
tentans ab-
soluere,
non fit
irregula-
ris.

DVBIVM II.

Vtrum in Sacerdote, cui sit Confessio, sit necessaria Iurisdictio?

Respondeo: Iure diuino necessariam esse Iurisditionem ad absoluendum poenitentem à peccatis, adeò, vt sine illà, nulla sit confessio. Est omnino certa propositio.

Prior pars Probatur Primò: Nam absolutio est actus iudicialis, vt docet Concilium Tridentinũ fess. 14. cap. 7. & definit can. 9: ergo necessariè requirit Iurisditionem. Patet Consequentiã: Quia Iurisdictio nihil est aliud, quàm potestas iudicandi, vel regendi, cuius Actus sunt, *Præcipere, Vetare, Punire, Absoluere, Dispensare.* Quamuis non sit necessarium, vt omnes hi actus cuius habenti qualemcumque Iurisditionem, competant: satis est vt conueniant illis, in quibus est Iurisdictio plena, vt sunt Prælati Ecclesiæ. Probatur Secundò: Quia ob hanc causam Capit. *Si Episcopus*, de Poenitentijs & remissionibus in 6. dicitur, *Nulla Consuetudine posse induci, vt quis præter licentiam superioris sui Confessore sibi valeat eligere;* nempe, quia requiritur Iure Diuino vera Iurisdictio, quam Poenitens dare non potest. Probatur Tertiò: Quia Concilium Florentinum cum materiã & formã huius Sacramenti, quæ iure diuino sunt necessaria, coniungit *Ministrum habentem iurisditionem.*

Hinc sequitur altera pars, videlicet absolutioem sine iurisditione factã, esse nullam; quod expressè docet Concilium Tridentinũ c. 7. dicens: *Per suam semper in Ecclesiã Dei fuisse, esseque verissimum, nullius momenti esse debere eam absolutioem, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam iurisditionem non habet.*

DVBIVM III.

Vtrum Sacerdos hanc iurisditionem habeat ex sua ordinatione, an ab Ecclesiã?

Quidam sentiunt, omnem Iurisditionem haberi ex Ordinatione completam, sic, vt sepositã lege Ecclesiã quibus Sacerdos possit quemuis absolue: Ecclesiã autem ad vitandam confusionem, id vetuisse. Hanc sententiã fusè prosequitur Durandus d. 19. q. 2. & dicit eam esse probabilem, quamuis non sequatur. Eandem sequitur Richardus Armacanus lib. 11. qq. Armeniacarum cap. 2. & Abulensis, 2. p. sui defensorij cap. 62.

Sed hæc sententia non potest admitti. Primò: Quia si plena potestas iurisditionis haberetur ex Ordinatione, Ecclesiã non posset eius executionem reddere irritam, quamuis posset prohibere: sicut non potest irritam facere executionem potestatis Confirmandi, Ordinandi, Consecrandi, Consecrandi extremam Vnctionem; eò quòd hæc potestates non sint collatæ ab Ecclesiã, vt causã principali; sed à Christo per Sacramenta, Ecclesiã solum præbente ministerium, tanquam Christi instrumentum. Secundò: Sequeretur, eum qui bona fide confiteretur Sacerdoti alieno, verè absolui. Nam ex parte Sacerdotis nihil deest, iuxta hanc sententiã, nec ex parte poenitentis: nam per ignorantiam & bonam fidem excusatur à transgressione præcepti Ecclesiæ, quo prohibemur alieno confiteri sine licentiã proprii; ac proinde nul-

lum ponit impedimentum. Concedunt illi, eum absolui. Sed hoc est apertè contra Concilium Tridentinum fess. 14. c. 7. & contra Capit. *Si Episcopus*, de Poenitentijs & remissionibus in 6. Omitto alias sententiã, quæ non tam re, quàm verbis & modo explicandi differunt.

Dicendum est, Per Ordinationem non dari plenam & formalem iurisditionem ad absoluendum: dari tamen virtuales: seu, quòd in idem redit, Dari in Ordinatione quidè omnem iurisditionem, quæ est necessaria ex parte efficientis, seu Iudicis ad ferendam sententiã; non tamen dari eam, quæ necessaria est ex parte materiæ.

Hanc sententiã in re tenet Nauarrus in Canone Placuit; de Poenitentia, dist. 6. num. 19. vbi ait, *Quemlibet Sacerdotem, cum Ordine insignitur, iurisditionem accipere in habitu absoluendi atque ligandi omnes, qui se ei legitime subiecerint:* esseque omnes Sacerdotes veluti Iudices Chartularios, id est, quibus concessa est à Principe potestas iudicandi causas illorum, qui se illis subiecerint: de quibus meminit Bartolus leg. 1. dig. de Iudicij nu. 7. Idem etiam tenet Paludanus dist. 17. quaest. 3. quem citat Nauarrus num. 26. & Antoninus 3. parte tit. 17. cap. 4. casu 3. & Angelus Verbo *Confessio* 3. num. 4. Eodem tendit sententia Caietani tom. 1. Opusc. 7. quaest. vnica, quamuis in modo loquendi non nihil peccet.

Probatur Primò: Omnis Sacerdos in Ordinatione accipit potestatem absoluendi, quæ fundatur in caractere; vt patet ex verbis Domini Ioan. 20. Potestas autem absoluendi essentialiter est potestas iurisditionis: nam absoluere est actus iurisditionis. Ergo accipit quandam potestatem iurisditionis, nempe quatenus hæc necessaria est ex parte Iudicis, seu causæ efficientis. Sed quia non ita accipit hanc potestatem, vt possit exire in actum, eò quòd non applicetur materiã, id est, quia non dantur simul subditi, in quos exerceatur, idè dicimus hanc potestatem, non esse formalem & completam iurisditionem, sed virtuales & incompletam, quæ tum completur, & fit formalis iurisdictio, cum dantur subditi. Ratio est: quia formalis & completa potestas iurisditionis includit non solum auctoritatem iudicandi necessariam in Iudice, sed etiam subditos, tanquam terminum relationis, quem hæc potestas respicit. Nam iurisdictio non est nisi in subditos: vnde quando non habes subditos, non habes formalem iurisditionem, sed solum virtute & quasi in radice: sicut pereunte termino relationis perit formalis relatio ad illum terminum, solumque manet virtute, & fundamentaliter.

Probatur Secundò: Exemplo Regis & Episcopi non habentis subditos: Hi enim etsi habeant omnem auctoritatẽ, quæ ex parte Rectoris est necessaria, tamen non habent formalem & completam iurisditionem, sed solum virtute: sic tamen, vt hæc sponte resultet ex suo fundamento positus subditis. Ergo simili modo Sacerdos rectè concipi potest habere à Christo virtuales iurisditionem per suam Ordinationem; & hanc fieri completam & formalem absque aliã potestate ei datã, per hoc solum, quòd accipiat subditos à Pontifice. Et Confirmatur à simili, in Iudicibus Chartularijs, de quibus Nauarrus, qui omnes potestatem iudicandi habebant ab Imperatore; sed nullos habebant subditos, præter eos qui suas

8
Ex Ordinatione solum datur iurisdictio virtualis & incompleta.

Hæc iurisdictio non potest exire in actum, nisi ei applicetur materiã.

Probatur exemplo Regis & Episcopi non habentem subditos.

Item Iudicis Chartularij.

V u u ij qui suas

6
Absque Iurisditione inualida est confessio.

Quid Iurisdictio, quæ eius Actus.

7
Quidam sentent iurisditionem completam haberi ex Ordinatione.

Refelluntur.

qui suas causas ad ipsos sponte adferret: unde non habebat formalem & completam iurisdictionem, quæ includit subditos; sed virtuales & incompletam, quæ tamen complebatur hoc ipso solo, quod aliqui se illis subijcerent; qui tamen per hoc non dabant illis propriè vllam auctoritatem, cum hanc omnem haberent ab Imperatore, sicut Iudices Ordinarij, vel Delegati, sed solum seipfos eorum potestati præexistenti submittebant.

Probat *Tertiò*: Quia decebat, vt hæc potestas absoluendi à peccatis à solo Christo immediatè penderet, vt pote quæ tota sit diuina, supra conditionem omnis creaturæ, iuxta illud Marci 2. v. 7. *Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?*

11
Obiectio
ex modo
loquendi
quod Ec-
clesia dica-
tur conferre
potestatem
iurisdic-
tionis.

Dices: Doctores communiter distinguunt potestatem Ordinis, & potestatem Iurisdictionis; & hanc dicunt dari ab Ecclesia, illà à Christo: ergo falsum est, iurisdictionem virtuales necessariam ex parte Iudicis dari immediatè à Christo. Confirmatur: quia solus Papa habet immediatè à Christo iurisdictionem, ceteri omnes à Papà; vt alibi ostensum est ex communiore sententia Doctorum.

Solutur &
explicatur.

Respondeo Negando Consequentiam: Nā per potestatem Ordinis in proposito non potest aliud intelligi, quàm potestas remittendi peccata, quæ confertur per Ordinationem Sacerdotum, post potestatem consecrandi. Hæc autem potestas remittendi peccata, essentialiter, & intrinsecè est potestas iurisdictionis virtualis, seu incompletæ. Unde per potestatem iurisdictionis absolutè intelligenda est iurisdictionis formalis & completa apud Doctores. Dicitur autem Ecclesia dare hanc formalem iurisdictionem, quia dat subditos, quibus completur iurisdictionis virtualis, quæ antèa inerat Sacerdoti. Rectè enim dicitur dare iurisdictionem, qui dat subditos, seu materiam, sine qua non est completa iurisdictionis, quæ includit subditos: sicut rectè dicitur dare potestatem videndi, qui præbet lumen, vel obiectum, sine quo non potest fieri visio. Hinc tamen non sequitur, Ecclesiam dare aliquam partem potestatis sacerdotalis, quæ sit necessaria ex parte causæ efficientis; sed solum subijcere materiam, ratione cuius illa iurisdictionis, quæ inerat, completur.

DVBIVM IV.

Utrum fideles priuati, suâ auctoritate possint se subijcere cuius Sacerdoti, vt ab eo absoluantur?

12
Quidam
existimant.

P Aludanus & Antoninus suprà, existimant iure diuino licuisse priuatis fidelibus se subijcere, cui vellent, eiusque iurisdictionem complere: sed hanc potestatem eis esse sublatam per Ecclesiam in Can. *Placuit*, de Pœnit. dist. 6. Idem etiam videtur sentire Nauarrus in eundem Canonem.

Respondeo: Omnino tenendū est, Solum Pontificem iure diuino habere auctoritatem, materiā subijcendi huic potestati, eamque complendi.

Solus Papa
iure diuino
potest assi-
gnare sub-
ditos.

Probat *Primò*: Quia si priuati haberent potestatem iure diuino cōstitendi cuiuslibet, Papa non potuisset eam generatim eripere; nec potuisset distinguere dioceses & parochias, sicut ab initio fecit. Probat *Secundò*: Quorum Christus dedisset hanc potestatem, quā non erat conueniens eos vt? nam necessariū erat distingui dioceses & parochias ad vitandā confessionem. Probat *Tertiò*: Ecclesia non posset irritū reddere hoc Sacramentum, si iure diuino haberet hanc potestatem;

Nam reuerà tunc Sacerdotes haberent completā iurisdictionem à Christo, omnesque iure diuino essent subditi, iuxta sententiā Armacani superiori dubio refutatam. Probat *Quartò*: Quia soli Petro, & Successoribus eius dictum est Ioannis 21. *Pasce oues meas, pasce agnos meos*; quibus verbis, eis solis data est potestas Ecclesiam vniuersalem gubernandi atque ad gubernationem Ecclesie maximè necessarium est, vt populus Christianus distribuatur sub Episcopis, & inferioribus Sacerdotibus, per quos immediatè regatur. Hæc enim dispositio in gubernatione prima occurrit: cum enim Pontifex non possit per se immediatè omnes regere, tenetur iure diuino adhibere Episcopos, & Sacerdotes etiam inferiores, eisque subditos attribucere. Itaque hæc vniuersalis distributio populi Christiani pertinet ad solum Romanum Pontificem. Unde sequitur, solum Pontificem posse seipsum, & omnes alios, cuius Sacerdoti subijcere, vt absolutio habeatur: alios quidem, auctoritate iurisdictionis, quam in omnes velut Pastor in oues habet; seipsum verò, quia Superiorem in terris, à quo regatur, non habet. Vbi tamen

Aduerte: Sicut Pontifex, quando alios subijcit Sacerdoti, non dat ei propriè iurisdictionem in illos, quatenus iurisdictionis ex parte Sacerdotis est necessaria; sed iurisdictioni incompletæ, quam Sacerdos iam habebat à Christo in omnes, applicat materiam, & fit iurisdictionis completa: ita dum seipsum subijcit Confessori, non dat ei iurisdictionem in se (vt enim nemo in seipsum iurisdictionem habet, sic nec alteri eā dare potest) sed seipsum applicat materiam iurisdictioni incompletæ, quæ Sacerdoti iam inerat: eo prorsus modo, quo priuati homines seipfos subijciebant Iudici Chartulario: non enim dabant ei iurisdictionem; sed iurisdictioni, quam ille habebat ab Imperatore, se materiam submittebant: ad quod faciendum non requiritur iurisdictionis, sed tantummodò libertas concessa, vel alteri non subdita. Unde singuli simili modo possent se subijcere Sacerdotibus, nisi iure diuino subiecti essent Pontifici, à quo in omnibus regi debent.

13
Papa po-
test se sub-
ijcere Con-
fessario
cui vult.

DVBIVM V.

Utrum, vt quis possit habere plenam iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, requiratur approbatio Ordinarij?

R Espondeo & Dico *Primò*: Qui habent beneficium Parochiale, vel aliud cui est annexa animarū cura, his non opus est approbatione alia, sed ipso iure censentur approbati. Ratio est: Quia ipsum beneficium intrinsecè continet plenam iurisdictionem, ac proinde approbationem, quæ iurisdictioni supponitur. Quænam verò requirantur, vt quis tale beneficium possit obtinere, dictum est alibi ex Concilio Tridentino.

14
Non egent
hac appro-
batione,
qui habent
beneficia
curata.

Dico *Secundò*: In ceteris omnibus, qui non habent ordinariam iurisdictionem, necessaria est approbatio Episcopi, vbi Concilium est promulgatum, ita vt sine illâ non videantur plenam iurisdictionem posse accipere. Patet ex Conc. Trident. sess. 23. c. 15. vbi sic dicitur: *Decernit S. Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones secularium, etiam sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopo per examen, si illis videbitur esse necessariū, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis datur, obtineat.* Vbi

15
Ceteri om-
nes eā
egent.

Notandum

16
Sine approbatione an valeat Absolutio.

Notandum Primò: Hanc approbationem non complere quidè ipsius iurisdictionis, ita vt sine alia cõcessione possit absolueri; sed requiri solum tanquam conditionè, vt possit ei plena iurisdictioni dari: quæ conditio videtur ita esse necessaria, vt sine ea irrita sit absolutio; vt insinuat illud verbu, non posse, quod plus videtur quàm, non licere. Et si fortasse contrarium non sit improbable.

Tacita approbatio.

Notandum Secundò: Hoc ipso quo Episcopus iubet, vel permittit alicui confessiones audire, approbat illu tacite, nec alia approbatio requiritur.

Approbatio non requiritur ad confessiones Regularium.

Notandum Tertio: Ad Regularium confessiones audiendas non requiri Ordinarij approbationem: quia Concilium solum meminit confessiones seculariu; vt etiam notauit Nauarrus c. 4. n. 7. Vnde Regulares Regularibus, etsi non approbatis ab Ordinario, possunt cõfiteri: similiter possunt cõfiteri secularibus Sacerdotibus, si potestatem habent cuius cõfidenti.

Si Episcopus nolit Regularè approbare, ipso iure approbatur

Notandum Quarto: Probabile esse, si Episcopus Regularem nolit approbare, idque sine iustà causà, Regularem ipso facto censi approbatum à Pontifice. Colligitur ex Clementinà, Dudum; de Sepulturis, vbi dicit Pontifex; Si Pralati prafatis fratribus licentiam exhibere recusauerint, nos ex nunc ipsis, vt libere liciteq, confessiones audire valeant, de Apostolica Sedis plenitudine concedimus. Neque censi debet huic derogatum per Concilium Tridentinum, vt quidam dicunt, cum Concilium huius Clementinæ mentionem non faciat, nec directè contrarium statuatur. Vide Nauarrum capite 27. num. 264.

17
Semel approbatus, censetur vbique approbatus.

Notandum Quintò: Probabile esse, sufficere semel esse approbatum, vt possit quis vbique eligi, nec requiri semper nouam approbationem, quotiescunque mutat dioccesin. Ita Henriq. lib. 3. de Penitent. cap. 6. qui pro hac sententia citat plurimos Doctores Theologos & Iurisperitos. Ratio est: Quia hæc approbatio non est collatio iurisdictionis, seu applicatio materiæ; sed solum est declaratio aptitudinis, vt ei possit materia applicari. Atqui vnus Episcopi declaratio est sufficiens, vt meritò ille vbique debeat haberi idoneus, cui plena iurisdictioni detur, quamdiu non constat de contrario. Ergo non est opus noua approbatione in singulis Dioccesibus. Confirmatur; Quia si approbatio cuiusuis facultatis in Vniuersitatibus est sufficiens, vt approbatus vbique debeat censi idoneus ad docendum: cur non etiam approbatio Episcopi sufficiens sit, vt ille censetur vbique idoneus ad audiendas confessiones?

Obiectio.

Dices: Concilium dicit, Non reputari idoneum ad audiendas confessiones, nisi idoneus ab Episcopis iudicetur, & approbationem obtineat: ergo non sufficit idoneum iudicari ab vno Episcopo.

Solutio.

Respondeo Primò: Si Concilium voluit dicere, In singulis Dioccesibus debere approbati de nouo, cur id disertè non expressit? Cur eo modo loquendi vsus est, qui hoc tam obscure significaret, præfertim cum in nouo Iure statuendo clarè & disertè loqui oporteat? Respondeo Secundò: Illa verba commodè posse intelligi Respectiue; vt sensus sit; Nemo censetur idoneus, nisi approbatus ab Episcopis, id est, quisque à suo Episcopo, sub quo existit, dam est approbandus: alioqui oporteret quemuis approbati à pluribus Episcopis, quod nemo dixerit. Simili modo dicimus, Peccatorem non posseucharistiam percipere, nisi absolutum à Sacerdotibus.

Neque inde perturbatur Hierarchia, cū per hanc approbationem non detur iurisdictioni.

Responsum ad Extrauag.

Nec obstat Extrauagans Bonifacij VIII. quæ incipit; Super cathedram. tit. de Sepulturis: vbi dicit, Fratres non debere audire extra ciuitatem, vel dioccesim, ad quam fuerint deputati: nam expressè ibidem addit, se velle vt non deputentur, nisi ad vnã ciuitatem: quod tamen non præcipit Concilium Tridentinum. Omitto quòd Parochus vbique censetur approbatus, vt ei possit vbique dari iurisdictioni, vt plurimi Doctores fatentur: cur non etiam Religiosus, cui fauet priuilegium Clementis VII. & Pauli III. & Oraculum viuæ vocis Pij V. Hæc efficiunt hanc sententiam probabilem. Vbi tamen est alia consuetudo legitime præscripta, debet seruari.

18
An approbatio possit per Episcopos reuocari?

Aduertendum autem, hanc approbationem in ijs, qui pleno Iure Episcopo sunt subiecti, pro arbitrio Episcopi posse reuocari. Ratio est, Quia non solum approbatio, sed etiam tota iurisdictioni illorum pendet à nutu & commissione Episcopi.

In ijs verò, qui sunt exempti, non potest reuocari sine graui causà. Ratio est, Quia hi immediate sunt subiecti Pontifici, & solum approbantur ab Episcopo, vt satisfiat decreto Superioris, scilicet Concilij Tridentini.

In Parochis etiam reuocari non potest, quia non habent eam propriè ab Episcopo, sed à Iure; nisi ob iustà causam suspendantur, vel priuentur.

DVBIVM VI.

Utrum cuius Sacerdos habeat plenam potestatem in Venialia? & vnde?

19
Quilibet sacerdos potest absoluerè cuiusuis venialia.

Respondeo & Dico Primò: Quemuis Sacerdotem habere plenam potestatem in venialia, idque respectu cuiusuis. Est communis DD. Sed difficultas est, vnde habeant. Dominicus Soto dist. 18. quæst. 4. artic. 2. dicit hoc inde esse, quia ad venialia non requiritur iurisdictioni. Sed hoc indubiè falsum est, nisi benignè accipiatur. Nam vbi est vera absolutio, ibi est verus actus Iudicialis, ac proinde vera Iurisdictioni. Quod etiam inde patet, quia potest illi imponere præceptum expendè penitentia. Alij dicunt, omnes Sacerdotes habere hanc iurisdictionem concessu Ecclesie. Ita Ioannes Medina, Nauarrus, & quidam alij.

20
Idque Iure diuino.

Dico Secundò: Verius est hanc plenam potestatem haberi Iure diuino. Ita Melchior Canus par. 5. Relection. de Penitentia. Ruardus art. 3. pag. 146. Paludanus dist. 19. quæst. 2. Caietanus Tom. 1. Opusc. 7. quæst. vnicà. Idem sequitur ex sententia Soti, etsi non rectè loquatur; qui pro hac sententia citat D. Thomam dicentem, Quod remissio venialium sequatur potestatem Ordinis. Probatur Primò: Confessio venialium Iure diuino est libera: ergo credibile est, cuiuslibet eodem iure relictam libertatem cõfidenti cuiuslibet. Probatur Secundò: Quia venialia non possunt referuari à Superiore. Vnde non videmus hæc vnquam esse referuata. Ergo non potest inferioribus Sacerdotibus tolli potestas ab his absoluedi.

Dices: Si omnes Iure diuino haberent hanc potestatem, data illis esset Ioan. 20. Atqui si hæc data esset potestas in venialia, etiam esset data in mortifera, de quibus est potissimum sermo.

V u u iij Respondeo,

Respondeo, Negando Subsumptum: locus enim iste intelligendus est pro ratione materiæ, cui applicatur. Ibidem enim datur etiam Apostolis plenissima potestas in peccata omnium fidelium, absque aliâ humanâ concessione. Non tamen voluit Dominus idem intelligi de omnibus sacerdotibus. Idcirco enim dedit Ecclesiæ Spiritum sanctum, qui eam docuit quemadmodum Christi verba essent intelligenda.

D V B I V M VII.

Virum omnes Sacerdotes habeant plenam potestatem in peccata mortifera, aliâs ritè confessa?

²¹ **A**ffirmatur contra Sotum. **S**otus supra negat: eò quod hæc peccata per se sunt materia necessaria.

Dico Primò: Longè probabilius est, omnes habere plenam potestatem in peccata mortifera, aliâs ritè confessa. Tenet Nauar. cap. 4. nu. 5. Caietanus in Summa, Verbo *Absolutio*, & alij passim.

Dico Secundò: Probabilius etiam est, hanc potestatem esse ex Iure Diuino, ita vt non requiratur concessio Ecclesiæ. Tenet Ruardus, Canus, & alij iam citati. Ratio eadem est, quæ de venialibus. Nec refert, quòd per se sint materia necessaria: quia postquam semel sunt ritè confessa, desinunt esse necessaria, & transeunt in materiam liberam.

D V B I V M VIII.

Virum quiuis Sacerdos possit absolvere quemuis fidelem in articulo mortis?

²² **A**ffirmatur. **R**espondeo & Dico Primò: Potest quiuis sacerdos quemuis fidelem absolvere in articulo mortis. Est communis Doctorum, habeturque ex Capitulo, *Pastoralis officij*; Titul. de Officio Iudicis ordinarij. Et ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 7. in *Ecclesia Dei*, inquit, *custoditum semper fuit, vt nulla in articulo mortis sit casuum reservatio; argue ideo omnes sacerdotes quoslibet penitentes à quibusuis peccatis & censuris absolvere possunt.* Vnde sequitur, etiam *præcis* non toleratis, id est, qui per sententiam sunt damnati, excommunicati, suspensi, aut interdicti, vel qui sunt notorij percussores Clerici, competere tunc istam potestatem, quamuis id quidam negent. Nam de omnibus omnino Sacerdotibus loquitur Concilium, nemine excepto. Tenet hoc D. Thomas hac qu. art. 6. (quamuis in 3. p. q. 82. art. 7. ad 2. excipiat hæreticos & schismaticos, dicens, Non posse hæreticos & schismaticos in articulo necessitatis alia Sacramenta, quàm Baptismum, ministrare.) Sed etiam his conceditur Sacramentum Pœnitentiæ. Idem docet Canus Relect. 8. Caietanus Verbo *Absolutio* §. *necessitas*. Ruardus art. 3. vbi pro hac sententia citat Siluestrum, Paludanum, & Capreolum. Denique Nauarrus c. 27. num. 272. cap. 27.

Dico Secundò: Etsi probabile sit, Iure Diuino in hoc articulo omnes habere hanc potestatem: tamen probabilius est non haberi nisi tacitâ concessione Ecclesiæ. Prior pars probatur, Quia id absolutè tenet Ruardus supra, Durandus, Capreolus, Paludanus & Melchior Canus. Nec quidquam videtur ob stare, quod eam faciat improbabilem.

Altera tamen pars videtur verior, quam tenent cæteri ferè omnes Doctores, Sotus, Ioan. Medina, Nauarrus, & alij. Probatur: Quia Confessio peccatorum mortalium est necessaria: ergo sicut iurè Diuino non est relicta libertas ea cui libet confitendi, dum sani sumus; ita neque dum sumus in articulo mortis. Neque verendum est, ne Ecclesia tunc malignè nolit concedere, quia regitur à Spiritu sancto: sicut nec verendum est, ne denegat absolutionem ab excommunicatione infirmo ritè disposito, sine quâ absolutione non potest absolui à peccato.

D V B I V M IX.

An eandem potestatem habeant omnes Sacerdotes in periculo mortis: vt, dum instat prælium, periculosa tempestas, partim periculosa?

²⁴ **R**espondeo: Omnes habere. Vt rectè Siluester Verbo *Confessor*, i. qu. 6. puncto, 7. & Nauarrus supra cap. 26. nu. 26.

Probatur Primò: Quia Canones non distinguunt inter *Articulum mortis*, & *periculum*, vt patet in Capitulo, *Eos qui*, de Senten. excommunicat. in 6. vbi *Articulum mortis* dicitur, quod paulò post vocatur *periculum*.

Secundò: Priuilegia in materia fauorabili sunt amplianda, quamuis in odiosa sint restringenda: ergo hæc nomina in sua generali significatione accipienda sunt. Tertio: Quia si esset expectandus ipse articulus mortis, v.g. quando iam anima est exitura, vel quando nauis iam submergitur, plerique huiusmodi sine absolutione morerentur.

Notandum tamen est, eum qui in articulo vel periculo mortis fuit absolutus à censuris Superiori reseruatis, si euaserit, teneri primâ commoditate sistere se Superiori; non quidem vt rursus absoluaatur, sed vt mandatis eius pareat. Ita præcipitur Capit. *Eos qui*, supra citato. Alioqui nisi id fecerit, reincidit in eandem excommunicationem, vt ibidem habetur.

Qui autem absolutus fuit tantummodo à casibus reseruatis, non habentibus annexam censuram, non tenetur se sistere, nec amplius confiteri: nullum enim Ius id statuit. Vide Nauarrum cap. 26. num. 26.

ARTICVLVS IV.

Virum necesse sit confiteri Proprio Sacerdoti?

ARTICVLVS V.

Virum quis ex priuilegio Superioris possit alteri confiteri?

²⁵ **N**otandum est, In decreto Concilij Lateranensis, *Omnis vtriusque sexus, vocari Proprium Sacerdotem*, Vel eum cui ex officio incumbit cura animarum, habetque Iurisdictionem ordinariam; qualis est Papa ad totam Ecclesiam, Episcopus ad suam Dioccesim, & Parochus ad suam Parochiam, Prælati Ordinum ad Religiosos sibi subditos, Decani ad suos Canonicos. Ita Sotus

Sotus d. 18. q. 4. art. 2. & Ioan. Medina cod. de Confessione, qu. 29. multiq. alij. Vel certe directe & proprie eum vocari proprium Sacerdotem, qui est Parochus. Sed à maiori idem censendum relinqui de superiore Parochi, Episcopo scilicet & Pontifice, à quibus Parochus habet suam Iurisdictionem. Hoc posito,

26 Respondeo: Certum esse, omnes teneri confiteri proprio Sacerdoti, vel alteri cum eius licentiâ, saltem tacitâ. Patet: Quia omnes tenentur confiteri, vel suo Parocho, & immediato superiori: vel superiori mediato, vt Episcopo, vel Pontifici: vel certè ei, qui ab aliquo horum potestatem habuerit. Et hoc est, quod expressè præcipitur in Capit. *Omnis vtriusque sexus*: & colligitur ex Conc. Florent. vbi dicitur, *Ministram huius Sacramenti esse Sacerdotem habentem Iurisdictionem ordinariam vel delegatam*: & ex Tridentino sess. 14. cap. 7. vbi dicitur, *Absolutionem esse nullius momenti, quam Sacerdos in eum profert, in quem non habet Iurisdictionem ordinariam vel delegatam.*

D V B I V M I.

Vtrum ratihabitio proprii Sacerdotis sufficiat, vt subditus possit alteri confiteri?

27 Respondeo & Dico Primò: Non sufficere ratihabitionem futuram, seu spem ratihabitionis futuræ: contra Capreolum & Paludanum. Est sententia communis. Ratio est, Quia requiritur præsens Iurisdictione completa, cum sit actus iudicialis, significans effectum suum cõferri in præsentem, & absolutè. Neque hîc locum habet illa regula Iuris; *Ratihabitio retrotrahitur & mandato equiparatur*: quia hoc tantùm verum est in ijs, quæ possunt pendere à consensu futuro, vt contractus & similia; non autem in Sacramentis, præsertim ijs, quæ absolutè & in præsentem operantur, & omnia necessaria requirunt in præsentem.

28 Dico Secundò: sufficit tamen ratihabitio præsens aliquo signo exteriori ostensa: v. g. si aliquando indicauerit sibi gratum fore, vt audiam confessiones. Ratio est, Quia tali modo potest confetti præsens Iurisdictione. Dixi, *Aliquo signo exteriori*; quia humano more non potest confetti Iurisdictione per actum internum; sicut nec donatio, & alia huiusmodi: quia ab altero non possunt percipi.

D V B I V M II.

An Parochus, seu Proprius Sacerdos teneatur semper audire suum subditum, quando ille vult confiteri?

29 Respondeo: Certum est; illum teneri toties audire, quoties alter tenetur confiteri. Potest tamen alium idoneum suo loco constituere.

Alijs verò temporibus quidam putant non teneri sub mortali eam audire. Ita Siluester Verbo *Confessor*. 1. q. 18. Richardus d. 18. art. 2. qu. 3. & Ioan. Medina. qu. 37. Sed omnino tenendum est Parochum teneri, quotiescunque subditus ob rationabilem aliquam causam vult confiteri. Ita Nauarrus in Canon. *Placuit*, de Pœnit. d. 6. nu. 152. Dominicus Soto, Adrianus, & alij. Probatum Primò: Quia Parochus ex officio tenetur non impedire profectum spirituale suorum

Teneretur semper, quando subditus rationabiliter vult confiteri.

subditorum; atqui impediret, si nollet illos audire. Secundò: Quia fideles habent à Christo ius petendi ab Ecclesia salutis remedia, non solum præcisè ad salutem necessaria, sed etiam vtilia ad profectum: ergo Ecclesia tenetur eis illa administrare, & consequenter Parochus, qui in hoc est immediatus Ecclesie minister. Tertio: Quia fideles persolunt decimas & stipendia Ecclesie, nõ solum vt præcisè necessaria ab ea accipiant, sed etiam vt conducibilia ad salutem: ergo ex iustitia tenentur Parochi.

Quæritur, Vtrum Proprius Sacerdos, vel Parochus teneatur subdito facere potestatem confitendi alteri non habenti in illum Iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, si id subditus petat?

Respondet D. Thomas hîc art. 4. ad 6. peccare Sacerdotem, qui non se præbet facilem ad licentiam subdito concedendam, vt alteri confiteatur; & eos qui sunt nimis solliciti vt conscientias per subditorum confessiones sciant, multis damnationis laqueum injicere, & etiam sibi ipsis. Idem dicit Opusculo contra impugnantes religionem cap. 4.

Fieri tamen potest, vt hoc non sit concedendum, quantum id raro contingat: & idcirco iudicio prudentis relinquitur.

D V B I V M III.

Vtrum ob ignorantiam, malitiam, reuelationem confessionis proprii Sacerdotis, liceat subditis confiteri alteri sine eius facultate?

Respondeo & Dico Primò: Quando proprius Sacerdos est ita ignorans, vt nesciat communes peccati venialis & mortiferi distinctiones, licet subdito ipso Iure confiteri alteri. Habetur apertè in Canone *Placuit*, de Pœnitent. dist. 6. *Nulli Sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri Sacerdoti, suscipere ad Confessionem sine eius consensu; cui se commisit prius, nisi pro ignorantia illius, cui prius confessus est.* Tenent hanc sententiam Siluester Verbo *Confessor*. 1. q. 6. citans Ostiensem, Paludanum & Archidiaconum. Idem tenet Adrianus de Confessione, dub. 3. pag. 268. Ioan. Medina cod. de Confessione. q. 33.

Aduerte tamen in hoc casu, si pœnitens potest facile adire eum, qui habet iurisdictionem ex commissione, vt sunt Religiosi priuilegio instructi, non posse confiteri ei, qui nullam habet Iurisdictionem. Ratio est: Quia hoc priuilegium confitendi alieno, non habenti vllam iurisdictionem in pœnitentem, solum conceditur in defectum alterius, qui aliquam iurisdictionem habeat: Nam Canones semper intendunt, vt seruentur, quantum commodè fieri potest. Idem quoque censendum in articulo mortis, quamuis aliqui contrarium putent.

Dices; Concilium Lateranense in Capit. *Omnis vtriusque sexus*, vetat cõfiteri alieno, nisi prius à proprio sacerdote veniam impetraueris: ergo derogat Canon *Placuit*, ac proinde ob ignorantiam proprii non licebit confiteri alieno.

Respondeo, Conciliū Lateranense in illo Capit. solum intendit determinare Ius Diuinum, assignando tempus, quo deberet impleri, vt apertè insinuat Concilium Trident. sess. 14. cap. 5. sub finem: non autem intendit Canonibus prioribus derogare;

V u u iij

30

Perenti subdito confiteri alteri, proprio Sacerdoti an negabit

31

Licet aliis adire, ob certam proprii Sacerdotis ignorantiam,

Adhuc cautelam,

derogare : alioquin id debuisset explicare, sicuti alibi facere confuevit. Adde, eum qui ex decreto Canonis potest confiteri alteri, verè habere licentiam à proprio Sacerdote, scilicet à Papa : vnde nullo modo facit contra statutum Concilij Lateranensis.

32 Non licet ob alios defectus nisi cum venia Proprij, Dico Secundò: Probabilius est, ob ceteros defectus, propriij sacerdotis, v. g. quia est reuelator confessionis, sollicitator pudicitiae, excommunicatus, suspensus, non licere confiteri alieno non habenti iurisdictionem, nisi venia prius à proprio impetrata. Colligitur ex Canone, Placuit, qui generatim prohibet confiteri alieno; solumque casum ignorantiae excipit. Vnde tota ratio, cur non liceat, est; quia ius id non concedit, nisi ob ignorantiam, ne fortassis subditis detur occasio causas confingendi cur Proprio nolint confiteri.

Dices: Quid ergo tunc faciet poenitens, si Proprius ei neget hanc veniam; neque adsint priuilegiati; tempusque Communionis urgeat?

Respondeo: In hoc casu poterit sine confessione communicare contritus; quia censetur deesse copia Confessoris: vt docent Doctores citati, & colligitur ex supra dictis de Communione.

33 Probabile tamen est, in his etiam casibus licere, si veniam negauerit. Aduerte tamen Primò: Non esse improbabile, in his casibus poenitentem posse alieno confiteri, petita tamen prius à Proprio venia, etsi non impetrata. Docet expressè Medina supra quaest. 33. Siluester citans Hostiensem, Paludanù & Archidiaconum. Adrianus item Gabriel & Richardus dist. 17. Probant hi Auctores; Tum quia in his casibus non est minor causa, quam quando Proprius est ignorans: ergo sicuti Canon concedit ob ignorantiam, ita implicite censetur concedere in omni casu, vbi est par, vel maior ratio. Tum quia, vbi quis tenetur consentire, sufficit petita licentia, etsi non impetrata; argumento Capitis, Licet, de Regularibus & transeuntibus ad Religionem.

Aduerte Secundò: Secundùm Statuta Diœcesis Leodiensis Cap. De Penitentia & Confessione, si filia confessionis cum suo Confessario peccauit, non posse eam sub pena excommunicationis illi confiteri, nec illum eam audire; sed teneri petere licentiam alicuius alium: quam si ille nolit dare, potest alteri confiteri; vt docet Adrianus loco citato. Nam Synodus in hoc casu dat tacitam licentiam, hoc ipso, quo vetat confessionem fieri illi Sacerdoti. Eademque est ratio de socijs, fautoribus, & mediatoribus illius peccati.

DVBIVM. IV.

Quinam possint dare potestatem alteri confitendi?

35 Proprij, Vicarij absolutè, Merè delegati, Respondeo: Omnes Proprij, siue omnes habentes iurisdictionem ordinariam in poenitentem, quamuis nondùm habeant Ordinem Sacerdotalem. Item omnes horum Vicarij, etiam si temporales sint: quidquid dicat Siluester Verbo Excommunicatio 7. casu 14. dub. 11. Hoc tamen intellige, modò Proprij commiserint illis absolutam potestatem in Sacramentis administrandis, id est, modò sint Vicarij absolutè. Merè autem delegatus non potest committere hanc facultatem, seu subdelegare, nisi cum expressa licentia eius à quo est delegatus. Vide plura apud Nauarrum in Can. Placuit. num. 69.

DVBIVM V.

Utrum Summus Pontifex possit Religiosis dare potestatem & iurisdictionem audiendi confessiones quorumuis secularium sine licentia Ordinariorum vel Parochorum, sic ut poenitentes non teneantur eadem peccata Parocho confiteri?

36 Id negare, est erroneum. Respondeo: Erroneum est dicere Pontificem summum nõ posse Religiosis dare potestatem & iurisdictionem audiendi confessiones quorumuis secularium sine licentia Ordinariorum vel Parochorum: aut eos, qui confessi sunt eiusmodi Religiosis, teneri rursus eadem confiteri suis Parochis.

Probatur Primò: Ex Concilio Oecumenico Florentino, vbi sic dicitur: Desinimus Romanum Pontificem in vniuersum orbem tenere primum, & esse verum Christi vicarium, totiusque Ecclesie caput, & omnium Christianorum Patrem, Doctorem; & ipsi in Beato Petro ascendis, regendis, & gubernandis vniuersalem Ecclesiam, à Domino nostro IESU CHRISTO plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur. Vnde sic argumentor: Romanus Pontifex est caput totius Ecclesie, & omnium Christianorum pater & doctor, & habet plenam potestatem regendi vniuersalem Ecclesiam: ergo potest vbiq; locorum confessiones audire, ac proinde alijs, quos idoneos iudicauerit, eandem potestatem committere, cum enim non possit omnes per se immediatè pascere, necesse est vt possit alijs suas vices committere. Confirmatur, quia Episcopus absque licentia sui Parochi potest dare potestatem audiendi confessiones in parocchia: ergo multò magis Pontifex absq; consensu Episcopi: quia Pontifex plenam habet potestatem regendi Ecclesiam, idque à Christo immediatè; Episcopi autem habent limitatam, & quidem dependentem à Pontifice, vt docet Dominicus Soto in 4. dist. 20. q. 1. a. 2. Caietanus de Auctoritate Pontificia & Concilij cap. 3. Gabriel in Canonem lect. 3. & alij plerique. Et quamuis haberent independenter à Papa, tamen fide tenendum est Papam habere tantam vel maiorem in subditos Episcopi, quam ipse Episcopus: ergo sicut Episcopus potest dare potestatem audiendi confessiones sine licentia Parochi, ita Papa sine licentia Episcopi. Quod etiam verum esset, quamuis solum parem haberet potestatem: nam si essent duo qui parem haberent potestatem in subditum, posset vterq; absque licentia alterius audire ipsius confessionem, ac proinde id committere alicui tertio.

37 Decreta variorum Pontificum, Probatur Secundò: Ex decretis Pontificum. Pontifices enim qui hæc priuilegia Religiosis concesserunt, sunt plurimi & doctissimi; vt ostendit Dominicus Soto in 4. dist. 18. q. 4. art. 3. idque à tempore Alexandri IV. circa annum Domini 1218. Solum adferam verba duorum vel trium qui hanc veritatem expressè definirunt. Ioannes XXII. circa annum 1316. in Extrauag. quæ incipit, Vas electionis, re diligenter excussa à viris doctis, & adhibito Cardinalium concilio, condemnat hunc articulum Ioannis à Poliaco Doctoris Parisiensis, tanquam fallum & erroneum: scilicet edito Concilij Generalis Lateranensis, Omnis priusque sexu,

sexus, nec Romanus Pontifex, imò nec ipse Deus potest facere, quod Parochiani non teneantur omnia peccata sua semel in anno proprio sacerdoti confiteri. Similiter & ille: Confessi Fratribus habentibus licentiam generalem audiendi confessiones, tenentur eadem peccata qua confessi fuerunt, iterum confiteri proprio sacerdoti. Item definitur esse Doctrina vera & Catholica: Quod illi, qui predictis Fratribus confitentur, non magis teneantur eadem peccata confiteri iterum, quam si ea alias confessi fuissent eorum proprio sacerdoti, iuxta Concilium Generale. Idem definitum erat aliquot annis antè à Benedicto XI. anno 1304. in Extrauag. quæ incipit, Inter cunctas: ubi inquit, Electi ab istis Fratribus (id est, expositi à Superioribus) ad audiendas confessiones & penitentias iniungendas, libere, auctoritate Apostolica, absque licentia diocesanorum, & aliorum Prelatorum inferiorum, exemptorum & non exemptorum, quibus subsunt qui ad confitendum accedunt, audiant eos peccata sua confiteri volentes, absoluant, ipsæque penitentias salutes iniungant, &c. Idè statuitur à Clemente VI. in Concilio Viennensi, Clementina Dudum, de Sepulturis. Omitto Bonifacium VIII. Urbanum IV. Clementem IV. & alios plurimos, qui idem statuerunt. Omitto denique Paulum III. Gregorium XIIII. & Gregorium XV. qui Societati nostræ idem priuilegiū concesserunt.

Benedictus 11.

Clemens 5.

Urbanus 4.

Clemens 4.

Paulus 3.

Gregor. 13.

Gregor. 14.

38 Probatu Tertio: Quia eadem est sententia cõmunis DD. & Canonistarum, exceptis paucissimis, qui ab omnibus iam pridem sunt explosi, vt ostendit Dominicus Soto lib. 4. dist. 18. q. 4. a. 3. Eadem egregie tuetur D. Thomas in Opusculo contra impugnantes Religionem cap. 4.

39 Sed Obijciunt Capitulum, Omnis vtriusque sexus, vbi Concilium magnum Lateranense statuit, vt omnis vtriusque sexus omnia sua peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno proprio Sacerdoti, vel alieno, prius tamen à proprio Sacerdote impetratã veniã.

Responsio ad Capitulum. Omnis vtriusque sexus.

Ad hoc multis modis responderi potest. Primo, Pastores & Ordinarios nõ murmurare, quòd subditi ad eos non veniant in Paschate: sed quòd singulis hebdomadis, vel mensibus non veniunt: quod tamen Concilium non iubet, sed tantum iubet vt semel in anno suo proprio confiteantur.

Respondeo Secundo: Eos qui confitentur Religiosis etiam in Paschate, nec aduent suos Parochos, non facere contra hoc decretum: quia ex facultate concessã à proprio, confitentur illis. Proprius enim Sacerdos in hoc decreto non tantum est Parochus, sed etiã Episcopus, & maximè Papa: nempe omnis is, qui ordinariam in subditos potestatem habet, vt exponit D. Thomas capite illo 4. Domin. Soto supra, & ceteri omnes DD. Non enim intendebat Concilium Episcopis & Pontifici adimere potestatem audiendi confessiones, aut concedendi veniam subditis Parochorum confitendi alteri: hoc enim est absurdissimum, cum Episcopi & Pontifex maiorem iurisdictione habeant in subditos Parochorum, quam ipsi Parochi: præsertim cù Episcopi vnã cù Pontifice hoc decretum fecerint. Vnde per illud Proprium, non intendit Concilium excludere Episcopum vel Pontificem, sed solum alienum, id est, non habentem ordinariam potestatem. Itaque cum Papa, qui est Ordinarius omnium pastor tribuat Religiosis potestatem, qui eis confitentur, confitentur ex licentia Proprii.

Respondeo Tertio: Etiam si per proprium Sacerdotem intelligeretur Parochus, tamen is qui confiteretur Religioso, non faceret contra decretum: quia tunc intelligendum esset decretum, hoc modo, Vt non confiteatur quis alteri sine licentia Proprii, vel habentis omnem auctoritatem, quã habet Proprius, vt rectè declarat S. Antonius 3. part. tit. 17. c. 9. Atqui Episcopus & Papa habent omnem auctoritatem, quam Proprius: ergo. Et Confirmatur: quia tunc posset subditus confiteri Episcopo vel Papæ, nec faceret contra intentionem Concilij: ergo etiam ei, cui Episcopus vel Papa suas committeret vices. Quando igitur seculares confitentur in Paschate Religiosis habentibus priuilegium, omnino faciunt iuxta intentionem Concilij. Plura alia argumenta minuta videri possunt apud Diuũ Thomam Opusculo de Cap. citato.

D. V. B. I. V. M. V. I. Vtrum expediat Ecclesie & saluti animarum, vt Pontifex concedat Religiosis hanc potestatem & iurisdictionem audiendi confessiones quorumuis secularium, sine licentia Ordinariorum vel Parochorum?

Respondeo: Omnino expedit Ecclesie & saluti fidelium, vt Papa hanc potestatem Religiosis concedat: & vt ipsi Religiosi eã prudenter vtantur. Et contrarium dicere, est temerarium & periculosum, ne dicam erroneum.

Probatu Primo: Quia quod tot Pontifices facti, adhibito consilio suorum fratrum Cardinalium & Episcoporum, & aliorum virorum doctõrum, iudicarunt esse faciendum ad Ecclesie utilitatem, dicere esse inutile, vel etiam noxium, & maioris boni impeditiuum, summa temeritatis est & arrogantię: præsertim cum in ijs quæ ad gubernationem Ecclesie vniuersalis pertinet, Papa habeat singularem Spiritus sancti assistentiam. Item dicere, Non rectè fieri, quod Ecclesia vniuersalis seruat, insolentissima insania est, inquit D. Augustinus epist. 118. Atqui per vniuersalem Ecclesiam seruatur vt Religiosi audiant confessiones absque licentia Parochorum, idque approbante toto populo Christiano.

Probatu Secundo: Quia in Extrauag. Vas electionis, dicitur quòd assertio articulorũ Ioannis à Poliaco redundare poterat in perniciem multarũ animarum: quia videlicet per eam fuisset impeditum remediũ, quod toti Ecclesie per hanc facultatem Religiosis concessam, preparatum est.

Probatu Tertio: Si non expedit Ecclesie hanc potestatem Religiosis concedi, ergo Papa non potest eam concedere. Nam Papa non habet potestatem concedendi id, quòd nunquam Ecclesie potest esse expediens. Ergo si Religiosos habere hanc potestatem nunquam est Ecclesie expediens, (semper enim erunt eadem Parochorum querelæ) certè Pontifex non habet potestatem huius facultatis cõcedendæ: quod superiore dubio tanquam error refutatũ est.

Probatu Quarto: Quantum Ecclesie expedierit hanc facultatem dari Religiosis, patet ex fructu. Ante excitatum Ordinem S. Dominici & S. Francisci, fideles valde erant languidi in charitate & fide, & moribus valde erant deprauati: sed illo

40

40

Ab auo. ritate Pontificum.

41 Ab viliis.

sed illorum industriâ per conciones & confessiones, Deo adiuuante, rursus fuere excitati ad morum emendationem, & ad feruorem ac Sacramentorum usum. Similiter nostris temporibus quàm rarus fuerit Sacramentorum usus, multi recordari possunt; & quantum per Societatem nostram vbique locorum fuerit hic usus saluberrimus reuocatus, videmus. Itaque cum tam eximios fructus videamus produxisse hanc concessionem, non possumus dubitare quin fuerit Ecclesiæ valdè conducibilis. Itaque non est quòd Parochi querantur. Non enim rarius modò confitentur illis subditi, quàm antè, quando solùm singulis annis confiteri assueuerant; & modò subditos habent meliores.

A, necessitate.

Probatum Quintò: Fieri nequit vt Pastores vel quintam partem audiant eorum qui singulis hebdomadis Religiosis confitentur: nam in multis locis occupantur decem vel duodecim, & plures Confessarij, idque toto die, quando Pastores valdè sunt occupati in officijs diuinis & concionibus. Itaque non debent conueniri, sed gaudere quòd Deus illis tam insigne auxilium miserit, per quod sibi persuadere debent suos subditos melius adiutum iri, quàm per ipsos. Sed

42

1. Obiectio, quòd Pastor debeat cognoscere vultum sui pecoris.

Obijciunt Primò: Prouerb. 27. v. 23. ait Sapientis, Diligenter agnosce vultum pecoris, tuosque greges considera. Sed Pastor nò potest vultum pecoris sui cognoscere, nisi per confessionem.

Responsio D. Thomæ.

Respondet Primò: Illud argumentum etiam ab impugnantibus Religiosos olim tempore D. Thomæ obijci solet: ad quod ipse sic respondet.

Dicendum, quòd de bonitate & malitia alicuius constare potest alicui, non solùm per propriam confessionem, sed etiam per sententiam Superioris de eo latam. Vnde si Episcopus subditum sacerdotis absoluat vel per se, vel per alium cui ipse commisit, Sacerdos Parochialis ita debet se reputare cognoscere eum, ac si sibi confessus esset, &c.

Responsio Auctoris, de duplici cognitione pecoris.

Respondet Secundò: Duplicitè potest cognosci vultus pecoris: Primò, Per confessionem ipsius. Secundò, Per diligentem considerationem morum & conuersationis eius. Priore cognitione Sacerdos tantùm debet vti in confessione, iniungendo penitentiam, & dando bonum consiliū. Postea autem ita se gerere debet, ac si nihil omnino sciret. In quo nò rarò deprehenduntur peccare seculares Sacerdotes, qui postea ratione huius cognitionis sunt liberiore tum in reprehendendo, tum in imperando suis subditis, tum in colloquendo & conuersando; quod sanè vix fieri potest sine implicita sacratissimi sigilli violatione. Vnde fit vt seculares reformident illis confiteri. Debent autem sibi persuadere. Religiosos benè fungi suo officio, & prestare totum quod ex hac scientia prestari debet: non enim oportet ea vti extra confessionem. Posteriore autem cognitione vultus sui pecoris (de qua Scriptura potissimùm loquitur) debet vti extra confessionem. Sed ne eam ipse habeat, Religiosi non impediunt. Hęc enim non ex confessionibus, sed ex morum consideratione capienda est. Itaque Religiosi nullo modo impediunt cognitionem qua Pastores suas oues dirigunt; sed illos magna parte oneris sui leuant.

Frequenter confitentes facile ex moribus cognoscuntur.

Respondet Tertio: Eos qui crebrò confitentur esse tales vitæ & moribus, vt facillè vultus eorum cognosci possint: nam eorum probitas & bona vita statim fit omnibus conspicua. Vnde etiam Parochi non debent multum de illis esse solliciti;

sed de ijs potiùs qui Religiosis non confitentur; sed suo tantùm Parocho, vel eius Cappellano semel aut bis in anno. Præterea peto, an modò minus possint cognoscere vultum pecoris sui, quando subditi sæpè confitentur Religiosis, quàm antè, quando vel ipsis confitebantur vel Cappellano, idque semel vel bis in anno, sicuti olim facere solebant? sanè, non possunt id dicere. Nam Religiosi non abduxerunt oues à Parochis; sed cum antè nec ad Parochum, nec ad alium quemquam accederent, ceperunt accedere Religiosos, eorum sanctitate & eruditione allecti. Itaque nihil Parochis est detractum: sed sine illorum labore ouibus eorum est consultum.

Religiosi valde idonei sunt subditiarij.

Respondet Quartò: Sæpè Parochus vnus habet duo, tria, quatuor, quinque, octo, decem milia ouium. Quomodo tunc potest cognoscere vultus omnium per confessionem, cum vix quinquagesimam vel centesimam partem audire possit, & illis temporibus, quibus debent audiri, ipse sit maximè occupatus circa diuinum Officiū & conciones? Vnde nunc quosuis Cappellanos exponere solent, per quos sanè non magis suas oues cognoscunt, quàm per Religiosos. An fortè Sacellanis suis, eorumque eruditioni, & probitati, & diligentia magis fidunt, quàm Religiosorū? Sed passim constat quàm nò rarò in ijs aliquid ad hoc munus comprimis necessarium desideretur, qui ab illis exponuntur. Religiosi autem, præsertim Societatis nostræ nunquàm confessionibus audiendis adhibentur, nisi diu antè casibus conscientia operam dederint: de quibus etiam crebrò fiunt collationes in singulis Collegijs; & postea per totam vitam in hoc genere studij se exercent, vt valdè insignes euadant. Sanè par non est vt Parochi suis illis Sacellanis magis confidant, quàm Religiosis, quibus illi scientia, virtute, & moribus multò inferiores sunt.

43
2. Obiectio quòd Parochi ordinarij in suos subditos habeant iurisdictionem.

Obijciunt Secundò: Parochi & Episcopi habent potestatem ordinariam in plebem suam: eam enim regunt ex officio tanquam rationem reddituri pro ea: ergo nemo debet habere potestatem delegatam nisi ab ipsis: ac proinde Religiosi sine illorum licentia non debent confessiones audire.

Responsio Auctoris.

Respondet: Hanc obiectionem multis rationibus confutat D. Thomas, ostendens Episcopū posse delegare quemuis, qui confessiones audiat, sine licentia Parochi, ac proinde multò magis Summum Pontificè. Dico ergo omnem potestatem qua est in Parochis & Episcopis, eminentiùs & plenius esse in Summo Pontifice, vt patet ex definitione Concilij Florentini suprà num. 36. citata, vbi dicitur habere plenitudinem potestatis in vniuersalem Ecclesiam, id est, in totam Ecclesiam, simul & in singula membra eius. Soli enim Petro, cuius successor est Pontifex, dictum est, Pascite oues meas: vbi Dominus ei potestatem omnem tradidit quæ opportuna est ad regendum totum ouile Christi, & quæuis qui est ouis Christi; vt Catholici egregiè probant contra hæreticos. Cum enim ait, Pascite, significat se dare potestatem ad omnè actum pastorem: cum autem ait, Oues meas, subiicit ei omnes fideles & singulos, etiam Episcopos. Et hęc est sententia communis sanctorum Patrum, vt rectè Bellarminus docet lib. 1. de Pontifice cap. 15. & 16. Vnde si Parochi & Episcopi possunt alicui committere suam iurisdictionem, multò magis Papa id potest sine licentia ipsorū, à quibus nulla

nullo modo dependet, cum tamen illorum potestas dependeat ab ipso. Neque metuerent se reddituros rationem, si non omnia per se fecerint: sed potius cogitare debent se rationem districte Deo reddituros, si non omnia præsidia opportuna quaesierint, quibus plebs iuuari possit, & maxime si salutare modis iuuandi à summo Pastore institutos, impediunt.

44 Sed inquiet aliquis, quamuis Pontifex possit, non tamen conuenit ut det illis potestatem sine licentia Parochorum, vel saltem Ordinariorum: quia hi melius norunt quid expediat suæ plebi, quam Pontifex qui longè abest. Deinde, Pastores & Prælati essent in maiori auctoritate apud plebē.

Respondeo: Nō est dubitandum quin Pontifices grauissimas rationes habuerint, cur non iudicauerint expediens hanc licentiam omnino ab Episcopis & Parochis pendere. Et quidem quoddam Parochos attinet, multæ possent occurrere causæ & occasiones, ob quas nollent hanc licentiam Religiosis dare. Primò, si Parochus nō sit probus. Secundò, si Religiosis ob aliquam causam infensus, quod non rarò accidit. Tertio, si cum quibusdam ex suis liberius, vel minus pudicè egerit. Quarto, si curiosus in factis suorum exigendis, præsertim muliercularū: ob has enim maxima ex parte querelæ talium contra Religiosos oriuntur. Quinto, si putaret suā auctoritatem alterius eruditione & prudentia minuendam apud subditos. Denique experientia docet multas quotidie offensiones incidere, ob quas, si in illorum potestate esset, Religiosos & confessiones & conciones prohiberent, atque ita impediretur fructus animarū, qui in Ecclesia ex Religiosorum industria percipitur. Similia multa possunt obuenire Episcopis, ut quotidiana experientia docet, & patet ex Clementina Dudum, supra allata.

45 Hæc & similia sapientissimè perpèdentes Pontifices, noluerunt hanc licentiam ex Prælatorum vel Parochorum voluntate penitus dependere. Melius enim illi sciunt quid Ecclesiæ vniuersali expediat, cum à Spiritu sancto in ea gubernanda singulariter dirigantur, quam Episcopi vel Parochi. Idem implicite probat Concilium Tridentinum sess. 23. c. 15. Ut enim Regulares possint audire confessiones seculariū, tantum requirit ut ab Episcopo approbentur tanquam idonei, non autem ut accipiant ab eis facultatem. Et cum Martinus V. ob multas Prælatorum querelas statuisset, ut Religiosi etiam ab ipsis licentiam peterent, nihilominus addidit, Si nollent eam dare, nec possent tamen ostendere præsentatum esse insufficientem, se illam ex tunc dare, & præsentatum liberè posse confessiones audire. Itaque hæc licentia petitio solum erat species honoris: nam si ipsi nollent concedere, Papa ipso facto illam concedebat. Sed quia animaduersū est hinc maiores nasci molestias & turbationes, ideo statuerunt cum Concilio Tridentino ut solum petatur ab illis iudicium de aptitudine: quod etiam alij Pontifices ante Martinum V. statuerant.

Quod ad auctoritatem Prælatorum & Parochorum attinet, ea multo maior erat apud plebem, si ostenderint, se valdè esse coniunctos cum hominibus Religiosis, eorumque ministeria sibi esse grata, eosque apud plebem commendauerint. Sic enim seculares concipient opinionem probitatis & zeli animarum de suis Superioribus, uti

experientia in multis vidimus. Omitto alia quæ ad hoc argumentum responderi possent.

Obijciunt Tertio: Ratione istarum confessionum fieri ut Paræcia diebus Dominicis & festis à multis deferantur, qui adeunt Religiosorum Ecclesias, nec veniunt ad summum Sacrum.

Respondeo Primò: Confessiones solum impediunt eos qui tunc temporis confitentur, qui pauci sunt: reliqui omnes, qui pridie, vel eodem die ante illud tempus confessi sunt, non impediuntur.

Respondeo Secundò: Si summum Sacrum debita deuotione & modestia perageretur in plerisque locis, sine dubio plures accederet. Sed sæpè id vidimus & celebrari & cantari sine vlla penè reuerentia. Vnde etiam factum, ut qui interessent, fabulas miscerent; & si quis orationi vacare vellet, eum impediunt. Et hæc plerumque causa cur multi suas paræcias minus frequentent.

Respondeo Tertio: Subditos non teneri diebus festis & Dominicis in suis paræcijs Sacrum audire: sed satisfacere præcepto Ecclesiæ si apud Religiosos Sacrum audiant, quamuis etiam non confiteantur, modò id non faciant ex contempu proprii Sacerdotis, ut declarauit Leo X. ut refert Nauarrus cap. 21. Enchiridij num. 5. estque hæc communis sententia Doctorum, ut ex eodem colligitur. Vnde etiam Concilium Tridentinum sess. 22. in decreto de obseruandis & cuitandis in celebratione Missæ, non dicit, ut Episcopi iubeant, sed ut moneant populum ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis & maioribus festis accedant. Nec Prælati possunt illos compellere, ut rectè docet Siluester verbo Missæ. q. 5. & nuper respondit Congregatio Cardinalium deputata ad resolutionem dubiorum incidentium circa Concilium Tridentinum; ut patet ex responsis eorum in hoc Caput sessionis 22. Quod si Concilium non vult cogi eos qui non confitentur nec communicant: multò sanè minus eos vult cogi, qui apud Religiosos confitentur & communicant, & duas vel tres Missas audiunt: hi enim longè melius faciunt, quam si totum summum Sacrum sine confessione & communione audirent.

Obijciunt Quarto: Dum Religiosis permittitur hæc facultas, multi possunt suos Parochos decipere, & ab illis petere Communionem cum non sint confessi, mentientes se esse confessos Religiosos.

Respondeo Primò: Rarò id posse accidere: nā hęc agimus de confessionibus extra tempus Paschatis. Extra autem hoc tempus tales maligni homines non veniunt ad Pastores ut petant communionem. Tempore autem Paschatis Parochi nō possunt audire omnes per seipfos, vnde eidem deceptioni sunt obnoxij.

Respondeo Secundò: Nisi Parochus constet, vel valdè sit probabile illum mentiri, debet illi credere; ut inquit D. Thomas cap. 4. Opusculi contra impugnantes Religionem. Et Benedictus XI. in Extrauag. Inter cunctas: Sacerdotes, inquit, ipsis taliter confessis & absolutis astricci sunt ministrare Eucharistia & extrema Vnctionis Sacramentum. Super confessione autem facta Fratribus memoratis cum de contentis solius præiudicio (si falsum dicat) agatur in iudicio anima seu Penitentia foro, stabitur simpliciter verbo eius, qui sacramenta prædicta petiit, & dicitur se Fra-

Causæ ob quas independentes à Parochis hæc licentia per Papam concedatur.

Tridentinum implicite id probat.

Martinus V.

46
3. Obiectio à neglecto summi Sacri.
Responso.

47
4. Obiectio, à quorundam deceptione.

Responso.

se Fratribus confessum. Itaque nihil est cur hic Pa- rochi sint valde anxij. Aliæ sunt obiectiones, sed minoris momenti.

D V B I V M VII.

An is, qui habet potestatem eligendi Confes- sorem, possit eligere quemvis?

48 Elige ap- Probaturum.

R Espondeo: Ante Concilium Trid. poterat eligi quivis idoneus: Quia non erat necessa- ria approbatio Episcopi. Post Concilium nemo potest eligi, nisi approbatus ab Ordinario; vt patet sess. 23. cap. 15. Excipiuntur tamen Religiosi, qui possunt eligere etiam non approbaturum; vt su- præ nu. 16. dictum est.

49 Quinam possint eli- gere sibi Confessorē

Petes: Quinam Iure, vel Consuetudine, vel Priuilegio possint sibi eligere Confessorem?

1. Episcopi & Prælati.

R Espondeo Primò: Episcopi, & Prælati su- periores & inferiores Iure possunt sibi Cōfessores deligere: vt patet ex Capitulo Ne pro dilatione, de Pœnitentijs & remissionibus. Tales sunt Gene- rales Ordinum, Prouinciales, Guardiani, Priores, Præpositi, qui nomine Prælatorum censentur, ed quòd habeant iurisdictionem fori exterioris in suos. Vide Sotum dist. 18. quæst. 4. art. 2. Con- fessor ab his electus potest eos absoluerè à qui- busuis casibus & censuris, à quibus ipsi suos sub- ditos, idque etiam extra Prouinciam; vt docet D. Antoninus 3. part. tit. 17. cap. 2. §. 2.

Non tamen Abbatisa.

Hoc tamen Priuilegio non gaudet Abbatisa, quia propriè non habet Prælaturam, cum careat clauè Iurisdictionis. Vide Siluestrum Confessor. 1. quæst. 8.

2. & 3. Ca- dinales, co- rumq; do- mestici.

Secundò: Possunt id omnes Cardinales ex cō- suetudine.

Tertiò: Familia Cardinalis potest ipsi confite- ri, vel alteri ab ipso constituto.

4. Sacerdo- res.

Quartò: Parochi, Canonici, & omnes simpli- ces sacerdotes ex consuetudine possunt eligere Confessorem. Neque hoc fuit reuocatum per Cō- cilium Tridentinum, quia Concilium tantum statuit, vt nemo eligatur, nisi approbatus.

5. Impera- tor, Rex &c.

Quintò: Imperator, Reges, & Reginae ferè semper habent Priuilegium. Familia ipsorum de- bent confiteri Parochis, vel habentibus iurisdic- tionem ex commissione.

6. Vaga- bundi, Pe- regrini, Viatores.

Sextò: Vagabundi (id est, qui nullam certam habent sedem) Peregrini, & Viatores possunt quouis loco confiteri, vbi deprehensi fuerint. De Vagabundis est communis sententia; quia nullum certum habent Parochum. De Peregrinis & Via- toribus docet Caietanus verbo Absolutio, & Sotus loco citato. Ratio est; quia Eugenius IV. viua vocis Oraculo dicitur declarasse hos censendos esse tanquam incolas loci, vbi deprehensi fuerint, vt refert Caietanus. Vnde sequitur posse eos, per- inde atque incolas, absolui etiam à casibus & cen- suris in suâ diocesi referuatis, modò ibi referuati non sint; quia non est habenda ratio diocesis vn- de veniunt, sed vbi existunt dum volunt confite- ri; idque non solum tempore Paschatis, sed etiam quouis alio tempore; modò nihil fiat in fraudem; vt consuetudo declarat. Sed Studiosi, & alij, qui ad tempus habitant in aliquo loco, subiiciuntur Parochis locorum.

Studioli.

D V B I V M VIII.

Quanta requiratur scientia in Confessario?

R Espondeo: Vt sit Perfectus, debet esse Theo- logus & Canonista, & nosse decreta Syno- dalia ad confessionem aliquo modo pertinentia.

50 Vt sit Per- fectus.

Vt autem sit Sufficiens, debet Primò, scire di- stinguere quæ peccata sint mortifera, quæ venia- lia, etsi in particulari id nõ semper possit iudicare; v. g. primos motus non esse peccatum mortale, nec etiam omnem negligentiam in illis depellendis. Non solum externum opus esse peccatum, sed etiam internum consensum. Nõ omne furtum esse mortale, nec omnem superbiam &c. Secundo, nosse circumstantias peccatorum mutantes speciem. Tertio, debet aliquid scire de restitutione bono- rum & famæ. Quarto, excommunicationes visita- tiores. Quintò, casus referuatis, & reiterandæ con- fessionis. Sextò, visitatores contractus. Septimo, debet nosse modum interrogandi penitentem. Octauò, debet scire quædam particularia pertinen- tia ad singulos status.

51 Vt sit Suffi- cients.

Nota autem Primò, debere hæc scire non perfectè, sed mediocriter, ita vt sciat dubitare. Secundo, excusari ignorantiam Confessarij, quã- do in articulo mortis non est alius. Item in con- fessione venialium. Denique quando penitens est doctus, & bonæ conscientia. De quo vide Na- uarrum cap. 4. num. 8.

D V B I V M IX.

Vtrum Confessarius teneatur monere peniten- tem, quando videt illum versari in igno- rantia iuris vel facti? V. g. Si aduertat & sciat illum contraxisse matrimonium in gradu probi- bito, sed bona fide. Item retinere bona fide alienum.

A drianus quæst. 5. De Confessione dub. 7. exi- stimat, quando ignorantia est Iuris diuini, siue sit vincibilis, siue inuincibilis, debere eum moneri: quando autem ignorantia est Iuris hu- mani, si quidem sit vincibilis, debere moneri; si autem inuincibilis, non debere. Probat ex cap. 20. Actor. v. 26. Mundus ego sum, ait Paulus, à sanguine omnium; nõ enim subterfugi, quo minus annun- tiarem vobis omne consilium Dei: & ex Ambrosio serm. 84. Malo vos contumacia causas reddere, quam me negligentia. Verum

52 Opinio adriani.

Dico Primò cum Dominico Soto dist. 18. q. 2. art. 4. & Ioanne Medina codice de Confessione q. 19: Quando ignorantia est crassa, siue contra Ius humanum, siue contra Ius diuinum, Confes- sarius teneatur penitentem monere. Ratio est, quia ille in illâ ignorantia constitutus peccat quoties- cumque ex illâ operatur: nam ignorantia crassa non excusat.

53 Crassa ig- norantem instruat Cō- fessor.

Dico Secundo: Si penitens ostendit se dubi- tare, vel habere scrupulum, vel etiam roget Con- fessarium, teneatur illum Confessarius circa hoc instruere: nam in tali casu tacere, est interpretatiuè consentire; cum ex officio teneatur.

54 Similiter dubituro vel rogamem.

Dico Tertio: Quando ignorantia est inuinci- bilis, id est, inculcata: & Sacerdos sperat se in- struendo profuturum, nec est metus notabilis in- commodi, teneatur illi instruere. Probat: Quia Confessarius ex officio est doctor, consultor, &

55 Item incul- pabiliter ignorans, si spes pro- fitetur, &

medicus

medicus poenitentis: ergo tenetur illum instruere, optima consulere, & omnino curare.

Nisi profectus sic exiguus.

Aduerte tamen, si commodum, quod speratur, non est magni momenti, probabile est Confessionem non teneri monere: vt, si aduertat poenitentem post diligens examen oblitum alicuius peccati, vel ex ignorantia inculcata commississe aliquid contra legem diuinam vel humanam, neque est timendum rursus idem commissurum. Ita Medina codice de Poenitentia quaest. 19.

Et poenitens se recuset excusari.

Vnde sequitur Confessorem non teneri interrogare poenitentem quando videt illum satis diligenter se excusasse, quamuis forte aliqua alia esset eliciturus.

53 Inculpare ignorantem, Confessor ne monear, si meruar graue incommodum.

Dico Quarto: Si putat non profuturam suam monitionem, vel secururam graue incommodum, & poenitens laborat ignorantia inculcata, siue ea sit Iuris siue facti, & siue Iuris diuini siue humani, non debet monere. Ratio est: quia illa monitio esset inutilis, imò perniciosa, vnde nec in correptione fraterna simili casu est adhibenda.

Respondetur argumentis Adriani.

Ad argumenta Adriani: Respondeo, Illa loca intelligi de Concionatoribus qui non debent celare veritatem propter aliquos, qui offenduntur: nam loquuntur communitati, in qua semper sunt aliqui quibus proderunt.

DVBIVM X.

Ad quid tenetur Sacerdos, quando ex ignorantia, vel negligentia commisit aliquem errorem in audienda confessione?

54 Si male mouit, vel non mouit circa restitutionem, quid faciet Confessor.

Respondeo & Dico Primo: Si dixit poenitentem, non esse restituendum, cum tamen esset: vel contra, esse restituendum, cum non esset; tenetur postea monere poenitentem erroris: vel si non potest, tenetur de damno, si tamen culpa lata intercessit. Ratio est, quia est causa damni.

Aduerte tamen: Non teneri de damno, si culpa fuit leuis. Ratio est, quia confessio & absolutio solum sunt in commodum poenitentis: ergo Sacerdos non tenetur de culpa leui vel leuissima a se commissa circa poenitentem.

Nec obstat, quod aliquod stipendium accipiat: quia ratione huius, non tenetur maiorem curam adhibere: nam etiam si non acciperet, teneretur tamen ex officio seu ex iustitia.

Notandum tamen; Si solum omisit monere

poenitentem de restitutione, non teneri restituere parti. Ratio est: quia Sacerdos non habet obligationem ex officio vel iustitia, nisi ad ipsum poenitentem; non autem ad creditorem poenitentis.

Dico Secundo: Si non absoluit a censuris, vel non valide ab ipsidem absoluit defectu potestatis, potest, & debet eum postea absolueri, quamuis absentem, impetrata potestate, si eam non habebat. Probatur, Posse: quia non requiritur praesentia, aut bona dispositio, aut intentio poenitentis, vt absoluator a censuris. Quod autem debeat, Probatur: tum quia tenetur ex officio illum plene absolueri; tum quia haec absolutio est poenitenti valde expediens, & multorum iudicio necessaria, vt fiat particeps suffragiorum Ecclesiae, imò vt sit capax absolutionis a peccatis (quamuis contrarium verius sit): ergo, cum facere possit, tenetur. Idem dico, si ille poenitens erat Sacerdos illegitimus irregularitate, suspensione, vel interdicto.

55 Quid, si male absoluit circa censuras.

Dico Tertio: Si poenitentem non absoluit a peccatis, vel non valide defectu iurisdictionis, vel, non potuit a casibus reseruatis, si quidem praesentem habere, & sine notabili incommodo monere possit, tenetur monere. Ratio est, quia ex quo poenitens illi est confessus, Sacerdos ex officio tenetur curare, vt legitime absoluator. Hic tamen Aduerte, Sacerdotem non posse agere cum poenitente de ijs quae ad praeteritam confessionem pertinent, nisi prius petita venia poenitentis.

56 Quid, si non absoluit, vel non valide absoluit a peccatis?

DVBIVM XI.

Quid faciet Confessor, quando poenitens est contrariae opinionis? v.g. Poenitens putat contractum aliquem esse licitum, Confessorius vero illicitum?

Respondeo: Si opinio poenitentis est probabilis, etsi Confessoris sententia sit probabilior, tenetur nihilominus eum absolueri, si eius confessionem audiuit, nec potest in suam sententiam pertrahere. Ratio est; quia poenitens non peccat sequendo opinionem probabilem, ac proinde non potest ei negari absolutio. Secus est, si nullo modo sit probabilis. Vide quae diximus 1. 2. quaest. 19. art. 6. dub. 7. num. 51. & praecedentibus, vbi agitur, vtrum in operando possimus sequi opinionem probabilem, omisa ea, quam iudicamus probabiliorum.

57

QVÆSTIO IX.

De Qualitate Confessionis.

ARTICVLVS I.

Vtrum Confessio possit esse informis?

1 Quid sit Confessio informis.

Notandum est Primo: Confessionem informem hic vocari verum Sacramentum Poenitentiae, quod tamen non confert gratiam ob aliquod impedimentum: sicut Baptismus informis est verum Sacramentum non conferens gratiam ob indispositionem suscipientis: de quo multa diximus supra quaest. 69. art. 9. & 10.

Notandum Secundo: numquam posse peti, aut dari absolutionem a peccatis, quando constat dispositionem poenitentis esse insufficientem ad consequendam gratiam per Sacramentum: hoc enim esset sacrilegium contra sanctitatem, & expressam significationem Sacramenti. His positis:

Prior sententia est, nullam dari confessionem informem. Ita Ioannes Maior dist. 17. quaest. 3. & 9. Gabriel ibidem quaest. 1. artic. 3. Adrianus dist. 5. de Confessione dubio 5. Ioannes Medina quaest. 20.

Quidam negant eam dari.

Xxx

Verum

² Verum contraria sententia est communior, scilicet dari confessionem informem. Ita D. Thomas hic, Durandus, Richardus, Capreolus, Paludanus dist. 17. Caietanus Opusculo de Confessione quæst. 5. Sotus dist. 18. qu. 7. art. 2. Melchior Canus Relectione 5. de Pœnitentia p. 129. Nauarrus in Capitulo *Frates*, de Pœnitentiâ dist. 5. num. 33. & in Enchiridio cap. 9. num. 13. & alij. Probatur: Quia in omnibus alijs Sacramentis hoc usu venit, vt detur validum Sacramentum sine effectu gratiæ, & substantia Sacramenti separetur à suo effectu: vti supra dictum est quæst. 69. art. 10. dub. 3. Cur nõ etiam in hoc Sacramento? Confirmatur: Nam ratio, cur hoc in illis accidit, etiam in pœnitentiâ locum habet; nempe quia sunt actiones Sacerdotij Christi, ex ipsius institutione & meritis vim habentes; ac proinde per se sunt actiones viuæ, etsi vitam ob indispositionem subiecti non præsentent.

³ Dices: Esse disparem rationem. Primum: Quia in hoc Sacramento actus suscipientis sunt materia Sacramenti, inter quos vnus est contritio, vel attritio, quæ cum Sacramento sufficit ad gratiam: in alijs autem non reperitur talis materia. Secundum: Quia forma huius Sacramenti significat remissionem peccati: vnde, si non fiat remissio, falsa erit forma; & consequenter irritum Sacramentum.

⁴ Ad Primum Respondeo: Ad substantiâ huius Sacramenti non requiri semper contritionem, vel attritionem tam perfectam vt sufficiat ad effectum Sacramenti consequendum: vt ostensum est supra qu. 1. *Additionum*, dub. 5. & vt docet Nauarrus loco citato. Ad Secundum: Etiam forma Baptismi significat abluionem animi à peccatis; & tamen potest verus esse Baptismus, etiam si anima non abluatur propter indispositionem suscipientis. Sic & in proposito. Et quamuis talis homo, quantum in se est, falsam reddat formam, tamen absolute forma non est falsa. Nam significatio formæ est ex institutione Christi, ex qua non significat hominem sanctificari quomodocumque dispositum, sed solum legitime dispositum.

Instabis: Ille non est absolutus apud Deum: ergo neque in Sacramento. Si enim esset in Sacramento absolutus, etiam apud Deum esset; vt patet ex illo Matth. 18. v. 18. *Quicumque solueritis super terram, erunt soluta & in caelo*: Ioannis 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*: ergo cum non fuerit data in effectu vera absolutio, non fuit validum Sacramentum.

Respondeo: Ipsum esse verè absolutum in Sacramento, quantum necesse est ex vi Sacramenti, & ex vi auctoritatis Sacerdotalis: parique modo verè absolutus est apud Deum: nam ex parte Dei & Sacramenti absolutio fuit data, sed propter hominis ineptitudinem, non habuit effectum. Simile est in donatione factâ homini inhabili, quæ non habet effectum, donec inhabilitas sit sublata.

DVBIVM I.

Quibus casibus sit Confessio informis?

⁴ Respondeo: Assignari varios modos à Doctoribus. Præcipui de quibus dubitari potest, sunt quinque. Informitas enim illa prouenire potest, vel ex parte doloris, vel ex parte propositi, vel ex parte examinis, vel ratione igno-

rantia peccati, vel denique ratione excommunicationis.

Primus modus, qui ex parte doloris prouenire potest, est: Si quis doleat de peccato, ratione & spiritu merè humano commotus, non autem ex instinctu Spiritus sancti. Hic modus inter omnes videtur maximè probabilis, vt patet ex supra dictis quæst. 1. *Additionum*, dub. 5. Credibile autem est hanc confessionem habituram effectum, quando postea accesserit legitima hominis dispositio, scilicet contritio, vel saltem attritio legitima, sicut dictum est supra de Baptismo quæst. 69. art. 9. & 10. Idem docet D. Thomas hic, & Caietanus quæst. 5. de Confessione, Petrus Soto, Canus, Siluester, Paludanus.

Secundus modus est ex parte propositi: Dum quis putat se habere propositum absolutum non peccandi in posterum; quod tamen non habet; sed solum habet velleitatem & desiderium quoddam imperfectum: vt frequenter accidit in ijs, qui ferè semper reincident in eadem peccata mortifera. Hic tamen requiritur, vt bonâ fide putet se habere legitimum propositum, esseque absolutionis capacem.

Hic modus est probabilis. Sic enim docent multi graues Doctores: Paludanus, & Caietanus supra. Franciscus Victoria qu. 157. Sotus dist. 18. quæst. 3. art. 3. concl. 5. Canus supra, & alij.

Sed omnino verius videtur, quando propositum abstinendi nõ est absolutum, ita vt homo paratus sit seriò se emendare, Sacramentum esse irritum. Probatur: quia Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 4. eam contritionem, quam cap. 3. dixerat esse partem pœnitentiæ, explicans, definit esse *Dolorem de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero*: atqui iste, de quo agitur, non habet verum propositum non peccandi, sed solum habet velleitatem, & simplicem affectum, qui non excludit propositum absolutum peccandi: ergo non habet partem pœnitentiæ essentialem. Confirmatur: Quia, qui dicit *vellem abstinere*, reuerà non vult abstinere: sed potius, omnibus consideratis, vult persistere; quamuis optet hac difficultate, seu necessitate expediri.

Neque sufficit bona fides, qua putant se rectè dispositum. Quia hæc quidem potest excusare talem pœnitentem à peccato sacrilegij, non tamen potest supplere defectum partis necessariæ Sacramento.

Pari modo non sufficit, vt legitimus dolor sequatur absolutionem, sicut sequitur satisfactio; quidquid dicat Canus. Quia dolor requiritur nõ solum pro remissione pœnæ, sicut satisfactio, sed ad remissionem culpæ & iustificationem: vnde debet antecedere absolutionem, per quam datur remissio culpæ.

Quod verò Victoria, & quidam alij addunt, eum qui aduertit suam indispositionem, & cognoscens esse peccatum sic accedere ad hoc Sacramentum, confitetur hoc suum peccatum, validè confiteri, nec teneri reiterare confessionem; non videtur probabile. Ratio est; Quia sponte committit sacrilegium in confessione, dum petit absolutionem aduertens in se defectum legitimi propositi: vnde non solum non habet attritionem huius peccati, sed etiam habet actuale propositum illius committendi. Nam quicumque sciens & volens committit aliquod peccatum, necessariò habet illius

Verius affirmatur.

Obiectiones.

Solutiones.

An forma in confessione informi sit falsa.

1. Ex parte doloris.

2. Ex parte propositi.

Propositum emendationis nisi sit absolutum, confessio est irrita.

Non sufficit hic bona fides.

Neque dolor post confessionem.

Nec sufficit te confiteri nam indispositionem.

illius propositum: nec fieri vilo modo potest vt simul de illo doleat.

Tertius modus est: Si quis putet se fecisse debitam diligentia in examinanda conscientia, cum tamen non fecerit, sicque bona fide confiteatur. Ita omnes Auctores supra dicti.

Sed probabilius est, etiam hoc modo non dari confessionem informem. Nam vel illa negligentia est talis, vt cum ea confiteri sit peccatum mortiferum, vel veniale. Si veniale, nihil obstat, quo minus consequatur gratiam; alioqui fatendum esset, quotiescumque aliqua parua negligentia committitur in examine, non conferri gratiam per absolutionem, quod est improbabile. Si vero est mortiferum, ergo confessio est nulla. Tum quia non est integra, omittit enim confiteri aliquod peccatum mortiferum ex magna negligentia; quando enim aliquid ex mortifera negligentia omittitur, censetur voluntarie omitti. Et quamuis formali & expressa intentione velit integre confiteri, tamen interpretatiue vult contrarium, ob mortiferam & grauem negligentiam se ad id parandi. Tum quia deest legitima attritio, qua non potest consistere cum peccato mortifero actuali.

Contraria tamen sententia non est omnino improbabilis propter Auctores.

Quartus modus est ratione ignorantiae: dum quis omittit confiteri peccatum mortiferum, eod quod ignorantia crassa ignoret esse peccatum mortiferum: quod saepe accidit adolescentibus, qui nesciunt contactus aliquos turpes, vel delectationes morosas, & huiusmodi, esse peccata mortifera, idque ea ignorantia qua non excuset a peccato mortali, & idcirco non confitentur, neque proponunt abstinere.

Verum talis confessio non solum est valida, & consequenter non necessario repetenda, vbi confiteri fuisse peccatum; sed etiam confert gratiam, si reliqua adsint, sicut possunt adesse. Ratio est: Quia talis non peccat, saltem mortifere, omitendo illud peccatum in confessione, quod ipse ignorabat, etsi ignorantia crassa esset peccatum: nam preceptum confessionis non obligat, nisi ad confessionem eorum, qua scimus esse peccata, non autem obligat, vt de singulis inquiramus, an sint peccata, nisi dubitatio de aliquo in particulari occurrat. Vnde, etsi ignorantia illa sit crassa respectu operis faciendi, (hoc enim opus faciendum postulabat inquisitionem, an esset licitum facere:) tamen non est crassa respectu confessionis.

Quintus modus est ratione excommunicationis: quando is, qui est excommunicatus, cupit absolui a peccatis, nesciens vel non aduertens se esse excommunicatum, idque culpabiliter; vel certe, nesciens esse sacrilegium ita petere absolutionem a peccatis. Ita Nauarrus cap. 4. num. 4. Caietanus Verbo Absolutionis impedimenta, & alij.

Verum hic modus raro venit vsu in praxi: nam is qui scit sese excommunicatum, potest confiteri, & petere absolutionem. Vtrum vero prius debeat absolui ab excommunicatione, an a peccatis, relinquit iudicio Sacerdotis, qui in formula, qua Ecclesia vbique vtitur, prius solet absolueri ab excommunicatione, quantum potest, quam absoluat a peccatis. Tamen si ponamus pec-

nitentem excommunicatum petere absolutionem a peccatis ante absolutionem excommunicationis, tunc distinguendum est: vel enim poenitens scit se non posse absolui a peccatis, nisi prius absoluat ab excommunicatione; & tunc peccat mortifere, & nulla est absolutio; quia non habet attritionem, cum non habeat propositum non peccandi: fieri enim nequit, vt is qui actu peccat, habeat propositum non peccandi. Vel nescit se posse petere, idque vel ignorantia crassa, & sic rursum non est attritus ob causam dictam; vel ignorantia probabili, putans bona fide se posse sic absolui; & tunc non impeditur effectus Sacramenti, modo Sacerdos habeat in illum iurisdictionem. Nam casus reseruatus, vel censura reseruata, dum poenitens bona fide, & debita dispositione confiteretur, non impedit fructum Sacramenti, iuxta probabiliorum sententiam; sicut neque illius casus, vel censura obliuio; vt recte Nauarrus cap. 9. num. 4. & 7. Caiet. quaest. 5. de Confessione. Victoria quaest. 3. de Excommunicatione, & alij.

Quid si excommunicatus prius petat absolutionem a peccatis, quam ab excommunicatione?

DVBIVM II.

Quibus casibus confessio est inualida, ita vt sit repetenda?

R Espondeo: Id prouenire ex aliquo defectu, vel in Confessario, vel in Poenitente.

Ex defectu in Confessario. Primò: Si deest intentio absoluendi: quod tamen numquam est credendum, nisi ipse dicat. Vide qua diximus de necessitate intentionis Ministri, in Tractatu de Sacramento in genere, quaest. 64. art. 8.

Secundò: Si omnino deest illi potestas iurisdictionis requisita ex parte materiae, ita vt ne coloratum quidem titulum habeat: vt si fingat se Parochum, cum non sit.

Dicitur autem Habere titulum coloratum, qui etsi non habeat vere iurisdictionem completam, tamen vulgò putatur habere ratione beneficij ei collati, vel commissionis ei factae, etsi inualide. Exempli gratia, si factus sit Parochus per simoniam occultam, vel si erat ei commissa iurdictio, sed ea iam expirauit, & ignoratur: vide Nauarrum cap. 9. num. 11. tunc confessio ei bona fide facta valet, vnde non est necessario repetenda. Ratio est: Quia Ecclesia in hoc casu confert iurisdictionem, ne tot fideles immerito decipiantur cum magno animarum damno.

Tertiò: Si potestas iurisdictionis in eo sit impedita: vt, si sit denunciatus de excommunicatione, suspensione, vel interdicto. Si tamen hic vadat aliò, vbi omnino haec res ignoratur, valide poterit absolueri: quia habet titulum coloratum.

Quartò: Si non adhibuit legitimam formam, Vide supra dicta de Sacramento in genere quaest. 60. art. 8. dub. 1. & 2.

Quintò: Si deprehendatur postea fuisse omnino ignorans, aut non intellexisse poenitentem, sic vt non cognouerit illius statum.

In hoc tamen casu probabile est, si confessio bona fide facta fuit, absolutionem non fuisse irritam. Ita tenet Antonius Cordubensis citans Gabrielem & Siluestrum, & quidam alij recentiores. Ratio est, Quia iste poenitens ex parte sua inte-

Ex parte Confessoris inualida est confessio:

1. Si deest intentio.

2. Si deest iurdictio.

Habens titulum coloratum, valide absoluit.

3. Si suspensa iurdictio.

4. Si deest forma.

5. Ob eius ignorandam.

Excipie casum bonae fidei.

3. Ex parte examinis conscientiae.

7. Ex parte ignorantiae peccati.

8. Ex parte excommunicationis.

grè confessus est; & ex parte Sacerdotis scientia generalis, quâ intelligit pœnitentem se accusare de peccatis, videtur sufficere præcisè ad absolutionem. Cognitio enim distincta peccatorum non tam ad absolutionem, quàm ad satisfactionem, & remedia prescribenda videtur necessaria. Quod confirmatur: quia, qui sic absoluitur in articulo mortis, validè absoluitur; vt infra art. 2. dub. 2. dicemus: atqui articulus mortis non dat illi hanc potestatem absoluedi cum generali cognitione: ergo ex ipsa natura rei sufficit.

An tunc partialiter iteranda confessio,

10 Ex parte pœnitentis fit irrita confessio:

1. Si sponte non est integra,

2. Si deficit dolor &c.

3. Si nolit acceptare pœnitentiam.

Confessio quomodo iteranda.

Aduerte tamen, talem confessionem postea videri iterandam, quâ parte intellecta non fuit; vt communiter Doctores docent. Etsi contrarium non sit improbabile, vt docet Henriques lib. 2. de Pœnitentia cap. 14. citans pro se Cordubam, Gabrielem, & Siluestrum.

Ex parte pœnitentis est inualida & repetenda. Primò: Quando non est integra de industria, ob verecundiam, vel aliam causam non legitimam. Ob causam tamen legitimam potest interdum de industria fieri non integra. Pari modo, si ex crassa negligentia non fuerit integra, iuxta ea, quæ supra num. 6. diximus: quamuis Confessor hoc non facillè debeat iudicare, quando pœnitens pro suo modulo aliquam operam dedit.

Secundò: Quando non habet vllum dolorem, aut non habet absolutum propositum abstinendi impotenter, vt supra num. 4. & 5. dictum est.

Tertiò: Quando non est paratus acceptare aliquam rationabilem pœnitentiam, aut certè non habet animum illius implendæ, idque ante absolutionem. Tenetur enim acceptare aliquam pœnitentiam rationabilem, si Sacerdos velit. Neque contrarium est probabile, quidquid aliqui dixerint. Hoc enim apertè docet Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 8. *Habeant Sacerdotes præ oculis, vt satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad notam vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem. Nam Claves Sacerdotum non ad soluendum duntaxat, sed etiam ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres & credunt & docent.* Ratio est; Quia fungitur officio Iudicis auctoritate diuinâ præditi: ergo eius sententia obligat pœnitentem, multò magis quàm sententia Iudicis secularis, qui tamen ad multam subeundam potest obligare. Vnde non potest pœnitens dicere, *Nolo hic satisfacere, sed satisfaciam in Purgatorio.* Quòd si pœnitentia illi videtur nimis grauis, roget Sacerdotè vt illam mitiget. Quòd si, dum pœnitentia iniungeretur, habuit animum implendi, postea tamen neglexit, vel etiam contempsit, non tenetur priorem confessionem repetere, vt falsò quidam existimarunt; sed sufficit confiteri illud peccatum neglectæ pœnitentiæ. Et ratio est, quia peccatum sequens non potest Sacramentum, quod præcessit, reddere irritum: nam natura Sacramenti, eiusque effectus non pendet ab euentu futuro.

Notandum hîc est: Si quis inualidè confessus redeat ad eundem Confessarium, qui adhuc aliquo modo, saltem in confuso, meminit peccatorum, vel status pœnitentis, vel saltem pœnitentiæ quam iniunxerat, sufficere vt confiteatur peccata omissa, relictis ijs quæ antea fuit confessus: sic enim poterit ab omnibus absolui; vt docet Nauarrus cap. 9. num. 19. Medina, Paludanus, Ri-

chardus. Quòd si Confessarius ille, quem adit, nullo modo meminerit, vel si alium adeat, tenetur ex integro omnia priora confiteri.

ARTICVLVS II.

Vtrum Confessio debeat esse integra?

R Espondetur: Confessio debet esse integra omnium peccatorum, quæ post diligens examen memoria occurrunt: idque iure diuino est necessarium. Est fide tenenda. Patet ex Concilio Trid. sess. 14. can. 7. vbi hoc expressè definitur: & ex testimonijs Scripturæ, Conciliorum & Patrum supra q. 6. dub. 1. allatis.

11 Integram esse debere confessionem, cum est de fide.

Hinc sequitur necessarium esse confiteri omnia peccata secundum suas species, numerum, & circumstantias speciem mutantes: quòd etiam fide tenendum est ex iisdem locis. Legatur diligenter cap. 5. & can. 7. sess. 14. & Concil. Lateranense cap. 21. Ratio est: quia sine numero & circumstantijs nec pœnitens potest confiteri omnia peccata, à quibus debet absolui; nec Sacerdos potest cognoscere, à quibus debeat absolueri.

Notandum tamen Primò: Si pœnitens adhibita diligentia non possit certum numerum inuenire, satis esse, vt dicat *plus minus*, quantum illi videatur. Vel si hoc non potest, aperiat suam consuetudinem, quanta & quàm diuturna ea fuerit: sic enim poterit intelligi eius status. Ita militi satis erit dicere, se quotidie blasphemare, quando datur occasio, tali vel tali modo blasphemie. Vfurario, se iam triennium omnibus aduentantibus dare ad vfuras. Meritrici, se quinquennium omnibus expositam.

12 Explicat numerum vt potest.

Notandum Secundò: Eam diligentiam in examine requiri, quam quis pro suo captu in referia adhibere solet. Vnde Rultici, & homines simplices cum modica discussione possunt audiri; quia parum sunt idonei ad vitam præteritâ excutiendam, & interrogatio Sacerdotis supplet. Vide Nauarrum in Capitulum Fratres, de Pœnitentiâ dist. 5. nu. 65. & sequentibus.

Examem fit iuxta conditionem peccantis

DVBIVM I.

Vtrum aliquando fieri possit Confessio non integra: & quibus casibus?

R Espondeo: Possè, & debere interdum fieri confessionem non integram: nempe quotiescumque interuenit iustum impedimentum, siue ex parte Pœnitentis, siue ex parte Confessoris.

13

Primò: Si pœnitens dicto vno, vel altero peccato, amittat loquelam; tunc enim est absoluedus. Ratio est; Quia hæc confessio est integra siue esse potest. Sicut enim obliuio non tollit integritatem confessionis necessariam, ita nec impotentia.

14 Si pœnitens amittat loquelam.

Secundò: Quando multi sunt audiendi, & ob temporis breuitatè & periculù mortis ingruens, non possunt omnia dici: vt in naufragio, inualisione hostili, & similibus periculis.

15 Si periculù mortis.

Tertiò: Quando probabiliter timet aliquod notabile damnum sibi, vel alteri ex confessione certi

14

Si meminat inde damnari.

certi peccati obuenturum: exempli gratia, reuelationem peccati, odium graue, sollicitationem pudicitiae, vel etiam damnum temporale. Ratio est, Quia, dum poenitens alteri timet malum ex sua confessione, esset contra charitatem vel iustitiam, illud confiteri. Si sibi timet malum, esset contra illam inclinationem vitandi proprii damni, quae adeo naturalis est, vt humana imbecillitati non sit consentaneum obligari sponte contra facere per nudum praecipitum positum: vnde cum Iugum Domini sit suauis, non est credibile in tali casu obligari.

Non tamen excusat propriam vel complicitatis infamiam apud solum Confessarium.

Notandum autem, hoc damnum, quod timeatur, debere esse notabile. Si enim ex mea confessione nihil aliud sequeretur, quam mala opinio Confessoris de me, vel de persona peccati socii, non possem omittere illud peccatum, aut necessariam circumstantiam: vt ferè omnes Doctores docent: D. Thomas, Alexander, Bonauentura, Paludanus, Henricus, Durandus, Richardus, Gabriel, Antoninus, Adrianus Papa, Sotus, Caietanus, Angelus: quos citat Petrus Nauarra lib. 2. cap. 4. num. 27. Ratio est duplex: Prior, Quia non est per se infamia, aut notabile damnum, quod vni aperiantur mea peccata, quando nihil inde aliud sequitur: sicut neque est notabile bonum, quod vnus sciat meas virtutes, qui numquam id potest exterius ostendere; vt rectè docet Petrus Nauarra loco citato. Si enim id notabile incommodum fuisset, Dominus confessionem peccatorum non praecipisset. Vnde merito, propter integritatem huius Sacramenti, poterit tale peccatum aperiri. Secunda Ratio est: Quia Christus ita instituit hoc iudicium poenitentiae, vt voluerit esse integrum & completum, id est, continere integram peccatorum absolutionem: ergo etiam instituit & praecipit omne illud, quod per se est necessarium ad hanc integritatem: atqui commissio tali peccato, per se necessarium est ad integritatem huius iudicii, vt Sacerdoti species, & circumstantia mutans speciem, aperiantur: ergo hoc ipsum Dominus praecipit, quando nihil aliud incommodi inde sequitur, quam quod Sacerdos illam personam cognoscat: (hoc enim per se sequitur ex confessione) praesertim cum non cognoscat, nisi vt fungens auctoritate diuina.

15 Confiteri Sacerdoti qui complicitatem non nouit.

Hic tamen Aduerte Primò: Si poenitens possit commodè alteri confiteri, qui socium criminis non cognoscat, tenetur saltem sub veniali peccato: quia tunc non habet iustam causam sic confitendi vt alterius peccatum aperiat.

Si Confessarius complicitatem inde conijciat, quid agatur?

Aduerte Secundò: Non esse improbabile tale peccatum, seu circumstantiam posse, ac proinde debere taceri apud Confessorem, qui inde socium conijciat. Ita enim tenet Nauarrus cap. 7. num. 3. citans Hostiensensem & Innocentium. Idem tenet Viguierus de Confessione. §. Quod si non possum, versiculo 27. Bannes 2. 2. quaest. 33. art. 8. & alij eiusdem Ordinis. Iuxta hanc sententiam poenitens, si non possit alteri confiteri, & praecipitum vel consuetudo consistendi virgeat, debet omittere illam circumstantiam vel illud peccatum, & secundum quosdam, debet confiteri internum affectum, tacito opere externo.

DVBIVM II.

Virum possit absolui ager, qui Confessarium vocauit, & ante eius aduentum vox ei intercepit? Item: An is qui non valet confiteri in genere vel specie, solum dedit in extremis signa contritionis tundendo petrus, eleuando oculos in caelum, &c?

Quidam putant, non posse absolui. Fundamentum praecipuum est, quia deest materia confessionis. Ita Abulenensis in cap. 16. Matthaei quaest. 79. Melchior Canus relectione 5. fol. 141. Dominicus Soto dist. 18. quaest. 2. art. 5. Ioannes Medina quaest. 53. codice de Confessione. Nauarrus in Enchiridio cap. 26. num. 27. & cap. 27. num. 268.

18 Quidam negant posse absolui.

Sed dicendum est; Probabilius esse, talem debere absolui. Probatum Primò: Ex Concilio Arausicano can. 12: Subito obmutescens, & baptizatus, & poenitentiam accipere potest, si voluntatis praeterita testimonium aliorum verbis haber, vel praesentis in suo nutu. Et Concilium I V. Carthaginense cap. 77. 16, qui in infirmitate poenitentiam peti, si casu, dum ad eum Sacerdos venit, oppressus infirmitate obmutuerit, dent testimonium, qui eum audierunt, & accipiat poenitentiam: & si continuo creditur moriturus, reconciliatur per manus impositionem, & infundatur ori eius Eucharistia. Idem praecipit Leo I. epistola 91. Hic, qui in periculi virgentis instantia praesidium poenitentiae, & mox reconciliationis implicant, nec actio illis Poenitentiae nec Communionis denegatur, si eam, amisso etiam vocis officio, per iudicium integri sensus querere comprobentur. Quod si aliqua aegritudine ita fuerint aggravati, vt quod paulò ante poscebant, sub praesentia Sacerdotis significare non valeant, testimonia eis fidelium circumstantium praesentia debebunt, vt simul & poenitentiae & reconciliationis beneficium consequantur.

Veritas affirmatur.

Arausicanum.

Carth. IV.

Leo I.

Ad haec Respondent Primò: His locis agi solum de reconciliatione eorum, qui erant excommunicati, & agebant absolutione ab excommunicatione.

17 Aduertentiorum responsio.

Sed contra. Primò: Quia Concilium Arausicanum accipere poenitentiam coniungit cum baptizari: intelligit ergo Sacramentum. Idem facit Concilium Carthaginense & Leo. Secundò: Quia accipere poenitentiam, numquam accipitur apud veteres pro accipere absolutionem ab excommunicatione, sed accipere Sacramentum Poenitentiae; vt patet ex epistola 2. Caestini I. vbi dicitur, Sacerdotem, qui in extremis poenitentiam negat, esse reum animarum. Idem patet ex verbis Leonis, qui poenitentiam vocat actionem poenitentiae, quae datur in ipso Sacramento, dum imponitur satisfactio pro peccatis: Reconciliationem autè vocat absolutionem à peccatis, vt patet ex decursu totius epistolae. Terriò: Patres & Concilia non fuissent adeo solliciti de absolutione ab excommunicatione, vel de aliqua reconciliatione non Sacramentali, sine qua infirmi facile poterant saluari, & quae etiam post mortem poterat impendi.

Refellitur.

Respondet Secundò: Agi de absolutione eorum, qui agebant poenitentiam publicam, qui initio Quadragesimae confitebantur, & circa Pascha absoluebantur: hi, si interim incidissent in morbum, poterant absolui sine alia confessione. Ita Canus.

1. Aduertentiorum responsio.

Refellitur.

Sed hoc facile refellitur ex Leone, qui graui- ter reprehendit eos, qui mature non peterent pœnitentiam, dum sani sunt: at hi non erant reprehendendi, quia non poterant petere absolutionem ante tempus statutum. Deinde qui iam publicam agebant pœnitentiam, non dicebantur petere pœnitentiam, sed agere: erat enim satisfactio Sacramentalis; nihilque petebant aliud, quàm Absolutionem.

18 Augustin.

Probatum Secundò eadem sententia ex D. Augustino lib. 1. De adulterinis Coniugijs cap. ultimo, ubi idem docet quod Leo, & Concilia citata.

Sacerdotali Rom.

Probatum Tertiò: Ex Sacerdotali Romano approbato à Leone X. ubi in tractatu de Sacramento Pœnitentiæ cap. 20. fol. 65. eadem sententia habetur.

Alcuinus.

Præterea hanc sententiam tenet Alcuinus lib. de diuinis Officijs §. De infirmis in fine pagine 94. ubi dicit: Agri qui non possunt exprimere quod paulo ante postebant, testimonium fidelium debere prodesse; vt scilicet pœnitentiæ & reconciliationis beneficium assequantur. Et D. Thomas Opusculo 65. capite De extrema Vnctione: Si infirmus, inquit, qui petit vñtionem, amisit notitiam, vel loquelam, antequam Sacerdos veniat ad eum, nihilominus vngat eum Sacerdos: qui in tali casu deberet etiam baptizari & absolui. Vbi patet eum loqui de Absolutione Sacramentali, quod est contra Nauarrum: nam coniungit eam cum Baptismo. Hanc quoque sententiam tenet D. Antoninus parte 3. titulo 10. capite 2. his verbis: Si infirmo petente Sacerdotem, interim dum veniret, obmutuit, vel effectus est phreneticus, aut amens, Sacerdos adueniens siue ad nutum infirmi, siue ad testimonium illorum qui audierunt illum petentem pœnitentiam, vel Sacerdotem, debet ei impendere quidquid potest humanitatis, absolueno, reconciliando. Denique plurimi recentiores, quos citat Alphonus Vivaldus fol. 121.

D. Thom.

D. Antoninus.

Vivaldus.

Ratio con- clusionis.

Ratio est: Quia hîc est sufficiens materia Sacramenti Pœnitentiæ: nam ad hoc Sacramentum sufficit ea peccati explicatio, quam homo pro sua facultate præstare potest. Cuius signum est, quod homo, si non posset, nisi vnum veniale explicare, omnium iudicio deberet absolui: nam se accusat, suaque peccata explicat quantum potest: ergo qui in articulo mortis dat signû contritionis, non valens amplius facere, debet absolui: nam hoc signo censetur se accusare de suis peccatis in ordine ad absolutionem: sicut enim confitemur voce, ita etiam gestu, quando aliter nequimus. Hinc patet Responso ad fundamentum sententiæ contrariæ.

19 Responde- tur ad ra- tiones op- portitæ sca- ptis.

Contrà: Obijcitur Primò: Absolutio est actus iudicialis, qui non potest exerceri, nisi cognitâ causâ in particulari: ergo &c.

Respondeo: Etsi id ordinariè verum sit, scilicet quando cognitio particularis causæ potest haberi; tamen quando non potest haberi, sufficit cognitio generalis, præsertim ad absolueno: sicuti videmus sufficere cognitionem dimidiatam quando integra haberi nequit. Sic etiam Ecclesia absque particulari causæ cognitione absoluit ab omnibus censuris. Atque hoc maxime locum habere debet in articulo mortis, ubi non est necesse imponere pœnitentiam, saltè exactam, ob quam potissimû crimina in particulari cognosci debent.

Obijcitur Secundò: Per illa signa contritionis Sacerdos non plus cognoscit de ipsius peccatis,

quàm antea; cum etiam homo sanctissimus possit ea edere: ergo &c.

Respondeo: Si ille infirmus confiteretur, in vitâ suâ se dixisse vnum verbû otiosum, sine dubio deberet absolui: & tamen Sacerdos per hoc nõ plus cognoscit de peccatis ipsius, quàm antea. Satis ergo est, vt cognoscat alio modo, scilicet per aliquam significationem pœnitentiæ editam in ordine ad absolutionem.

Obijcitur Tertiò: Concilium Tridentinum sess. 14. can. 9. dicit anathema ei, Qui dicit confessionem pœnitentiæ non esse necessariam, vt possit à Sacerdote absolui: & loquitur de confessione in particulari.

Respondeo: Concilium agit contra hæreticos, & loquitur de eo, quod ordinariè necessarium est, & extra casum necessitatis. Nam simili modo definit confessionem debere esse integram, cum tamen constet ex causa posse dimidiari.

Notandum hîc est Primò: Etiam illum, qui tenet contrariam sententiam, debere in praxi vti hâc nostrâ: tum quia tenetur absolui pœnitentem qui tenet probabilem sententiam, etiam si ipse sit probabilior: tum quia esset contra charitatem in hoc articulo denegare absolutionem, quam sine peccato potest impedere. Nam certum est hanc sententiam in praxi esse securam, & passim vbique seruari.

Notandum Secundò: Si pœnitens nullum signum contritionis dederit, nõ posse absolui: quia deest materia huius Sacramenti. Ianfonius & quidam alij putant posse absolui, etsi non petierit, nec signum vllum dederit. Probat ex D. Augustino lib. 1. de Adulterinis coniugijs cap. vltimo. Sed manifestè Augustinus loquitur de eo qui agit pœnitentiam, vt asequatur ab Ecclesia absolutionem. Talis autem iam signum dedit doloris, & petijt Sacramentum reconciliationis.

DVBIVM III.

Virum teneamur confiteri peccata in precedenti confessione per oblivionem vel ignorantiam inculpatam omissa?

Respondeo: Omnes fideles iure diuino ad confitenda omnia peccata mortifera per oblivionem vel ignorantiam inculpatam, etiam post diligens examê in priore confessione omissa, obligantur quando postea memoriæ occurrent.

Probatum Primò: Quia id docet communis DD. consensus. Omnes enim consentiunt, eum, qui in confessione annua oblitus est aliquid peccatum etiam inculpatè, si postea memoriæ occurrat, teneri illud confiteri etiam anno transacto; etsi in eo discrepent, vtrum statim teneatur, an possit differre in alterum Pascha: nec quisquam est inter probatos Auctores qui de hoc legatur dubitasse.

Probatum Secundò: Quia id declarat vniuersalis Ecclesiæ praxis, vt constare potest ex ijs qui in Italia, Hispania, Gallia, Germania scripserunt de hac re. Non enim dubitari potest, quin ita vbique seruetur in Ecclesia, sicut DD. passim per orbem diffusi faciendum docent. Nam Episcopi & Parochi & Religiosi communem Doctorum sententiam in sacramentorum ministerio sequuntur.

Probatum Tertiò: Quia idem confirmari potest ex illa sententia Domini, Ioannis 20: Quorum remiseritis peccata, remittentur eis &c. adiuncta interpretata.

20 Teneretur quilibet Confessor in iudicis casibus absolui.

Non datur vllum signum doloris non potest absolui.

21 Affirmator.

à consensu DD.

à praxi Ecclesiæ.

Ex Scrip.

interpretatione vniuersae Ecclesiae, quae vt Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 5. ait, *Semper intellexit ex verbis praedictis, institutam esse a Domino integram peccatorum confessionem: & omnibus post Baptismum lapsis, iure diuino necessariam existere.* Atqui reipsa integra non est confessio, in qua aliquid per obliuionem omittitur, licet opinione & intentione confitentis integra sit, & ideo gratiam consequatur: ergo adhuc manet obligatio illa confitendi velut in habitu, licet ob impossibilitatem sit sopita, ac proinde ipse excusetur a transgressione: nemo enim potest confiteri quod ignorat. Confirmatur, quia ante confessionem priorem, ille verè ex parte rei erat obligatus ad confitendum illud peccatum cuius non meminit, (vt facile probari potest:) sed hæc obligatio non extinguitur per confessionem secutam; nam in ea non confitetur illud peccatum: ergo illa obligatio manet post illam confessionem velut in habitu, & vim suam exeret simulque memoriae occurret. Simile videmus in obligatione restitutionis, quae per obliuionem vel ignorantiam iniuria, non extinguitur in reipsa, sed sopitur: quando autem in mentem venit iniuriam illatam esse, rursus vim suam exerit. Sic quoque peccato perpetrato, statim oritur obligatio confessionis, quae est veluti restitutio quaedam honoris diuini violati, eaque per obliuionem non extinguitur, sed sopitur tantummodo. Omitto alia quae in hanc sententiam adduci possent, cum sit res indubitata.

Neque hinc sequitur confessionem integræ fore conscientiarum carnificinam, vt dixit Lutherus in Assertione art. 9. Nam etsi obligemur reipsa ad confitendum omnia peccata, etiam oblita, tamen hæc obligatio vim suam non exerit nisi circa ea peccata, quae post diligens examen, memoriae occurrunt. Vnde in actu secundo & in exercitio, non obligamur nisi ad ea confitenda quae memoriae occurrunt. Vnde qui pro suo captu conuenientem diligentiam adhibuit in conscientia excutienda, & debito cum dolore, & emendationis proposito confessus est ea, quae tunc occurrerunt, non debet esse amplius anxius de vltiori examine vel confessione. Quod si aliquid sponte occurrat, quod illi constat omisum, potest id sine anxietate & carnificina conscientia confiteri; idque poterit quotiescumque aliquid noui occurrat, quod illi constabit praetermissum. Quod si illi sit probabile non esse omisum, non tenetur confiteri. Hic sane nulla est carnificina, nulla causa anxietatis ratione illius peccati confitendi, quod omisum esse constabat. Eset autem carnificina conscientiarum, si in actu secundo obligaremur absolute omnia confiteri, sic vt, si forte aliquid per obliuionem omitteteretur, irrita esset confessio, eiusque præcepto non satisfaceret ex parte hominis. Quo modo heretici doctrinam Ecclesiae accipiunt: hinc etiam colligentes confessionem, quam Ecclesia præcipit, esse impossibilem: nam reuera sic maxime anxias redderet conscientias, & sæpè impossibilis esset vera & legitima confessio. Quare Conciliū Tridentinum vt vtramque hanc calumniam refutaret, sic ait sess. 14. c. 5. *Constat nihil aliud in Ecclesia a penitentibus exigere, quam vt postquam quis se diligenter excusserit, & conscientia sua sine omnes & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum & Deum suum mortaliter offendisse meminere: reliqua autem peccata, quae diligenter cogitanti non*

occurrunt, in vniuersum, eadem confessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheeta dicimus, Ab occultis meis munda me Domine. Quibus posterioribus verbis, non vult Concilium significare peccata quae non occurrunt, sic censeri inclusa, vt non debeamus ea postea speciatim confiteri si memoriae occurrant; sed vt non reddant confessionem irritam & infructuosam, cum ab illis etiã, etsi indirectè & ex consequenti, liberemur. Hanc esse Concilij mentem patet ex scopo Concilij. Scopus enim Concilij erat ostendere confessionem vt ab Ecclesia præcipitur, non esse carnificinam conscientiarum, aut impossibilem. Atqui ad hoc, non erat necesse ostendere peccata omisna non esse confitenda; sed satis erat docere ad præceptum confessionis implendum, & fructum consequendum, sufficere vt quis omnia confiteatur quae memoriae post diligens examè occurrunt, & propter ea quae obliuione omittuntur, non impediri fructum, aut integritatem confessionis reddi impossibilem: eò quod peccata omisna generatim intentione & bona fide confitentis (qui intendit, & bona fide existimat se omnia confiteri) intelligantur contineri.

Hinc patet, quid respondendum sit ad rationes quae contra obiiciuntur. Prior est: Peccata omisna inclusa sunt eadem confessione, iuxta Concilium Trident. & subsecutã absolutione verè dimissa sunt: quid ergo constringit & vrget ad eorum postea confessionem?

Respondeo: Peccata omisna intelliguntur in vniuersum eadem confessione inclusa; non quia reipsa sufficienter explicata sunt (hoc enim implicat contradictionem:) sed quia intentione & bona fide confitentis inclusa censentur, sic vt neque fructum confessionis, neque integritatem necessariam ex parte penitentis impediunt. Similiter dicuntur dimissa secutã absolutione, non directè, sed indirectè. Nam cui remittitur vnum peccatū mortiferum, necesse est remitti concomitanter omnia; eò quod remissio vnius non fiat, nisi per infusionem gratiae, quae concomitanter necessariò excludit omnia reliqua. Hinc tamen non sequitur, nos non teneri ea postea confiteri cum in memoriam venerint, vt directè ab illis abfoluamur. Nã omnia subijci Clarius debent, vt omnes docent, & Concilium Trident. apertè inuauat cap. 5. in principio. Et confirmatur: quia alioquin is qui in discrimine vitae, quando intercepta voce vel ratione, non nisi vnum vel alterum peccatum potuit confiteri, non teneretur postea restitutus sanitati cetera confiteri, cum ab omnibus fuerit absoluitus; quod tamen constat falsum est, vt superiore dubio dictum est.

Altera obiectio est: Confessio ob solam remissionem est absolute necessaria. Nam extra necessitatem remittendi peccati, & tempus Paschale, nullum habemus confitendi præceptum: ergo cum illa peccata obliuione omisna, fiat remissa, non tenemur ea amplius confiteri.

Respondeo: Verum non esse, confessionem ob solam peccatorum remissionem esse necessariam, seu nos ad eam obligari, si per remissionem intelligitur remissio culpae vel poenae. Patet hoc in exemplo allato, de eo, qui in extremis solum vnum vel alterum peccatū confiteri potuit. Item de eo, qui veram cõtritionem de suis peccatis habuit ex amore Dei. Ratio autem cur præceptum confessionis

23
Obiectio
ex Trident.

Soluitur.

24
Obiectio,
quod confessio ob
solam remissionem sit
necessaria.

Soluitur.

22
Hinc male inferunt haeretici conscientiarum carnificinam.

tionis obliget etiam remisso peccato, est, quia remissio peccati est finis huius praeccepti, non substantia: atqui cessante fine in particulari, non idcirco cessat obligatio praeccepti, modò nihil contrarium illi fini & intentioni legislatoris eueniat ex obseruatione; vt docent omnes Doctores: & patet in praeccepto ieiunij, cuius finis est maceratio carnis, quod tamen non desinit obligare, etiamsi hac maceratione quis opus non habeat: & in praeccepto Baptismi, cuius finis est remissio peccati originalis, quod tamen non desinit obligare, etiamsi peccatum hoc remissum sit; vt patet Act. 10. v. 47. Idem patet in praeccepto Eucharistiae, & alijs multis.

DVBIVM IV.

Utrum liceat aliquando confiteri non integrè ratione casus referuati?

25
Peccata quaedam referuari posse, est de fide.

Suppono Primò: Posse superiores Praelatos aliqua peccata grauiora, tum ratione culpae, tum ratione censurae annexae, sibi referuare, à quibus inferiores non possint absoluerè: quod fide tenendum est. Patet ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 7. & canone 11. & Capitulo *Si Episcopus*, de Poenitentijs, & remissionibus in 6. & ex perpetua Ecclesiae consuetudine, quam esse antiquissimam patet ex Cypriano epist. 13. Ratio est: quia etsi omnes Sacerdotes in sua Ordinatione accipiant à Christo potestatem iudiciariam, quae ex parte iudicis est necessaria, non tamen accipiunt subditos, in quos hanc exerant: sed hos accipiunt à Pontifice mediata vel immediata, scilicet per Episcopos, & alios Praelatos. Sicut ergo in horum potestate est dare hos vel illos subditos; ita etiam in potestate est subdere illos absolute, vel tantum secundum certos casus. Quod vt interdum facerent, fuit conueniens ad disciplinam populi Christiani, vt ait Concilium Tridentinum: tum vt quorundam peccatorum grauitas magis innotesceret, hominesque se magis ab illis continerent; tum vt efficacior medicina quibusdam grauioribus peccatis adhiberetur. Simile videmus in Tribunalibus Principum, qui multas causas suae cognitioni referuare solent, quas inferioribus Iudicibus non permittunt.

Utilitas referuatio- nis.

26
An peccata pure mentalia possint referuari.

Suppono Secundò: Hanc referuationem discrete fieri debere ad aedificationem, & non ad destructionem, vt inquit Concilium Trident. cap. 7. Hinc peccata pure mentalia non debent referuari: Si tamen Superior non concederet potestatem ea absoluendi inferiori, habenti dumtaxat iurisdictionem delegatam, valida esset referuatio: quia haec Iurisdicctio ex nudo Superioris arbitrio dependet. Secus, si inferior haberet Iurisdictionem ordinariam, vt Parochus: quia haec Iurisdicctio non pendet ex arbitrio Superioris immediati, sed ex ipso Iure. Vnde inferior sine iusta causa non potest ea priuari.

27
Nulla nuda culpa referuatur Papae.

Suppono Tertio: Pontifici nullos casus esse referuatos, nisi ratione censurae annexae. Vnde si constat sublatam esse censuram, vel eam non fuisse incursum ob ignorantiam iuris vel facti, iste casus non erit amplius referuatus; vt tenet communis sententia Doctorum. Vide Nauarrum cap. 27. num. 261. Episcopis autem referuantur etiam casus ratione solius culpae. Vide Nauarrum ibidem, & numero sequenti. Et patet ex Sy-

nodo Mechliniensis De Sacramentis capite 6. vbi referuantur Episcopo raptus virginum; homicidium, incendium deliberatum, simonia, fornicatio, haeresis, apostasia, incautus cum consanguinea aut sanctimoniali, iniectio manuum in parentes cum laesione, sortilegium, adulterium notorium, & omnia delicta excommunicatione maiorem annexam habentia. His positis:

Referuatur haec Episcopi.

Respondeo & Dico Primò: Quando poenitens casus habens referuatos, adit Superiorem, vt ab eo absoluat, verius est Superiorem non posse audire sola referuata, & ab ijs absoluerè, remisso poenitente pro ceteris ad inferiorem: ac proinde non potest dimidiari confessio ratione casus referuati. Ita Siluester V. Confessio. l. quaest. 19. Adrianus qu. 4. de Confessione. Melchior Canus Relectione de poenitentia parte 5. & alij. Ratio est: quia integritas confessionis & absolutionis est iuris diuini. Vnde, nisi causa legitima cogat, neque confessionem dimidiare, neque super dimidiatam ferre sententiam absolutionis licet: atqui hic non interuenit causa legitima: nam vel Superior potest audire omnia, & ab omnibus absoluerè; vel si non habet tempus audiendi omnia, sed solum referuata, potest illum sine absolutione mittere ad inferiorem, cui integrè confiteatur, cum potestate, vt ab omnibus absolui possit.

28
Superior non potest absoluerè à solis referuatis, remisso poenitente pro ceteris ad inferiorem.

Notandum tamen est, Contrariam sententiam esse plurimorum Doctorum, nempe Superiorem, praesertim Episcopum, & summum Poenitentiarium Pontificis, posse audire sola referuata, & ab ijs absoluerè Sacramentaliter, remisso poenitente pro ceteris ad inferiorem. Ita tenent Henricus Quodl. 1. q. 29. Paludanus, & Richardus dist. 17. Item Antoninus, Gerson, Dominicus Soto, Petrus Soto, Ioannes Medina, Caietanus, & Nauarrus. Vnde non videtur improbabilis.

Contrarium non est improbabile.

Dico Secundò: Si poenitens, habens casus referuatos, confiteatur eos inferiori non habenti potestatem in illos, inferior non potest eum absoluerè, nec à referuatis, nec à non referuatis, extra articulum mortis. Tenet Richardus dist. 17. art. 2. quaest. 8. ad 2. & Adrianus quaest. 4. de Confessione §. sed dubium: & colligitur ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 7. vbi Concilium ait, Inferiorem, extra articulum mortis nihil posse in casibus referuatis, sed id vnum poenitentibus persuadere debere, vt Superiores pro absolutione accedant. Colligit autem Concilium id ex eo, quod sententia lata in eum, in quem Sacerdos non habet iurisdictionem, sit inualida. Item, quia Concilium dicit In articulo mortis peccata non esse referuata, ne pereat quis ratione referuationis: vbi aperte indicat Sacerdoti non esse licitum absoluerè vllò modo manente referuatione: si enim posset absoluerè, etiam indirectè, non esset periculum ne quis periret ratione referuationis. Vnde manifestè sequitur non posse inferiorem absoluerè aliquem à referuatis. Sed quòd neque à non referuatis tunc possit absoluerè, patet; quia Iure diuino tam absolutio, quam confessio debet esse integra.

29
Inferior habentem referuata, nec ab his, nec ab alijs absoluet.

Dices: Ergo talis Confessio, & Absolutio, etiamsi bona fide facta sit, erit irrita.

Respondeo: Ita sanè quidam Doctores sentiunt, inter quos Richardus & Adrianus, & quidam huius aetatis: idque probant Primò: ex verbis Concilij citatis, Secundò, quia hoc Iudicium poenitentiae Iure diuino debet esse integrum, sic vt non

Est bona fides intercedat.

vt non possit diuidi: ergo cum inferior non habeat potestatem in peccata reservata, nec sententia possit ferri in sola non reservata, cum absolutio debeat esse integra, nihil efficit. Tertio: quia censura reddit incapacem absolutionis. Hæc sententia videtur satis consentanea verbis Concilij.

Verum quia est admodum dura, magis probatur nobis contraria, quæ est communior Doctorum, scilicet, confessionem & absolutionem esse validam, etiam si pœnitens habeat casum ratione culpæ vel censuræ reservatum, eumque confiteatur non habenti potestatem in illum casum, modo bona fide sic confiteatur, & Sacerdos iurisdictionem habeat saltè in aliqua eius peccata mortifera. Ita Nauarrus cap. 9. nu. 4. & 7. & in Capit. Fratres, de Pœnitentiâ dist. 5. num. 45. & 50. vbi citat multos alios: & Caietanus verbo, Absolutionis impedimenta, & verbo Confessionis iteratio. Victoria quaest. 3. de Excommunicatione. Idem tenet Henricus Quodlib. 1. supra. Durandus dist. 17. quaest. 15. num. 8. Paludanus, Gabriel, Antoninus, Siluester, Ioannes Medina.

Probatur; Quia aliqui plurimi fideles grauius deciperentur cum magno salutis periculo, idque sine vlla culpa. Perique enim Parochi & Confessores per orbem ignorant censuras & casus reservatos, vnde sine discrimine absoluunt ab omnibus. Si hæc absolutio esset irrita propter reservationem, fideles nihil ex ea perciperent fructus, & præterea tenerentur confessiones suas omnes repetere: quod sanè maximam perturbationem conscientijs, & damnum animabus adferret. Accedit: quod fideles non possint scire, an Parochus habeat potestatem absoluendi à censuris, vel à casibus reservatis: vnde sine omni suâ culpâ priuarentur fructu Sacramenti, etiam si facerent omnia, quæ humano more facere debent, & possunt: quare meritò semper essent anxij. Et confirmatur: quia reservatio debet fieri ad adificationem, & non ad destructionem, vt dicit Concilium Trident: atqui si sic esset, facta esset in destructionem. Quare existimandum est, Ecclesiam in huiusmodi casibus tacito consensu dare iurisdictionem inferioribus, sicut dat ijs qui non habent titulum, nisi coloratum, vt Pœnitentes possint absolui à culpa & à censurâ ad effectum Sacramenti consequendum, non tamen à reservatione, sic vt maneant postea obligati se sistere superiori, vbi intellexerint casum reservatum fuisse. Hoc enim modo consultitur fidelium salutem, & nihilominus casuum reservatio consequitur suum finem.

Vnde ad Primum Respondeo: Sacerdotem inferiorem extra articulum mortis nihil posse in casibus reservatis. Primo, Nisi Ecclesia, tacito consensu, ratione bonæ fidei pœnitentis, det illi iurisdictionem, quasi per modum transeuntis. Secundo, & melius: nihil posse licitè, & eo modo, vt tollat reservationem. Hinc tamen non sequitur absolutionem esse irritam, si detur, quando Pœnitens bonâ fide procedit, quamuis Sacerdos peccet eam dando; sicut dictum est de eo, qui habet titulum coloratum. Si tam pœnitens sciret Sacerdotem non posse, non esset valida absolutio: tum quia tunc non subesset illa ratio concedendi iurisdictionem; tum quia peccaret petendo à Sacerdote, quod sine peccato non potest præstare.

Aduertendum autem est: Concilium signanter dixisse, inferiores sacerdotes, id est, inferiores Episcopis, nihil posse in casibus reservatis extra articulum mortis, quia iure communi possunt Episcopi absoluere à casibus reservatis Pontifici, etiam extra articulum mortis, scilicet quando ad eum non patet facilis aditus ob aetatem, sexum, debilitatem, vel aliam iustam causam, vt patet in Capitulo, De cetero: & Capitulo, Ea nascitur: & Capitulo, Quod de his, de Sententia excommunicationis. Postea tamen sic absolutus, cessante impedimento, tenetur se præsentare Pontifici; vt patet ex eisdem locis.

Ad Secundum: Respondeo, Non diuidi hoc iudicium; quia inferiori censetur data potestas in hoc casu, tacito quodam Ecclesiæ consensu, quâ validè quidem, etsi non licitè, absoluit eum, qui bona fide ei confitetur: Potest etiam concedi illud iudicium diuidi, & Sacerdotem non rectè facere, tamen validè, quia in aliqua habet potestatem directam.

Ad Tertium: Excommunicatio pœnitentis non reddit illum incapacem absolutionis à peccatis, sicut neque gratiæ & iustificationis, sed solum facit, ne quis licitè possit absolui à peccatis, vel aliud Sacramentum percipere ante absolutionem ab excommunicatione. Quare si ignorantia excuset illum, valida erit absolutio.

Dices: Si Sacerdos inferior non potest licitè absoluere pœnitentem à casibus reservatis, quid faciet pœnitens, si necessariò sit celebrandum, vel communicandum, nec possit adire superiorem? Respondeo: In hoc casu potest communicare contritus sine confessione, tanquam non habens copiam Confessoris.

Aduerte tamè, Quando aliqua talis necessitas vrget, nõ esse improbabile, Confessorè inferiorem posse licitè pœnitentem absoluere à casibus reservatis, si censuram annexam non habeant. Sic enim sentiunt plurimi Doctores supra citati, qui non solum tenent absolutionem esse validam, sed etiã Sacerdotem inferiorem posse sic absoluere, modo pœnitens non habeat censuram reservatam; tunc enim fatentur Sacerdotem non posse sine peccato. Teneri tamen pœnitentem postea illud peccatum reservatum confiteri superiori.

Non tamen videtur multum probabile, quidquid Caietanus & alij quidam dixerint, posse sacerdotem absoluere à casu reservato, etiam quando superior facilè adiri potest, & nulla necessitas vrget: nam Concilium Trident. satis apertè contrarium insinuat. Ratio est, quia si hoc esset permistum, tolleretur sollicitudo, quam Pœnitentes habere debent, vt absoluantur à reservatis.

Probabile est te posse confiteri & absolui.

Quid facies si nulla vrget necessitas?

D V B I V M V.

Utrum, si quis confessus ei, qui habet potestatem absoluendi à reservatis, fuerit oblitus confiteri reservata, maneat reservatio?

Respondeo: Plurimorum sententia est, non manere reservata, si oblitio pœnitentis fuit inculpata, ita vt non reddiderit irritam absolutionem: vnde postea à quouis Sacerdote habente aliquam in illum iurisdictionem posse absolui. Ita tenet Couarruias in Capit. Alma. 1. parte §. 11. num. 12. vbi citat multos alios, & Nauarrus in Enchirid. cap. 26. num. 12. & 13. Ratio est, quia ille Sacerdos habens potestatem, siue ordinariam, siue delegatam, intendit absoluere quantum po-

30 Contrariū est probabilius.

Ab incommodis.

Censetur Ecclesia hic tacite dare iurisdictionem.

31 Respondeo ad Tridentinum num. 29. citatum.

Episcopi possunt iure communi absoluere à reservatis Pontifici.

Respondeatur ad alia argumenta Richardi & Adizani.

32 In necessitate si non vales adire Superiorem, contere.

Probabile est te posse confiteri & absolui.

Quid facies si nulla vrget necessitas?

33 Probabile est non manere reservationem.

tum potest: ergo etiam à referuatis; saltem quoad referuationem. Hæc sententia generatim est satis probabilis, & secura in praxi.

Fortè argumentum in contrariū.

Dices: Referuare peccatum, est adimere alijs potestatem absoluendi, & eam sibi retinere, & obligare pœnitentem ad sibi confitendum, vel alteri à se potestatem habenti, vt conueniens remedium & satisfactio debita adhibeatur: ergo non est in potestate, præsertim delegati, tollere illam referuationem, nisi pœnitens confiteatur reuera illud peccatum; quia delegatus non potest tollere obligationem à superiore impositam, nisi ex parte pœnitentis impleatur: ergo cum pœnitens non sit confessus illud referuatum, non potuit esse ablata referuatio: non enim liberatur quis obligatione confitendi superiori per hoc, quod indirectè ab aliquo peccato sit absolutus.

34 Sed excusat in iudicio.

Respondeo: Hoc argumentum conuincere ita esse in rigore. Verùm contraria sententia probabilis est, & introducta per quamdam *in iudicio*, ex tacito consensu superiorum, vt onus referuationis subditis sit facilius. Qui enim bonâ fide confessus est Sacerdoti habenti potestatem absoluendi à referuatis, virtute & implicitè intendebat etiam referuata confiteri; & omnino confessus fuisset, si memoriæ occurrissent: quæ inculcata obliuio non debet ei tantum nocere, vt rursus debeat superiorem adire. Vnde ex quadam benigna interpretatione voluntatis superioris, id ei reputatur perinde atque si à referuatione absolutus esset: quare sufficit illud peccatum postea Parocho confiteri.

35 Si elegeris Confessorem vi Iubilæi.

Aduerte Primò: Satis certum esse tolli referuationem omnem quando quis virtute Iubilæi eligit Confessorem, à quo absoluatur ab omnibus referuatis: nam tunc censentur omnia peccata referuata fieri instar eorum peccatorum, quæ non sunt referuata.

Si casus referuatus propter excommunicationem.

Aduerte Secundò: Quando solum casus est referuatus ratione excommunicationis, probabilius esse tolli referuationem, etiam si per obliuionem peccatum non explicetur. Ratio est, quia potest quis directè absolui ab omni excommunicatione, etiam si causa non sit expressa in confessione. Vide Couarruuiam & Nauarrum locis citatis.

Si confessio fuerit inualida.

Aduerte Tertiò: Si pœnitens confessus sit Superiori, vel habenti potestatem absoluendi delegatam, peccata referuata desinere esse referuata, etiam si confessio fuerit inualida ob defectum doloris, integritatis, vel alium. Ita Antoninus 3. p. tit. 14. c. 18. §. 17. Siluester V. Confessio 1. q. 19. Caietanus verbo Casus referuatus. Ratio est, quia consecutus est finem referuationis, qui est, manifestare peccatum Superiori vel delegato, vt de eo iudicium ferre, & accommodatam pœnitentiam possit imponere.

DVBIVM VI.

Verum sola circumstantia mutantes speciem sint confitenda: an etiam aggravantes?

36 Quicquam negant circumstantias enormiter aggravantes esse confitendas.

Perique Doctores docent, illas quæ non mutant speciem, quantumuis intra eandem speciem aggravent, non esse necessariò confitendas. Vide Nauarrum in Cap. Consideret, de Pœnitentia dist. 5. in principio num. 6. vbi hanc sententiam tenet, & multos Doctores citat.

Hæc sententia, etsi probabilis sit ob auctoritatem illorum Doctorem: Verius tamen videtur,

eas circumstantias, quæ enormiter aggravant intra eandem speciem, esse necessariò confitendas. Explicatur exemplis: Primò: Si propter illam circumstantiam erat excommunicatio annexa Papalis, vel Episcopalis: vel si erat casus ratione culpæ referuatus. Vt percussus Clericum, est excommunicatus; sed si leuiter percusserit, potest ab Episcopo absolui; qui autem grauitè, à solo Papa absoluitur: tamen hæ circumstantiæ non mutant speciem. Sic qui furatur bona naufragantium, est excommunicatus; sine illa tamen circumstantia fures non sunt excommunicati. Vnde tales circumstantiæ sunt explicandæ: quod etiam coguntur fateri Authores alterius sententiæ.

Verius est firmatur.

1. Si propter eas est annexa excommunicatio.

Secundò: Quando peccatum recipit duplicem, vel triplicem, vel multiplicem malitiam in eadè specie. Vt si quis vno eodemque desiderio desiderauit occidere quatuor homines, vel desiderauit illicitè complexum quatuor mulierum: etsi enim materialiter sit vnus actus, sunt tamen formaliter quatuor malitiæ. Similiter, si quis interfecit Ioannem, vt posset interficere Petrum, non sufficit dicere, *occidi Ioannem, & volui occidere Petrum*; sed debet dicere, se occidisse Ioannem ob talem finem: quia occisio Ioannis duplici malitiâ homicidij contaminata est, scilicet intrinsecâ & extrinsecâ.

2. Si plures simul iunctæ malitiæ.

Tertiò: Quando ob materiæ quantitatem vnû peccatum contrahit vnâ malitiam, quæ pluribus in eadè specie æquiualeat: hoc enim perinde est ac si essent plura peccata numero distincta: nam furtum centum aureorum æquiualeat decem furtis decem aureorum.

3. Ob quætitatè malitiæ.

Quartò: Quando ratione quantitatis temporis, quo actus continuatur, eius malitiæ æquiualeat pluribus peccatis. Vt si quis vno mense fuisset occupatus ad vlciscendum se de inimico vt eum interficeret. Idem de profecutione puellæ &c.

4. Ob quætitatè temporis.

Nunc prob. Propositio: Primò: Nam sæpè fit, vt circumstantia intra eandem speciem plus malitiæ adferat, quàm si transferret peccatum in alienam speciem, aut esset duplex peccatum: sed, quando transfert in alienam speciem, est necessariò confitenda; similiter quando sunt duo peccata: ergo etiam, quando enormiter auget intra eandem speciem. Secundò: Si pœnitens non tenetur eas confiteri; ergo rogatus à Cōfessore poterit eas negare, saltem sine nouo peccato mortifero, quod tamen nemo concesserit. Consequentiâ patet: nam si Sacerdos interrogaret me de aliquo peccato veniali, possem negare me fecisse, saltem sic vt non peccarem mortiterè, quia non teneor illud confiteri: ergo similiter. Tertiò: Sine confessione talium circumstantiarum non potest Sacerdos cognoscere statim pœnitentis, nec imponere debitam satisfactionem: nam plurimû distat furtum trium aureorum, & trecentorum: homicidium subitò commissum ex ira, & commissum ex odio, diuturna machinatione.

Dices: Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 5. de hæc re loquens, solum ait eas circumstantias confitendas, quæ speciem peccati mutant: ergo.

Respondeo: Concilium non dicit eas solas confitendas, sed tantum dicit eas confitendas, de cæteris nihil dicit, quia noluit hanc quætionem definire, sed solum affirmare id quod extra controuerfam erat.

Dico Secundò: Circumstantiæ, quæ augent quidem intra eandem speciem, non tamen enormiter,

38

Circum-
stantia nō
enormiter
aggrauan-
tes, possunt
taceri.

mitter, possunt omitti. Est communis Doctorum. Tales sunt omnes illi, quae communiter solent actum comitari. Vnde non est necessarium confitenda intensio actus, nisi fortassis esset valde extraordinaria; neque continuatio, quae ordinariam non multum excedit. Ratio est, quia sine his Confessario satis innotescit conscientia peccantis.

D V B I V M VII.

Quanam Circumstantiae dicantur mutare speciem?

39 **R**espondeo: Ille omnes circumstantiae dicuntur mutare speciem, quae nouam malitiae speciem adiungunt actui ad eam malitiae speciem, quam actus per se habet. Explicatur in singulis.

Quis.

Circumstantia *Quis* addit nouam malitiam, quando conditio personae peculiari ratione repugnat actui: vt si Religiosus, vel Clericus Ordinis sacri consentiat in turpem delectationem; nam malitiae quae est contra castitatem in illo consensu, addit malitiam sacrilegij contra votum. Non tamen est duplex malitia, propter duplex votum in Sacerdote religioso, sed vna malitia; quia vna iniuria in Deum, & vna voti violatio, etsi maior ob duplex votum. Sicut qui non soluit alteri quod duplici titulo Iustitiae illi debet, non committit duas malitias seu culpas, sed vnam, contra Iustitiam, etsi maiorem, quia contra duplicem titulum. Idem dicendum de eo qui violat ieiunium duplici precepto Ecclesiae mandatum; vt cum Vigilia Apostoli incidit in ieiunium Quatuor Temporum. Ratio est, Quia in his & similibus etsi sint duae numero distinctae obligationes, tamen honestas quae continentur & erat integra causa obligandi, est eiusdem rationis: vt, in violatione ieiunij continentur honestas Temperantiae: in violatione voti, honestas Religionis quae est in soluendo voto. Malitia autem peccati proprie fumitur ex ordine ad honestatem virtutis quae continentur, nō autem ex numero obligationū, qui solum se habet per modum applicationis obiecti.

Sacerdos
religiosus
non peccat
duplici
peccato con-
tra votum
castitatis.

40
Quid.

Circumstantia *Quid* addit nouam malitiam: vt cum ex peccato sequitur scandalum, id est, peccatum proprium, aut alienum, vel damnum v.g. in corpore, in fama, in bonis externis &c.

Vbi.
Pollutio &
furtum in
Ecclesia.

Circumstantia *Vbi* addit nouam malitiam: vt quando opus repugnat peculiari modo sanctitati loci & immunitati: vt pollutio in Ecclesia; cogitationes turpes cū periculo pollutionis; secus est sine periculo: pugna & furtū rei depositae in Ecclesia; secus si bursa alicui in Ecclesia abscondatur.

Quibus
auxilijs.
Occidens
per assassi-
num.

Circumstantia *Quibus auxilijs* tunc solum addit nouam malitiam, quando propriam aliquam deformitatem continet illius vsus: vt si quis per Assassinum occideret; hoc enim peculiari precepto prohibetur sub poena excommunicationis. Si autem per famulum vel alium socium, non est per se noua malitia in actu homicidij; quamuis potuit praecessisse noua malitia in mandando, consulendo, rogando, scilicet malitia scandalij.

Cui.
Furari vt
libidinem
exerceas.

Circumstantia *Cui*: vt quando finis externus per se malus est: vt si quis omittat ire ad Sacrum, vt legat historias turpes delectationis turpis causae. Si furetur vt insumat in libidines.

Quomodo.

Circumstantia *Quomodo*: vt si cognoscat extra vas naturale.

Quando.

Circumstantia *Quando*: vt cum specialiter pro-

hibitum est ob sanctitatem temporis: vt si opus feruile fiat die Festo. Haec Circumstantia alijs operibus etsi peccata sint, vt ebrietas & fornicatio &c. non addit malitiam mortalem.

Opus fer-
uile ut
Festo.

Circumstantia *Circa quid* addit nouam malitiam, quando conditio aliqua materiae vel obiecti peculiari modo repugnat operi: vt si quis furetur calicem: si cognoscat matrem vel filiam. Vbi aduerte, omnem incestum cum ascendentibus in linea recta & descendentibus, videri esse eiusdem speciei: vt, cum matre, nouerca, auia, filia, nepte, quamuis sit diuersa grauitas intra eandem speciem; quia eiusdem speciei reuerentia ascendentibus debetur. Descendentibus in linea recta non debetur quidem illa reuerentia; tamen qui filiam cognoscit, consentit in irreuerentia quae fit paternae coniunctioni per filiam. Alterius speciei est cum forore; quia aliud vinculum intercedit, alia coniunctio. Denique, quae ex lege positua oriuntur, sunt eiusdem speciei.

41
Circa quid
Cognosce-
re matrem
vel filiam.

ARTICVLVS III.

Virum quis per alium, vel per scriptum possit confiteri?

Respondet D. Thomas non posse, nisi quis vsu linguae careat. Ratio est, Quia ordinaria materia huius Sacramenti est confessio vocalis facta immediatē ab ipso peccante.

42

D V B I V M I.

Virum confessio facta Sacerdoti praesenti per scripturam vel interpretem, sit sacramentalis, ita vt accedente absolutione Sacerdotis sit verum Sacramentum?

Respondeo: Vtroque modo factam, esse Sacramentalem. Vide Melchiorem Canum relect. de Poenitentia p. 5. Idem insinuat D. Thomas Quodlib. 1. art. 10. Ratio est: Quia nihil hic deest essenziale Sacramento. Non enim de ratione confessionis Sacramentalis est, vt fiat secretū soli Sacerdoti, vt insinuat Scotus dist. 17. quaest. vnicā. Nam hoc concessum est in fauorem poenitentis, vt solum cogatur secretū confiteri, cui fauori ipse ob causam in aliquo casu potest renuntiare, & publicē confiteri Sacerdoti audiente populo, & sacramentaliter absolui, vt colligitur ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 5. & ex antiqua Ecclesiae consuetudine. Neque etiam requiritur, vt voce fiat, quamuis hic modus sit vltimior. Nam Christus solum obligat, vt patefaciamus nostra crimina Sacerdoti per modum accusationis, siue id fiat verbis, siue nutibus, siue scriptura; modo signo aliquo externo fiat: quod addo, quia interno actu patefacere, sicut loquuntur Angeli, non sufficeret ad rationem Sacramenti.

43
Affirma-
tur.

Dices: Si iure diuino non tenemur confiteri voce, ergo confessio facta per scripturam poterit admitti, etiamsi poenitens possit aliquo modo voce confiteri.

Respondeo: Ob iustam causam posse admitti, vt rectē Canus supra: vt si aliqua puella praemagna verecundia non auderet eloqui suum peccatum, posset scripto expressum tradere Confessori, sicque

Confessio
debet fieri
aliquo ex-
terno si-
gno, non
tamen ne-
cessario
voce.

sicque absolui. Sine causa tamen admitti non potest, quia generalis Ecclesiæ consuetudo vim legis habens, est, vt voce fiat; vt res ipsa declarat, & docet D. Thomas Quodlibeto 1. art. 10. De Interprete omnes fatentur.

Integra, secreta, lacrymabilis, accelera, Fortis & accusans, & sit parere parata.
Circa conditionem Fidelitatis, videlicet vt confessio sit fidelis seu verax, est

DVBIVM II.

Vtrum obligemur confiteri per scripturam, interpretem, aut nutus, quando aliter non possumus?

44
Non tenetur confiteri per interpretem.

Respondeo & Dico Primò: Ex vi præcepti confessionis nemo tenetur confiteri per interpretem. Est communior sententia Doctorum: Richardi, Paludani, Scoti, dist. 17. Caietani Verbo *Confessio* condit. 11. Ratio est: quia Dominus non obligauit nos, nisi ad confitendum secrete coram solo Sacerdote: vt colligi potest ex Trident. sess. 14. cap. 5. vbi dicit, *Confessionem publicam non esse præceptam à Domino, sed tantum eam que fit soli Sacerdoti.* Contrarium enim nimis graue onus, & humanæ fragilitati minimè accommodatum fuisset. Confirmatur: quia non obligamur confiteri, quando periculum est, ne Sacerdos alteri reuelet confessionem.

Excipe casum.

Dixi, *Ex vi præcepti confessionis*: nam ex præcepto charitatis sui & Dei, possumus ad id obligari; nepe in periculo mortis; præsertim, quando dubitamus vtrum legitimam habeamus contritionem.

45
Murus tenetur confiteri scripto.

Dico Secundò: Verius est mutum, qui non potest confiteri, nisi scripto, præcepto confessionis obligari ad sic confitendum. Ita Petrus Soto lect. 11. Maior dist. 17. & insinuat Caietanus loco citato, etiamsi obscure loquatur. Probat: Quia sic potest fieri confessio sine notabili incommodo: ergo ex præcepto debet fieri: nam præcepto confessionis non præcipitur vt fiat voce, sed vt fiat eo modo, quo commodè fieri potest. Neq; periculum est, ne Sacerdos abutatur isto scripto, aut nolit restituere scriptum. (quod irget Dominicus Soto) quia non est ratio, cur id potius faciat, quam cur aliàs non reuelet, dum voce confitemur. Vnde sicut tunc ei confidimus, ita etiam confidere debemus, dum scripto confitemur.

Contrarium non est improbabile.

Contraria tamen sententia non est improbabilis, quam tenet Dominicus Soto, Ioannes Medina, & Nauarrus.

ARTICVLVS IV.

46
Hoc Articulo agitur de conditionibus confessionis, quæ sunt sedecim, comprehensæ his quatuor versiculis è D. Thoma descriptis: quos etiam prosequitur Nauarrus in Cap. *Fratres* de Pœnitentia dist. 5. à num. 1. vsque ad 106.

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis, Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda,

DVBIVM.

Vtrum omne mendacium in confessione sit peccatum mortiferum?

Caietanus Verbo *Confessio* conditione 4. affirmat, præsertim quando quis mentitur contra propositum, quod ante habuit, confitendi illius peccati. Probat Primò: Quia D. Thomas 2. 2. quæst. 69. art. 1. dicit mentiri in iudicio, esse peccatū mortale: atqui iudicium hoc Sacramentale est dignissimum: ergo &c. Secundò: Quia facit materiam Sacramenti falsam; quod est sacrilegium.

47
Affirmat Caietanus.

Respondeo & Dico Primò: Mentiri in re grati, est peccatum mortiferum: vt, si quis accuset vel neget peccatum mortiferum, quod non erat accusandum vel negandum.

48
Distinguit si res grauis.

Dico Secundò: Mentiri de re leui in confessione, est solum peccatum veniale. Ita Nauarrus in Capitulo *Fratres* nam. 15. & sequentibus. Sotus dist. 18. quæst. 2. art. 4. & alij. Ratio est, quia hoc mendacium nec est contra integritatem confessionis, cum peccatum veniale non sit materia necessaria: nec est contra effectum confessionis, quia attritio de peccatis mortiferis, que sufficit ad obtinendum effectū in hoc Sacramento, potest consistere cum peccato veniali: nec est contra veritatem formæ, quia in forma non dicitur, *Absoluo te ab his peccatis, sed à tuis peccatis*; neque demonstrat materiam, sed eam vagè significat. Secus est de formâ consecrationis, quæ demonstrat materiam, cum dicitur *Hoc est Corpus meum*, quæ falsa redditur, si vel vna hostia chartacea ponatur inter hostias veras; falsa (inquã) quo ad illam chartaceam: vnde peccatum mortiferum esset veris hostijs immiscere vnã falsam, non tamen est mortiferum veris peccatis in confessione immiscere vnū falsū.

Si res leuis.

Dico Tertio: Si quis ita confiteretur, vt totam confessionem faceret mendacem, peccaret mortifere, etiamsi solum venialia confiteretur. Ratio est; quia irritum reddit totum illud iudicium Sacramentale: nam vbi non est vera confessio, ibi non est vera absolutio.

Si tota confessio reddatur falsa.

Ad priorem rationem in contrarium supra allatam: Respondeo, Etsi mendacium in iudicio sit mortiferum, quando est contra iuramentum, vel in notabile damnum alterius; id tamen aliàs non est mortiferum.

49
Respondetur argumētis mentis Caietani.

Ad secundam: Non facit totam materiam falsam: suppono enim illum alia verè confiteri: sed solum particulam quandam materiæ non necessaria: falsam facit, quod non vitiat totam confessionem.

Q V Æ S T I O X.

De Effectibus Confessionis.

Vide D. Thomam, nihil enim hęc dicendum præter ea, quæ supra dicta sunt de Pœnitentia, & de Contritione.

QVÆ.

Q V Æ S T I O X I.

De sigillo Confessionis.

ARTICVLVS I.

Virum in quolibet casu Sacerdos teneatur celare, qua sub sigillo confessionis accepit?

R Espondeo Affirmatiuè. Ita sentiunt omnes Doctores, excepto Gabriele dist. 21. quæst. vnica, qui putat saltem ob periculum mortis posse reuelari: Quia, inquit, neque preceptum positivum secreti, neque naturale secreti obligat cum tanto dispendio. Imò extendit hoc ad periculum fame & fortunarum.

Sed est error. Confirmatur ex Gregorio, Canone Sacerdos, de Pœnitentiâ dist. 6. vbi dicitur, Ob nullum scandalum id licere, id est, ob nullum malum vitandum, quod inde potest sequi. Vide Nauarrum in illum Canonem, nu. 130. & deinceps.

DVBIVM I.

Quo iure teneamur in omni casu hoc secretum seruare?

N Otandum: Vario iure teneri Sacerdotem ad hoc secretum. Primò, iure naturali secreti, quo tenemur secreta nobis commissa celare, propter infamiam, vel alia incommoda, quæ ex reuelatione possunt sequi. Sed hoc ius non obligat, quando reuelatio necessaria est ad aliquod graue malum auerendum: vt, ad impediendum homicidium vel proditorem.

Secundò, Tenetur iure naturali Religionis, quatenus obligatur nihil facere contra reuerentiâ debitam huic Sacramento, cuius dignitas postulat secretum, eò quòd id, quod in eo dicitur, Deo dicitur; & quia aliqui redderetur exolum. Sed hæc obligatio, quatenus est iuris naturæ, non habet vim in omni casu, sicut nec obligatio secreti iuramento consignati; quamuis in hoc etiam sit duplex obligatio, scilicet secreti naturalis & iuramenti. Verùm vt hoc in aliquo casu potest aperriri sine violatione naturalis obligationis iuramenti, quando nimirum esset in perniciem publicam, vel priuatam alicuius; ita etiam poterit istud secretum cõfessionis sine iniuria Sacramenti aperriri, quando similis casus vrget. Nam reuerentia, iure naturæ debita huic Sacramento, non postulat, vt secretum seruetur, quando pœnitens machinatur malum in alterius perniciem: sicut reuerentia naturaliter debita Eucharistiæ non postulat, vt species in omni casu sumantur. Neque inde sequitur propinquum aliquod periculũ contemptus vel odij confessionis, sicut nec iuramenti. Quia rationi consentaneum est, vt non seruetur secretum, quod malignitas committentis intendit in alterius graue incõmodum. Vnde Dominus sine dubio potuisset illud permittere sine ulla huius Sacramenti iniuria.

Tertiò, Tenetur Sacerdos iure Ecclesiastico positiuo. Patet Canone Sacerdos, de Pœnitentiâ

dist. 6. vbi Gregorius id præcipit sub pœnâ depositionis, & perpetuæ peregrinationis. Et Concilium Lateranense idem præcipit sub pœnâ inclusionis in arctum monasterium ad perpetuam pœnitentiam. Sed his locis non conditur nouum ius, quo id præcipiatur, sed explicatur dumtaxat obligatio antiqua, additâ nouâ pœnâ.

Ex his sequitur, Hanc arctissimam obligationem, qua Sacerdos in omni euentu tenetur hoc secretum, confessione Sacramentali veluti quòdam sigillo consignatum, seruare; ortam esse ex iure diuino positiuo, quo Dominus hoc Sacramentum instruens, Apostolisque tradens, sic statuit seruari (in reuerentiam huius iudicij, in quo pœnitens loquitur Sacerdoti tanquam Deo, & Sacerdos tanquam Deus absoluit & iudicat:) idque eò fine vt iugum confessionis fidelibus esset suauius, ipsique liberius & sine vllò metu sese Sacerdoti, tanquam Deo aperirent. Vide Scotum distinct. 21. Nauarrum cap. 8. num. 2. Medinam quæst. 45.

Confirmatur: Quia nisi id ita in omni casu statutum fuisset iure diuino positiuo, sed relictum soli iuri naturali, periculum fuisset; ne confessio sensim redderetur exosa; itaque aditus ad remissionem peccatorum præcluderetur: quod sanè maius malum est, quàm amissio vitæ Sacerdotis, aut Reipublicæ proditio. Quòd autem tale periculum fuisset, ex eo patet, quòd iure naturæ in multis casibus licuisset illa secreta patefacere, sicuti & secreta iuramento confirmata. Vnde ad tanti mali periculum excludendum meritò Dominus in omni casu voluit hoc secretum seruari.

Simile videmus in iure humano: Dux enim potest præscribere militi excubias certo loco, etiamsi periculum mortis ibi imminet, quia maius malum est interitus Reipublicæ, cui imminet aliquod periculum, quàm mors vnus hominis. Pari ratione potuit fieri statutum in Ordine Carthusianorum obligans ad perpetuam carniū abstinentiam, etiamsi mors inde alicui citius esset obventura: nam relaxatio abstinentiæ, cuius erat aliquod periculum, maius malum est, quàm paucorum vitam accidi.

Ex dictis sequitur Primò: Si maritus adulteræ aggrediretur Sacerdotem stricto ense, cui vxor peccatum suum est confessa, volens scire an ipse sciat de adulterio, vel audierit, vel vxor sit ei confessa, non posse illud reuelare, sed potius debere mortem perpeti. Potest autem in tali casu dicere, se nescire quidquam nec quidquam de tali peccato vxoris, audiuisset; idque iuramento confirmare. Ratio est; Quia non nouit, vt homo, seu vt pars Reipublicæ Politicæ, vt possit illud reuelare; sed nouit vt Deus, id est, vt locum Dei tenens: quomodo Christus dicit se non nosse diem Iudicij, Marci 13. Eademque est ratio, si interrogetur à Iudice. Non tamen posset dicere, se non audiuisset in confessione, vel vxorem hoc non esse confessam: nam hoc simpliciter falsum est; nisi adhibeat restrictionem mente, scilicet, vt possint illud reuelare. Vide Nauarrum num. 19.

Yyy Sequitur

1. Affirmatur contra Gabrielem.

2. Tenetur Sacerdos ad hoc secretum.

3. Iure naturali secreti.

4. Iure naturali Religionis.

5. Iure Ecclesiastico positiuo.

3. 4. & arctissima iure diuino positiuo.

Confirmatur à simili in humanis.

Confessaria.

Confessor potius eligat occidi, quàm reuelare confessionem.

Alterius confessionem in sua aperire non potest.

Sequitur Secundò: Sacerdotem non posse in confessione sua aperire peccati, quod alijs ei confessus est: quod est contra Gabrielem & Dom. Sotum. Sed est certa sententia, & communis. Ratio est, quia integritas confessionis non est servanda tam strictè, quàm hoc secretum: nam multis casibus licet non integrè confiteri, vt supra qu. 9. art. 2. dub. 1. dictum est: non tamen licet secretum confessionis patefacere.

Post absolutionem ne quidem ipsum penitentem moneat.

Sequitur Tertio: Confessarius post absolutionem, non posse amplius de peccatis confessis penitentem, sine eius venia, rogare aut mone: quia iudicium illud iam transactum est. Potest tamen Confessarius in confessione posteriore penitentem interrogare de peccatis confessionis prioris: quia verfat in eodem foro.

DVBIVM II.

Utrum Sacerdos extra confessionem possit interdum vti scientiâ ex confessione parati salutem ad gubernationem?

Afirmatiua sententia est fere omnium, & illustratur.

Respondent fere omnes Doctores, posse modo id ita circumspectè fiat, vt nec directè, nec indirectè moueatur alijs suspicio, aliqua peccati penitentis; & alioqui immineret penitenti, vel alteri magnam aliquod periculum.

Explicatur Primò: Si Superior ex confessione cognoscat penitentem esse omnino ineptum ad officium quod gerit, vel etiam perniciosè administrare, potest eum postea officio priuare, si ad nutum auferri potest: secus verò, si officium est perpetuum, vel definiti temporis.

Secundò: Si agatur de electione, possum negare meum suffragium, presertim secretum, ei, quem ex confessione cognoui indignum.

Tertio: Si habeam famulum furem, idque ex confessione cognoui, possum ei non credere pecunias, vel etiam à me dimittere, modo aliam iustam causam possum prætere.

Verum contraria sententia est valde consentanea dignitati huius iudicij: decet enim, vt eâ scientiâ, quâ accepit in illo secretissimo tribunalij, vbi penitens illi tanquam Deo loquitur, nõ vtatur extra illud tribunal ad rerum humanarum directionem. In hanc sententiam inclinat Henricus Quodl. 8. qu. 29. & 31. Et confirmatur: quia vti hâc scientiâ in opere externo, est secretum confessionis per effectum suum patefacere. Neque satis esse videtur, quòd hoc non possit ab alijs animaduerti; quia saltem nõ retinetur in animo occultu. Accedit; quòd sic maior erit libertas penitentibus, qui alioquin sepe non audebunt se aperire, metuentes aliquod incommodu ex vsu eius scientiæ. Vnde patet non deesse rationem, cur id ita à Christo posset præcipi. An autè reipsa præceperit, non satis constat. Certè Clemens VIII. A. 1592. die 26. Maij edidit decretum, quo præcipit Superioribus Regularium, vt diligentissimè caueant, ne eâ notitiâ, quam in confessione de aliorum peccatis habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur.

Aliquando superiores tenentur vti eâ scientiâ.

Posset tamen incidere casus, in quo Superiores eâ scientiâ tenerentur vti: quia contraria sententia est probabilis. Nec Ius humanum potest efficere, vt sententiâ probabilis non possim vti, quando id necessarium est ad ingens malum impediendum. Vide D. Thomam hîc ad 1. & 4.

ARTICVLVS II.

Quenam cadant sub sigillum confessionis?

Respondet & Dico Primò: Directè sub hoc sigillum cadunt omnia peccata mortifera in genere, & in specie; & omnia venialia in specie: indirectè verò omnia ea, quæ possunt ducere in notitiam peccati penitentis. Est certa, & communis Doctorum, Ratio est: quia quicquid est materia confessionis, id omne per sanctitatem huius Sacramenti veluti consignatur, ne possit reuelari; & consequenter omne id, vnde peccatum penitentis posset coniectari, quod non sit in genere, sed in specie.

Omne peccatum, & omne indicens in eius cognitione cadit sub sigillum.

Hinc colliguntur varij casus, vt videre est apud Nauarrum. Primò: Violari hoc secretum, si quis dicat, *Iste mihi confessus est mendacium in eo sum, vel animi distractionem, &c.* Imò id esset peccatum mortiferum. Neque leuitas materia excusât, vt rectè Nauarrus, Sotus, & alij docent: quia fit horribilis iniuria huic sacro sigillo; sicut in iuramento assertorio leuitas materia non excusât. Nò tamen violat sigillum, qui dicit in genere, *Iste mihi confessus est peccata venialia*; nam per ipsam absolutionem, hoc implicite dicit.

Calus varius, quibus violatur sigillum.

Secundò, Esset contra sigillum, si peccatum tertia personæ, quod penitens confitendo explicuit, aperiret. Ratio est: quia hoc etiam sub sigillum cadit, quando à penitente tanquam circumstantia sui peccati refertur: secus verò, si omnino impertinetur sit ad peccatum penitentis, & non dicatur vt circumstantia.

Tertio, Violari sigillum, si quis dicat, *In tali monasterio, vbi confessiones audiui, sunt multa peccata*: nam est persona non exprimat in particulari, tamen exprimit communitatem, quæ non ita magna est, quin de multis possit haberi suspicio in particulari. Secus, si quis dicat, *In tali ciuitate aut regno: quamuis & hoc malè dicitur, presertim de ciuitate.*

Quartò, Est Ioannes Medina q. 47. & Adrianus qu. vlt. de Confessione, putent licitum dicere de peccatore publico, *Hic mihi confessus est sua publica peccata*, verius tamen videtur, non licere; vt docet Nauarrus in Capit. Sacerdos, num. 62. Tamen est non reuelat peccata absolute, reuelat tamen secretum confessionis, seu peccata, quatenus in confessione sunt detecta. Videtur tamen non esse mortiferum: nam hoc ipso, quo illum absoluit, implicite testari videtur, illu sua publica peccata confessum, quamuis non necessariò hoc indicet.

Quintò, Violat sigillum, qui dicit, *Iste mihi est confessus, sed eum non absolui*, quicquid dicat Caietanus: quia vix vnquam absolutio negatur, nisi ob impenitentiam, vel casum referuatum.

Dico Secundò: Defectus naturales, & aliæ imperfectiones, quæ neque sunt peccata penitentis, neque peccatoru circumstantia, non cadunt proprie sub obligatione huius secreti. Ratio est: quia horum narratio facta à penitente in confessione, nullo modo pertinet ad confessionem, seu ad iudicium huius tribunalis; sed est illi merè extrinseca: ergo confessionis secretum nõ consignat ea. Tenetur tamen Sacerdos iure naturali secreti, & ad vitandum scandalum, hæc tacita tenere.

Defectus naturales & similia non cadunt sub sigillo.

DVBIVM.

DVBIVM.

An ea peccata, quae quis confitetur sine proposito emendationis, cadant sub sigillum confessionis?

10
Si penitens nolit absolui.

Si velit ab solui, sed non abstinere.

Respondeo & Dico Primò: Si ille non accedat animo consequendi absolutionem virtute Clauium, sed solum animo decipiendi Confessarium, vel pertrahendi in suam sententiam, vel petendi consilij, non cadunt eius peccata sub obligationem huius secreti. Est communis DD.

Dico Secundò: Si bono animo accedat ut se Clauibus subijciat, & absolutionem consequatur, etiamsi nolit abstinere, cadunt tamen eius peccata sub sigillum confessionis. Est communior sententia Doctorum. vide Nauarrum Capitulo, *Sacerdos*, num. 120. & sequentibus, ubi plurimos pro hac sententia citat contra Panormitanum, Ancharanum, & quosdam alios Canonistas: & contra Alexandrum Halensem, Angelum, & Siluestrum, qui tenent peccatum quod committendum est, posse reuelari; id est, quando Penitens habet firmum propositum committendi peccatum, quod confitetur.

Probatur nostra sententia: Quia, ut confessionis secretum obliget, non requiritur, ut confessio sit valida: sic enim latissima ianua pateret Sacerdotibus reuelandæ confessionis; sed sufficit, ut penitens bona fide confiteatur, seque subijciat Clauibus Ecclesiae, ut ab illo absoluaatur, quamuis fateatur se ita ad illud impelli, ut non possit abstinere. Sic enim interdum faciunt peccatores, qui necessitate quadam sibi videntur ad peccatum impelli, & dolent, rogantque Deum, ut ignoscat. Vide plura apud Nauarrum.

ARTICVLVS III.

Vtrum solus sacerdos obligetur sigillo Confessionis?

11
Praeter confessorem varij obligantur sigillo.

Respondeo: Non solus Sacerdos, sed etiam omnes alij, qui norunt peccata confessa ex ipsa confessione, obligantur sigillo confessionis. Ratio est: quia quatenus solum ex confessione innotescunt, eatenus sunt sacro illo sigillo obfignata, ita ut sine sacrilegio non possint aperiri. Confirmatur: quia res ad quemcumque transit, cum suo onere transit. patet in hypotheca: sed peccata cognita in confessione habent illud onus: ergo.

Vnde sequitur Primò: Teneri eum, qui malignè auscultauit confidentem.

Sequitur Secundò, Etiam eum, qui casu & sine culpa audiuit: ut recitè Nauar. cap. 8. Enchiridij: quod est contra Dom. Soto. Ratio est: quia iste non nouit nisi ex confessione, & res cum suo onere transit.

Sequitur Tertio, Etiam interpretem, quo penitens utitur in confitendo; ut omnes docent praeter Sotum: sed est eadem ratio.

Sequitur Quarto: Etiam eum, cui confessio à Sacerdote nefariè fuit patefacta; ut communiter docent Doctores: quod est contra Medinam qu. 46. Ratio est: quia hic non nouit, nisi ex confessione. Cum enim Sacerdos reuelans non sciat, nisi ex confessione, censetur etiam is, cui inique reue-

latur contra penitentis voluntatem, tantummodo ex confessione scire. Hinc si iudex à Sacerdote sigilli violatore audiisset hunc commississe homicidium, non posset villo modo ex hac cognitione contra reum procedere. Imò si aliquem condemnasset ad mortem contra iuramentum testibus, deberet illud absolueri, ubi intelligeret totam accusationem vel delationem ex confessione reuelata ortam esse. Quae est communis sententia Doctorum. Vide Sotum dist. 18. q. 4. a. 5. sub finem.

Secus verò est, si concessu penitentis Sacerdos illi dixisset: tunc enim ille non teneretur sigillo confessionis: & in hoc casu sententia Medinae vera est. Ratio est: quia hoc perinde est, ac si ipse penitens dixisset illi tertio extra confessionem. Nec obstat quòd penitens concesserit solum hac conditione reuelari peccatum illi tertio, ut ille eodem iure teneretur peccatum sic reuelatum silentio comprimere: quia non potest penitens imponere obligationem sigilli confessionis, ubi ex natura rei non est. Non enim ex conuentione aut voluntate partium pendet hæc obligatio, sed ex natura rei. Vnde etiam Doctor, quem penitens consulit vel permissu penitentis Confessarius, non teneretur sigillo confessionis, etsi Nauarrus & quidam alij contrarium sentiant. Neque valet hic ratio Nauarri, *Res transit cum suo onere*: quia ille Doctor non accipit cognitionem peccati, ut confessione signatur, sed ut per penitentem extra confessionem patefacti. Nam cum Sacerdos refert illud ex consensu penitentis, perinde censetur, ac si ipse penitens extra confessionem referret.

Sequitur Quintò: Teneri hoc sigillo eum, qui se gerit tanquam Sacerdotem, cum non sit, & sic audit confessiones. Ita Paludanus, Sotus, Gabriel dist. 21. & Adrianus qu. vltimà de Confessione. Ratio est: quia peccatum illi innotescit ex confessione, quæ ex vera & prudenti intentione penitentis est sacramentalis, & ordinatur ad absolutionem potestate Clauium impetrandam. Nec refert, quòd decipiatur circa personam, cui confitetur: nam est solum deceptio facti, quæ facile in prudentissimum cadere potest, nec impedit quòd minus sit vera & prudens intentio Sacramenti; quare confessio illa debet censi sacramentalis.

Sequitur Sextò: Non teneri hoc sigillo Laicum, cui aliquis in extrema necessitate confitetur, quidquid dicat Nauarrus cap. 8. num. 7. & quidam alij. Ita sentit Sotus, dist. 18. q. 3. art. 5. & insinuat D. Thomas hic in Corpore. Ratio est: quia confessio, quæ illi fit, non est sacramentalis; non enim ordinatur ad sacramentalem absolutionem. Quòd si penitens adeò sit rudis, ut putet eam esse verè sacramentalem, fallitur aperte in iure diuino; & perinde est ac si putaret etiam esse Sacramentum, dum se aperit Doctori ad habendum consilium.

ARTICVLVS IV.

Vtrum ex consensu penitentis possit Sacerdos aperire, quæ audiuit in Confessione?

Quidam putant non posse, nisi penitens extra confessionem rursus narret peccatum. Ita Scotus, Durandus, Gabriel, & Maior dist. 21.

Non tamen confessarius vel doctor.

Suppositius confessor.

13
Nō tenetur laicus cui ut laicus confiteris.

14
Quidam negant.

Yyy ij Scđ

Affirma-
tur.

Sed verius est, absolute posse. Ita ceteri Doctores. Probatum Primò: Ex Capitulo *Significasti, de Adulterijs*, ubi habetur quomodo Sacerdos detexerit adulterium cuiusdam mulieris cum alio Sacerdote ipsa volente. Probatum Secundò: Ratione. Nam dum pœnitens concedit hanc facultatē Sacerdoti, perinde facit secundū æstimationem moralem, ac si ipsemet alteri diceret: perinde enim est siue per te dicas tertio, siue facias potestatem Sacerdoti ut illi dicat. Confirmatur: Quia ille tertius non censetur scire ex confessione, sed extra confessionem.

Permittens
peccatum
suum reue-
lari, non
dispensat
in iure
diuino.

Dices Primò: Sacerdos iure Diuino tenetur celare: atqui pœnitens non potest dispensare in iure diuino: ergo &c.

Respondeo: Pœnitentē non dispensare in iure diuino, sed per suum cōsensum apponere circumstantiam, quā positā, definit Ius diuinū obligare. Sicut si condones mihi quod tibi iuramento promissi, non dispensas in iuramento, sed apponis circumstantiā, quā positā, definit iuramentū obligare: nam solum in tui fauorē obligabar, ac proinde sub tacitā quādam conditione, nempe si velles.

Sigillum
principaliter
est in-
stitutum in
fauorem
pœnitentis,
non Sa-
cramenti.

Dices Secundò: Sigillum introductū est in fauorem publicum; sicut priuilegium illud quod Clericus non possit trahi ad tribunal seculare: ergo sicut Clericus non potest huic fauori renuntiare, ita nec pœnitens illi.

Respondeo: Præceptū Sigilli confessionis primario introductū est in fauorem pœnitentis. Primarius enim finis est, ut confessio non esset suspecta & metuenda pœnitenti; non autem, ut honor haberetur Sacramento: quamquam hinc pendeat ratio obligandi: sicut obligatio iuramenti promissorij tota est in fauorem eius, cui fit promissio; ratio tamen obligans est reuerentia Religionis. Secus est de priuilegio Clericorum: hoc enim datū

est principaliter in honorem Ordinis Clericalis, qui censetur contemni, & iniuriā affici in omnibus Clericis, dum aliquis Clericus ad tribunal seculare pertrahitur.

Obseruandum tamen Primò: Hanc licentiam debere cōcedi expressè, ut omnes fatentur. Neque sufficit implicita seu interpretatiua licentia; multoque minus sufficit rati habitio. Secundò: Debere esse omnino liberam, nulloque modo coactam. Vnde si vxor coacta à marito, daret hanc potestatem Confessario, esset sacrilegium reuelare. Tertio: Debere subesse iustam causam: alioquin si leui de causa fiat hæc concessio, nihilominus erit aliquod peccatum sacrilegij reuelare: per se tamen non esset mortale: posset tamen esse mortale ratione scandalii.

ARTICVLVS V.

Vtrum, quando Confessarius aliā viā nouit peccatum siue ante siue post confessionem, possit illud reuelare?

Respondeo: Certum est, posse: ut communiter docent DD. Vide Nauarrū Capit. *Sacerdos*, num. 161. Probatum: Quia per confessionem non amittit ius illud, quod antea habebat, vel post aliā viā acquisiuit: alioqui confessio euerteret iudicia, & fraudibus patrocinaretur: ut, si aliquis coram duobus Sacerdotibus crimen homicidij commisisset, illis confiteretur, ne posset accusari vel deferri.

Cauendū tamen, ut nihil amplius dicat, quam extra confessionem nouit: neque magis affirmet, quam ratio per quam nouit, patiatur. Cauendum quoque omne scandalum.

Q V Æ S T I O XII.

De Satisfactione, quæ est tertia pars Sacramenti Pœnitentiæ. Et primò, de eius essentia.

Satisfac-
tionis du-
plex Acce-
ptio.

Circa hanc quæstionem: Notandū Primò: Nomen *Satisfactionis* esse commune ad cōpensationem, quæ fit in rebus ex cōtractu, vel damno illato, quæ cōpensatio proprie dicitur *Restitutio*: & ad eam, quæ fit in commutatione actionum, præsertim ex illata iniuria; quæ, quia proprio nomine caret, retinet nomen genericum *Satisfactionis*.

Debetur
Deo, pro
illata ei
iniuria.

Satisfac-
tio, alia
pro culpa.

Notandum Secundò: Per peccatum fieri iniuriam Deo, dum Deus per illud quodamodò contemnitur, eiusq; honor læditur. Vnde pro eo, iure naturæ debetur Deo satisfactio. Si enim homini debita est satisfactio ob iniuriam ei irrogatam, multò magis Deo. Hæc autem Satisfactio est duplex: scilicet pro culpa peccati, & pro pœnā. Pro culpa quidē: Quia enim peccator voluntariè Deo fecit iniuriam lædens eius honorem, obligatur ad hanc voluntatem retractandam, & contrario affectu diuinum honorem faciendum: quod fit actu cōtritionis, quo dolemus de iniuria Deo illata, & contrario affectu honorem diuinum restituimus, (non quidem efficaciter, sed quo ad affectum:) proponentes Deo obedire. Et hæc dicitur satisfac-

tio pro culpā, id est, pro voluntariā in Deum iniuriā, quatenus hæc iniuria constituit hominē formaliter peccatorem, & iniuriam in Deū: oriturq; obligatio huius satisfactionis in peccatore immediate ex ipsa culpa. Altera satisfactio est pro pœnā debita: nam ex iniuria oritur in eo, cui iniuria inferitur, ius puniendi siue per se, siue per iudicem: & in peccatore oritur reatus pœnæ, id est, obligatio sustinendi pœnam. Et quamuis non sit necesse ad æqualitatem iustitiæ, ut peccator sibi pœnam inferat (satis enim est, ut alter, qui offensus est, eam infligat): tunc tamen non erit verè *Satisfactio*, sed *Satisfactio*. Vnde ut proprie dicatur *satisfacere* peccator, necesse est ut iniuriam in se vindicet, sibi-que pœnam infligat; præsertim cum hæc satisfactio tendat ad reconciliationem.

Notandum Tertio: Remissā culpā mortiferā, id est, condonatā iniuriā, seu læsionem honoris diuini (quatenus constituebat hominē formaliter peccatorem) & consequenter remissā pœnā æternā, que & pœnā æternā, iustificato, non potest debitū pœnæ æternæ quod remanet ante erat, permanere: sed necesse est vel torū tolli, vel commutari in debitum pœnæ temporalis, ut

Doctores

Doctores loquuntur; id est, tolli aternitatem, & remanere debitum poenarum per aliquod determinatum tempus sustinendarum. Fieri enim nequit, ut iustificatus sit debitor poenae aeternae, cum habeat ius ad aeternam beatitudinem, quod non minus est efficax, quam debitum poenarum; imò est efficacius: nam contra iustitiam esset, si ei non satisfaceret; nõ autem esset contra iustitiam, si poena non soluere-
tur. Quòd verò non tollatur totum debitum poenae per iustificationem, patet ex dictis supra quæst. 86. art. 4.

4
Quantum id sit, soli Deo notum.

Quantum verò præcisè ex ipsa iustificatione remaneat poenarum, soli Deo notum est, cuius arbitrio hæc res determinatur. Certum tamen est, esse aliquid determinatum. Quod tamen varium est, pro varietate, grauitate, & multitudine peccatorum: de quo tamen aliquid detrahitur per contritionem, qua peccator se disponit ad iustificationem. Si enim hæc cõtritio est meritoria gloria, ut plerique Doctores tradunt, cur non etiam remissionis poenae temporalis? quin imò potest hæc esse tam vehemens, ut omnè debitum poenae exhauriat.

Pari modo virtute huius Sacramenti aliquid detrahitur: Nam hoc Sacramentum non solum ad remissionem culpæ & poenae æternæ est institutum, sed etiam poenae temporalis; quia institutum est ad perfectè delendum peccatum.

Verum quia ordinariè neque cõtritio est ad eò perfecta, ut totum debitum poenae temporalis, quod præcisè ratione iustificationis superest, tollat; neque etiam ipsa absolutio totum quod reliquum est, auferat; idèò Dominus huius Sacramenti partem tertiam voluit esse Satisfactionem, quæ partem vi sua, partim virtute Clauui deleat, quod reliquum est poenae temporalis.

3
Cur Christi-
tus voluerit
satisfactionem
esse partem
Sacramenti?

Ex his patet quid sit Satisfactio: quod D. Thomas explicat hæc quæ. 12. Nam Satisfactio hoc loco generatim est Compensatio iniuriæ per peccatum Deo illatæ; estq; duplex, scilicet pro culpa, & pro poena. Satisfactio pro culpa, est cõpensatio pro iniuriâ Deo illatâ, quatenus illa constituit hominem formaliter peccatorem. Satisfactio pro poenâ, est compensatio pro iniuriâ, quatenus inducit reatum poenae, seu obligationem poenae sustinendæ.

6
Quid satisfactio, & quæduplex?

Q V Æ S T I O XIII.

De Satisfactionis possibilitate.

ARTICVLVS I.

Virũ possit homo Deo satisfacere?

7
Homo Deo est debitor duobus titulis, beneficij & iniuriæ.

NOtaandum est: Hominem dupliciter esse Deo debitorem. Primò: Ratione beneficiorum; & sic pro modulo suo ei satisfacit per virtutè Religionis; ut sacrificio, laude, gratiarum actione &c. Sed de hac satisfactione nõ est hic quæstio. Secundo: Ratione iniuriæ illatæ per peccatum. In peccato autem sunt tria, pro quibus potest intelligi fieri satisfactio, scilicet culpa, poena aeterna, & poena temporalis, quæ remissâ culpâ & poenâ aeternâ superest luenda. Nunc est

DVBIVM I.

Virum homo possit condignè satisfacere pro culpa mortifera, & poena aeterna?

8
Quidam existimant.

Quidam Catholici existimant, posse idque duplici fundamento: Alterum est, Quia cõtritio naturâ suâ delet peccatum, sicut lux tenebras; ac proinde satisfacit pro illo: in tali enim modo delendi peccata implicite continetur efficacissima satisfactio. Alterum est, Quia cõtritio æquiualeat iniuriæ Deo illatæ, eamque ex æquo compensat: quia nõ minus efficaciter honorem Dei instaurat, quàm eum læserit: sicut enim læsit solo affectu, ita etiam affectu eundem refarcit.

9
Verius est contritione non deleri formaliter culpam mortalem.

Respondeo & Dico Primò: Contritio non delet culpam mortalem, tamquam forma contraria. Est communis sententia Doctorum.

Probatum Primò: Ex Concil. Trid. sess. 6. c. 6. vbi dicit, Contritionem esse dispositionem ad iustificationem: ergo non est causa formalis iustificationis, ac proinde non delet formaliter peccatum ut forma contraria. Capite 7. dicit remissionem peccatorum consequi seriem dispositionum capite 6. descriptam, in qua serie includitur contritio: atqui, si formaliter fieret remissio culpæ per contritio-

Tridentinum.

nè, non sequeretur, sed intimè in eâ includeretur. Eodem capite 7. docet nos formaliter iustos esse per donum quoddam permanens, quod nobis infunditur secundum mensurâ nostræ dispositionis: atqui cõtritio neque est donum permanens, neque propriè infunditur, neque datur secundum nostram dispositionem, sed ipsamet est dispositio à nobis elicitâ. Et capite 9. dicit necessarium esse credere, neque remitti, neque remissa vnquâ fuisse peccata, nisi gratis diuinâ misericordiâ propter Christum: atqui iuxta illam sententiâ non remitteretur gratis, neque ex misericordia, sed ex iustitia; imò ex naturali necessitate, sicut infusa luce delètur tenebræ. Nec sufficit, si dicas peccata gratis remitti, quatenus gratis datur auxilium præueniens, quo auxilio peccator elicit cõtritionem: quia sic etiam dicere possemus vitam aeternam numquam dari, nisi gratis & ex misericordia, non autem ex meritis: nam auxilium præueniens ad merendum datur gratis.

Abstergetur primum.

Probatum Secundo: Ex illa sententiâ sequitur, remissionem peccatorum non esse nouum beneficium poenitentibus distinctum ab actu cõtritionis: nam intrinsecè includitur in contritione, veluti intrinsecus effectus eius formalis, sicuti depulsio tenebrarum intrinsecè includitur in lumine, nec est quid distinctum; & sicut exclusio cæcitatatis includitur in visu: atqui hoc est contra Scripturas, quibus promittitur remissio peccatorum poenitentibus, tanquam nouum & summum beneficium: Ezechielis 18. v. 21. Si impius egerit poenitentiam, omnium iniquitatum eius non recordabor. Prouerb. 28. v. 13. Qui confessus fuerit scelera sua, & reliquerit ea, misericordiam consequetur: & alibi. Et est contra Conciliũ Trident. sess. 14. c. 4. Fuit, inquit, quouis tempore ad impetrandam peccatorum veniam hic contritionis motus necessarius, & in homine post Baptismum lapsõ ita demũ preparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia diuine misericordiae, & voto præstandi reliqua conueniẽs sit: vbi Concilium duplicem distinctionem infinuat.

Y y ij

Probatum

Absurdum secundum.

Probatur Tertiò : Si contritio formaliter dele-
ret peccatum, homo esset causa efficiens & prin-
cipalis suæ iustificationis, & remissionis peccato-
rum : nam instructus gratiâ præueniente elicit in
seipso actum contritionis efficaciter, tanquã cau-
sa physica & principalis in suo ordine: atqui illud
est absurdum; nam sic multò perfectiùs seipsum
iustificaret, & peccata deleteret, quàm si iustifica-
tionem & remissionem peccatorum ex condigno
mereretur.

10
Côtritione etiam non exhibetur æquiualens satisfactio pro culpa mortali.

Dico Secundò : Contritio etiam non delet
culpam mortalem tanquam æquiualens satisfactio
pro illa exhibita.

Probatur Primò : Quia satisfactio condigna,
sicut & meritù, postulat vt satisfaciens sit in gra-
tiâ (sit enim satisfactio per modum meriti.) Atqui
côtritio, si cõsideretur, vt est prior remissione pec-
catorum, non procedit à subiecto grato; nam in
illo signo adhuc intelligitur inesse peccatù; vnde
non potest esse æquiualens satisfactio. Si autem
cõsideretur, vt est posterior remissione peccatorù,
iam non potest esse satisfactio pro culpa, aut pœna
æterna; quia iam intelligitur facta esse gratis rem-
issio: sicut neque potest esse meritoria gratiæ
iustificationis; quia iam intelligitur homo iusti-
ficatus.

*Non ita in-
staurat Dei
honorem
contritio,
vt peccatù
lædit.*

Probatur Secundò : Quia peccatum in suo ge-
nere est longè maius malù, quàm contritio in suo
genere sit bonum; est enim iniuria Dei, eiusque
veluti læsio; vnde in genere malorum, est summù.
Neque verum est contritionem sic instaurare Dei
honorem, sicut peccatum læsit: quia longè pluri
æstimatur vna iniuria vilis personæ in Principem,
quàm mille eiusdem honores. Et quamuis contri-
tio nõ videatur habere minorem vim ad conuer-
tendum animum in Deum, quàm peccatum ha-
beat ad vertendum, si ipsos reales actus spectemus,
tamè auersio longè maior censetur iniuria, quàm
cõuersio censetur esse honor aut satisfactio. Cuius
ratio est, quia iniuria æstimatur ex dignitate
personæ læse, quæ hîc est infinita: honor autem &
satisfactio spectatur ex dignitate personæ satisfa-
cientis, quæ pusilla est, atque adedò nulla, quate-
nus extra gratiam.

11
*Contritio non ponit condignam satisfactio-
nem pro pœna æter-
na.*

Dico Tertiò : Sicut homo non potest condi-
gnam satisfactionem exhibere pro culpâ letali, ita
nec pro reatu pœnæ æternæ. Sequitur ex dictis:
nam reatus pœnæ æternæ ita cohæret culpæ, vt
nõ possit ab ea separari; vnde hoc ipso, quo culpa
remittitur, etiam pœna æterna remittitur. Cõfir-
matur ex Conc. Trident. sess. 6. c. 14. vbi dicit, sa-
tisfactionem fieri non pro pœna æterna, quæ vel
Sacramento, vel Sacramenti voto, vnà cum culpâ
remittitur, sed pro pœna temporali &c.

Obiectio.

Dices: Priùs naturâ homo est in gratia, habet-
que remissionem culpæ, quàm habeat remissionem
pœnæ æternæ: ergo in illo signo naturæ ipsius
contritio erit meritoria, vel satisfactoria pro pec-
na æterna. Confirmatur à simili: quia idcirco est
meritoria vitæ æternæ.

Solutio.

Respondeo Negando Antecedès: Quia gratia,
& remissio culpæ secù ferunt & includunt remis-
sionem pœnæ æternæ. Remissio enim culpæ &
pœnæ æternæ sunt effectus formales gratiæ. Vnde
contritio illa, quæ consideratur, vt existens iam
in subiecto grato, non potest operari ad remissio-
nem pœnæ æternæ. Fieri enim nequit, vt quis pro
aliquo instanti intelligatur Filius Dei, Deoque

charus, qui adhuc concipitur esse in debito pœnæ
æternæ: Vnde remissio culpæ non est verè prior
naturâ, quàm remissio pœnæ æternæ; sed simul
sunt. Ad Confirmationem Respondeo, Est dis-
par ratio: nam vita æterna non est effectus forma-
lis gratiæ iustificantis, sicut remissio culpæ & pec-
næ æternæ: neque ipsa gratia per se includit & ad-
fert vitæ æternæ meritum, sicut adfert & includit
remissionem: vt patet in paruulis, qui sine motu
liberi arbitrij iustificatur. Plura dicta sunt in 1. 2.
quaest. 134. art. 5. dub. 2.

DVBIVM II.

*Virum saltem ex congruo possimus satisfacere
pro culpâ letali?*

Respondeo: Possè. Est communior sententia
Doctõrum. Vide D. Thomam suprà qu. 85. art. 3. Ratio est: Quia ex congruo satisfacit, qui
facit quantù potest, quantumque creditor exigit,
idque eo modo, vt deceat creditorem eo esse con-
tentum. Confirmatur: quia possumus ex congruo
mereri huius remissionem: ergo etiam ex con-
gruo possumus satisfacere.

12
*Affirmatur.
Quid sit de
congruo
satisfacere.*

Aduerte tamen, hanc satisfactionem ex con-
gruo, esse valde imperfectam: quia solùm nititur
misericordiâ & benignâ Dei acceptatione. Vnde
absolutè loquendo, culpa & pœna æterna remit-
tuntur gratis ex condigna satisfactione Christi:
nostra autem satisfactio solùm habet rationem
dispositionis, & præparationis ad remissionem.

DVBIVM III.

*Virum pro culpa veniali possimus con-
dignè satisfacere?*

Respondeo: Possè, si sumus in gratia. Est serè
communis Doctõrum. Probatur Primò: Quia pro tota pœna ei correspondente possumus
satisfacere: ergo etiam pro culpa. Patet conse-
quentia: nam pœna suo modo commenturatur
culpæ. Confirmatur: quia idcirco dicitur culpa
venialis, quòd nostris operibus ex condigno eius
veniam possumus consequi.

13
Affirmatur.

Probatur Secundò: Possumus mereri vitam
æternam: ergo etiam remissionem culpæ venialis,
si alioquin opus sit accommodatum, vt suprà di-
ctum est de contritione. Patet consequentia; tum,
quia remissio culpæ venialis est quid minus, quàm
vita æterna; tum, quia is, qui meretur finem, po-
test etiam mereri amotionem impedimentorum
finis consequendi.

*Vnde culpa
dicatur
Venialis.*

Probatur Tertiò: Culpa venialis est parua in-
iuria, vix habens rationem iniuriæ, quæ non vio-
lat amicitiam: ergo ex amicitia condignè potest
ea reparari. Patet exemplis humanis.

Dices: Culpa venialis est quoddam Dei ma-
lum, quod peius est, quàm omne malù creaturæ:
ergo non potest ex condigno compensari.

14
*Contritio
est maius
bonù Dei,
quàm culpa
venialis sit
eius iniu-
ria.*

Respondeo, Negando Consequentiam: Quia
contritio est maius bonum Dei seu maior honor,
quàm culpa venialis sit illius iniuria. Vnde etiã si
minimum Dei malum, quatenus illius malum est,
sit peius, quàm omne malum creaturæ, quatenus
creaturam malè afficit; tamen bonum creaturæ,
quatenus est bonum Dei, siue quatenus cedit in
honorem Dei, potest esse maioris æstimationis
apud

apud Deum; quàm aliquod paruum malum. Cuius signum est, quòd culpa venialis non extinguat bona opera, quæ apud Deum reposita habemus, neque violet amicitiam.

DVBIVM IV.

Virum possimus condignè satisfacere pro reatu pœnæ temporalis ex peccato remanente?

Heretici huius temporis omnino negant. Ratio illorum est; Tum quia Deus gratis ignoscit culpam & omnem pœnâ ob Christi meritù: tum quia omnia opera nostra sunt labe peccati inquinata. Ita Lutherus in assertione articuli 5. apud Rossensem, & Caluinus lib. 3. Instit. cap. 4.

Respondet: Fide tenendù est, iustificatos posse satisfacere pro debito pœnæ temporalis; quod remissâ culpâ remanet. Est definitum à Concilio Trident. sess. 14. can. 13. & cap. 8. & sess. 6. c. 14.

Probatur Primò: Ex Scripturis. Danielis 4. v. 24. *Peccata tua eleemosynis redime*: quibus verbis significatur eleemosynis deleri peccatum quoad culpam & pœnâ, quamvis diverso modo. Proverb. 16. v. 6. *Misericordiâ & veritate redimitur iniquitas*: quod maximè verum est quoad pœnâ temporalem. Lucæ 3. v. 8. *Facite fructus dignos penitentia*, id est, facite opera penitentia; digna & idonea peccatis vestris redimendis, vt colligitur ex Chrysofomo homil. 10. in Matthæum, & Gregorio homil. 20. in Lucam. Apostolus 2. ad Corinthios 7. v. 10. dicit, *Tristitiam, quæ secundum Deum est, operari penitentiam in salutem stabilem*: & inter cætera etiam operari vindictam: atqui vindicta siue sponte assumpta, siue ab alio imposita, est quædam satisfactio: ergo &c. Item 1. ad Corinthios 11. v. 31. *Si nos ipsos adiuuauerimus* (id est, condemnauerimus & puniremur) *non vtiq; iudicauerimur* (id est, non puniremur) à Domino. de quo loco vide August. in Enchiridio cap. 66.

Probatur Secundò: Ex Patribus. Vide Belarminum, Theodorum Peltanum, & alios. Tertullianus lib. de Penitentia: *Offendisti, sed reconciliari adhuc potes: habes cui satisfacias, & quidem volentem*. Et infra: *Quam porro ineptum, penitentiam non adimplere, & veniam delictorum sustinere* (id est, expectare?) *hoc est pretium non exhibere, ad mercedem manum emittere: hoc enim pretio Dominus veniam addicere instituit, hac penitentia compensatione redimendam proponit impunitatem*. vide sequentia. Origenes homil. 6. in Exodum loquens de peccatore, Penitendo, stendo, satisfaciendo delectat, quod admissum est. Et homil. 3. in lib. Iudicum: *Quanto tempore deliquisti, tanto tempore humilia te ipsum Deo, & satisfacito ei in confessione penitentia*. Homil. 15. in Leuit. dicit, *Peccata redimi in hac vita pretio, quod pretium penitentia lacrymis congregatum sit, & labore boni operis inuentum*. Cyprianus epist. 10. *Hæc qui subtrahit fratribus nostris, decipit miseris; vt, qui possunt agere penitentia veram, Deo patri & misericordie precibus & operibus suis satisfacere, seducantur vt magis pereant*. Sermone de lapsis: *Dominus orandus est, Dominus nostra satisfactio placandus*. Sermone de opere & eleemosynis. Loquitur in scripturis Spiritus sanctus & dicit, *eleemosynis & fide purgantur delicta*: non vtiq; illa delicta, quæ fuerant ante baptismum contracta; nam illa Christi Sanguine purgantur.

gari Christi Sanguine; post baptismum autem operibus bonis & eleemosynis: non quòd hæc peccata etiam non remittantur Christi Sanguine; sed quia non solo Christi Sanguine sine nostro labore & satisfactione, sicut peccata commissa ante baptismum. Lactantius lib. 6. Diuinarum institut. cap. 24. *Potes peccator reduci, & liberari, si eum peniteat actorum; & ad meliora conuersus, satisfaciat Deo*. Hilarius in Psal. 118. exponens vers. illum: *Exitus aquarum deduxerunt*; &c. ait: *Nunc quoque, id est, postquam arguente Nathan crimen suum recognouit, non desinit David vera penitentia lacrymis facti veteris crimen abolere*. Et infra: *Hæc venia peccati est fonte fletuum flere, & largo lacrymarum imbri madeseri*. Ambrosius lib. ad virginem lapsam: *Grandi plagâ alitâ & prolixâ opus medicina est: grande scelus grandem necessariam habet satisfactionem*. Nazianzenus Oratione in sancta Lumina fusè agit de baptismo laborioso Penitentia, & inter cetera dicit, *Aquale malum est, & dimissio absque castigatione, & castigatio sine venia: quandoquidem illa totas relaxat habenas, hæc vero nimium restringit*. D. Augustinus in Enchiridio cap. 70: *Deus miserando delicta iam facta peccata, si non satisfactio congrua negligatur*. Et cap. 71. dicit quotidianam orationem fidelium satisfacere pro quotidianis culpis. Homil. 50. quæ est de necessitate & vtilitate penitentia in lib. 50. Homiliarum, dicit peccatorem à Præpositis Sacramentorum accipere debere satisfactionis suæ modum. Et eadem homilia: *Non sufficit mores in melius commutare, nisi etiam de his quæ facta sunt, satisfaciat Deo*. Hieronymus in cap. 1. Ioëlis: *Præteritas delicias per quas offenderat Deum, vitæ austeritate compenset*. Chrysof. Sacerdotio cap. 4. *Non temere ad delictorum modum oportet & multam ipsam adhibere, sed peccatoris mens exploranda est*. Homilia 41. ad Populum: *A nobis vltionem sumamus, & ita placabimus Iudicem*. Innocentius 1. epist. 1. c. 7: *Ceterum de pondere estimando delictorum, Sacerdotis est iudicare, vt attendat ad confessionem penitentis, & ad fletus atque ad lacrymas corrigentis, ac tum debere dimitti, cum viderit congruam satisfactionem*. Leo 1. epist. 79. ad Nicetam c. 5. loquens de ijs qui comederant idolothyta: *Penitentia, ait, satisfactio purgantur*. & epist. 92. ad Rusticum cap. 2. *Huiusmodi lapsis ad promerendam misericordiam Dei, priuata est petenda secessio; vt illis satisfactio, si fuerit digna, sit etiam fructuosa*. Idem docent reliqui Patres & Doctores.

Ex his testimonijs patet omnes Patres agnoscere Satisfactionem, quæ Deum placet, & peccata redimat; eamque vel sponte fulcipi, vel à Sacerdotibus imponi. Vnde cõuincitur ignorantia vel certè impudentia Lutheri, qui negat istam arbitrariam satisfactionem in Scripturis, aut in Patribus reperiri. Caluinus autem respondet, Patres fuisse lapsos, & fuisse nimis austeros, & alia his similia. Alibi autem dicit hanc satisfactionem solum fuisse disciplinam quandam politicam ad satisfaciendum Ecclesiæ, quando quis fuerat excommunicatus. Sed hoc falsum esse ex eo patet, quòd Patres loquantur de satisfactione, quæ fit Deo, ad ipsum placandum: & loquantur de multis non excommunicatis.

Dico Secundò: Hæc satisfactio in iustis est condigna & æquiualens debito pœnæ temporalis: est communis Doctorum & certa.

Probatur ex Patribus citatis: Vocant enim satisfactionem

Lactantius: cap. 24. Potes peccator reduci, & liberari, si eum peniteat actorum; & ad meliora conuersus, satisfaciat Deo. Hilarius in Psal. 118. exponens vers. illum: Exitus aquarum deduxerunt; &c. ait: Nunc quoque, id est, postquam arguente Nathan crimen suum recognouit, non desinit David vera penitentia lacrymis facti veteris crimen abolere. Et infra: Hæc venia peccati est fonte fletuum flere, & largo lacrymarum imbri madeseri. Ambrosius lib. ad virginem lapsam: Grandi plagâ alitâ & prolixâ opus medicina est: grande scelus grandem necessariam habet satisfactionem. Nazianzenus Oratione in sancta Lumina fusè agit de baptismo laborioso Penitentia, & inter cetera dicit, Aquale malum est, & dimissio absque castigatione, & castigatio sine venia: quandoquidem illa totas relaxat habenas, hæc vero nimium restringit. D. Augustinus in Enchiridio cap. 70: Deus miserando delicta iam facta peccata, si non satisfactio congrua negligatur. Et cap. 71. dicit quotidianam orationem fidelium satisfacere pro quotidianis culpis. Homil. 50. quæ est de necessitate & vtilitate penitentia in lib. 50. Homiliarum, dicit peccatorem à Præpositis Sacramentorum accipere debere satisfactionis suæ modum. Et eadem homilia: Non sufficit mores in melius commutare, nisi etiam de his quæ facta sunt, satisfaciat Deo. Hieronymus in cap. 1. Ioëlis: Præteritas delicias per quas offenderat Deum, vitæ austeritate compenset. Chrysof. Sacerdotio cap. 4. Non temere ad delictorum modum oportet & multam ipsam adhibere, sed peccatoris mens exploranda est. Homilia 41. ad Populum: A nobis vltionem sumamus, & ita placabimus Iudicem. Innocentius 1. epist. 1. c. 7: Ceterum de pondere estimando delictorum, Sacerdotis est iudicare, vt attendat ad confessionem penitentis, & ad fletus atque ad lacrymas corrigentis, ac tum debere dimitti, cum viderit congruam satisfactionem. Leo 1. epist. 79. ad Nicetam c. 5. loquens de ijs qui comederant idolothyta: Penitentia, ait, satisfactio purgantur. & epist. 92. ad Rusticum cap. 2. Huiusmodi lapsis ad promerendam misericordiam Dei, priuata est petenda secessio; vt illis satisfactio, si fuerit digna, sit etiam fructuosa. Idem docent reliqui Patres & Doctores.

Dico Secundò: Hæc satisfactio in iustis est condigna & æquiualens debito pœnæ temporalis: est communis Doctorum & certa. Probatur ex Patribus citatis: Vocant enim satisfactionem

Y y y iij

15
Negant
heretici.

Assertio
affirmans
est de fide.

Ex Scrip-
tura.

16
Ex Patri-
bus,
Tertull.

Origenes.

Cyprianus.

Lactantius:

Hilarius.

Ambrosius:

Nazianzenus.

Augustin.

Hieron.

Chrysof.

Innocent. I.

Leo II

17

Iustus con-
dignè satis-
facit pro
pœnâ tem-
porali.

tisfactionem pretium, redemptionem, dignam satisfactionem; quæ omnia significant condignitatem.

Probat *Secundò*: Ratione. Primò: quia opus hominis iustificati dignum est vitæ æternæ; vt patet *Matth. 20. v. 8. Voca operarios, & redde illis mercedem. 2. ad Timotheum 4. v. 8. Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi iustus Iudex*: ergo multò magis erit digna satisfactio pro debito pænæ temporalis, præsertim cum hoc debitum non sit tanti momenti, eiusque remissio fiat condonatione extrinseca. Secundò: Culpa & pænæ æternæ remittitur gratis, quia pro his non potest æquiualens satisfactio à nobis exhiberi ergo cum debitum pænæ temporalis remaneat illis condonatis, signum est pro hac posse æquiualem satisfactionem exhiberi, alioqui simul cum illis gratis condonari deberet. Tertio: Quòd hæc satisfactio sit condigna, probatur ex conditionibus meriti condigni: Nam satisfaciens est Deo charus, & satisfactio ipsa est opus supernaturale, seu ex gratiâ Dei proueniens, & huic debito proportionatum; & promissio diuina extat, vt patet ex Scripturis allatis: ergo &c.

Obijciunt hæretici Primò: Ista satisfactio cedit in iniuriam satisfactionis Christi, quasi ea non fuerit plenissima.

Respondeo: Nostram satisfactionem minimè cedere in iniuriam satisfactionis Christi: quia etsi Christus plenissimè pro nobis satisfecerit, hæc tamen satisfactio medijs à Christo institutis nobis applicari debet: sicuti baptismo applicatur nobis satisfactio Christi ad remissionem peccatorum ante commissorum: Eucharistiâ ad gratiæ augmentum: Pœnitentiæ Sacramento ad remissionem peccatorum post baptismum commissorum quo ad culpam & pœnam æternam: denique operibus laboriosis, vt ieiunio, oratione & eleemôsynâ applicatur nobis Christi satisfactio ad remissionem pœnæ temporalis: oportet enim nos quodammodo Christo cõformari vt eius satisfactio nobis cõmunicetur. Adde, cedere in honorem Christi, quòd non tantum ipse pro nobis satisfecit, sed etiam virtutem satisfaciendi dedit: sicut in honorem Dei cedit, quòd non tantum ipse omnia operetur, sed etiam creaturis virtutem operandi dederit.

Instant hæretici: ergo Deus bis punit idè peccatũ, videlicet semel in Christo, & semel in nobis, & duplicem exigit satisfactionem. Respondeo: Si agamus de peccatis post baptismum commissis, verum est: sed diuersa ratione. Nam Christi satisfactio fuit ad constituendum thesaurum, seu sufficiens pretium, quo omnis culpa & pœna condonatur: nostra autem satisfactio requiritur vt illud pretium nobis applicetur. Et licet ipsa iustorum opera secundum se sint satisfactoria sicut & meritoria, tamen applicant etiam satisfactionem Christi, vt videlicet, eò nostra satisfactio sit perfectior. Nam per Christi passionem ex rigore iustitiæ satisfaciunt: per nostram autem ex iustitiâ imperfecta.

Obijciunt Secundò: Ezechielis 18. v. 21. dicitur: Impietas impij non nocebit ei, quacumque die conuersus fuerit. Atqui noceret, si deberet satisfacere.

Respondeo: Non nocebit ei quo ad pœnam æternam, sed punietur tantum pœnâ temporali. Hunc esse sensum huius loci, patet, quia similiter dicit v. 24. *Iustitiæ iusti non recordabuntur*: & tamen

Deus remunerat sæpè bona opera peccatorum præmio temporali. Patet ergo Scripturam loqui de pœnâ æternâ, & de præmio æternò. Adde ostensum esse supra quæst. 86. art. 4. post culpam remissam Deũ sæpè punire peccata vindictâ temporali: vt patet in Mose, Dauide & alijs ibidem relatis.

Eodem modo intelligenda sunt alia Scripturæ loca, in quibus dicitur Deus peccata nostra post tergum suum projicere: delere instar nubis: demergere in profundum maris: tegere: non imputare: obliuisci, & similia: quia videlicet eos, quibus amicitiam suam restituit, ita respicit quo ad culpam & pœnam æternam, ac si nunquam peccassent; licet eos temporaliter puniat, aut velit vt ipsi se temporaliter castigent.

Obijciunt Tertio: Ex Patribus. Et Primò quidem ex D. Chrysofomo tria testimonia; quorum prius est ex lib. 3. de Prouidentia, vbi sic ait: *Si ob hoc pœnas infert Deus, vt in malis perseverantes ad pœnitentiam vocet, offensâ pœnitentiâ superflua iam erit pœna*. Alterum est ex homil. 2. in Plal. 50. *Vbi, inquit, misericordia peritur, pœna locus non est: vbi misericordia postulat, iudicium non sauit*. Tertium est ex homil. de S. Philogonio: *Si quis recedens à pristinis malis ex animo promittat Deo se nunquam ad illa rediturum, nihil aliud requirit Deus ad satisfactionem vltiorem*.

Respondeo ad primum testimonium Chrysofomi: Quando peccator ostendit perfectam pœnitentiam, quæ non tantum continet internam conuersionem, sed etiã externos labores & opera satisfactoria, tunc par est vt diuina vindicta cesset. Vel potius dicendum est, Chrysofomum loqui de flagellis, quibus Deus homines in peccatis demorantes excitat ad conuersionem & pœnitentiam, quæ cessant quando homo iam facit pœnitentiam; essent enim superflua: nam hoc habetur tunc, propter quod infligitur, quamuis ea flagella quibus punit peccata præterita nõ semper cessent, quando homo facit pœnitentiam, vt patet in Dauide. Ad secundum: Commendat ibi Chrysofomus misericordiam in genere, cui opponitur iudicium & pœna. Qui enim ex misericordia cõsecutus est veniam, non debet subire pœnam condonatum: & quatenus petimus misericordiam, eatenus deprecamur pœnam & iudicium. Sed quia Deus non ita passim vtitur misericordiâ, vt non etiam vtatur iustitiâ; idè nõ remittit totam pœnam, sed partem relinquit luendam: vnde debet illam homo subire, nisi aliunde constet esse remissam. Vnde Chrysofomus eadem homiliâ dicit: *Miseretur quidem Deus, sed non passim miseretur: prouocat nos & dicit, Da & tu aliquid*. Et infra: *Deus dicit, Da mihi cõfessionem tuâ, & lacrymas pœnitentiæ*. Et in Plal. 106. *Peius est Dei offensam non placare satisfactione, quam peccando Dei bonitatem offendere*. Ad tertium: Per satisfactionem intelligit Chrysofomus excusationem: vt patet ex præcedentibus verbis; vbi dicit: *Discede à malo, virtutem amplectere, & istud sufficit ad excusationem*.

Alia quædam loca adferunt hæretici ex D. Ambrosio, & ex D. Augustino. Locus ex Ambrosio, est ex lib. 10. in Lucam, vbi de Petro loquens dicit, *Lacrymas eius lego, satisfactionem non lego*. Sed Ambrosius ibi per satisfactionem, intelligit excusationem: vt patet ex c. 96. Locus ex D. Augustino, vel potius ex Gennadio desumitur ex lib. De

18
1. Obiectio
hæretico-
rum, quòd
nostra sa-
tisfactio sit
Christo in-
iuriola.
Refellitur.

Quomodo
bis idem
peccatum
puniatur.

19
2. Obie-
ctio, ex
Script.
Refellitur.

20
3. Obie-
ctio, ex
Patribus.

Explicit
Chryso-
stomus.

Ambro-
sius.

Augustinus lib. De dogmatibus Ecclesiasticis c. 54. ubi dicitur: *Satisfactio est causas peccatorum excindere, nec eorum suggestionibus adiri indulgere.* Sed definitio illa data est ex effectu: ut supra q. 12. dictum est. Videatur cap. 53. ubi clarissime in satisfactione Auctor ille requirit lacrymas & orationem.

21 Obiectio, quod omnia nostra opera Deo sint debita. Obijciunt Quarto alia quaedam, quae etiam afferre solent contra meritum: ut, hominem, quid quid habet & potest, debere Deo titulo creationis & redemptionis: quid ergo poterit reddere pro iniurijs? Confirmatur: quia servus cum totus sit domini, non potest domino quidquam reddere pro iniuria: quia quidquid est, & habet, est domini.

Explicatur & negatur. Respondeo: Non quidquid homo potest, absolute tenetur facere: quia Deus non omnia a nobis exigit, sed ea tantum quae praecipua sunt; praeter quae potest multa alia facere, quae etsi tenentur facere quando peccavit, tamen ante peccatum non tenebatur, sed erant ei libera: & haec vocamus opera satisfactoria. Ad Confirmationem Respondeo: Ex eo quod homo totus natura sua sit Dei, bene sequitur non posse inter illum & Deum esse iustitiam perfectam; non autem quin possit esse imperfecta, praesupposita videlicet promissione & acceptatione divina. Sicuti inter dominum & servum, si dominus non exigit nisi certa quaedam opera, reliqua relinquit in ipsius arbitrio, poterit servus per illa satisfacere domino suo, si quod damnus intulerit, modo dominus velit acceptare. Vide lib. 13. de Perf. diuina c. 2.

ARTICVLVS II.

Vtrum alius pro alio possit satisfacere?

22 Affirmatur. Respondeo: Possit, modo vterque sit in gratia. Probant quidam Primò: Ex illo Apostoli ad Colossenses 1. v. 24. *Gaudeo in passionibus meis pro vobis, & adimpleo ea quae desunt passionum Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia.* Sed Apostolus hic non loquitur de satisfactione, sed de suis laboribus, quos tolerabat in praedicando Evangelio, ut sic meritum Christi applicaretur hominibus: hoc enim deerat passionibus Christi: nam sine Apostolorum & aliorum sanctorum praedicatorum laboribus, Evangelium Christi non innotuisset orbi; ac proinde eius passio vim non habuisset in hominibus. Probant Secundò: Ad Galatas 6. v. 2. *Alter alterius onera portate.* Sed hic locus non vrget, quia de tolerantis mutuis imperfectioibus agit.

23 Probatur solidius. Probatur ergo Primò: Iacobi 5. v. 26. *Orate pro inuicem, ut saluemini.* 1. Ioannis 5. v. 16. *Qui scit fratrem suum peccare non ad mortem, oret, & dabitur ei vita.* & alia huiusmodi.

Exempla Scripturae, a maiori ad minus. Probatur Secundò: Ratione. Prima est: Deus propter Iacob benedixit domui Laban: Genes. 30. v. 27. Propter decem iustos voluit parcere quinque ciuitatibus Pentapolis: Genes. 18. v. 32. Propter preces Samuëlis pepercit populo cum Regem petijissent: 1. Reg. 12. v. 19. Propter Dauid Dominus pepercit Salomoni: 3. Reg. 11. v. 12. Propter lacrymas viduae suscitauit filium eius defunctum: Luca 7. v. 13. Propter fidem portantium, sanauit paralyticum: Luca 5. v. 20. Ergo bona opera vnus possunt alteri prodesse ad

remissionem poenae temporalis. Patet consequentia; nam si Dominus saepe pepercit impijs, ipsique benefecit ob preces & merita iustorum, multò magis ignoscet poenam temporalem filijs suis ob aliorum preces & afflictiones.

Secunda Ratio est: Omnes, qui sunt in gratia, sunt membra viua vnus corporis & capitis, ut saepe docet Apostolus: ad Rom. 12. ad Ephes. 4. Atqui membrorum inter se est communio: iuuant enim se mutuo omnibus officijs sibi proprijs; sustinent pro mutuâ salute varios labores, interdum sectionem & vitionem; & si quid patitur vnum, compatiuntur reliqua. Ergo pari modo iusti possunt se mutuo iuuare; & alterius afflictio poterit alteri prodesse: hoc enim postulat communio sanctorum, quam constat esse in Ecclesia.

24 Dixi, modo vterque sit in gratia: quia etsi opera iustorum possunt prodesse impijs ex congruo ad impetrandum auxilium, quo ad iustificationem disponantur; & etiam ad poenas temporales differendas, ut in hac vita non puniantur: tamen non possunt prodesse ad remissionem poenarum temporalium, quamdiu manent impij; quia nemo est capax remissionis poenae, nisi remissa culpa, ut supra ostensum est.

DVBIVM I.

Vtrum satisfactio vnus valeat alteri ex condigno?

25 Multi Doctores sentiunt valere ex condigno; estque probabile. Verius tamen videtur, solum valere ex congruo, id est, ex Dei misericordia acceptantis satisfactionem vnus pro altero. Ita tenet Antonius Cordubensis qu. 5. de Indulgentijs, & Ioannes Medina codice De satisfactione quaest. 5.

Probatur Primò: Quia opus alterius non valet alteri, neque per modum perpeccationis seu iustitiae poenae; non enim tu sustines poenam tibi debitam, dum ego punior: neque per modum meriti condigni; nam nemo alteri ex condigno mereri potest: ergo solum valet per modum imperationis. Patet Consequentia, quia tantum his tribus modis potest valere satisfactio.

Probatur Secundò: Quia nulla extat promissio Dei de acceptanda alterius satisfactione pro peccatis alterius; & quamuis extaret, non sufficeret ad condignitatem satisfactionis: ut patet in promissione remissionis peccatorum facta poenitentibus, quam tamen remissionem non merentur ex condigno, eò quod promissio non tribuat operi dignitatem.

Probatur Tertio: Ratione a priori: quia opus hominis cum sit limitatum secundum conditionem & virtutem operantis, non potest alteri aliquam dignitatem tribuere ad aliquod bonum, sed solum operanti in quo manet (illud enim proprium est operibus Christi, quae infinitam habent dignitatem meriti & satisfactionis); quae etiam causa est quod nemo alteri possit ex condigno quidquam mereri: ergo mea satisfactio non potest tibi valere ex condigno, cum te non possit reddere dignum remissione poenarum. Secus est de satisfactione Christi quae nobis applicata per Baptismum vel Sacramentum poenitentiae, reddit dignos non solum remissione poenae temporalis, sed etiam culpae & poenae aeternae.

Dices

26
Obiectio-
nes soluun-
tur.

Cur vo-
luntas Ada-
mi ex con-
digno va-
luerit po-
steris ad
damnatio-
nem.

Dices Primò: Peccatum Adæ non erat infini-
tæ virtutis in ratione mali, & tamen ex condigno
meruit omnibus priuationem gratiæ & damna-
tionem: ergo pari modo satisfactio vnus poterit
alteri valere ex condigno.

Respondeo Negando Consequentiam: nam
opus illud non solum erat Adami, sed etiam po-
sterorum, qui in ipso virtute continebantur, qua-
tenus voluntas Adami censebatur esse postero-
rum. Itaque ex condigno valuit omnibus ad
damnationem, non vt erat opus Adami, sed vt
opus totius posteritatis: satisfactio autem mea nõ
sic est opus alterius, pro quo satisfacere intendo,
imò nec esse potest.

Dices Secundò: In Republica ciuili alter po-
test pro altero apud Principem condignè satisfacere:
cur non etiam in Republica spirituali, id est,
in Ecclesiâ apud Deum?

Cur vnus
pro alio
possit con-
dignè satis-
facere quo-
ad debitum
pecuniæ,
non ita pro
debito pœnæ

Respondeo: Si debitum sit pecuniarium, sic po-
test alter pro altero satisfacere: nam in tali solu-
tione solum spectatur, vt tanta summa detur, siue
à reo, siue ab alio nomine rei: cum enim alius no-
mine rei dat, ipse reus soluere censetur. Ratio est,
quia pecunia potest perfecte transferri in ipsum
reum, vt tam verè & perfecte fiat ipse, sicut an-
tè fuit alterius. Si autem debitum consistat in obli-
gatione ad aliquam pœnam positiuam sustinen-
dam (vt si reus damnatus sit ad exilium, carcerè,
flagella) non potest alius pro eo condignè satisfacere,
sed solum ex misericordie acceptatione Prin-
cipis, qui condonat reo supplicium propter alterius
preces, & afflictionem oblatam. Ratio est, quia
opus satisfactorium alterius non potest ita in reum
transferri, vt propriè fiat ipse, sicut erat eius
qui illud re ipsa sustinuit.

Dices Tertio: In Ecclesiâ est communio San-
ctorum: ergo ex condigno: alioquin erit im-
perfecta.

27
Qualis, &
in quo, sit
communio
Sanctorum
in Ecclesiâ,

Respondeo: Sicut communio Sanctorum non
postulat, vt alter alteri ex condigno mereatur, ita
neque vt condignè satisfaciatur. Sufficit enim ad hæc
communio, vt alter curam salutis alterius
gerat, vt de bonis mutuis gaudeant, de malis do-
leant, bona procurent, mala auertant; quod
fit orando, suaque bona opera Deo pro altero
offerendo.

Dices Quarto: Si satisfactio alterius alteri so-

lùm valeat per modum impetrationis: ergo non
valet lege infallibili, quod videtur absurdum.

An satisfactio vnus
pro alio va-
leat lege in-
fallibili.

Respondeo Primò: Non est certum satisfactio-
nem vnus valere alteri lege infallibili; nusquam
enim id habetur in Scriptura vel Traditione; nec
vlla ratio conuincit: imò certum est, non valere
alteri tantum, quantum valeret, si ipsemet eam
subiret; vt rectè Medina quæst. 3: quod est signum
non valere ex condigno, quando eam non subit.

Respondeo Secundò: Negari potest consequen-
tia: nam etiam contritio lege infallibili effectum
habet remissionem peccatorum, non tamen ex
condignitate.

Dices Quintò: Ergo Indulgentiæ non vale-
bunt ex condigno: quod est contra communem
Ecclesiæ sensum.

Respondeo Negando consequentiam: quia per
Indulgentias nõ solum applicantur satisfactioes
Sanctorum, sed etiam Christi, & eatenus ex con-
digno valent.

DVBIVM II.

*Vtrum satisfactio, quam alius pro alio suscipit,
sit Sacramentalis?*

Respondeo: non esse: quidquid alij dixerint.

28
Non potest
Confessor
alteri im-
ponere pœ-
nitentiam
pro pœnia
tenente sub-
cundam.

Probatur Primò: Quia satisfactio sacra-
mentalis debet procedere ex virtute Clauis, id est,
ex potestate Sacerdotali: hinc enim habet, quod
sit sacramentalis; vt colligitur ex Concilio Tri-
dentino sess. 14. cap. 8. Atqui Sacerdos, per po-
testatè Clauium non potest alteri imponere pœ-
nitentiam pro pœnitente subeundam, sed solum
ipsi pœnitenti: ergo pœnitentia illa non est sa-
cramentalis.

Probatur Secundò: Quia pœnitentia sacra-
mentalis imponi debet tum ad remedium & ad
custodiam contra peccata futura, tum ad vindi-
ctam præteritorum: atqui satisfactio tua non est
remedium, aut vindicta peccatorum alterius. Quò
fit, vt quando pœnitens non potest implere pœni-
tentiam impostam, non teneatur eam curare per
alium; & si curet, non ideo liberatur, quando re-
ctè valuerit: neque illa per alterum impleta, ali-
ter ipsi proderit, quam per modum impetratio-
nis, etiamsi consensu vel iussu Sacerdotis curaue-
rit per alium impleri.

Pœnitens,
non valet
per se im-
plere pœni-
tentiam, nõ
teneatur ea
curare per
alium im-
pleri.

Q V Æ S T I O X I V.

De Qualitate Satisfactionis.

ARTICVLVS I.

*Vtrum homo possit de vno peccato
satisfacere, sine alio?*

Respondeo & Dico Primò: Non potest
quis satisfacere pro vno peccato quoad
culpam & pœnam æternam, quin pari mo-
do simul satisfaciatur pro alio. Patet ex di-
ctis suprà q. 86. & 87. & hoc solum vult D. Tho.
isto articulo.

Dico Secundò: Iustificatus potest satisfacere
pro pœna temporali vnus peccati, sic vt non sa-

tisfaciat simul pro pœna alterius. Est etiam cer-
tum. Ratio est: quia diuersis peccatis diuersæ
pœnæ respondent, quarum vna non est alteri
connexa.

Petes: An ergo pro diuersis peccatis oporteat
diuersis pœnarum generibus satisfacere?

An quouis
genere sa-
tisfactio-
nis, possit
pro quouis
peccato sa-
tisfacere.

Respondeo: Si satisfactio consideretur, qua-
tenus est satisfactio, & vindicta pro peccatis præ-
teritis, sic quouis genere satisfactionis possumus
pro quouis peccato satisfacere, nempe vel oratio-
ne, vel ieiunio, vel eleëmofynis: quia quodlibet
horum, si debitè & quantum oportet vsurpetur,
sufficit ad quamuis pœnam temporalem redimen-
dam. Si autem consideretur satisfactio, quatenus
est in

Quid spectare debeat Confessor in penitentis impositione...

est in remedium contra futura, debet fieri diversis operibus. Sacerdos autem in penitentis imponendis...

ART. II. III. IV. & V.

De his quatuor articulis supra dictum est q. 89. ubi ostendimus hominem in peccato mortifero...

D. V. B. I. V. M.

Utrum expleta satisfactio sacramentalis in statu mortifero valeat...

Implens penitentiam in mortali non satisfacit debito...

Respondeo & Dico Primò: Qui implet penitentiam iniunctam in statu peccati mortalis...

Q V Æ S T I O X V.

De his, per que fit Satisfactio.

ARTICVLVS I.

Utrum Satisfactio debeat fieri per opera pœnalia?

Affirmatur.

Respondeo Affirmatiuè. Quod probari potest. Primò, Quia passim Scriptura, dum meminit penitentia...

tiâ, & remissionem culpæ: est enim veluti cõplémentu iustificationis, per quod omnis inæqualitas tollitur.

Satisfacit tamen precepto confessoris.

Dico Secundo: Probabile tamen est, hanc satisfactionem reuincere per gratiam superuenientem...

Reuincit illa satisfactio per gratiam superuenientem.

Probatur Primò: Quia, etsi sacramentalis satisfactio, dum impletur, non sit grata Deo ex opere operantis...

Probatur Secundo: Ecclesia numquam fuit sollicita, ut penitentes repeterent penitentiam, quam in peccato expleuerunt...

tiones solum conuincere opus pœnale esse maxime accommodatum, propriissimeque dici satisfactorium...

Notandum est: Tribus modis posse nos satisfacere.

Primò, Debitam pœnam sustinendo; sicut satisfacit qui ob crimen plectitur capite: sic satisfacit in Purgatorio.

Tribus modis possumus satisfacere.

Secundo, Merendo pœne condonationem: idque dupliciter. Primò, directè & immediatè: ut dum quis in statu gratia...

Satisfaciendo.

Merendo pœnae condonationem.

satisfactoria, quia maxime accommodata ad promerendam poenæ remissionem. Secundò: meremur remissionem poenæ secundariò & indirectè. Sic actus charitatis internus est satisfactorius, etiam cum summa voluptate fiat. Ratio est Primò: Quia per actum quemuis meritorium non solum efficitur digni vitæ æternæ, sed etiam, ex consequenti, amotione impedimeti externi, quod impedit eius consecutionem; quale impedimentum est poena illa temporalis; & quamuis non mereamur semper vt totû hoc impedimentum amoveatur, meremur tamè vt minuatur. Secundò: Quia, qui meretur incrementum amicitiae, etiam meretur imminutionem iræ seu offensionis animi, quo amicus parabat vindictam ob præcedentem culpam; vt cernere est inter homines: ergo omni opere meritorio, quo meremur incrementum amoris Dei erga nos, ex consequenti meremur etiam imminutionem iræ, seu affectus puniendi.

3. Impetrando poenæ remissionem.

Tertiò: Satisfacimus etiam impetrando remissionem poenæ, sicut impetramus alia bona: sic oratione, & omnibus ijs, quæ adhibemus, vt oratio nostra Deum commoueat ad misericorditer ignoscendum, satisfacimus. Impetratio enim nititur misericordiâ, & efficitur omnibus illis, quibus Deum ad miserendum floctimus. Ex dictis sequitur, fructum impetrationis posse alteri applicari, retento fructu qui est ex merito: quia non ideo sum minus dignus condonatione poenæ, quod pro altero opus satisfactorium præstem.

DVBIVM I.

Utrum satisfactio debeat fieri per opus aliàs indebitum?

3. Quidam affirmant.

Multorum Doctorum Sententia est, opus satisfactorium debere esse aliàs indebitum; id est, ad quod homo non teneretur nisi peccasset. Ita Paludanus, Gabriel, Maior dist. 15. Antoninus & Siluester. Ratio illorum est: quia quando aliquid est debitum titulo priore, non possumus per illud satisfacere obligationi nouæ, quæ alio titulo superuenit.

Opera aliàs debita, sunt etiam satisfactoria.

Respondeo & Dico Primò: Etiam opera ex præcepto, vel voto debita, sunt satisfactoria. Ita Medina q. 4. De satisfactione sub finem. Sotus dist. 19. qu. 2. art. 1. Adrianus qu. 3. De satisfactione. Probatur Primò: quia ieiunia Ecclesie sunt præcepta, & tamen sunt satisfactoria: Nam idcirco ab Ecclesiâ sunt instituta. Probatur Secundò, Patientia martyrio tolerando est præcepta, & tamen est maxime satisfactoria. Probatur Tertiò, Ratione. Quia nostra satisfactio non fit per commutationem dati & accepti, sed per modum meriti: ergo sicut obligatio præcepti vel voti nihil obstat, quò minus illo opere possimus mereri vitam æternam, ita nihil impedit, quin possimus satisfacere pro peccatis.

Ad Rationem contrariam: Respondeo, Id solum habere locum in debitis iustitiæ particularis, in quibus spectatur æqualitas dati & accepti; vna enim res non potest esse æqualis duabus acceptis, ex quibus orta est duplex obligatio: vt si debeas Petro decem, quia laborauit, & decem quia mutuauit, debes restituere id quod est æquale illis duobus, quod non est decem, sed viginti. Secus verò, si debeas Deo ex præcepto & iniuria illata: nam per hoc, quod satisfacis præcepto, nihil de-

trahitur operi dignitatis ad merendam remissionem, sed hæc potius crescit ex præcepto. Idem de voto optime Medina q. 4. sub finem.

Dico Secundò: Opera tamen huiusmodi aliàs debita non sunt ordinariè in Sacramento poenitentiae imponenda: neque satisfactio iniuncta est de his intelligenda, nisi Sacerdos contrarium exprimat. Est communis Doctorum Ratio est: quia æquitas postulat, vt is, qui illicita perpetravit, ad aliquid noui obligetur, ad quod aliàs non tenebatur: alioquin non sentiet vindictam suorum peccatorum: Vide Gregorium hom. 20. in Lucam circa mediû, vbi super hæc verba, *Fecit ergo fructus dignos poenitentia*, sic ait: *Aliud est fructum facere poenitentia, aliud, dignum poenitentia fructum facere. Vt enim secundam dignos poenitentia fructum faciamus, sciendum est, quia quisquis illicita nulla commisit, huic iure conceditur, vt licitis utatur: sicque pietatis opera faciat, vt tamen si voluerit, ea quæ mundi sunt, non relinquat. At si quis in fornicationis culpam, vel fortasse, quod est grauius, in adulterium lapsus est: tanto à se licita debet abscindere, quanto se meminit & illicita perpetrasse. Neque enim par fructus boni operis esse debet, eius qui minus, & eius qui amplius deliquit, aut eius qui in nullis, & eius qui in quibusdam facinoribus cecidit, & eius qui in multis est lapsus.*

Hæc tamen non sunt ordinariè Confessione imponenda

Gregorius

Dixi, Ordinariè: Quia interdum Sacerdos habet iustas causas opera præcepta imponendi: v.g. ieiunium Ecclesie, recitationem Officij diuini Clerico, restitutionem furi: nempe quando videt eum aliâ ratione ad hæc vix posse adduci, aut non habere opportunitatem aliter faciendi. Hoc casu duplici obligatione poenitens tenetur: & si omittat, duplex peccatum committit: si præstet, duplicè consequitur fructum, scilicet ratione operis præcepti & ratione virtutis, quam opus trahit ex potestate Clauium: hinc enim habet vim applicandi Christi meritum ad poenarum remissionem.

Si imponatur, duplicem adferunt obligationem.

DVBIVM II.

Utrum Poenitentia sint arbitraria?

Respondeo, & Dico Primò: Communis Sententia Doctorum est, esse arbitrarias. Quod non sic intelligendum est, quasi Sacerdos pro nullo arbitrato possit imponere magnas vel paruas (tenetur enim, specata conditione poenitentis, & habita ratione spiritualis vtilitatis illius, iniungere, quantum fieri potest, accommodatas & commensuratas, vt colligitur ex Concilio Tridentino cap. 8.) sed quia non tenetur sequi Canones poenitentiales.

Dico Secundò: Valdè probabile est, non solum à tempore magni Concilij Lateranensis, vt quidam volunt, sed ab initio nascentis Ecclesie, poenitentias hoc modo arbitrarias fuisse: quamuis olim ob dispositionem poenitentiu consueuerint maiores imponi. Colligitur hoc ex epist. 77. Leonis, vbi Nicetæ Episcopo scribit, *Tempora poenitentia, habitâ moderatione, constituenda sunt tuo iudicio, prout conuersorum annos perspexeris esse deuotos; pariter etiam habentes ætatis senilis intuitum, &c. Itè ex Canone, Mensuram, de Poenitentia dist. 1. vbi dicit, Mensuram temporis agenda poenitentia linqui in arbitrio Sacerdotis. Canones autem Poenitentiales seruabantur tum in foro externo, tum etiam interdum in interno, quando id expediens videbatur.*

Ab initio Ecclesie

Canones Poenitentiales quomodo seruati.

Dico

7
Confessor
reccat
penitentiam
iniungere
pro mortiferis peccatis

Dico Tertio: Sacerdos omnino tenetur penitentiam iniungere penitentiam maxime pro mortiferis, etiam in articulo mortis. Probatur Primo: Quia multi Canones & Concilia id præcipiunt, Concilium Trident. sess. 14. cap. 8. sic ait: *Debet ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia suggererit, pro qualitate criminum, & penitentium facultate, salutare & convenientes satisfactiones iniungere: ne, si forte peccatis commineant, & indulgentius cum penitentibus agant, leuissima quedam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur, &c.* Probatur Secundo: Quia Sacerdos est Iudex loco Dei, & veluti arbiter inter Deum & hominem: ergo tenetur curare vt parti læsæ satisfiat: alioquin facit contra suum officium. Probatur Tertio: Quia hæc satisfactio pertinet ad integritatem Sacramenti, quæ integritas in causa magni momenti, qualis est confessio peccati mortalis, nullo modo potest permitti. Vnde etiam sequitur penitentiam non posse tantum iniungi sub consilio: quia hoc non est iniungere.

Qualem pro venialibus.

Vbi tamen solum est confessio venialium, probabilis est non esse peccatum mortale, si nulla iniungatur satisfactio: quia hæc sunt minoris momenti, & ipsa verecundia & humilitas confessionis, potest magna ex parte sufficere. Similiter si constaret peccatum mortale iam penitus esse remissum quo ad culpam, & omnem penam ex perfectissima quadam contritione esse condonatum. Tunc enim probabilis est Sacerdotem non teheri iniungere satisfactionem: quia illa pars Sacramenti non est tunc necessaria ad perfectam peccati condonationem.

Qualem in articulo mortis.

In articulo autem mortis si penitens vtitur ratione, debet etiam ei aliquid iniungi quod impleat si conualescat. Item potest ei iniungi vt mortem acceptet de manu Dei. Item vt dicat, *In manus tuas Domine, commendo spiritum meum*; vel versiculum aliquem aspiratorium ex Psal. 50. &c. si non vtitur ratione, non est necesse quidquam iniungere.

8
Penitentia confessio est præ ceteris satisfactio.

Dico Quarto: Opera à Sacerdote imposita, sunt magis satisfactoria, quam ea, quæ sponte assumuntur. Primo: Quia ex obedientia procedunt. Secundo: Quia ex virtute Clauium nouam quandam vim contrahunt: applicant enim merita Christi tanquam ex opere operato. Vnde etiam reuiscunt. Hinc penitentes optime sibi consulunt, qui magnas penitentias pro peccatis mortiferis iniungi sibi petunt.

DVBIVM III.

An alias Sacerdos possit mutare penitentiam ab alio iniunctam?

9
Superior.

Respondeo & Dico Primo: Superior potest mutare penitentiam impositam ab inferiore. Ita communiter Doctores. Rationem adfert Sotus, quia ille habet iurisdictionem in inferiorem. Sed hæc ratio non vrget: nam inferior Sacerdos secundam eam potestatem, qua iniungit penitentiam penitenti, non est cuiquam subiectus, nisi Christo. Vnde tota ratio est rati habitio inferioris, quæ semper præsumitur, quando causa immutandi est iusta.

Inferior.

Dico Secundo: Etiam inferior potest commutare ex iusta causa penitentiam iniunctam à Superiori, præsertim si non fuit iniuncta ob casum referuatum. Ita Victoria qu. 211. Nauarrus c. 26. n. 22. Siluester Confess. 1. qu. 27. & alij. Ratio est: quia confertur esse rati habitio Superioris.

periore, præsertim si non fuit iniuncta ob casum referuatum. Ita Victoria qu. 211. Nauarrus c. 26. n. 22. Siluester Confess. 1. qu. 27. & alij. Ratio est: quia confertur esse rati habitio Superioris.

Dico Tertio: Hæc commutatio debet fieri audita confessione priorum peccatorum, alioqui penitentia, in qua fit commutatio, non erit sacramentalis. Ita Siluester loco citato. Ratio est: quia sine confessione priorum peccatorum non potest ex virtute Clauium iniungere penitentiam pro illis peccatis, cum illa peccata ipsius iudicio nunquam fuerint subiecta.

Dico Quarto: Superior tamen, qui potest conferre Indulgentias penitenti, potest eius penitentiam, vel totam, vel ex parte tollere non audita confessione. Patet ex praxi Ecclesiæ. Ratio est: quia potestas conferendi Indulgentias, est potestas absoluendi à pœnis debitæ interuentu iustæ solutionis.

Mutatio solum fiat audita confessione.

Excipe etiam qui potest Indulgentias conferre.

ARTICVLVS II.

Virum flagella presentis vitæ sint satisfactoria?

Respondeo: Esse satisfactoria, si patienter tolerentur. Est fide tenendum, vt patet ex Tridentino sess. 14. can. 13. Sed est

DVBIVM.

An solum ratione actus interioris patientia, sine ista flagella satisfactoria, an per seipsa?

Respondeo & Dico Primo: Flagella, quæ ex peculiari Dei prouidentia infliguntur ad puniendam peccata, sunt satisfactoria, non solum ratione interioris patientiæ, sed etiam per seipsa. Ita Sotus hic. Medina q. 5. & alij. Victoria q. 207. Sic diluuium, euerfio Sodomorum, captiuitas populi Israëliti, punitio Davidis. Videt Hieronymum in c. 1. Nahum, vbi docet luculentè Sodomitas conuersos non sustinuisse castigationem in altera vita.

11
Si flagella sunt immissa ex peculiari Dei prouidentia.

Probatur Primo: Quia idcirco à Deo immittuntur, vt per ea castigentur peccata, & debitum pœnæ exhauriatur. Sicut dum parens castigat filium, non solum interno actu patientiæ, sed ipse dolor satisfacit. Pari ratione, Ideo pœnæ Purgatorij sunt satisfactoriæ, quia à Deo ad hoc infliguntur.

Probatur Secundo: Quia non punit Deus bis in idipsum: Nahum 1. iuxta LXX. in quem locum videt Hieronymum de ijs, qui perierunt in diluuiio & Sodomis. Atqui bis puniret, si post calamitates immisfas ad vindicanda peccata, easque toleratas, obligaret hominem ad aliam satisfactionem, vel eam infligeret in Purgatorio, perinde ac si hic castigatus non fuisset.

Probatur Tertio: Quia solutio debiti pœnæ, nihil aliud requirit, quam vt ipsa pœna infligatur & sustineatur; modo is qui patitur, non obmurmuret, saltè mortiferè: requiritur enim status gratiæ. Dices: in illa tolerantia flagellorum potius est satisfactio, quam satisfactio. Respondeo: Non facimus vim in nomine Satisfactionis. Tantum volumus debitum pœnarum per peccata contractum, minui & consumi hæc tolerantia.

Z z z

Dico

72
Si immissa
ex commu-
ni prou-
dentia.

Dico Secundò: Flagella quæ secundum com-
munem cursum rerum obueniunt, non videntur
satisfactoria, nisi quatenus ad id acceptantur.
Probatur: quia ista non directè insiguntur in
hunc finem, sed præuiso peccato originali secun-
dum naturalem rerum cursum permittuntur; vn-
de quasi naturaliter obueniunt. Quatenus tamen
acceptantur, tanquam à diuinâ Prouidentia ob
nostram salutem permissa, sunt satisfactoria; eo-
que magis, quò maior est afflictio.

ARTICVLVS III.

*An conuenienter enumerentur
opera satisfactoria?*

73
Tria gene-
ra operum
satisfacto-
riorum.

Docet hoc Articulo esse tria genera operum
satisfactoriorum. Primum est *Ieiunium*, ad
quod reducuntur omnes aliæ asperitates, vt cili-
cium, humicubatio, voluntaria corporis verber-
atio &c. Secundum est *Eleemosyna*, quæ continet

omnia opera misericordiæ corporalia & spiritua-
lia. Tertium est *Oratio*, quæ continet omnem
adorationem & cultum Dei, meditationem, con-
templationem, actum fidei, spei, charitatis &c.
Ratio est, quia hæc omnia sunt quodam modo
pœnalia. Ieiunium enim per se affligit. Eleëmo-
syna etiam quodam modo pœnalis est: nam sub-
trahit pecunias & bona temporalia, & plerum-
que cum labore coniuncta est: & quamuis non
semper sit molesta, neque positiuè pœna, est tamen
pœna priuatiuè, subtrahens homini aliquid.
Oratio etiam pœnalis est, tum quia nõ sine labore
perficitur, tum etiam quia spiritum hominis de-
primit, & Deo subijcit.

Petes: Quodnam ex istis operibus est magis
satisfactorium. Respondeo: ceteris paribus, id est,
si ex æquali deuotione procedant, magis satisfac-
toria est afflictio corporis; dein oratio; tertio
eleëmosyna. Quodam tamen modo eleëmosyna
est maximè satisfactoria, quia excitat alios ad
orationem pro nobis. Vnde præcipuè in Scriptu-
ris commendatur.

Quod nam
ex his ma-
gis satisfac-
torium?

Q V Æ S T I O X V I.

De Suscipientibus hoc Sacramentum.

Querit hîc D. Thomas Primò: Vtrùm pœ-
nitentia possit esse in innocentibus. Secun-
dò: Vtrùm sit in Sanctis qui sunt in gloria. Ter-

tiò: Vtrùm sit in Angelis bonis seu malis. Sed
hæc explicata sunt supra quaest. 85. art. 4. dub. 2.

Q V Æ S T I O 17. 18. 19. 20.

H Is quatuor Quaestionibus tractat Diuus
Thomas de potestate Clauium. Et qui-
dem in quæstione 17. agit de entitate &
quidditate Clauium. In quaest. 18. de
effectu eorum. In quaest. 19. de Ministris Clauium.
In quaest. 20. de his in quibus potest exerceri vsus
Clauium. Sed hæc non habent peculiarem diffi-
cultatem, quæ hæctenus explicata non sit.

Clauis
Metapho-
ricè signi-
ficant po-
testatem
Regendi.

Notandum solùm: *Clauis* in Scripturis Meta-
phoricè accipi, pro potestate spiritali in subditos,
nam clauis sunt signum potestatis regendi. Vnde
Magistratui dantur clauis vrbs: Oeconomo,
clauis domus. Sic Isaia 22. vers. 22. *Dabo clauem
domus Dauid super humerum eius*, id est, summam
potestatem spiritali in Tribu Iuda; & in Apo-
calyp. *Qui habet clauem Dauid*, id est, qui habet
summam potestatem in domo Dauid, id est, in
Ecclesia. Strictè verò accipiuntur *Clauis*, pro po-

testate remittendi & retinendi peccata, quibus
clauditur regnum cœlorum, quæ potestas Apo-
stolis collata est Ioannis 20. Vnde à Doctoribus
hæc definitio dari solet: *Clauis est potestas ligandi
atque soluendi, qua Ecclesiasticus Iudex dignos recipere,
& indignos à regno excludere debet.* Quare, etsi in
veteri Testamento fuerit aliquo modo potestas
Clauium, vt patet ex loco Isaia citato, tamè pro-
priè & strictè loquendo soli Sacerdotes Noui
Testamenti potestatem Clauium habent; quia so-
li impedimenta regni cœlestis possunt tollere.

Clauis Ec-
clesiæ, quid?

Porrò actus huius potestatis sunt, *præcipere, ve-
tare, dispensare, absoluerè, punire*: de quibus gene-
ratim dictum est in Tractatu de Legibus, & ex
parte supra. Solùm superest vt hîc in particulari
dicamus de pœnis Ecclesiasticis, quæ sunt *Excom-
municatio, Suspendio, Interdictum, Irregularitas.*

Eius actus?

DE

satisfactoria, quia maxime accommodata ad promerendam poenæ remissionem. Secundò: meremur remissionem poenæ secundariò & indirectè. Sic actus charitatis internus est satisfactorius, etiam cum summa voluptate fiat. Ratio est Primò: Quia per actum quemuis meritorium non solum efficitur digni vitæ æternæ, sed etiam, ex consequenti, amotione impedimeti externi, quod impedit eius consecutionem; quale impedimentum est poena illa temporalis; & quamuis non mereamur semper vt totû hoc impedimentum amoveatur, meremur tamè vt minuatur. Secundò: Quia, qui meretur incrementum amicitiae, etiam meretur imminutionem iræ seu offensionis animi, quo amicus parabat vindictam ob præcedentem culpam; vt cernere est inter homines: ergo omni opere meritorio, quo meremur incrementum amoris Dei erga nos, ex consequenti meremur etiam imminutionem iræ, seu affectus puniendi.

3. Impetrando poenæ remissionem.

Tertiò: Satisfacimus etiam impetrando remissionem poenæ, sicut impetramus alia bona: sic oratione, & omnibus ijs, quæ adhibemus, vt oratio nostra Deum commoueat ad misericorditer ignoscendum, satisfacimus. Impetratio enim nititur misericordiâ, & efficitur omnibus illis, quibus Deum ad miserendum floctimus. Ex dictis sequitur, fructum impetrationis posse alteri applicari, retento fructu qui est ex merito: quia non ideo sum minus dignus condonatione poenæ, quod pro altero opus satisfactorium præstem.

DVBIVM I.

Utrum satisfactio debeat fieri per opus aliàs indebitum?

3. Quidam affirmant.

Multorum Doctorum Sententia est, opus satisfactorium debere esse aliàs indebitum; id est, ad quod homo non teneretur nisi peccasset. Ita Paludanus, Gabriel, Maior dist. 15. Antoninus & Siluester. Ratio illorum est: quia quando aliquid est debitum titulo priore, non possumus per illud satisfacere obligationi nouæ, quæ alio titulo superuenit.

Opera aliàs debita, sunt etiam satisfactoria.

Respondeo & Dico Primò: Etiam opera ex præcepto, vel voto debita, sunt satisfactoria. Ita Medina q. 4. De satisfactione sub finem. Sotus dist. 19. qu. 2. art. 1. Adrianus qu. 3. De satisfactione. Probatur Primò: quia ieiunia Ecclesie sunt præcepta, & tamen sunt satisfactoria: Nam idcirco ab Ecclesiâ sunt instituta. Probatur Secundò, Patientia martyrio tolerando est præcepta, & tamen est maxime satisfactoria. Probatur Tertiò, Ratione. Quia nostra satisfactio non fit per commutationem dati & accepti, sed per modum meriti: ergo sicut obligatio præcepti vel voti nihil obstat, quò minus illo opere possimus mereri vitam æternam, ita nihil impedit, quin possimus satisfacere pro peccatis.

Ad Rationem contrariam: Respondeo, Id solum habere locum in debitis iustitiæ particularis, in quibus spectatur æqualitas dati & accepti; vna enim res non potest esse æqualis duabus acceptis, ex quibus orta est duplex obligatio: vt si debeas Petro decem, quia laborauit, & decem quia mutuauit, debes restituere id quod est æquale illis duobus, quod non est decem, sed viginti. Secus verò, si debeas Deo ex præcepto & iniuria illata: nam per hoc, quod satisfacis præcepto, nihil de-

trahitur operi dignitatis ad merendam remissionem, sed hæc potius crescit ex præcepto. Idem de voto optime Medina q. 4. sub finem.

Dico Secundò: Opera tamen huiusmodi aliàs debita non sunt ordinariè in Sacramento poenitentiae imponenda: neque satisfactio iniuncta est de his intelligenda, nisi Sacerdos contrarium exprimat. Est communis Doctorum Ratio est: quia æquitas postulat, vt is, qui illicita perpetravit, ad aliquid noui obligetur, ad quod aliàs non tenebatur: alioquin non sentiet vindictam suorum peccatorum: Vide Gregorium hom. 20. in Lucam circa mediû, vbi super hæc verba, *Fecit ergo fructus dignos poenitentia*, sic ait: *Aliud est fructum facere poenitentia, aliud, dignum poenitentia fructum facere. Vt enim secundam dignos poenitentia fructum faciamus, sciendum est, quia quisquis illicita nulla commisit, huic iure conceditur, vt licitis utatur: sicque pietatis opera faciat, vt tamen si voluerit, ea quæ mundi sunt, non relinquat. At si quis in fornicationis culpam, vel fortasse, quod est grauius, in adulterium lapsus est: tanto à se licita debet abscindere, quanto se meminit & illicita perpetrasse. Neque enim par fructus boni operis esse debet, eius qui minus, & eius qui amplius deliquit, aut eius qui in nullis, & eius qui in quibusdam facinoribus cecidit, & eius qui in multis est lapsus.*

Hæc tamen non sunt ordinariè Confessione imponenda

Gregorius

Dixi, Ordinariè: Quia interdum Sacerdos habet iustas causas opera præcepta imponendi: v.g. ieiunium Ecclesie, recitationem Officij diuini Clerico, restitutionem furi: nempe quando videt eum aliâ ratione ad hæc vix posse adduci, aut non habere opportunitatem aliter faciendi. Hoc casu duplici obligatione poenitens tenetur: & si omittat, duplex peccatum committit: si præstet, duplicè consequitur fructum, scilicet ratione operis præcepti & ratione virtutis, quam opus trahit ex potestate Clauium: hinc enim habet vim applicandi Christi meritum ad poenarum remissionem.

Si imponatur, duplicem adferunt obligationem.

DVBIVM II.

Utrum Poenitentia sint arbitraria?

Respondeo, & Dico Primò: Communis Sententia Doctorum est, esse arbitrarias. Quod non sic intelligendum est, quasi Sacerdos pro nullo arbitrato possit imponere magnas vel paruas (tenetur enim, spectata conditione poenitentis, & habita ratione spiritualis vtilitatis illius, iniungere, quantum fieri potest, accommodatas & commensuratas, vt colligitur ex Concilio Tridentino cap. 8.) sed quia non tenetur sequi Canones poenitentiales.

Dico Secundò: Valdè probabile est, non solum à tempore magni Concilij Lateranensis, vt quidam volunt, sed ab initio nascentis Ecclesie, poenitentias hoc modo arbitrarias fuisse: quamuis olim ob dispositionem poenitentiu consueuerint maiores imponi. Colligitur hoc ex epist. 77. Leonis, vbi Nicetæ Episcopo scribit, *Tempora poenitentia, habitâ moderatione, constituenda sunt tuo iudicio, prout conuersorum annos perspexeris esse deuotos; pariter etiam habentes ætatis senilis intuitum, &c. Itè ex Canone, Mensuram, de Poenitentia dist. 1. vbi dicit, Mensuram temporis agenda poenitentia linqui in arbitrio Sacerdotis. Canones autem Poenitentiales seruabantur tum in foro externo, tum etiam interdum in interno, quando id expediens videbatur.*

Ab initio Ecclesie

Canones Poenitentiales quomodo seruati.

Dico

72
Si immissa
ex commu-
ni prou-
dentia.

Dico Secundò: Flagella quæ secundum com-
munem cursum rerum obueniunt, non videntur
satisfactoria, nisi quatenus ad id acceptantur.
Probatur: quia ista non directè insiguntur in
hunc finem, sed præuiso peccato originali secun-
dum naturalem rerum cursum permittuntur; vn-
de quasi naturaliter obueniunt. Quatenus tamen
acceptantur, tanquam à diuinâ Prouidentia ob
nostram salutem permissa, sunt satisfactoria; eo-
que magis, quò maior est afflictio.

ARTICVLVS III.

*An conuenienter enumerentur
opera satisfactoria?*

73
Tria gene-
ra operum
satisfacto-
riorum.

Docet hoc Articulo esse tria genera operum
satisfactoriorum. Primum est *Ieiunium*, ad
quod reducuntur omnes aliæ asperitates, vt cili-
cium, humicubatio, voluntaria corporis verber-
atio &c. Secundum est *Eleemosyna*, quæ continet

omnia opera misericordiæ corporalia & spiritua-
lia. Tertium est *Oratio*, quæ continet omnem
adorationem & cultum Dei, meditationem, con-
templationem, actum fidei, spei, charitatis &c.
Ratio est, quia hæc omnia sunt quodam modo
pœnalia. Ieiunium enim per se affligit. Eleëmo-
syna etiam quodam modo pœnalis est: nam sub-
trahit pecunias & bona temporalia, & plerum-
que cum labore coniuncta est: & quamuis non
semper sit molesta, neque positiuè pœna, est ta-
men pœna priuatiuè, subtrahens homini aliquid.
Oratio etiam pœnalis est, tum quia nõ sine labore
perficitur, tum etiam quia spiritum hominis de-
primit, & Deo subijcit.

Petes: Quodnam ex istis operibus est magis
satisfactorium. Respondeo: ceteris paribus, id est,
si ex æquali deuotione procedant, magis satisfac-
toria est afflictio corporis; dein oratio; tertio
eleëmosyna. Quodam tamen modo eleëmosyna
est maximè satisfactoria, quia excitat alios ad
orationem pro nobis. Vnde præcipuè in Scriptu-
ris commendatur.

Quod nam
ex his ma-
gis satisfac-
torium?

Q V Æ S T I O X V I.

De Suscipientibus hoc Sacramentum.

Querit hîc D. Thomas Primò: Vtrùm pœ-
nitentia possit esse in innocentibus. Secun-
dò: Vtrùm sit in Sanctis qui sunt in gloria. Ter-

tiò: Vtrùm sit in Angelis bonis seu malis. Sed
hæc explicata sunt supra quaest. 85. art. 4. dub. 2.

Q V Æ S T I O 17. 18. 19. 20.

His quatuor Quaestionibus tractat Diuus
Thomas de potestate Clauium. Et qui-
dem in quæstione 17. agit de entitate &
quidditate Clauium. In quaest. 18. de
effectu earum. In quaest. 19. de Ministris Clauium.
In quaest. 20. de his in quibus potest exerceri vsus
Clauium. Sed hæc non habent peculiarem diffi-
cultatem, quæ hæctenus explicata non sit.

Clauis
Metapho-
ricè signi-
ficant po-
testatem
Regendi.

Notandum solùm: *Clauis* in Scripturis Meta-
phoricè accipi, pro potestate spiritali in subditos,
nam clauis sunt signum potestatis regendi. Vnde
Magistratui dantur clauis vrbs: Oeconomo,
clauis domus. Sic Isaia 22. vers. 22. *Dabo clauem
domus Dauid super humerum eius*, id est, summam
potestatem spiritalem in Tribu Iuda; & in Apo-
calyp. *Qui habet clauem Dauid*, id est, qui habet
summam potestatem in domo Dauid, id est, in
Ecclesia. Strictè verò accipiuntur *Clauis*, pro po-

testate remittendi & retinendi peccata, quibus
clauditur regnum cœlorum, quæ potestas Apo-
stolis collata est Ioannis 20. Vnde à Doctoribus
hæc definitio dari solet: *Clauis est potestas ligandi
atque soluendi, qua Ecclesiasticus Iudex dignos recipere,
& indignos à regno excludere debet.* Quare, etsi in
veteri Testamento fuerit aliquo modo potestas
Clauium, vt patet ex loco Isaia citato, tamè pro-
priè & strictè loquendo soli Sacerdotes Noui
Testamenti potestatem Clauium habent; quia so-
li impedimenta regni cœlestis possunt tollere.

Clauis Ec-
clesiæ, quid?

Porrò actus huius potestatis sunt, *præcipere, ve-
tare, dispensare, absoluerè, punire*: de quibus gene-
ratim dictum est in Tractatu de Legibus, & ex
parte supra. Solùm superest vt hîc in particulari
dicamus de pœnis Ecclesiasticis, quæ sunt *Excom-
municatio, Suspendio, Interdictum, Irregularitas.*

Eius actus?

DE